

EAST NEGEV
אשכול נגב מזרחי
عنقود النقب الشرقي

תכנית אב לשטחים הגליליים באשכול נגב מזרחי

פברואר 2024

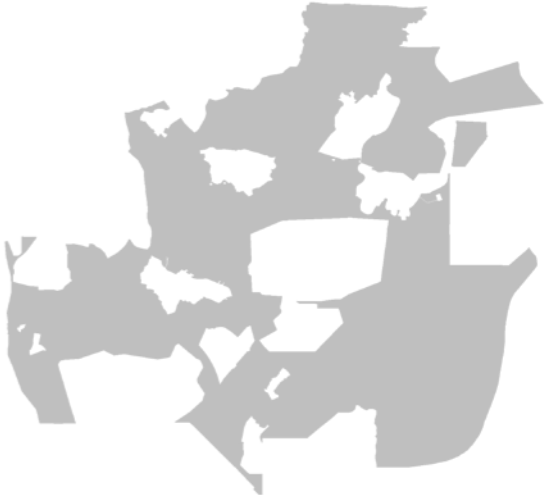
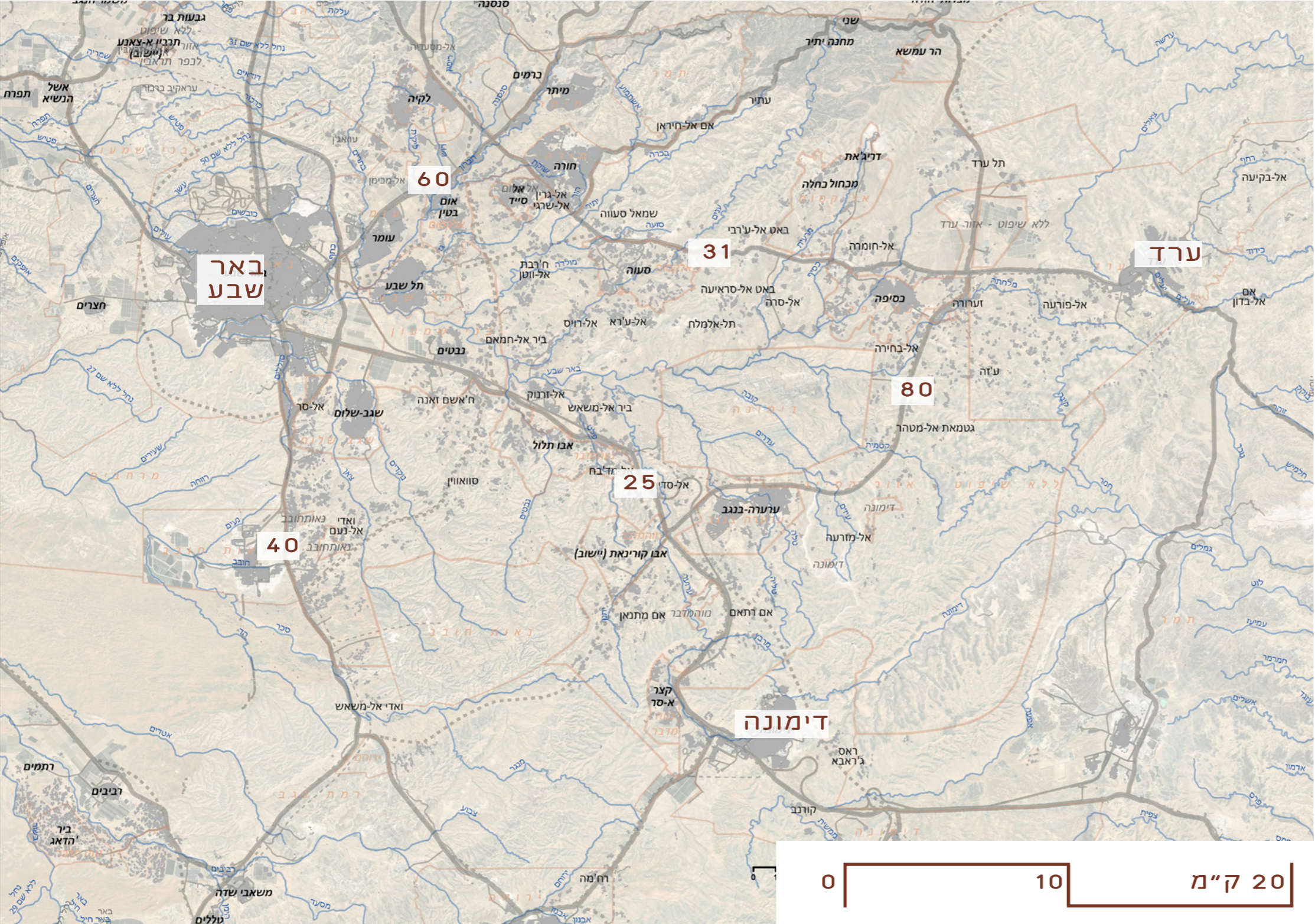
1. רקע, מצב קיים.

2. יעדים וכלים (מתודולוגיה).

3. מדיניות.

4. תכניות פרויקטים.

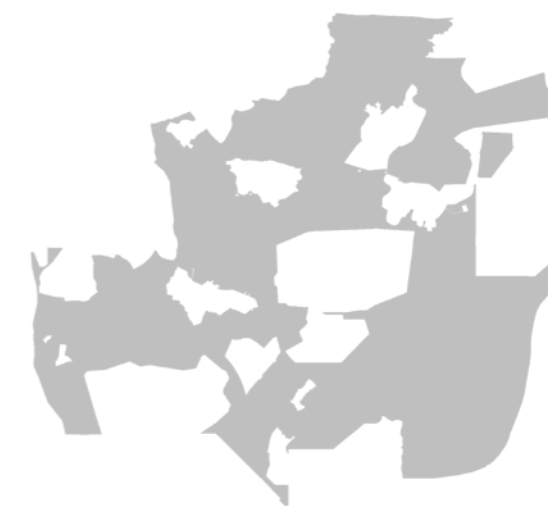
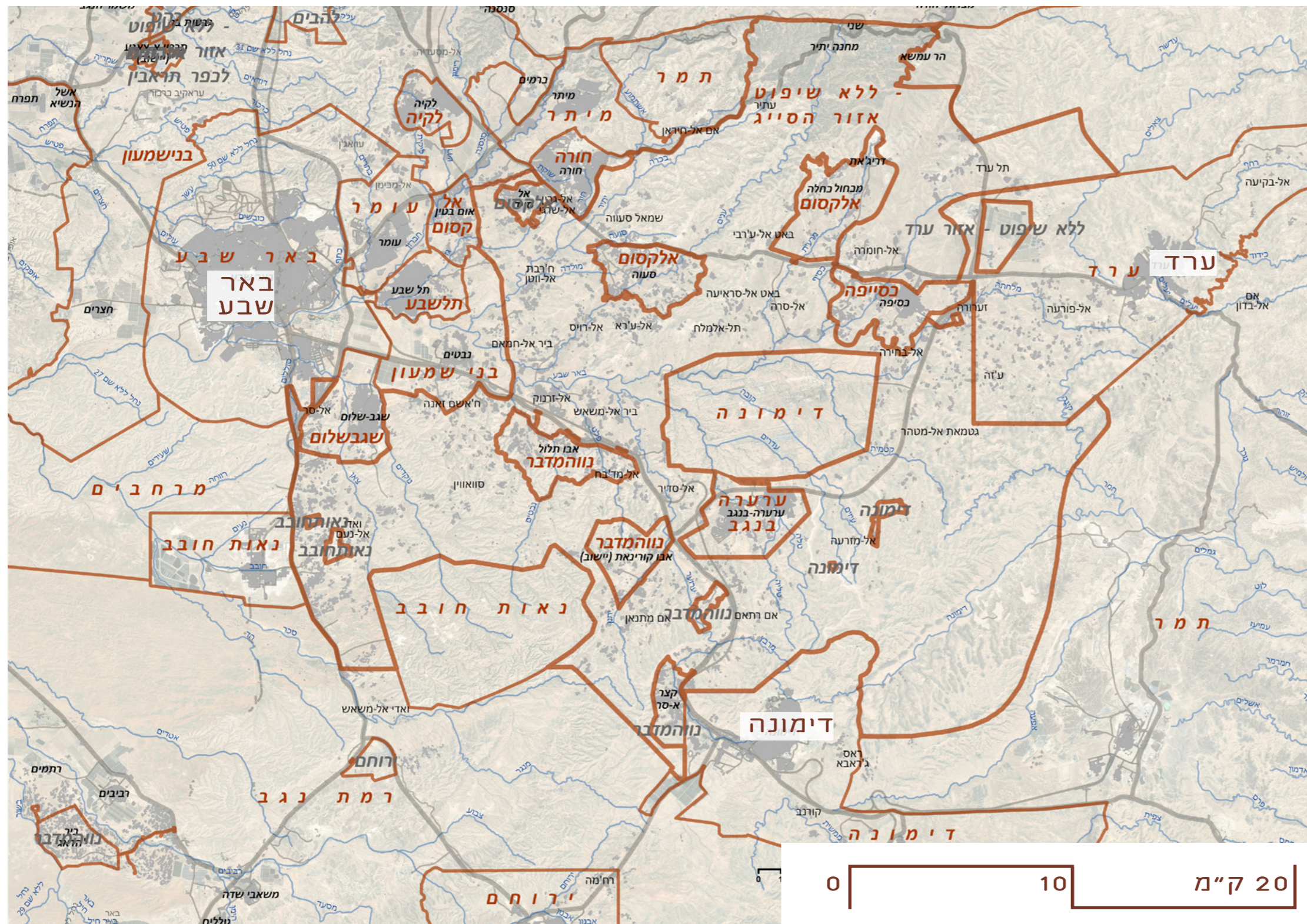

556,000 דונם.

כ-2.5% משטח
מדינת ישראל.

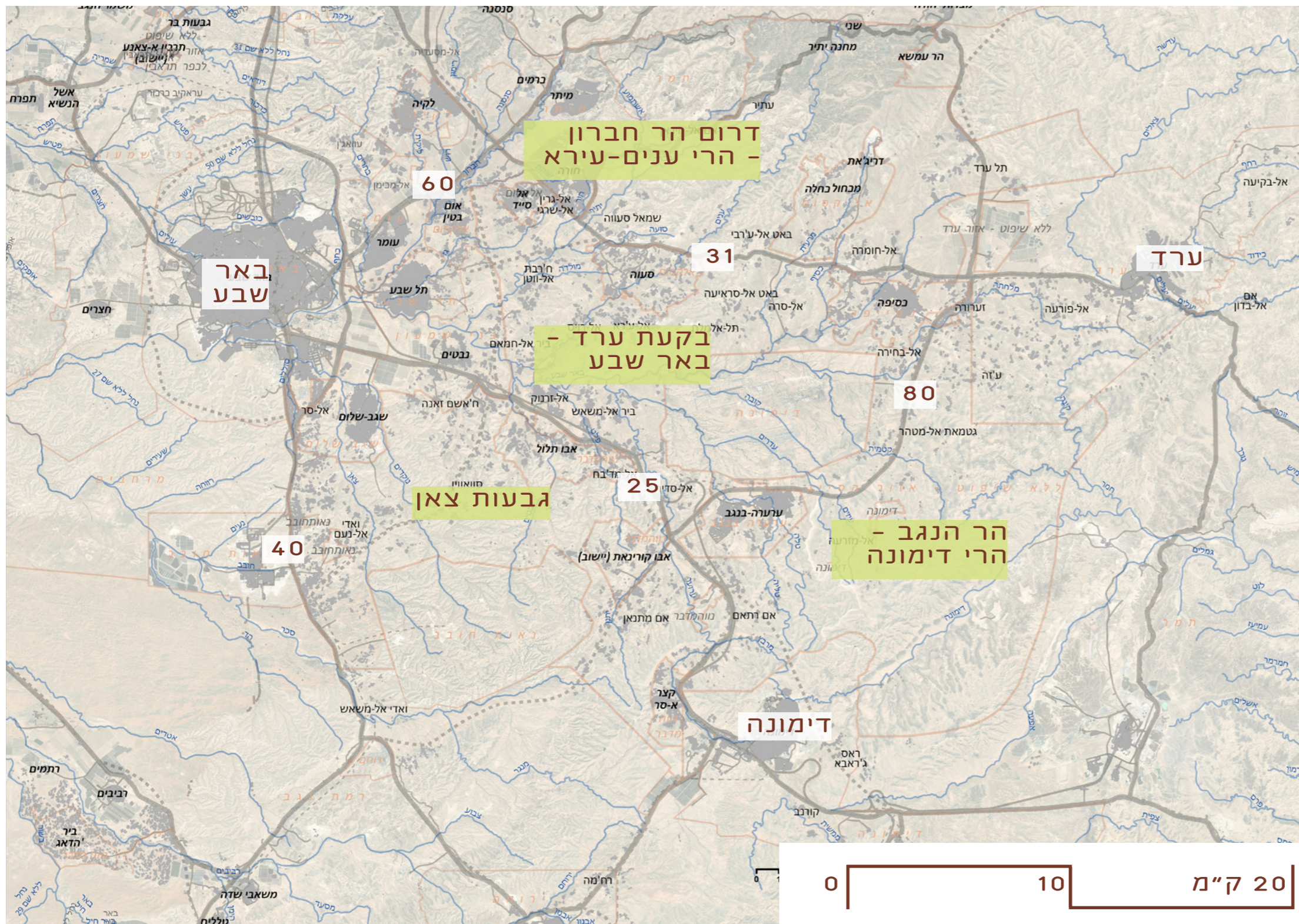
המרחב גבולות מוניציפליים

556,000 דונם.

המרחב אזורים עיקריים

- ניתן לחלק את השטחים הגליליים לארבעה אזורים: - בקעת באר שבע-ערד במרכז - שטח מישורי יחסית, מאופיין באדמת לס, וחקלאות קיימת ברוב השטח. - גבעות צאן בדרום - אזור גבעות בשיפועים מתונים, מאופיין באדמת לס סילעית במדרונות, ואדמת סחף בערוצים. קיימת חקלאות במרחבי הערוצים. - הרי חברון בצפון (עם שלוחה אחת במרכז הבקעה), והרי הנגב (הרי דימונה) במזרח - אזורים הרריים בשיפועים חזקים, המאופיינים באדמה סלעית, ומעט חקלאות יחסית. מרבית הרי חברון מוגדרים כשטחים מוגנים ומקרקעי ייעור. בשני האזורים שטחי אש.

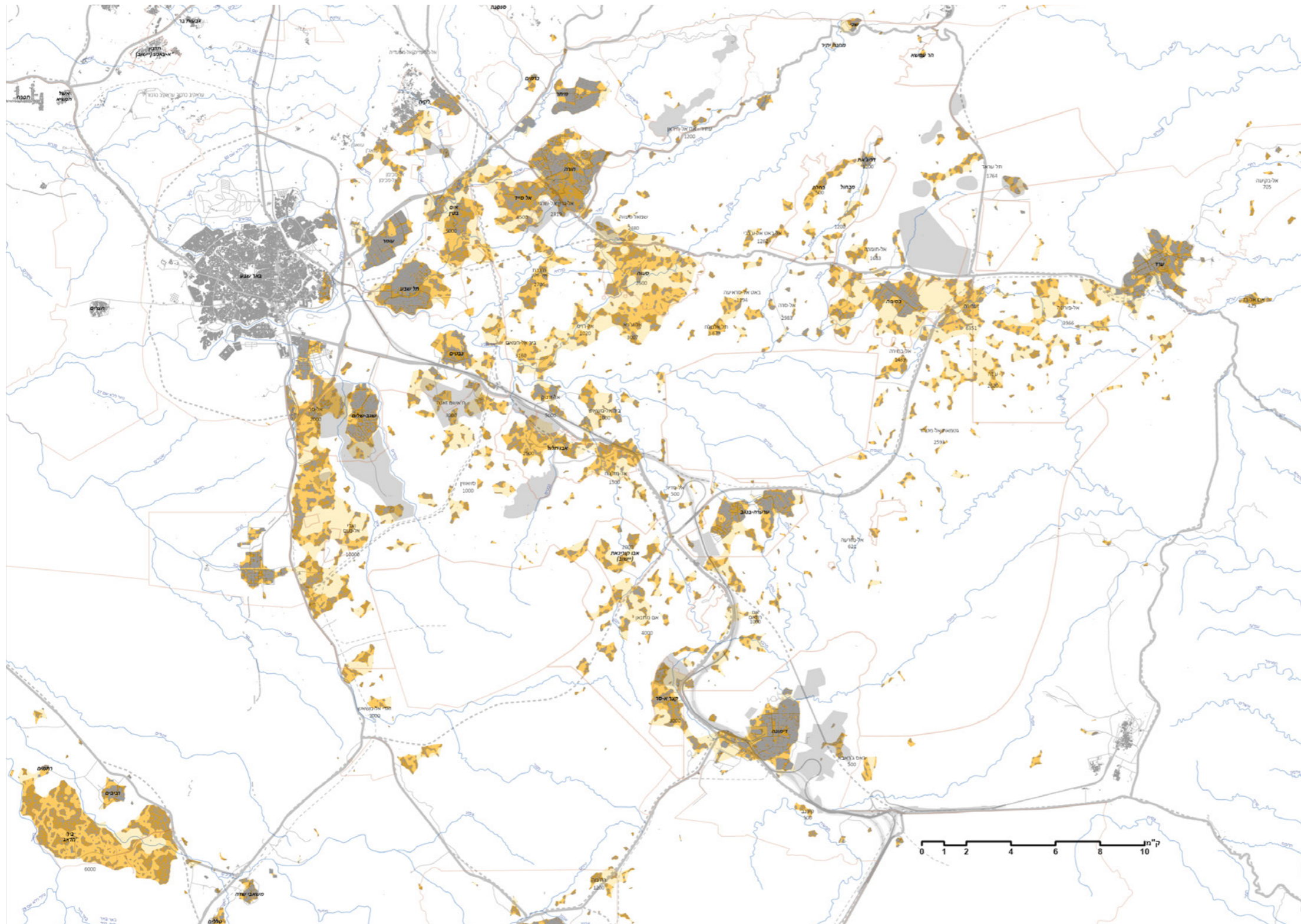
המרחב בינוי - ניתוח רציפויות

במרחב מתגוררים
כ-100,000 בדואים
בכפרים לא מוכרים.

ניתוח רציפות:
המיפוי מציג שטחים לפי
מרחקים בין מבנים קיימים:

מרחק 300 בין מבנים דומה
לרציפות של יישובים קיימים
בארץ ובעולם, כפרים
וערים, לפי מרחק הליכה
יומיומיים, מרחב מתפקד,
שכנות וקהילתיות, גודל בלוק
עירוני, השפעות אקולוגיות
וכדומה.

מצב קיים ותכניות קיימות

← ראו מסמך מלא נפרד.

- עיקרי המרכיבים הקיימים:

- רציפויות בינוי.

- דרכים.

- חקלאות.

- נחלים.

- ערכי טבע ונוף.

- אתרים היסטוריים.

- פסולת.

- חלוקה לרשויות.

- תביעות בעלות וסוגי

בעלויות.

- לשים לב מה אין.

- עיקרי התכניות הקיימות:

- תמ"א 1 - שטחים מוגנים,
ייעור, תשתיות ועוד.

- תמ"מ 4 - 14 - 23

- תכניות יישובים רשות
ההסדרה.

- מסדרונות אקולוגיים.

ועוד...

מגמות מצב קיים - "עסקים כרגיל"

- אי הסדרה ← המשך בניה מפוזרת על שטחים פתוחים.
- מחסור בחינוך לגיל הרך ← בעיות חינוך ונשירה בהמשך ← בעיות כלכליות וחברתיות, בפרט לילדים ואמהות.
- פסולת ← המשך והעצמת בעיות סביבתיות.
- חוסר תיפקודיות מרמת המדינה והאזור ← בעיות כלכליות וחברתיות, פשע, ניכור, "אקס-טריטוריה"...

מגמות מצב קיים - חוזקות

- שאיפה לצמיחה, בניה...

הזדמנויות

- יישובים איכותיים, שמירת טבע.
- שיקום חברתי וכלכלי, צמיחה מקומית.
- מרחב נקי ומזמין.
- מרחב מתפקד, שותף, פעיל.

איך? נושאים - דוגמא: תכנית לאזור ניו-יורק, 2017.

Fix the institutions that are failing us

Transform the way we govern and pay for transportation

1. Reduce the cost of building rail transit
2. Restructure the Port Authority to function as a regional infrastructure bank
3. Create a Subway Reconstruction Public Benefit Corporation
4. Modernize transit systems outside New York City
5. Charge drivers to enter Manhattan, price highways, and transition to vehicle-miles tolling

Create new institutions and funding to tackle climate change

6. Reduce greenhouse gas emissions with a cap-and-trade market modeled after California's program
7. Establish a Regional Coastal Commission
8. Institute climate Adaptation Trust Funds in all three states

Change fundamental inequities in how we govern land use

9. Reduce reliance on local property taxes
10. Create regional school districts and services
11. Make New York City property taxes fair
12. Make the planning and development process more inclusive, predictable, and efficient

Make technology policy a core part of government's business

13. Increase participation in local government
14. Expand affordable internet access across the region
15. Create a Regional Census to support better use of data for public purposes

Create a dynamic, customer-oriented transportation network

Create a fully integrated, regional transit system

16. Build a second bus terminal under the Javits Convention Center
17. Build new rail tunnels under the Hudson and East Rivers
18. Expand, overhaul, and unify the Penn Station Complex
19. Combine three commuter rail systems into one network

Rebuild the subway system

20. Adopt new technology for fast, reliable subway service
21. Modernize and refurbish New York City's subway stations
22. Build new subway lines to underserved areas of the city

Adapt streets and highways for a technology-driven future

23. On city streets, prioritize people over cars
24. Improve bus service, and introduce new light rail and streetcar lines
25. Expand suburban transit options with affordable, on-demand service
26. Reduce highway congestion without adding new lanes
27. Remove, bury, or deck over highways that blight communities

Create world-class airports and seaports

28. Expand and redesign Kennedy and Newark airports
29. Build fast and affordable rail service in the Northeast Corridor
30. Modernize the region's seaports and expand rail freight access

Rise to the challenge of climate change

Adapt to our changing coastline

31. Protect densely populated communities along the coast from storms and flooding
32. Transition away from places that can't be protected
33. Establish a national park in the Meadowlands
34. Determine the costs and benefits of a regional surge barrier

Bring nature into our communities

35. End the discharge of raw sewage and pollutants into waterways
36. Restore the region's harbor and estuaries
37. Cool our communities

Improve the natural and built systems that sustain us

38. Prioritize the protection of land to help adapt to a changing climate
39. Create a tri-state trail network
40. Upgrade infrastructure to high standards of resilience
41. Connect the region's water supply systems

Create a greener energy system, with more capacity

42. Modernize the electric grid
43. Scale up renewables
44. Manage demand with energy-efficient buildings and variable pricing
45. Electrify buildings and vehicles

Make the region affordable for everyone

Provide affordable housing for all incomes, ages, races, and ethnicities

46. Protect low-income residents from displacement
47. Strengthen and enforce fair housing laws
48. Remove barriers to transit-oriented and mixed-use development
49. Increase housing supply without constructing new buildings
50. Build affordable housing in all communities across the region
51. Make all housing healthy housing
52. Reform housing subsidies

Expand access to more well-paying jobs

53. Maintain a globally competitive regional business district
54. Restore regional job centers
55. Make room for the next generation of industry
56. Promote partnerships between anchor institutions and local communities

Support healthy and livable communities

57. Remake underutilized auto-dependent landscapes
58. Turn environmentally burdened neighborhoods into healthy communities
59. Support and expand community-centered arts and culture
60. Expand access to healthy, affordable food
61. Expand and improve public space in the urban core

Equity

In an equitable region, individuals of all races, incomes, ages, genders, and other social identities have equal opportunities to live full, healthy, and productive lives. The investments and policies proposed by RPA would reduce inequality and improve the lives of the region's most vulnerable and disadvantaged residents.

Goal: By 2040, the tri-state region should sharply reduce poverty, end homelessness, close gaps in health and wealth that exist along racial, ethnic, and gender lines, and become one of the least segregated regions in the nation instead of one of the most segregated.

Prosperity

In a prosperous region, the standard of living should rise for everyone. The actions in the Fourth Regional Plan will create the robust and broad-based economic growth needed to lift all incomes and support a healthier, more resilient region.

Goal: By 2040, the tri-state region should create two million jobs in accessible locations, substantially increase real incomes for all households, and achieve a major boost in jobs and incomes for residents in the region's poorer cities and neighborhoods.

Health

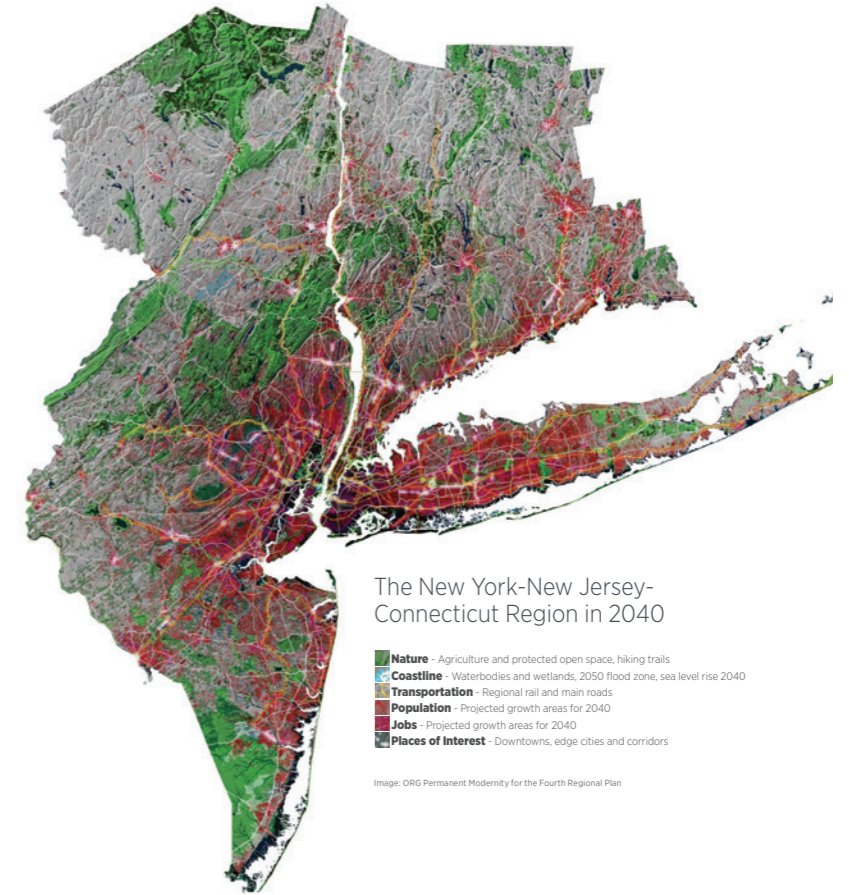
Everyone deserves the opportunity to live the healthiest life possible, regardless of who they are or where they live. The Fourth Regional Plan provides a roadmap to address health inequities rooted in the built environment to create a healthier future for all.

Goal: By 2040, conditions should exist such that everyone is able to live longer and be far less likely to suffer from mental illness or chronic diseases such as asthma, diabetes, or heart disease, with low-income, Black and Hispanic residents seeing the greatest improvements.

Sustainability

The region's health and prosperity depend on a life-sustaining natural environment that will nurture both current and future generations. To flourish in the era of climate change, the fourth plan proposes a new relationship with nature that recognizes our built and natural environments as an integrated whole.

Goal: By 2040, the region should be nearing its goal of reducing greenhouse gas emissions by 80 percent, eliminating the discharge of raw sewage into its rivers and harbor, and greatly improving its resilience to flooding and extreme heat caused by climate change.

נושאים עיקריים ← פרויקטים :

- מוסדות.
- משבר אקלים.
- תחבורה.
- דיור.

ערכים עיקריים :

- שוויוניות.
- שגשוג.
- בריאות.
- סביבה.

מיפוי נושאים עיקריים :

- שטח פתוח - חקלאות, שימור, טיילות.
- מים והצפות.
- תחבורה - רכבות וכבישים מרכזיים.
- תעסוקה
- מוקדי פיתוח - מרכזי ערים, ערי-קצה, ומסדרונות פיתוח.

איך? נושאים - דוגמא: תכנית אב אזורית גליל מערבי

להלן הדגמות של 8 כיווני פעולה בחלוקה למחוללים השונים:

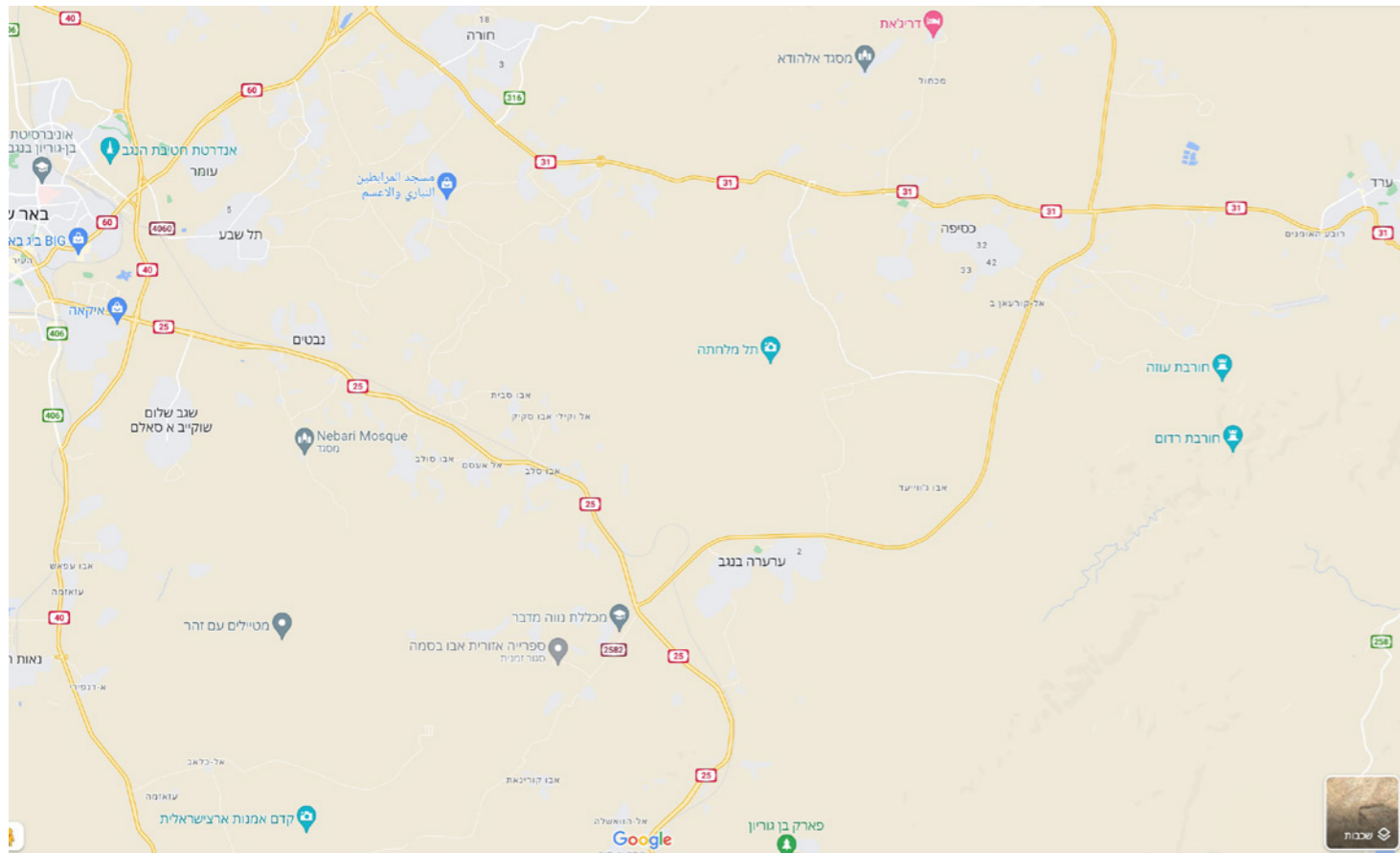
מחולל	כיווני פעולה
אזוריות	1. "אשכול מתכנן" - חיזוק האשכול כרובד תכנוני אזורי
	2. האשכול כגורם השמה (מחבר בין מועסקים לעסקים)
כלכלה	3. תכנון ופיתוח אקוסיסטם מד-טק/ פוד-טק/ כלכלה כחולה
	4. גיבוש מוצר תיירותי ייחודי והקמת מסגרת ארגונית מתאימה
נחלים, חוף וים	5. הקמת מרכז חינוך, מחקר וספורט ימי אזורי
	6. תכנון חזית הים של הגליל המערבי
נגישות וקישוריות	7. הקמת מערכת מתע"ן על כביש 70
	8. פריסת רשת שבילי אופניים מהירה לצרכי יוממות

איך? נושאים - דוגמא: תכנית כוללנית למועצה אזורית בני שמעון

תחום	טווח חלופות	חלופה נבחרת
אופי יישובי המועצה	ישוב פרברי-ישוב כפרי	יישובים בעלי צביון כפרי. הקיבוצים והמושבים ישמרו על מאפייניהם המסורתיים תוך שמירה על המאפיינים של ישוב המקיים פעילות חקלאית.
גודל אוכלוסייה	גודל מיטבי-גדילה מעבר לתמא 35	מימוש עד 500 יח"ד בכל ישוב (ובנוסף יח"ד שלישית במושבים), בהתאם לתמ"א 35 המאושרת.
שירותי ציבור	ריכוזיות - פיזור	פרישה מירבית של שירותי הציבור ביישובים. הקצאת שטחים לבתי ספר בצד המזרחי של המועצה. הקצאת שטח לבית ספר באשכול מושבי יחדיו.
תעסוקה	עידוד תעסוקה ביישובים - פיתוח אזורי התעסוקה במועצה	חלופה משולבת של פיתוח תעסוקה ביישובים ובשטח המועצה, תוך יצירת מגוון של אפשרויות ופתרונות: ביישובים - עידוד תעסוקה תומכת חקלאות ויזמות מקומית. מתן אפשרות לעירוב שימושים עם מוסדות ציבור ומבני משק. יותרו שימושים אשר יתאימו לצביון הכפרי של הישוב בלבד. בשטחי המועצה - קידום ופיתוח אזורי תעסוקה משותפים ומתמחים, הנותנים מענה לצרכים אזוריים וארציים.
מסחר	פיתוח מוקדים מקומיים - פיתוח אזורי מסחריים	שילוב שימושי מסחר במוקדי תעסוקה ובצמתים ראשיים. ביישובים אפשרות לממכר תוצרת מקומית כחלק מעידוד פעילות לא חקלאית (פל"ח)

השטחים הגליליים

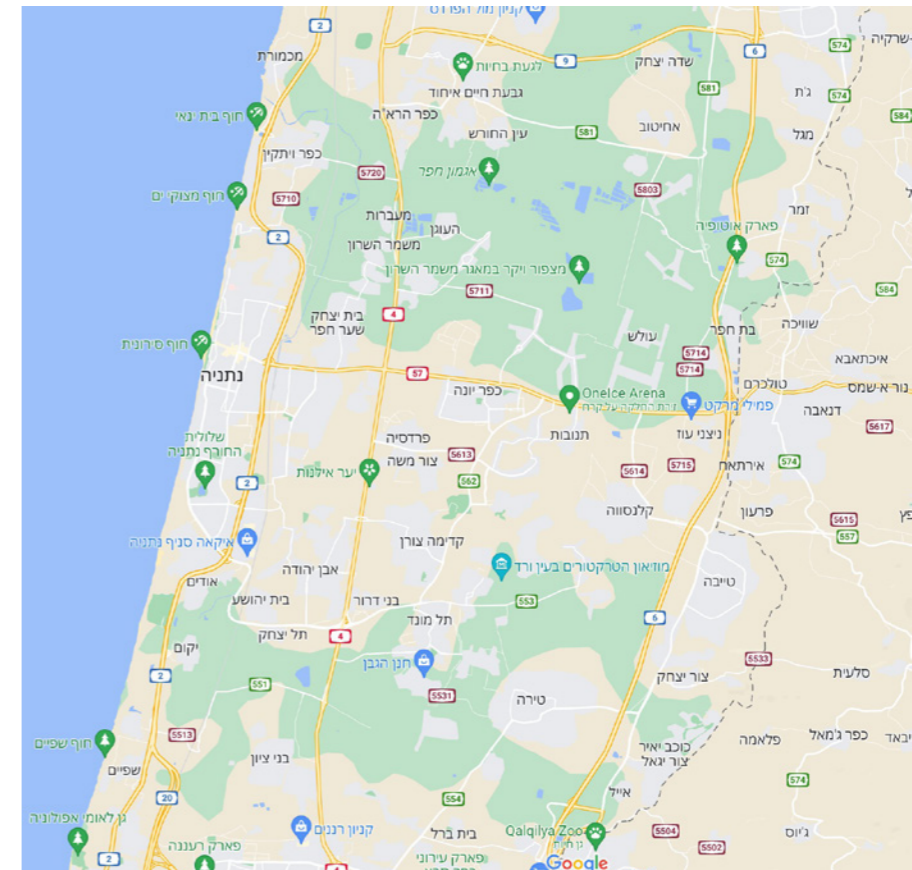
שטח - 556,000 דונם
 מספר תושבים - כ-100,000
 מספר יישובים (לא מוכרים) - 35
 מספר בתי ספר - כ-7 (ביישובים הלא מוכרים)
 כלכלה -
 אשכול - 1 (?)
 ערים שכנות -
 - ב"ש, ערד, דימונה, כסייפה, חורה, ערערה, תל שבע, שגב שלום, ועוד.

2 ק"מ

דוגמאות - מ.א. לב השרון ועמק חפר

שטח - 185,000 דונם
 מספר תושבים - 67,000
 מספר יישובים - 61
 מספר בתי ספר - 34
 כלכלה - אזור תעשייה, חקלאות, עסקים
 אשכול - 8
 ערים שכנות -
 - נתניה, חדרה, רעננה, כפ"ס, טירה, קלאנסווה, אבן יהודה ועוד.

צוות התכנית

- ניהול, תכנון, נוף - מתניה ז"ק, אורי רייכר - ז"ק - רייכר
- חברה, שיתוף ציבור - אורית ברוור בן-דוד - רובד
- כלכלה - רן חקלאי, רותם ארונוביץ
- אקולוגיה וסביבה - יעל ברנר, עדינה הלוי, גיא רותם - ecology-wise
- תחבורה - אפרת לוי, לארא חלאילה, שי מורן - מורן הנדסה
- פסולת - נעם אייזנר - cor
- טיילות ותיירות - רז ארבל, שי יגל

מתכננים נוספים לפי צורך - חקלאות, אנרגיה מתחדשת, הידרולוגיה, ועוד.

אשכול נגב מזרחי - אליעזר יעקב, מרב מורד, יעקב בן-שמעון, חן המאירי, טלי טבלן, לירן כהן, דגנית כהן אביטל, קארין לוינשטיין, איילה לרנבוך, יניב מזעקי, יואל רובין.

תומכים בתכנית

רשות מקרקעי ישראל
רשות ניקוז שקמה-בשור
משרד החקלאות

חלה"ט
חל"י

היחידה האזורית לאיכות
סביבה נגב מזרחי
מנהל התכנון

משרד האנרגיה והתשתיות
המשרד להגנת הסביבה
משרד ירושלים ומורשת
משרד הבריאות
משרד הפנים

קק"ל
רט"ג

רשות ההסדרה
רשות ניקוז ים המלח
רשות העתיקות

משרד ירושלים
Jerusalem and Heritage

קרון קימת לישראל
K K L - J N F

רשות לפיתוח
السلطة
لتطوير واسكان
البدو في النقب
بנגب

מדינת ישראל
משרד הבריאות
Israel Ministry of Health

משרד הפנים

משרד האנרגיה והתשתיות

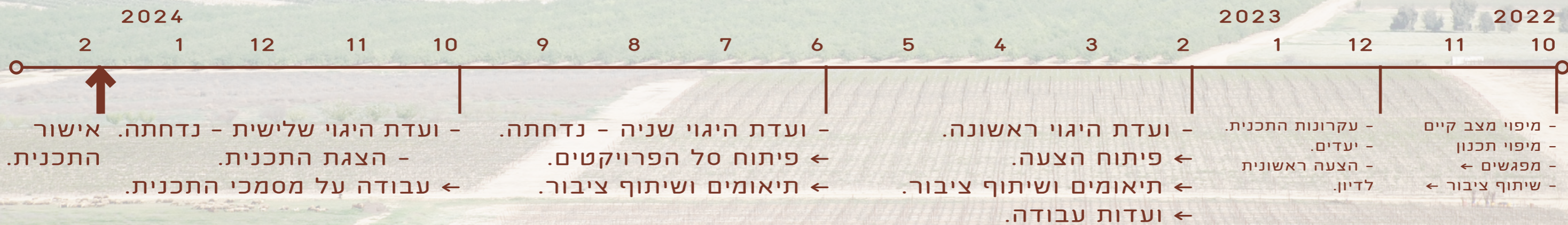

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

תכנית עבודה מקורית - לעדכון

צילום: אופיר פיכמן, דן

בניית תהליך משותף

מפגשי הכרות

אשכול נגב מזרחי

- אליעזר יעקב, מרב מורד, יואל רובין, לירן כהן
- יניב מזעקי, פורום איכות סביבה
- תיירות - שחר שילה

רמ"י - חגי סלע

לשכת תכנון מחוז דרום - תומר גוטהלף, יובל קרפלוס,
אריאלה חדד

רשות ההסדרה - יאיר מעיין, רותם דשא, יגאל בוסקילה
ועדה מרחבית אבו-בסמה - גלעד אטקס
תאגיד המים נווה מדבר - עאטף אבו עג'אג'

ר"נ שקמה-בשור - נחמיה שחף, אוריה גרשון
ר"נ ים המלח - איתי, מוריאל
פורום ירוקים דרום
קק"ל - זהר צפון

רט"ג - רותי נשיץ, אודי קולומבוס, עדן אוליאל
מ.א. תמר, היחידה הסביבתית - דנה רודד
רשות העתיקות - סבטלנה טליס
החטיבה להתיישבות - יהודה אבני, יואל ריבלין

משרד החקלאות - רענן אמויאל, יוחאי תירוש, טובית שושן
אריאל למדן, שגיא גולי, אלון אורון, נבו יצקר
משרד התחבורה - עדי אילן

ינאביע - מוחמד אל-נבארי, ראליה אבו-כף

אג'יק - אריאל דלומי

בי"ס נווה מדבר - ח'אתם אבו-קוויזר
תנועת אור - אורי אילן, תומר דקל, סעדיה גורדצקי
המועצה לכפרים הלא מוכרים - עטייה אלעסם,
מעיגל אלהואשלה, יעלה רענן
במקום - דפנה ספורטה, סיכוי-אופוק - יוליה קוסמן

אבינועם מאיר
אלי עצמון
תומר כהנא

ועוד

פורום איכות סביבה, אשכול נגב מזרחי, 29.12.22

קיים - מה החולשות והחוזקות במרחב ?
עתיד - מה ההזדמנויות והאתגרים במרחב ?
- יעדים רצויים למרחב.
- תיפקודים רצויים למרחב.
- פרויקטים ואתרים פוטנציאליים במרחב.

תכניות פרויקטים נושאיות - מתוך מפגשים עם בעלי העניין בשטח

משרד הפנים	רשות מקרקעי ישראל - תכנון, מסחרי	רשות ניקוז שקמה-בשור רשות ניקוז ים המלח חלה"ט קק"ל רט"ג - תכנון, אקולוגיה, פסולת היחידה האזורית לאיכות סביבה נגב מזרחי רשות העתיקות המועצה לשימור אתרים החטיבה להתיישבות
המשרד לשוויון חברתי (משתנה) - מנכ"ל, צוות מוקדים, צוות 180 האגף לפיתוח כלכלי-חברתי רשות ההסדרה - תכנון, הסדרה	משרד האנרגיה והתשתיות משרד הביטחון - תיאום אזרחי, פיקוד העורף המשרד לביטחון לאומי משרד הבריאות המשרד להגנת הסביבה - תכנון, אקולוגיה, פסולת, קשרי קהילה. משרד החינוך משרד החקלאות - תכנון, רעייה, בטחון תזונתי, השירותים הוטרינריים. משרד הכלכלה - תכנון משרד הרווחה המשרד לפיתוח הנגב והגליל משרד השיכון והבינוי משרד התחבורה - כבישים, תח"צ משרד התיירות	ועדה מרחבית אבו-בסמה מ.א. בני שמעון אשכול נגב מערבי מועצת הנגב חברות תשתית - נוגה, נת"י ועוד רשות המים
מנהל התכנון - מחוז דרום הוועדה המחוזית דרום		
אשכול נגב מזרחי - רשויות מקומיות - נווה מדבר, אל קסום, חורה, כסיפה, שגב שלום, ערד, דימונה, רמת נגב, ערערה, ירוחם, ועוד. - אגפי האשכול - תכנון, איכות סביבה, רווחה, דיגיטציה, כלכלה, פיתוח ועוד.		

שיתוף ציבור מעצב

קהילות שונות :

1. אוכלוסיה קיימת במרחב.

2. יישובים משיקים.

3. מבקרים.

4. אוכלוסיה עתידית.

* קהלים: נשים ובני נוער,
יוזמות אזרחיות, בעלי עסקים,
מארחים, רוכבים ומטיילים ...

- בני נוער מבית הספר למדעים עהד בחורה. 20-12-22.
12 בני נוער מיישובים לא מוכרים והערים השכנות.

- נשים ממרכז הכשרות ינאביע. 18-1-23.
10 נשים מיישובים לא מוכרים באזור ערעה.

שיתוף ציבור מעצב

שיתוף ציבור ובעלי עניין - בסורים משותפים באתר, וסדנאות מיוחדות לנשים ובני נוער.

שיתוף ציבור מעצב

שיתוף ציבור ובעלי עניין - בסיוורים משותפים באתר, וסדנאות מיוחדות לנשים ובני נוער.

- בני ביטון
- ניסן בן חמו
- עודד פלוס
- תומר גוטהלף
- חגי סלע
- מוחמד אלנאברי
- יאיר מעיין
- אלה הלל
- אוריה שבת
- ליאור כלפה
- יאיר חרותי
- יואל ריבלין
- אלון אורן
- רננה אילן
- רעות ברגר טל
- דויד קנר
- עדי אילן
- מתי אלשטיין
- סיגל גבאי
- קרן כץ
- עפרי צפנת
- נילי שטר-ביבר
- יוני ירחמוביץ
- שי טכנאי
- רותי נשיץ,
- בועז שיזף
- מוריאל קוסמנו
- אורי אילן
- תומר דקל
- נבו כהן
- אדר' לי רום כספי
- דרורה בוגנים
- אדר' גיא דוננפלד
- ארי שגב
- יור' אשכול נגב מזרחי וראש העיר דימונה
- סגן יור' האשכול וראש העיר ערד
- יור' הוועדה המחוזית, מחוז דרום
- מתכנן מחוז דרום, מנהל תכנון
- מתכנן המחוז, רשות מקרקעי ישראל
- מנכ"ל ינביע
- מנכ"ל הרשות להסדרת הבדואים
- הרשות להסדרת הבדואים
- מהנדס רשות ניקוז שקמה בשור
- מנהל, האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית
- מנהל תחום תכנון אסטרטגי, האגף לפיתוח כלכלי חברתי
- מתכנן החטיבה להתיישבות
- מתכנן, משרד החקלאות
- מחוז דרום, המשרד להגנת הסביבה
- מחוז דרום, המשרד להגנת הסביבה
- האגף לתכנון פיזי, משרד האנרגיה
- מחוז דרום, משרד התחבורה
- מינהל הפיתוח, אגף תכנון, מחוז דרום, משרד החינוך
- משרד התיירות
- משרד הרווחה
- משרד הבריאות
- מרב דרום, קק"ל
- מרחב דרום, קק"ל
- החברה להגנת הטבע
- רשות הטבע והגנים
- רשות הטבע והגנים
- רשות ניקוז ים המלח
- תנועת אור
- תנועת אור
- תנועת אור
- גורדון אדריכלים, צוות תכנית אב אזורית לאשכול
- אביב, צוות תכנית אב לאשכול
- מהנדס העיר דימונה
- מנהל מחלקת פיקוח ושיטור עירוני, עיריית דימונה

- נתנאל אלפסי
- גליה לימור שגיב
- אליעזר יעקב
- אדר' מרב מורד
- דגנית אביטל
- יואל רובין
- קארין לוינשטיין
- יניב מזעקי
- יעקב בן שמעון
- לירן כהן
- איילה לרנבוכ
- הדר שהרבני
- אדר' אורי רייכר
- אדר' מתניה ז"ק
- אורית ברור בן דויד
- רן חקלאי
- יעל ברנר
- עדינה הלוי
- לארא חלאילה
- רז ארבל
- שי יגל
- נעם אייזנר
- ראש בית הספר לאדריכלות בנגב, סמי שמון באר שבע
- הטכניון, סמי שמון
- מנכ"ל אשכול נגב מזרחי
- מנהלת אגף תכנון, אשכול נגב מזרחי
- גזברית, אשכול נגב מזרחי
- מנהל אגף פיתוח כלכלי אשכול נגב מזרחי
- מנהלת אגף חברה ורווחה, אשכול נגב מזרחי
- מנהל אגף איכות הסביבה, אשכול נגב מזרחי
- מנהלת תעשייה, אשכול נגב מזרחי
- GIS אשכול נגב מזרחי
- מקדמת תכנית אסטרטגית, אשכול נגב מזרחי
- צוערת תכנון, אשכול נגב מזרחי
- ראש צוות התכנון
- ראש צוות התכנון
- שיתוף ציבור, צוות התכנון
- יעוץ כלכלי, צוות התכנון
- אקולוגית, צוות התכנון
- מתכנתת סביבה, צוות התכנון
- מתכנתת תחבורה, צוות התכנון
- תיירות וטיילות, צוות התכנון
- תיירות וטיילות, צוות התכנון
- יועץ טיפול בפסולת, צוות התכנון

- שיר רבינוביץ
- עדי בן דהן
- נחמיה שחף
- ורד סולומון ממן
- שולמית גרטל
- איתי פרימן
- יובל קרפלוס
- אמיר רובין
- מירב בטט
- דורית הוכנר
- מתן לוינסון
- רם זהבי
- רענן אמויאל
- שגיא גולי
- טלי כפיר
- עמית שרעבי
- ישי טלאור
- אלעזר בן הראש
- יוהן אטלן
- דורית שפינט
- אמיתי הר-לב
- יהודה אבני
- משרד הפנים
- משרד הפנים
- רשות ניקוז שקמה בשור
- משרד השיכון והבינוי
- משרד השיכון והבינוי
- רשות ניקוז ים המלח
- מנהל התכנון, ועדה מחוזית מחוז הדרום
- משרד הכלכלה
- משרד הכלכלה
- משרד האנרגיה
- המשרד להגנת הסביבה
- משרד החינוך
- משרד החקלאות
- משרד החקלאות
- משרד הבריאות
- משרד הביטחון
- משרד התחבורה
- המשרד לפיתוח הנגב והגליל
- מועצת הנגב
- צוות תכנית האב לאשכול נגב מזרחי
- צוות תכנית האב לאשכול נגב מזרחי
- חטיבה להתיישבות

יעדים למרחב

מרחב של איכות חיים.
מדדי אושר ובריאות משותפים.

מרחב של שגשוג בר-קיימא.
צמיחה מקומית, משותפת.
צמיחה ירוקה.

קהילתי וחברתי - מגוון ושוויוני.
- מענה לפערים כלכליים וחברתיים.
- מותאם לגידול אוכלוסיה.

מרחב שיתופי פעולה
- חיבורים כלל-אזוריים.
- מענה ליעדים רחבים בנגב וארציים.

מרחב מתוך הקיים -
- התחדשות אזורית ונופית, עירונית
וכפרית. שימור פתוח ובנוי.

מרחב מתפקד, בטוח -
פיתוח תשתיות, ביטחון אישי,
שיקום סביבתי ואקולוגי, תיפעול.

יעדים למרחב

מרחב של איכות חיים.
מדדי אושר ובריאות משותפים.

מרחב של שגשוג בר-קיימא.
צמיחה מקומית, משותפת.
צמיחה ירוקה.

קהילתי וחברתי - מגוון ושוויוני.
- מענה לפערים כלכליים וחברתיים.
- מותאם לגידול אוכלוסיה.

מרחב שיתופי פעולה
- חיבורים כלל-אזוריים.
- מענה ליעדים רחבים בנגב וארציים.

מרחב מתוך הקיים -
- התחדשות אזורית ונופית, עירונית
וכפרית. שימור פתוח ובנוי.

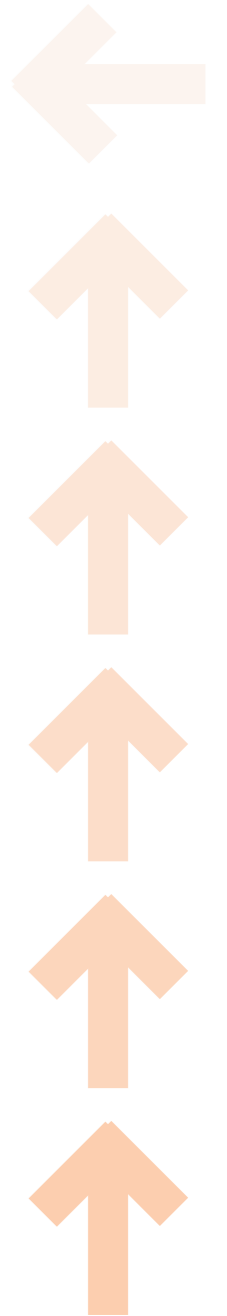

מרחב מתפקד, בטוח -
פיתוח תשתיות, ביטחון אישי,
שיקום סביבתי ואקולוגי, תיפעול.

יעדים ארציים

- פיתוח הנגב והגליל.
- ביטחון תזונתי לאומי.
- ביטחון אנרגטי לאומי.
- שיקום טבע ארצי.
- שותפות והדדיות בין קהילות למדינה.

מרחב של איכות חיים.
מדדי אושר ובריאות משותפים.

מרחב של שגשוג בר-קיימא.
צמיחה מקומית, משותפת.
צמיחה ירוקה.

קהילתי וחברתי - מגוון ושוויוני.
- מענה לפערים כלכליים וחברתיים.
- מותאם לגידול אוכלוסיה.

מרחב שיתופי פעולה
- חיבורים כלל-אזוריים.
- מענה ליעדים רחבים בנגב וארציים.

מרחב מתוך הקיים -
- התחדשות אזורית ונופית, עירונית
וכפרית. שימור פתוח ובנוי.

מרחב מתפקד, בטוח -
פיתוח תשתיות, ביטחון אישי,
שיקום סביבתי ואקולוגי, תיפעול.

כלים - עקרונות התכנית, תהליך, מתודולוגיה

- ← תכנית צמיחה רחבה, משותפת
- תכנון מתוך הקיים - התחדשות.
- ראייה כלל-אזורית וארצית.
- טווח תכנון - 30 שנים, טווח יישום - תכנית חומש.
- בניית תהליך תכנון משותף, מתמשך.

- ← רב-תיפקודיות
- שילוב בנוי ופתוח, שימור ופיתוח.
- שילוב עירוני וכפרי.

- ← תכנית יישומית
- פרויקטים לטווח מידי וארוך, אזוריים ומקומיים.
- מתווה יישום לשטח גלילי.

- ← תכנית מבוססת שיתופי פעולה.
- שיתוף מעצב.
- ← יצירת מרחב הסכמה.

- ← "רשת צמיחה"
- מוקדים וחיבורים, מדוייקים ומותאמים למקום.

יעדים למרחב

מרחב של איכות חיים.
מדדי אושר ובריאות משותפים.

מרחב של שגשוג בר-קיימא.
צמיחה מקומית, משותפת.
צמיחה ירוקה.

קהילתי וחברתי - מגוון ושוויוני.
מענה לפערים כלכליים וחברתיים.
מותאם לגידול אוכלוסיה.

מרחב שיתופי פעולה
- חיבורים כלל-אזוריים.
- מענה ליעדים רחבים בנגב וארציים.

מרחב מתוך הקיים -
- התחדשות אזורית ונופית, עירונית
וכפרית. שימור פתוח ובנוי.

מרחב מתפקד, בטוח -
פיתוח תשתיות, ביטחון אישי,
שיקום סביבתי ואקולוגי, תיפעול.

כלים - מרכיבי התכנית העיקריים

חברה וקהילה

- שטחים ציבוריים - פתוחים ובנויים.
- פרויקטים חברתיים-קהילתיים במרחב.

צמיחה

- מרחבי צמיחה - שילוב חקלאות ואגרו-וולטאי...
- אתרי צמיחה - קידום עסקים, פיתוח תיירות מקומית.

שיקום והתחדשות

- מרחבי התחדשות עירונית-כפרית.
- מרחבים ואתרים לשימור ושיקום פתוח ובנוי.

תשתיות

- תשתיות בסיס - פסולת, ביוב, כלבים משוטטים...
- תשתיות חיבורים - דרכי גישה, תח"צ, סלולרי ...

כלים - מרכיבי התכנית העיקריים

חברה וקהילה

- שטחים ציבוריים - פתוחים ובנויים.

- פרויקטים חברתיים-קהילתיים במרחב.

צמיחה

- מרחבי צמיחה - שילוב חקלאות ואגרו-וולטאי...

- אתרי צמיחה - קידום עסקים, פיתוח תירות מקומית.

שיקום והתחדשות

- מרחבי התחדשות עירונית-כפרית.

- מרחבים ואתרים לשימור ושיקום פתוח ובנוי.

תשתיות

- תשתיות בסיס - פסולת, ביוב, כלבים משוטטים...

- תשתיות חיבורים - דרכי גישה, תח"צ, סלולרי ...

התחדשות אזורית-נופית רשת שיתופי פעולה

תכנית מתכללת - רעיון מארגן - רשת צמיחה

תכניות פרויקטים נושאות

- אזוריות קבועות
- ביישוב מיידני - זמני

תיקי פרויקטים

תכניות יישובים

- (כולל תשתיות וכד')
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- רשות ההסדרה.
- האגף לפיתוח.

תכניות אזוריות

- תכניות תשתיות.
- תכניות כלל אזוריות - תמ"א, תמ"מ, תכנית אב אזורית לאשכול, תכניות חקלאות אזוריות ...

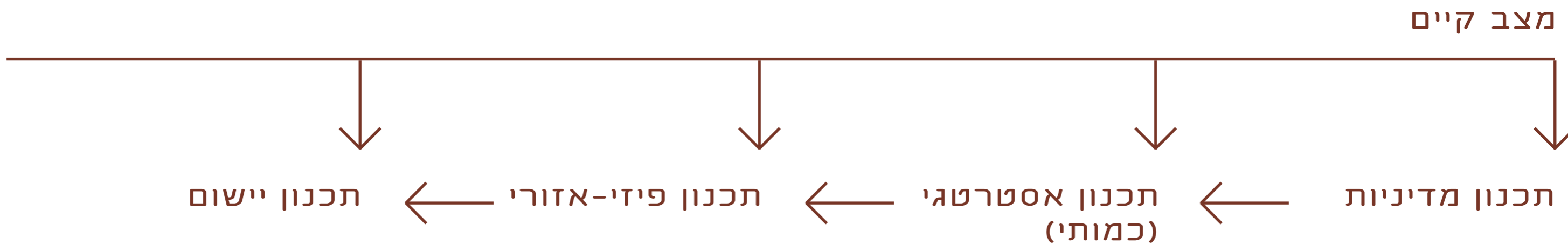
תכניות שימור

תכניות אחרות

- הסעות, חינוך, רווחה, תשתיות ...

מצב קיים

- בינוי
- אקולוגיה וסביבה
- תשתיות
- ועוד

מבנה התכנית

תכנון מדיניות

תמהיל
תיפקודים
מרחביים

תכנון אסטרטגי
(כמותי)

פרויקטים

- מוסכמים
- מחוללי-שינוי כלל-אזורי.
- אפשריים ליישום.

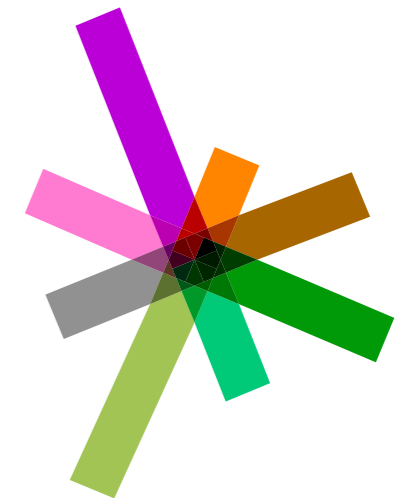
תכנון פיזי-אזורי

אתרים פוטנציאליים
רשת של מוקדי צמיחה
וחיבורים לשיתופי פעולה.

תכנון יישום

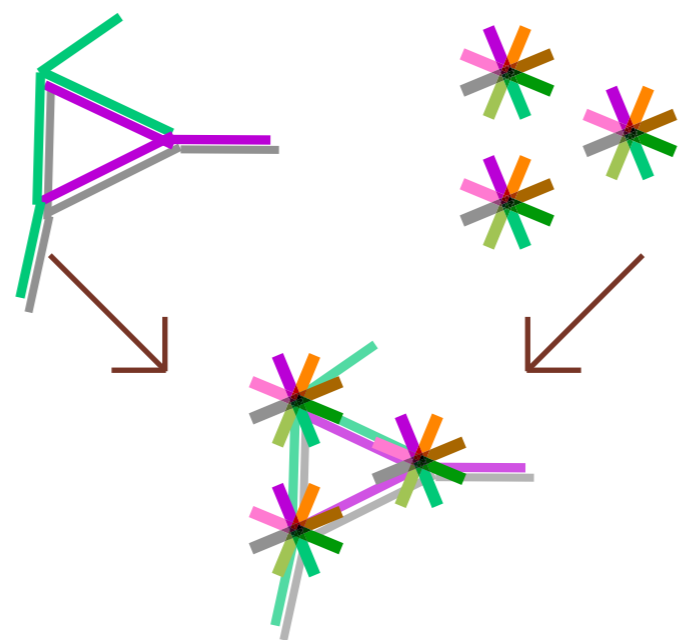
גופי ניהול וביצוע

- תכנון
- אישור
- מימון
- ביצוע
- ניהול

פסולת	מסדרונות אקולוגיים	רשת-מורשת סביבה בניה	פארק אזורי	תיכנון יעדי מגורים
דרכי גישה	תקלאות משמרת	נוף-תרבות	סילולת בין-ישובים	טיפוסי יישוב צומח
י"אופני-נגבי	ניהול רעייה	סילולת	תמנין השוק המרכזי - ארבע שבטיות	עיר על-שבטיות
תח"צ כשירות	השבת סבע	מרחב מארח	ניט בין-ישובים	יישוב אזורי
"בטח" משולבים	שיקום נחלים	גורם אבוקה אזורי-מכליקה מסורה-מרבית	לימנים מצפורים	
כלבים משוטטים	ממשק פשטו הצפה	גורם אבוקה אזורי-מכליקה מסורה-מרבית	מרכז מסחרי אזורי	
בוב - מייד - יביל	ביופולטרים	מרכז מסחרי אזורי	שוק אזורי	
תקשורת סלולרית	ניהול אנני משולב	שוק אזורי	נודד	
רכבת	ניהול שטחים	מסחר נייד		
תשתיות סביבה	ניהול סביבתי אקלימי	מסחר נייד		
		מקום אזורי-מקרה-תעשיית-השוק		

דגש על פרויקטים משותפים: כלל-אזוריים, כלל-מגזריים, על-שבטיים.

רשת צמיחה

1. רקע, מצב קיים.

2. יעדים וכלים (מתודולוגיה).

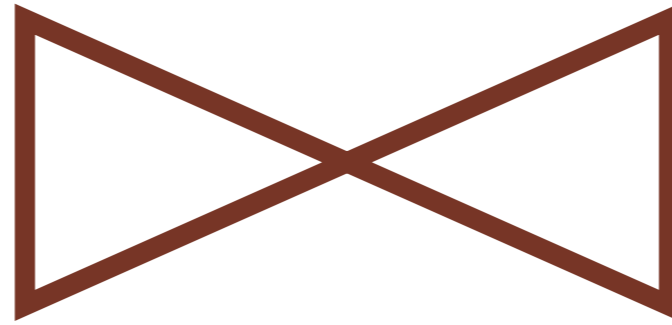
3. מדיניות.

- פיתוח ושימור, בינוי ושטח פתוח.
- מאפייני המרחב - תמהיל תיפקודים.

4. תכניות פרויקטים.

שימור

פיתוח

שטח פתוח

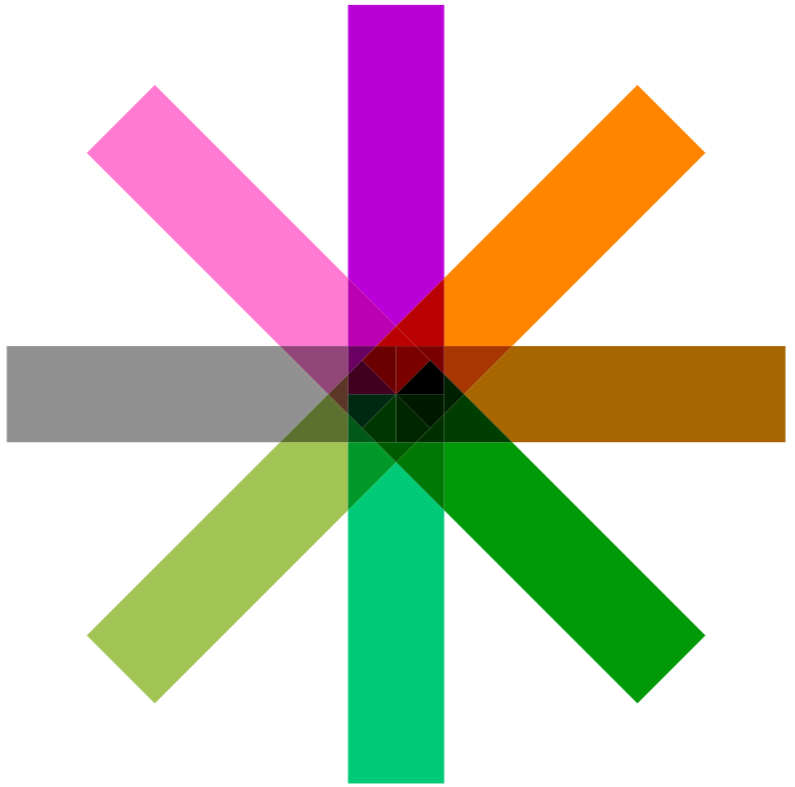
בינוי

- השבת טבע
- חקלאות
- אנרגיה סולארית

- שטח ציבורי פתוח,
תיירות ומורשת

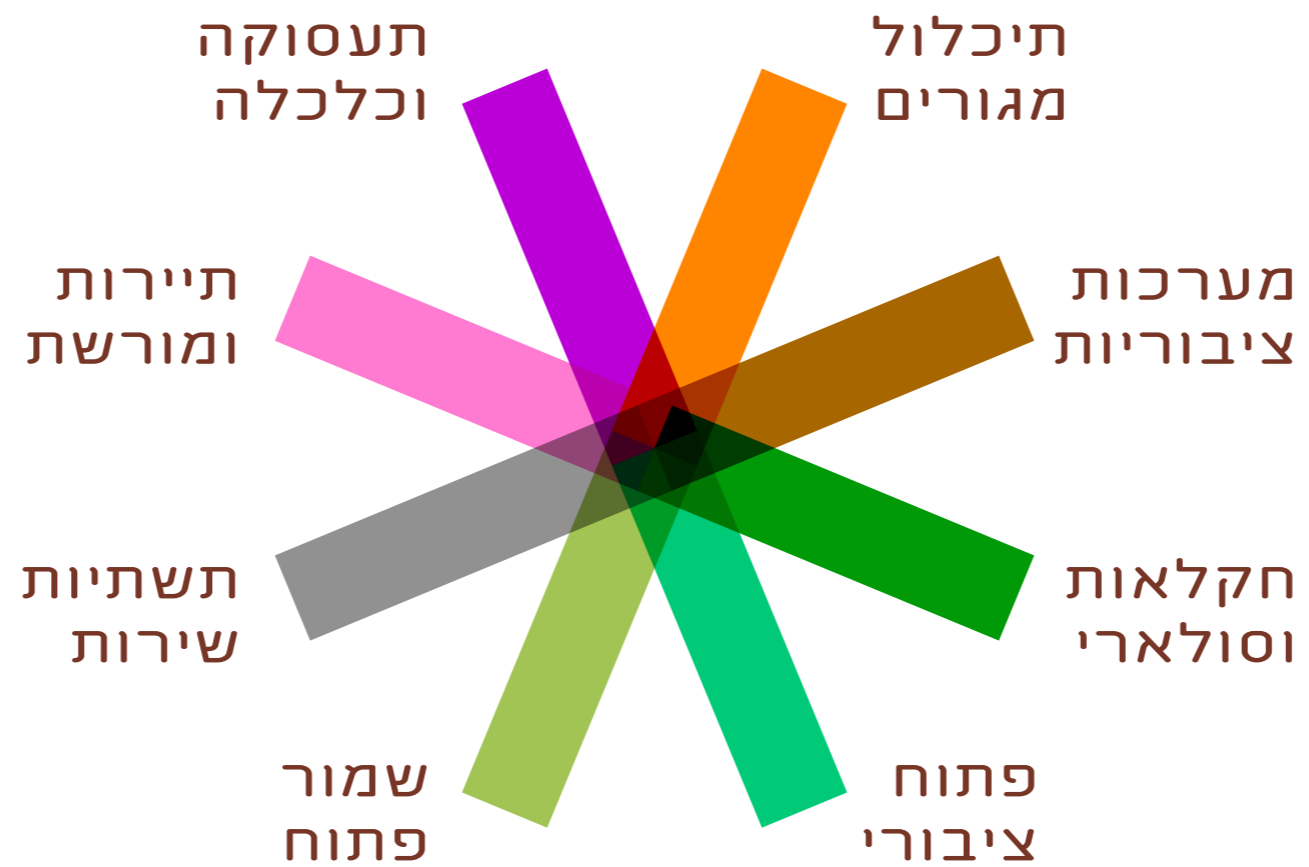
- מגורים
- תעסוקה וכלכלה
- תשתיות

- מבני ציבור,
תיירות ומורשת

בינוי

שטח פתוח

מדיניות - תמהיל המרחב

כפרי + חקלאות אינטנסיבית ומסורתית ?

חלופות תמהילים

עירוני מרוכז +
שימור שטחים פתוחים ?

שימור בינוי + תיירות ?

תעסוקה, תעשייה
ותשתיות ?

פרברי - קהילתי +
פארקים ציבוריים ?

סיכום - עיקרי החזון למרחב אזורי משולב

חיבורים

שיקום טבע ומורשת

מרחבים עירוניים-
כפריים

עסקים מקומיים

אגרו-וולטאי

מרחב מארח - תיירות
ומרחב ציבורי משותף

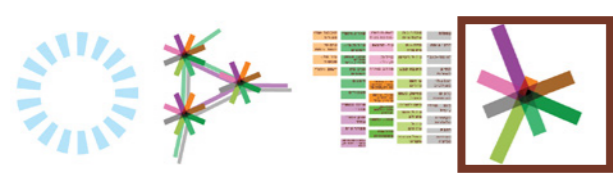
← שיתופי פעולה
והישגים
כלל-אזוריים

← רב-תיפקודי
← צמיחה ירוקה,
מקומית, מעגלית
← מגוון ושוויוני
← בר-קיימא

1. רקע, מצב קיים.
2. יעדים וכלים (מתודולוגיה).
3. מדיניות.

4. תכניות פרויקטים.

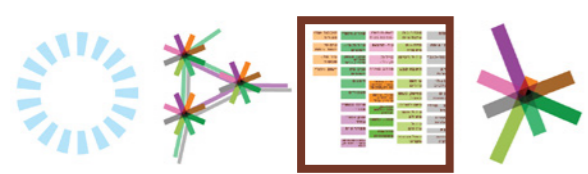
- תקציר הפרוייקטים
- מתווה יישום
- הפרוייקטים:
- תשתיות
- שימור
- צמיחה
- מרחב ציבורי
- סיכום הפרוייקטים

תמהיל תיפקודים מרחביים - תיכלול פיתוח ושימור.

כדי ליצור מרחב מתפקד, איכותי, אטרקטיבי - כל התיפקודים צריכים לעבוד ביחד, לתמוך זה בזה, להיות מקודמים במשולב.

תכניות פרויקטים נושאיות.

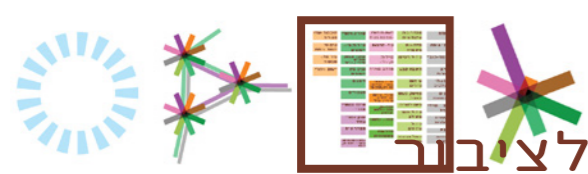
- פרויקטים אזוריים, בשטחים פתוחים - קבועים.
- פרויקטים מקומיים - מיידיים, זמניים.

תושבים, כלל-אזורי וארצי

- תכניות יישובים - רשות ההסדרה.
- תכניות אזוריות - תמ"מ, תשתיות, אסטרטגי ועוד.
- תכניות אחרות - הסעים, רווחה, וכד'.

הנגשה לציבור

חברה וקהילה

ציבורי בנוי

מרכז ציבורי אזורי

מרכזי שירות
מיידים - יביל

ציבורי פתוח

פארק אזורי,
גינות.

טיילות

מתקני משחק
וספורט - ארעי

אתרי פנאי אקסט.

טיילות בין-
יישובים

חברתי - מרחבי

מרחב משפחות

חקלאות קהילתית

תוכן מרחבי

נאמני סביבה

צמיחה משותפת

חקלאות וסולארי

חקלאות, אינט.
אגרו-וולטאי וקולחין

סולארי על מבנים

חקלאות וורטיקלית
באז"תים

חקלאות
משפחתית

מרכזים

מרכז מסחרי
אזורי

שוק אזורי נודד

מרכז מיקרו-
תעשייה באז"ת

נקודתיים

עסקים מקומיים -
קבוע וזמני

מרחב מארח

שיקום ושימור

שיקום בנוי

רשת-מורשת
-סביבה בנויה

נוף-תרבות

שיקום פתוח

השבת טבע

נחלים ואגנים

חקלאות משמרת
וניהול רעיה

ניהול שימור משולב

תשתיות

בסיס

פסולת

ביוב - מיידים -
יביל

זיהום קרקע,
ביופילטרים

תקשורת סלולרית

כלבים
משוטטים

מרחב מוגן מיידים -
יביל

חיבורים

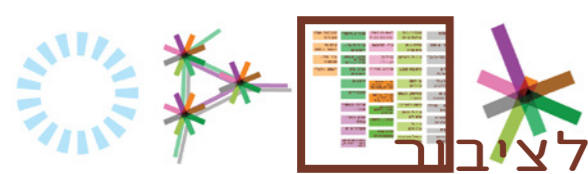
דרכים

"אופני-נגב"

תח"צ כשירות

תחנות משולבות

תחנות רכבת

הנגשה לציבור

חברה וקהילה

ציבורי בנוי

מרכז ציבורי אזורי

מרכזי שירות
מיידים - יביל

ציבורי פתוח

פארק אזורי,
גינות.

טיילות

מתקני משחק
וספורט - ארעי

אתרי פנאי אקסט.

טיילות בין-
יישובים

חברתי - מרחבי

מרחב משפחות

חקלאות קהילתית

תוכן מרחבי

נאמני סביבה

צמיחה משותפת

חקלאות וסולארי

חקלאות, אינט.
אגרו-וולטאי וקולחין

סולארי על מבנים

חקלאות וורטיקלית
באז"תים

חקלאות
משפחתית

מרכזים

מרכז מסחרי
אזורי

שוק אזורי נודד

מרכז מיקרו-
תעשייה באז"ת

נקודתיים

עסקים מקומיים -
קבוע וזמני

מרחב מארח

שיקום ושימור

שיקום בנוי

רשת-מורשת
-סביבה בנויה

נוף-תרבות

שיקום פתוח

השבת טבע

נחלים ואגנים

חקלאות משמרת
וניחול רעיה

- בתכנון
- בביצוע
- בניהול שוטף

* בלי התניות
בין פרויקטים!

תשתיות

בסיס

פסולת

ביוב - מיידים -
יביל

זיהום קרקע,
ביופילטרים

תקשורת סלולרית

כלבים
משוטטים

מרחב מוגן מיידים -
יביל

חיבורים

דרכים

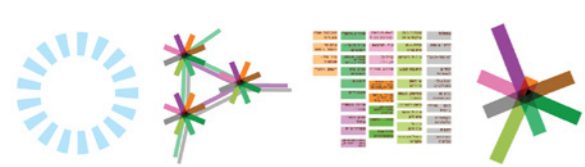
"אופני-נגב"

תח"צ כשירות

תחנות משולבות

תחנות רכבת

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

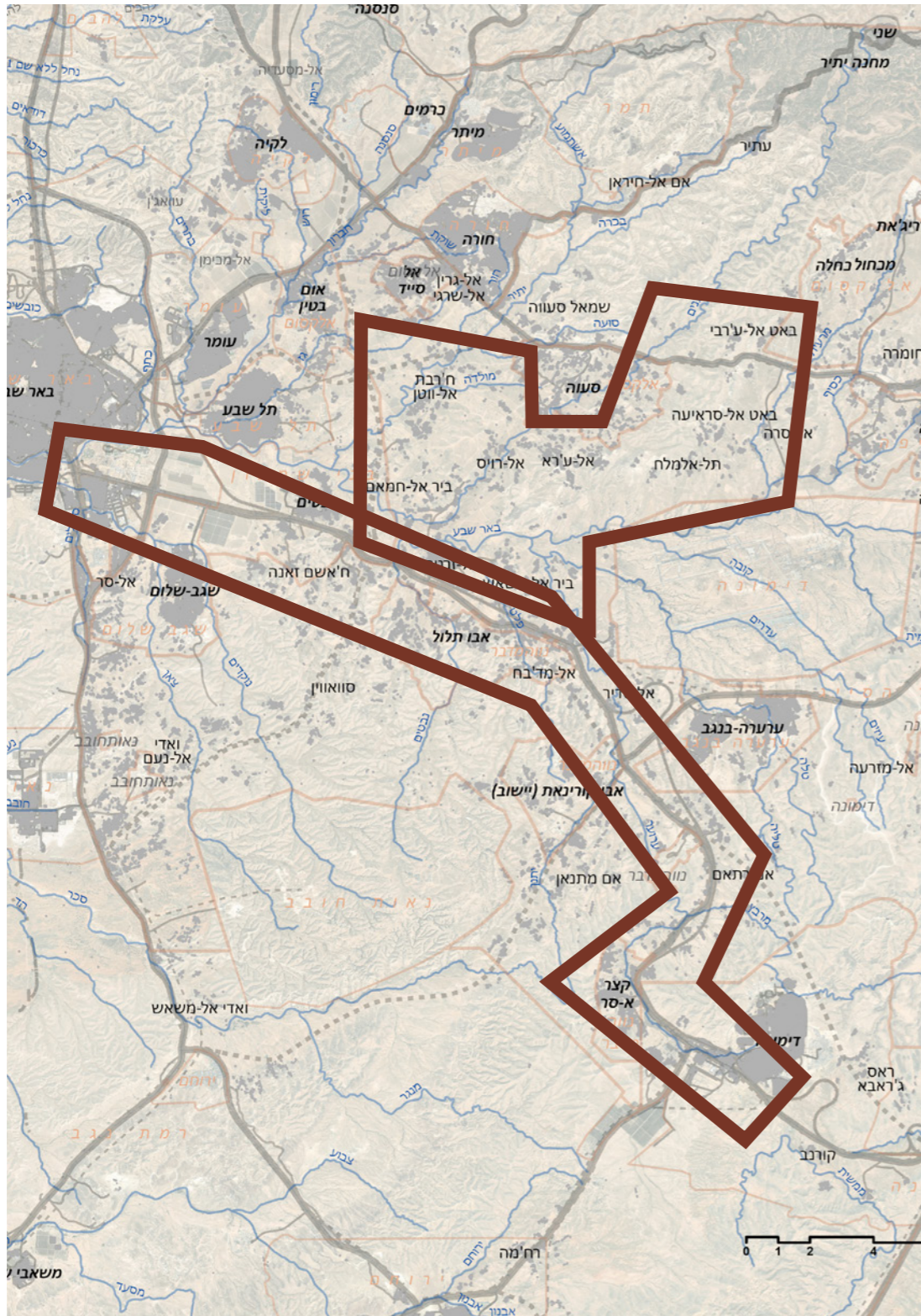

יישובי - מיידים-זמני

תמהיל הפרוייקטים לפי אזורי קבוע, ויישובי מיידים - זמני.

אזורי קבוע

מרכזים אזוריים	דרכים	שטחים פתוחים מקומיים	שטחים פתוחים גדולים	כלל-אזורי
מרכזי שירות מיידים - יביל	מרכז ציבורי אזורי	דרכים	טיילות	פסולת
ביוב - מיידים - יביל	פארק אזורי	"אופני-נגב"	אתרי פנאי אקסט.	זיהום קרקע, ביופילטרים
נוף-תרבות	מרכז מסחרי אזורי	טיילות בין-יישובים	רשת-מורשת -סביבה בנויה	תקשורת סלולרית
עסקים מקומיים - קבוע וזמני	שוק אזורי נודד	תח"צ כשירות	מרחב משפחות	כלבים משוטטים
מרחב מארח	סולארי על גגות		חקלאות קהילתית	ניהול שימור משולב
חקלאות משפחתית	חקלאות וורטיקלית באז"תים		תוכן מרחבי	
מתקני משחק וספורט - ארעי	תחנות משולבות			נאמני סביבה
	תחנות רכבת			
	מרכז מיקרו-תעשייה באז"ת			

פרויקטים לפי אזורים - דוגמאות :

בקעת באר-שבע

דרכים

"אופני-נגב"

טיילות בין-יישובים

מרכזי שירות מיידי - יביל

מתקני משחק וספורט - ארעי

פסולת

השבת טבע

נחלים ואגנים

חקלאות משמרת וניהול רעיה

ביוב - מיידי - יביל

טיילות

כביש 25

"אופני-נגב"

תחנות משולבות

תחנות רכבת

מרכז ציבורי אזורי

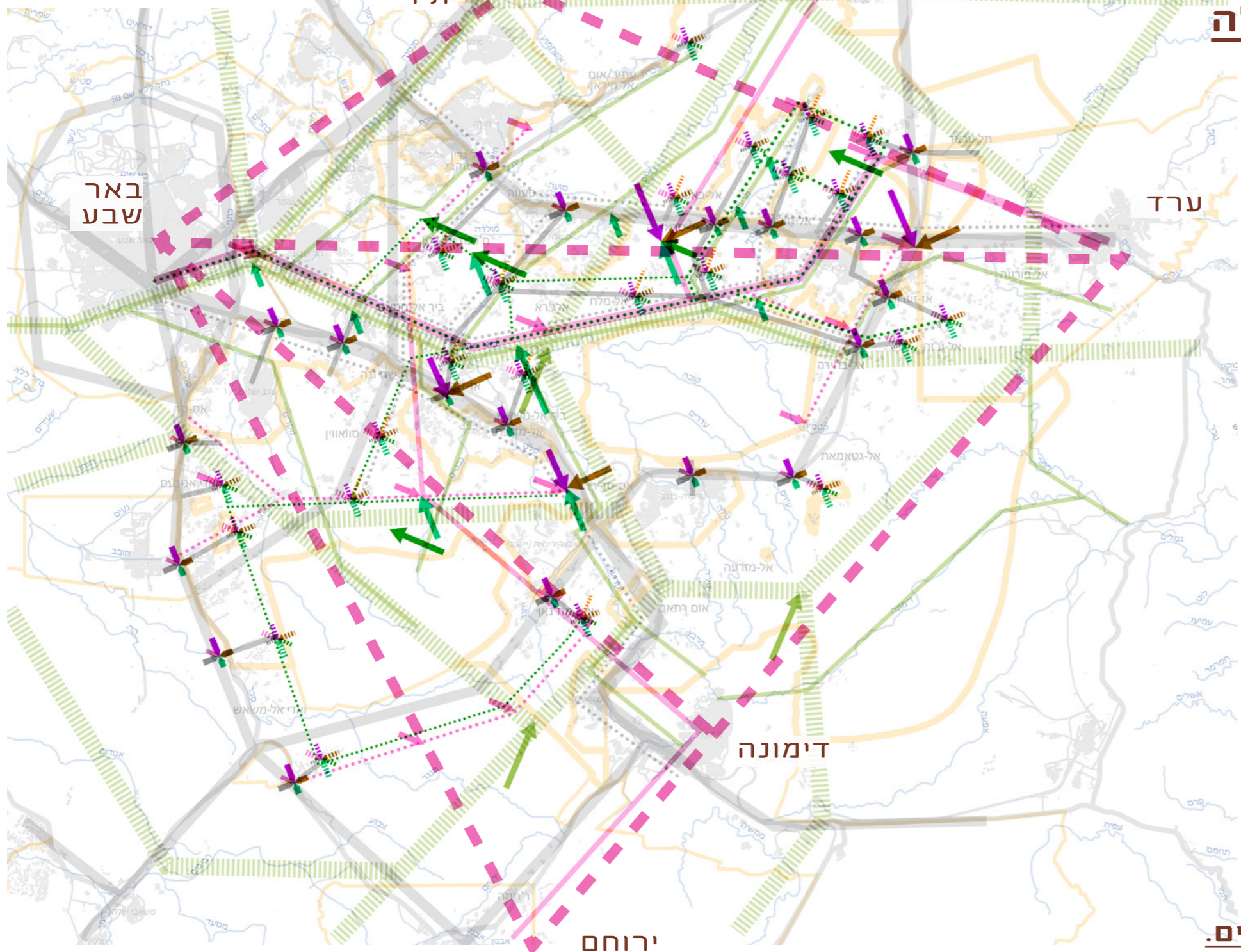
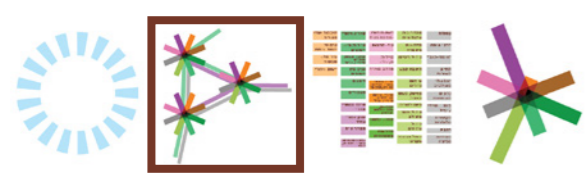
פארק אזורי

מרכז מסחרי אזורי

שוק אזורי נודד

עסקים מקומיים - קבוע וזמני

מרחב מארח

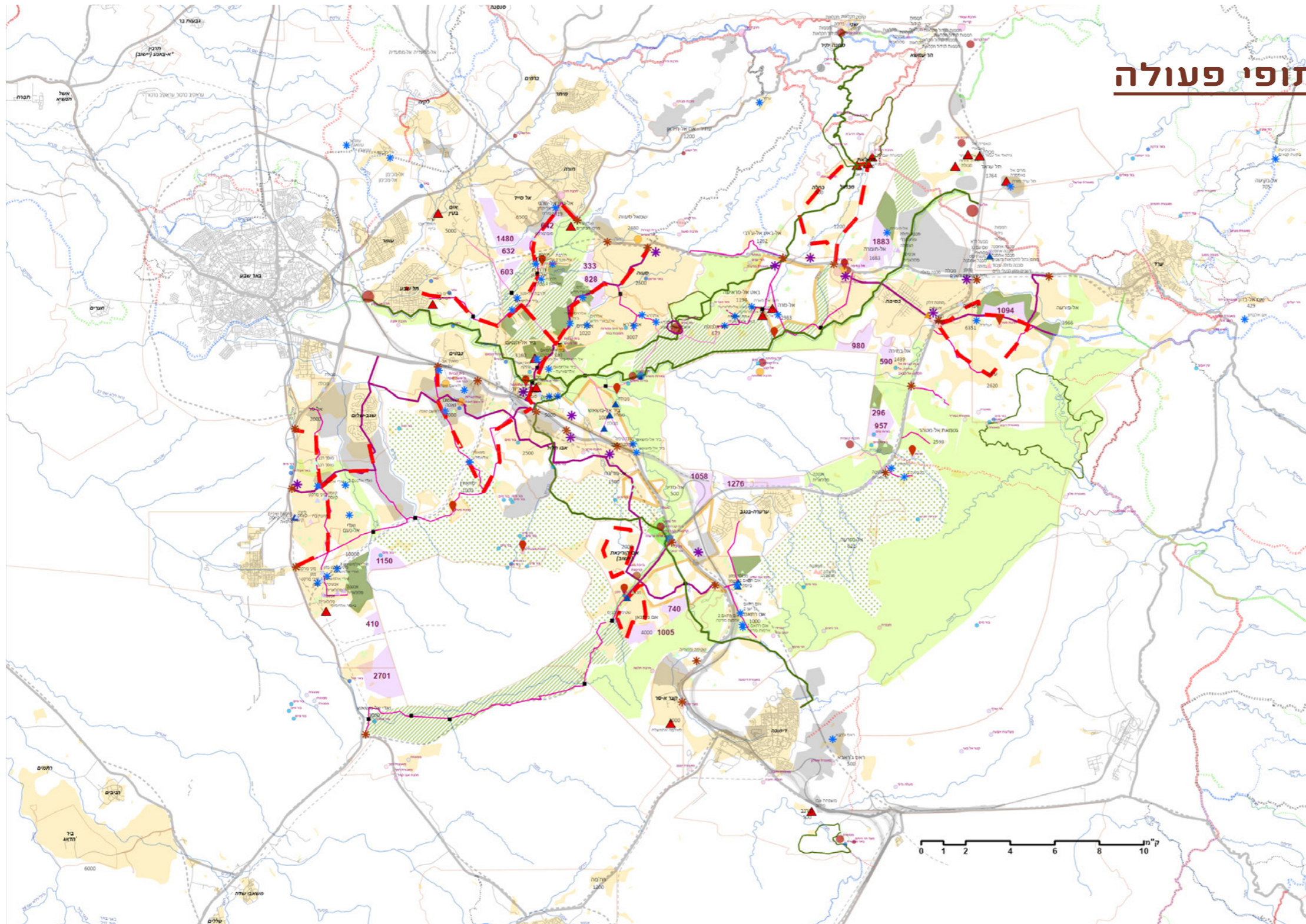

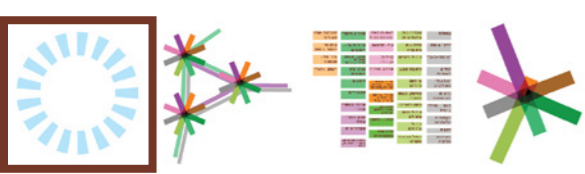
תכנית מתכללת רעיון מארגן = רשת שיתופי פעולה

- חיבורים מרחביים כלל-אזוריים.
- רשת רב-מוקדית ומרכזית.
- קידום קהילות מגוונות ושוויוניות, וכלל החברה.
- רשת מתייחסת אל הקיים.
- התחדשות אזורית ונופית, עירונית וכפרית.
- "תכנית פעולה"
- מבוססת פרויקטים.
- לטווח ארוך ומיידי.
- מוקדי צמיחה וחיבורים.
- מדוייק ומותאם למקום.
- תמריצים להסדרה.
- מבוססת הסכמות ושיתופי-פעולה.
- התמקדות בנושאים ואתרים מוסכמים.
- מותאמת יעדי אוכלוסיה ארציים.
- מבוססת צמיחה, ושיפור איכות חיים.
- פרויקטים תומכי יישובים וקהילות.
- משלבת פתוח ובנוי.
- פיתוח רב-תפקודי.
- פיתוח תשתיות.

← מתייחסת לפיתוח כלל הנגב ויעדים ארציים.

תכנית מתכללת רעיון מארגן = רשת שיתופי פעולה

תכנון היישום - בסיס תכנוני :

מערכת ממ"ג ←

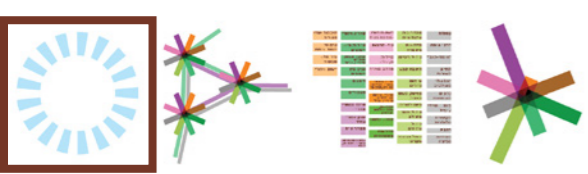
תכנית חומש

- רשת שיתופי הפעולה
היא התיכלול של הפרויקטים.

- מודולריות -
יישום בתרשימי זרימה
שונים, מערכת תיעדוף
לפי עלות-תועלת.

- מחזוריות -
ניטור ועדכונים קבועים
- בראייה של עוד 30
שנה קדימה.

- תהליך תכנון משותף,
מתמשך

תכנון היישום - מתווה :

תיכנון:

- תכנית אב:
 - אגף תכנון באשכול
 וצוות התכנון
 ועדת היגוי
 פורומים נושאיים

- ייזום וביצוע
 - תכניות מתאר -
 תכנון מפורט:
 אגף תכנון באשכול
 וצוותי תכנון

- קידום וליווי פרויקטים
 ויוזמות מקומיות.
 - תיאום ותכלול תכניות.

אישור תכנון:

- מועצת האשכול
 - רשויות האשכול.
 - לשכת התכנון
 מחוז דרום

- המשרד לשוויון חברתי
 (משתנה).
 - האגף לפיתוח כלכלי
 חברתי.
 - רשות ההסדרה.

- משרד הפנים

- משרדים נוספים

- גופים נוספים:
 ר"נ שקמה-בשור, רמ"י,
 מ. החקלאות, קק"ל...

- תיאום תושבים.

ניהול ומימון:

- המשרד
 לשוויון חברתי
 (משתנה)
 - האגף לפיתוח

משרדי הממשלה
 על בסיס 1279 ?

משרדי ממשלה על
 בסיס אחר:
 הגה"ס פסולת, משרד
 הפנים, אנרגיה, חינוך,
 תיירות, חקלאות ...

גופים אחרים:
 ר"נ, קק"ל, קש"פ, תורמים

ביצוע ותיפעול:

+ אגפי האשכול
 - מינהלות אזוריות
 נושאיות.
 ← סמכויות מקצועיות
 של מועצה אזורית.

+ מועצות שכנות

+ תושבים-חברה אזרחית

+ גופים אחרים:
 רשויות ניקוז, קק"ל, רשות
 ההסדרה, מו"פ רמת נגב, רשות
 העתיקות, ועוד ...

* לפי מומחיות לכל נושא.

- רישוי ופיקוח בניה.
 - רישוי עסקים.

תכניות פרויקטים נושאיות - תוכן עניינים.

4. קידום עסקים

עסקים מקומיים -
קבוע וזמני

מרכז מיקרו-
תעשייה באז"ת

חקלאות וורטיקלית
באז"תים

3. מרכזים

תחנות משולבות

מרכזי שירות
מיידים - יביל

מרכז ציבורי אזורי

מרכז מסחרי
אזורי

שוק אזורי נודד

2. דרכים וחיבורים

דרכים

"אופני-נגב"

תח"צ כשירות

תחנות רכבת

1. תשתיות בסיס

פסולת

ביוב - מיידים -
יביל

זיהום קרקע,
ביופילטרים

כלבים
משוטטים

תקשורת סלולרית

מרחב מוגן מיידים -
יביל

9. חברה וקהילה

מרחב משפחות

תוכן מרחבי

נאמני סביבה

8. מרכזים פתוחים

פארק אזורי,
גינות.

אתרי פנאי אקסט.

מתקני משחק
וספורט - ארעי

טיילות בין-
יישובים

7. שימור ותיירות

רשת-מורשת
-סביבה בנויה

טיילות

נוף-תרבות

מרחב מארח

6. סולארי

וחקלאות ביישובים

סולארי על גגות

חקלאות
משפחתית

חקלאות קהילתית

5. שטחים גדולים

השבת טבע

חקלאות משמרת
וניהול רעה

נחלים ואגנים

חקלאות אינט.
אגרו-וולטאי וקולחין

ניהול שימור משולב

1. תשתיות בסיס

פסולת

ביוב - מיידוי - יביל

זיהום קרקע, ביופילטרים

כלבים משוטטים

תקשורת סלולרית

מרחב מוגן מיידוי - יביל

2. דרכים וחיבורים

דרכים

"אופני-נגב"

תח"צ כשירות

תחנות רכבת

פסולת

מצב קיים:

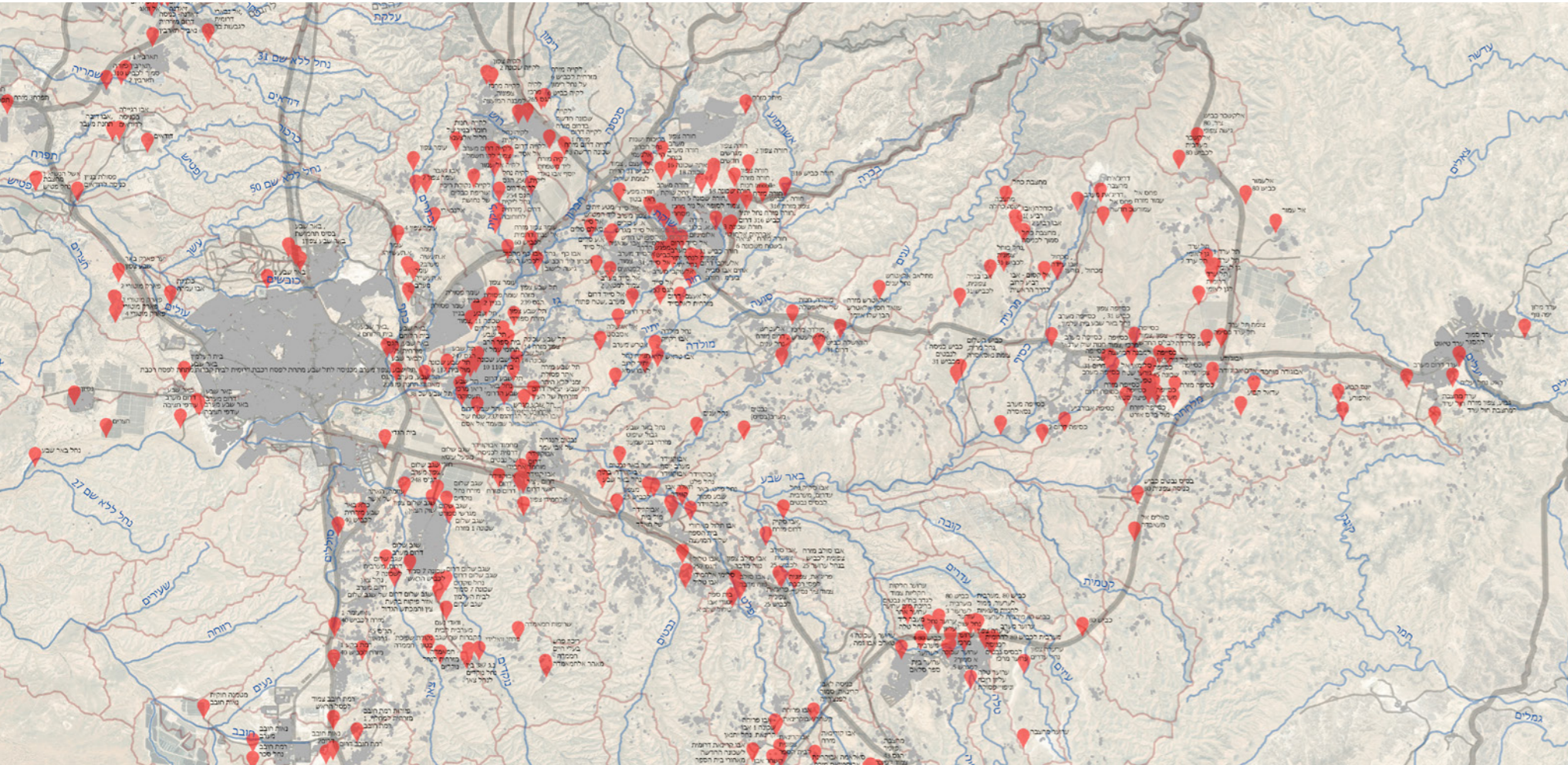
פסולת (בעיקר בניין) מכל הארץ, ופסולת ביתית מקומית בגלל שאין תשתיות פינוי. - כ-3000 אתרים פזורים, וכ-30 מטמנות פיראטיות. - פינוי חלקי ע"י מועצות שכנות. ← נזק לבריאות, לסביבה, לתיירות, לפיתוח. הצגה של חוסר מעורבות רשויות ומדינה.

תרחיש המשך מצב קיים ("עסקים כרגיל"):

- נזק בלתי הפיך בתחומים הנ"ל. - פגיעה חברתית וקהילתית. - פגיעה בקשרי קהילה-רשויות

מפה: אתרי ינשוף.

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

אל גרין אל עוקבו -

אבו קרינאת - מטמנה פיראטית

פסולת ביתית בפינוי עצמי

פעולות מוצעות:

- תשתית ותיפעול פינוי פסולת.
- אכיפה וחינוך.
- ניקיון ומיחזור הפסולת הקיימת.
- * קידום מדיניות ארצית.
- * שיקום והנגשת השטחים המטופלים.

- בכל השטחים הפתוחים צפון נגב מזרחי, אפשרות להוספת נגב מערבי.

תועלות

- שיחרור הקרקע לשימושים אחרים.
- טיפול בזיהומי אוויר, קרקע ומי תהום.
- טיפול בכלבים משוטטים ← תיירות, בריאות.
- בניית מרחב תיפקודי.
- פיתוח הנוף.
- הכנסת תיירות.
- שיקום נחלים.
- פוטנציאל לפיתוח אזורי עתידי.
- הצגת מעורבות רשויות והמדינה.

עלות

שלב א' - 436 מלש"ח - בחלוקה לשלבים.

מקורות מימון אפשריים

- המשרד להגנת הסביבה - קרן ניקיון.
- משרד החקלאות - רשויות ניקוז - נחלים.
- קק"ל - מקרקעי ייעור.
- מ. הביטחון - שטחי אש.
- רמ"י - הקרן לשטחים פתוחים.
- רשויות מקומיות.
- נתיבי ישראל - כבישים.
- תקציבים מיוחדים בהחלטת ממשלה.

לוח זמנים - מאישור התכנית

- מכרזים לביצוע - 3 חודשים.
- תיפעול פינוי - שנה.
- סיום ניקיון - חמש שנים.

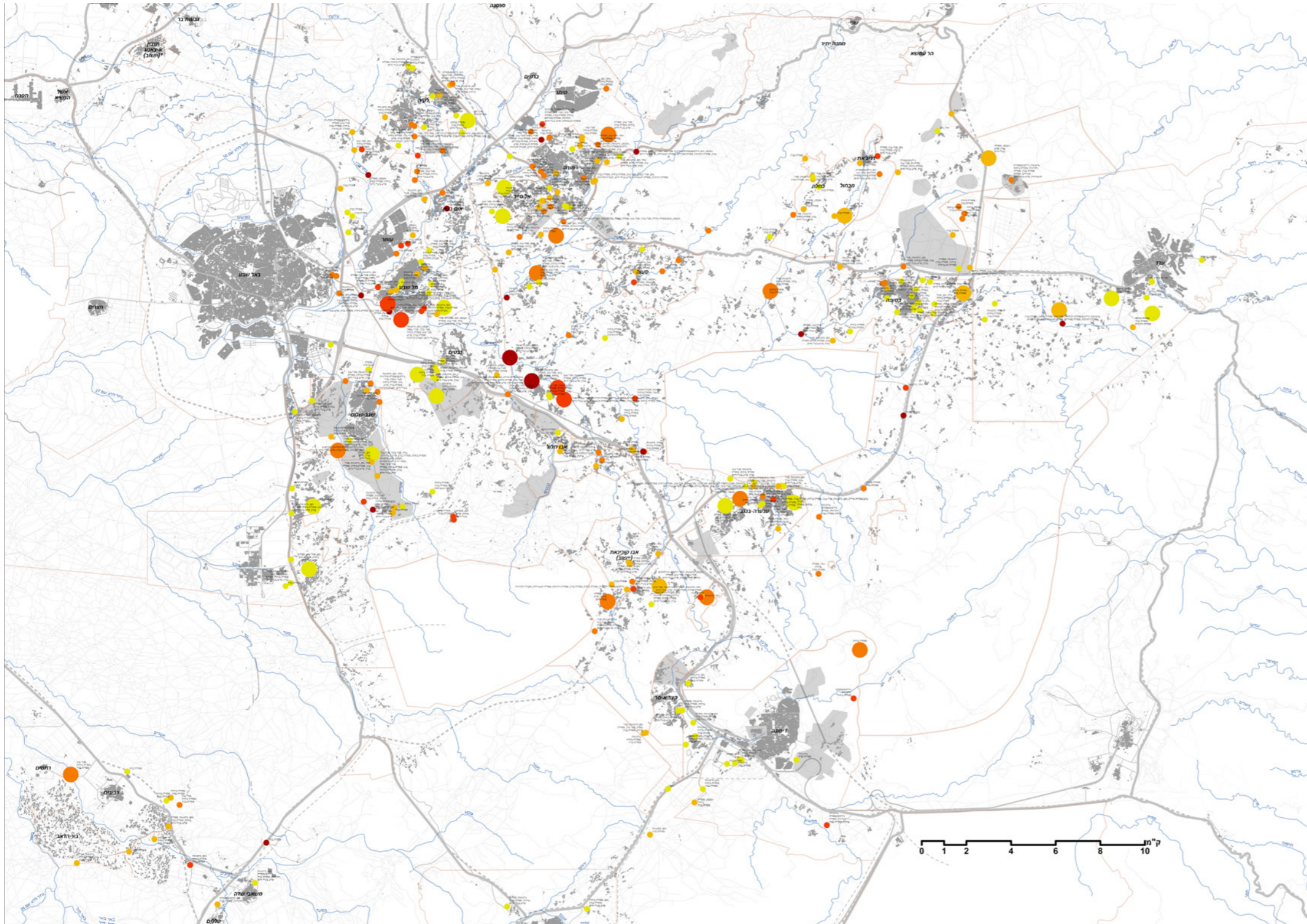
לפי תחומים - בכל אתר נבחר:

פרמטרים לבחירת אתרים:

- סיכונים - בטיחותיים, בריאותיים.
- היבטים סביבתיים - מי תהום, נחלים..
- מרחק מיישובים.
- מקורות מימון ויכולות תחזוקה - רשויות, נחלים, כבישים ...
- דחיפות לפרויקטים אחרים.
- אזורים לקידום.

רגישויות סביבתיות,
גודל אתר:

הכנסות מפסולת

אנרגיה מפסולת

- פריקה ביולוגית
- לא פריקה

- שריפה (פל"א)

- עיכול אנאירובי

- RDF

- גזיפיקציה, פירוליזה

- ביו-גז ביתי

מיחזור פסולת בניין
(פסולת אינרטיית)

אנרגיה מצואה
ממכלאות צאן

קומפוסט,
דישון בצואה

מיחזור מגוון

פסולת

ניקיון

אתרים רגילים - בעיקר פסולת גושית ובניין

- 2,500 אתרים
- אתר ממוצע 100 מ"ק.
- גריסה ומיחזור במקום.
- 70 ש"ח למ"ק.

- 7,000 ש"ח לאתר.

= 17,500,000 ש"ח.

אתרים רגילים - פסולת מעורבת

- 400 אתרים
- אתר ממוצע 20 מכולות (כולל מזדמנת סמוכה).
- לפי חישוב שהכל לאפעה - 2000 ש"ח למשאית.

- 40,000 ש"ח לאתר.

= 16,000,000 ש"ח.

אתרים גדולים לשיקום

- 30 אתרים
- אתר ממוצע 700 משאיות.
- לפי חישוב שהכל לאפעה - 5000 ש"ח למשאית.
+ טיפול בשריפות, ועוד.

- 5 מלש"ח לאתר.

- 150,000,000 ש"ח.

תשתית ותיפעול

מכולות

- מכולה 6 מ"ק - פתרון ארעי - פינוי פעמיים בשבוע
- המכולה בבעלות הקבלן - ללא עלות. - 1000 שח לחודש.
- עלות תושבים 20% מהעלות. לא מחושבת.

1100 מכולות = 1,100,000 לחודש
* 60 חודש = 66,000,000 ש"ח.

ניקיון חוזר אתרים קטנים
50 ערמות בחודש (שתי משאיות ביום)
250,000 ש"ח בחודש
* 60 = 15,000,000 ש"ח.

אתרים מזדמנים רחוקים ופסולת מפוזרת - לטיפול במהלך התחזוקה.

אכיפה

- 3 מלש"ח לשנה * 5 = 15,000,000 ש"ח.

חינוך

- 0.5 מלש"ח לשנה * 5 = 2,500,000 ש"ח.

תכנית חומש - 436 מלש"ח.

מדיניות ארצית

- חקיקה, אכיפת ציפיים ועוד.

דרכי גישה

למשאיות דחס

$600,000 * 70 = 42,000,000$

שיקום אקולוגי

והנגשה ציבורית

← ראו פרויקטים נוספים.

סה"כ

234,000,000 ש"ח ביצוע.

בצ"מ 15%

תקורות 10%

מע"מ 17%

סה"כ

436,000,000 ש"ח.

פסולת

ניקיון

אתרים רגילים - בעיקר פסולת גושית ובניין

- 500 אתרים
- אתר ממוצע 100 מ"ק.
- גריסה ומיחזור במקום.
- 70 ש"ח למ"ק.

- 7,000 ש"ח לאתר.

= 3,500,000 ש"ח.

אתרים רגילים - פסולת מעורבת

- 80 אתרים
- אתר ממוצע 20 מכולות (כולל מזדמנת סמוכה).
- לפי חישוב שהכל לאפעה - 2000 ש"ח למשאית.

- 40,000 ש"ח לאתר.

= 3,200,000 ש"ח.

אתרים גדולים לשיקום

- 6 אתרים
- אתר ממוצע 700 משאיות.
- לפי חישוב שהכל לאפעה - 5000 ש"ח למשאית.
+ טיפול בשריפות, ועוד.

- 5 מלש"ח לאתר.

- 30,000,000 ש"ח.

תשתית ותיפעול

מכולות

- מכולה 6 מ"ק - פתרון ארעי - פינוי פעמיים בשבוע
- המכולה בבעלות הקבלן - ללא עלות. - 1000 שח לחודש.
- עלות תושבים 20% מהעלות. לא מחושבת.

220 מכולות = 220,000 לחודש
* 60 חודש = 13,200,000 ש"ח.

ניקיון חוזר אתרים קטנים
10 ערמות בחודש (שתי משאיות ביום)
50,000 ש"ח בחודש
* 60 = 3,000,000 ש"ח.

אתרים מזדמנים רחוקים ופסולת מפוזרת
- לטיפול במהלך התחזוקה.

אכיפה

- 3 מלש"ח לשנה * 1 = 3,000,000 ש"ח.

חינוך

- 0.5 מלש"ח לשנה * 1 = 500,000 ש"ח.

סה"כ

97,000,000 ש"ח.

שנה ראשונה - 97 מלש"ח.

מדיניות ארצית

- חקיקה, אכיפת ציפיים ועוד.

דרכי גישה

למשאיות דחס

600,000 * 15 =
9,000,000

שיקום אקולוגי

והנגשה ציבורית

← ראו פרויקטים נוספים.

סה"כ

65,400,000 ש"ח ביצוע.

בצ"מ 15%

תקורות 10%

מע"מ 17%

סה"כ

97,000,000 ש"ח.

פסולת

ניקיון

אתרים רגילים - בעיקר פסולת גושית ובניין

- 300 אתרים
- אתר ממוצע 100 מ"ק.
- גריסה ומיחזור במקום.
- 70 ש"ח למ"ק.

- 7,000 ש"ח לאתר.

= 2,200,000 ש"ח.

שלב א': 15 מלש"ח

אתרים רגילים - פסולת מעורבת

- 10 אתרים
- אתר ממוצע 20 מכולות (כולל מזדמנת סמוכה).
- לפי חישוב שהכל לאפעה - 2000 ש"ח למשאית.

- 40,000 ש"ח לאתר.

= 400,000 ש"ח.

אתרים גדולים לשיקום

- 0 אתרים
- אתר ממוצע 700 משאיות.
- לפי חישוב שהכל לאפעה - 5000 ש"ח למשאית.
- + טיפול בשריפות, ועוד.

- 5 מלש"ח לאתר.

- 0 ש"ח.

תשתית ותיפעול

מכולות

- מכולה 6 מ"ק - פתרון ארעי - פינוי פעמיים בשבוע
- המכולה בבעלות הקבלן - ללא עלות. - 1000 שח לחודש.
- עלות תושבים 20% מהעלות. לא מחושבת.

100 מכולות = 100,000 לחודש
* 60 חודש = 6,000,000 ש"ח.

ניקיון חוזר אתרים קטנים
0 ערמות בחודש (שתי משאיות ביום)
50,000 ש"ח בחודש
* 60 = 0 ש"ח.

אתרים מזדמנים רחוקים
ופסולת מפוזרת
- לטיפול במהלך התחזוקה.

אכיפה

- 1 מלש"ח לשנה * 1 = 1,000,000 ש"ח.

חינוך

- 0.5 מלש"ח לשנה * 1 = 500,000 ש"ח.

מדיניות ארצית

- חקיקה, אכיפת ציפיים ועוד.

דרכי גישה

למשאיות דחס

$600,000 * 0 = 0,000,000$

שיקום אקולוגי

והנגשה ציבורית

← ראו פרויקטים נוספים.

סה"כ

10,100,000 ש"ח ביצוע.

בצ"מ 15%

תקורות 10%

מע"מ 17%

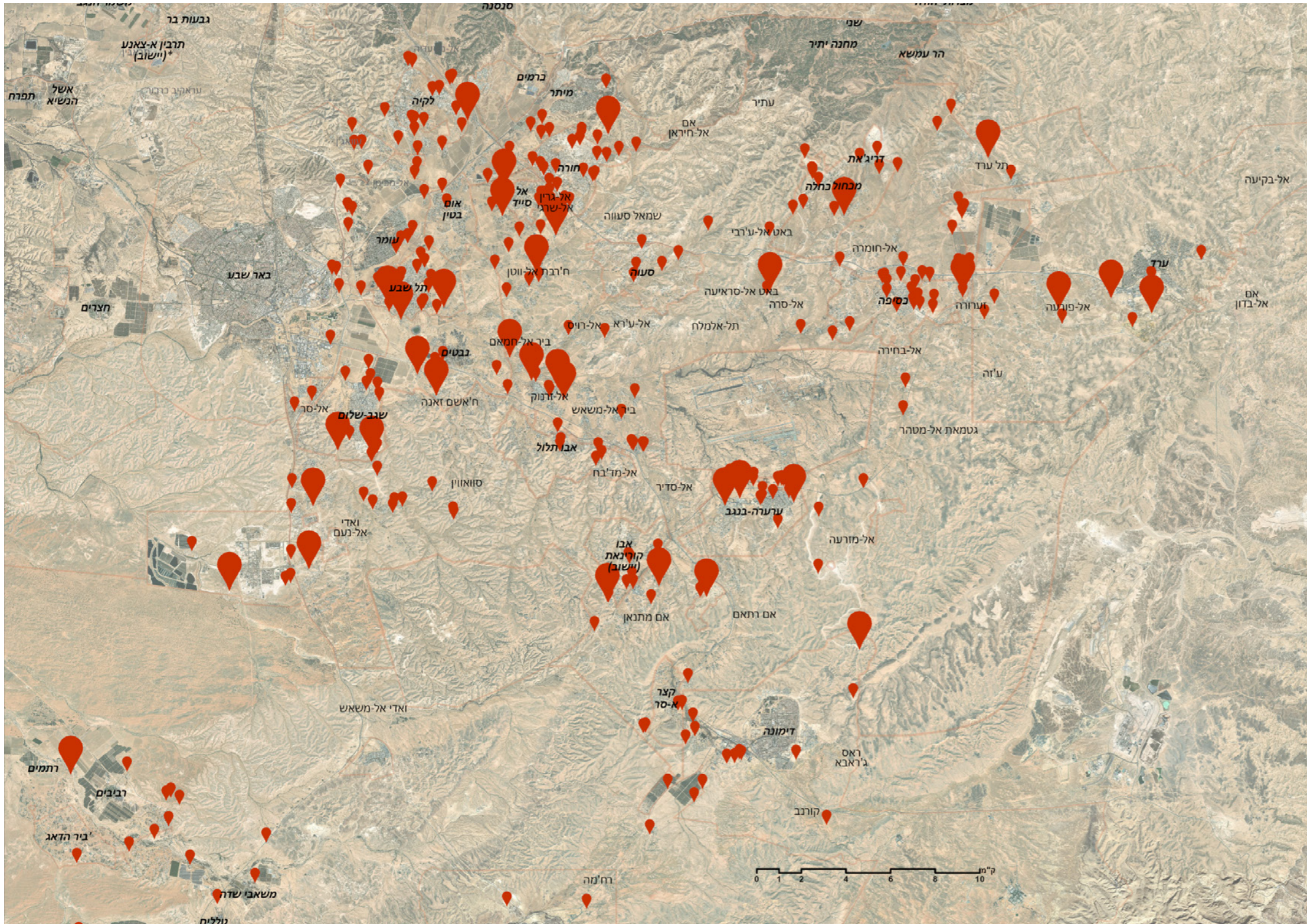
סה"כ

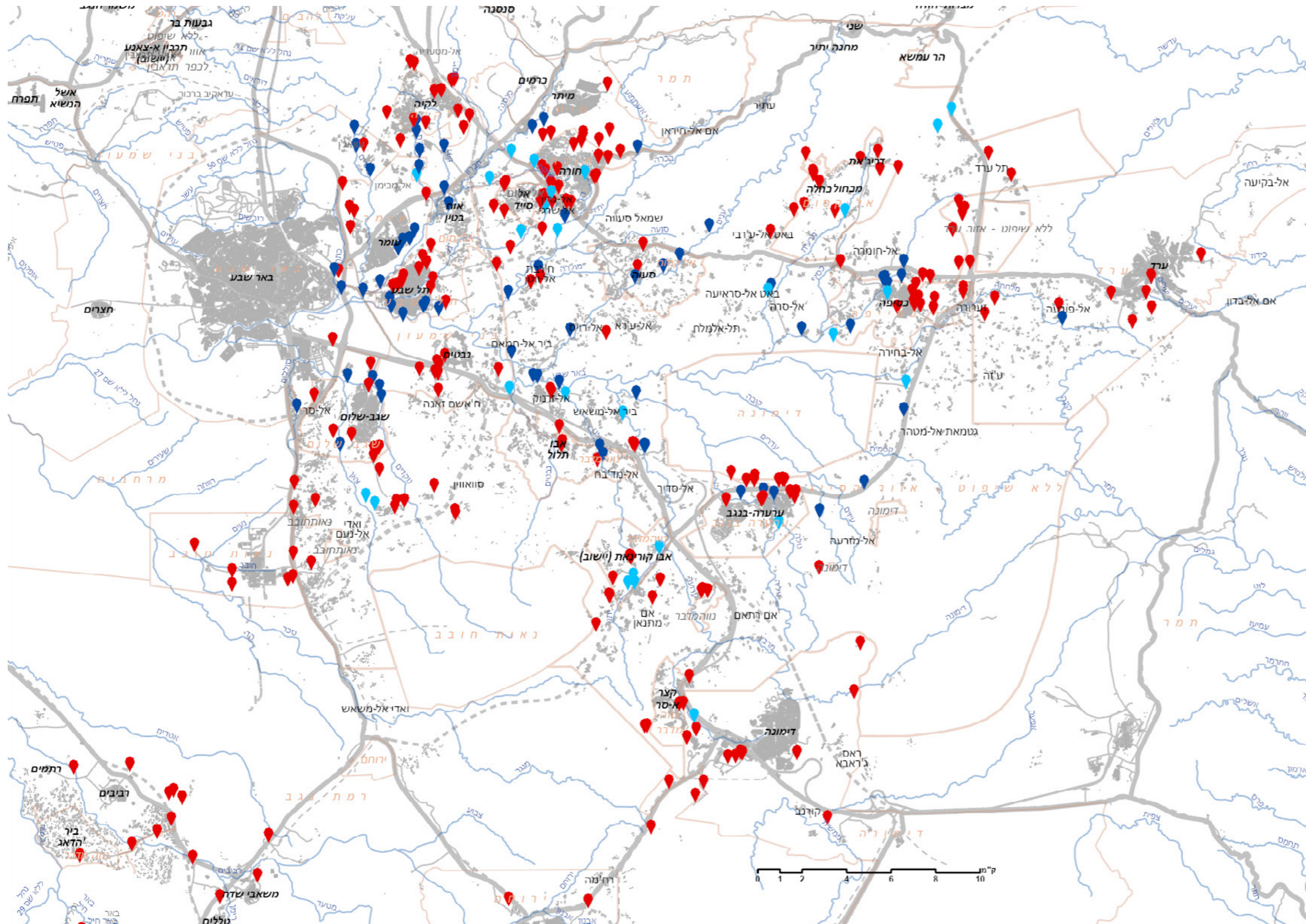
15,000,000 ש"ח.

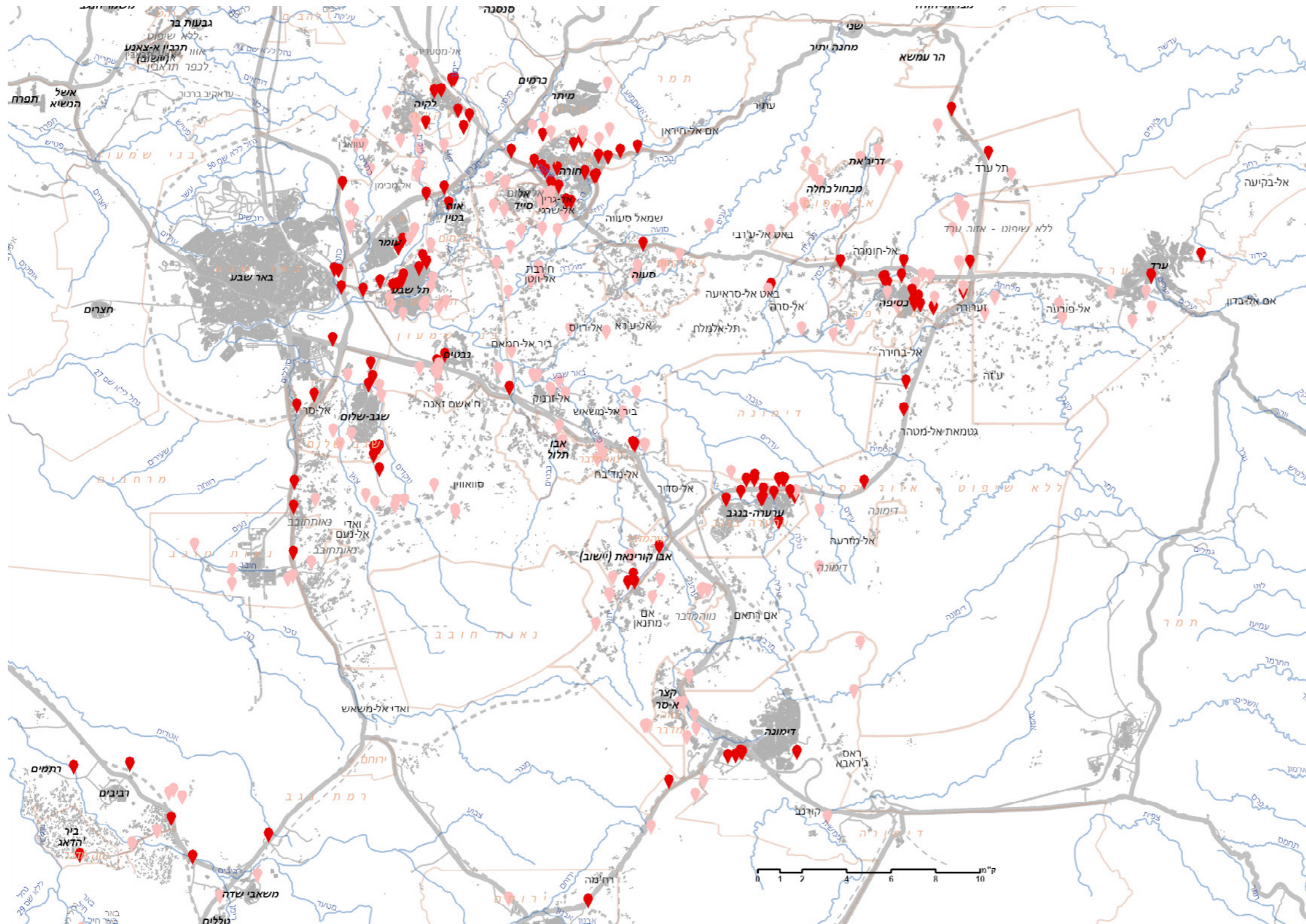
פסולת

מיפוי ינשו"ף

- - אתרים רגילים - פסולת מעורבת
- - אתרים גדולים לשיקום

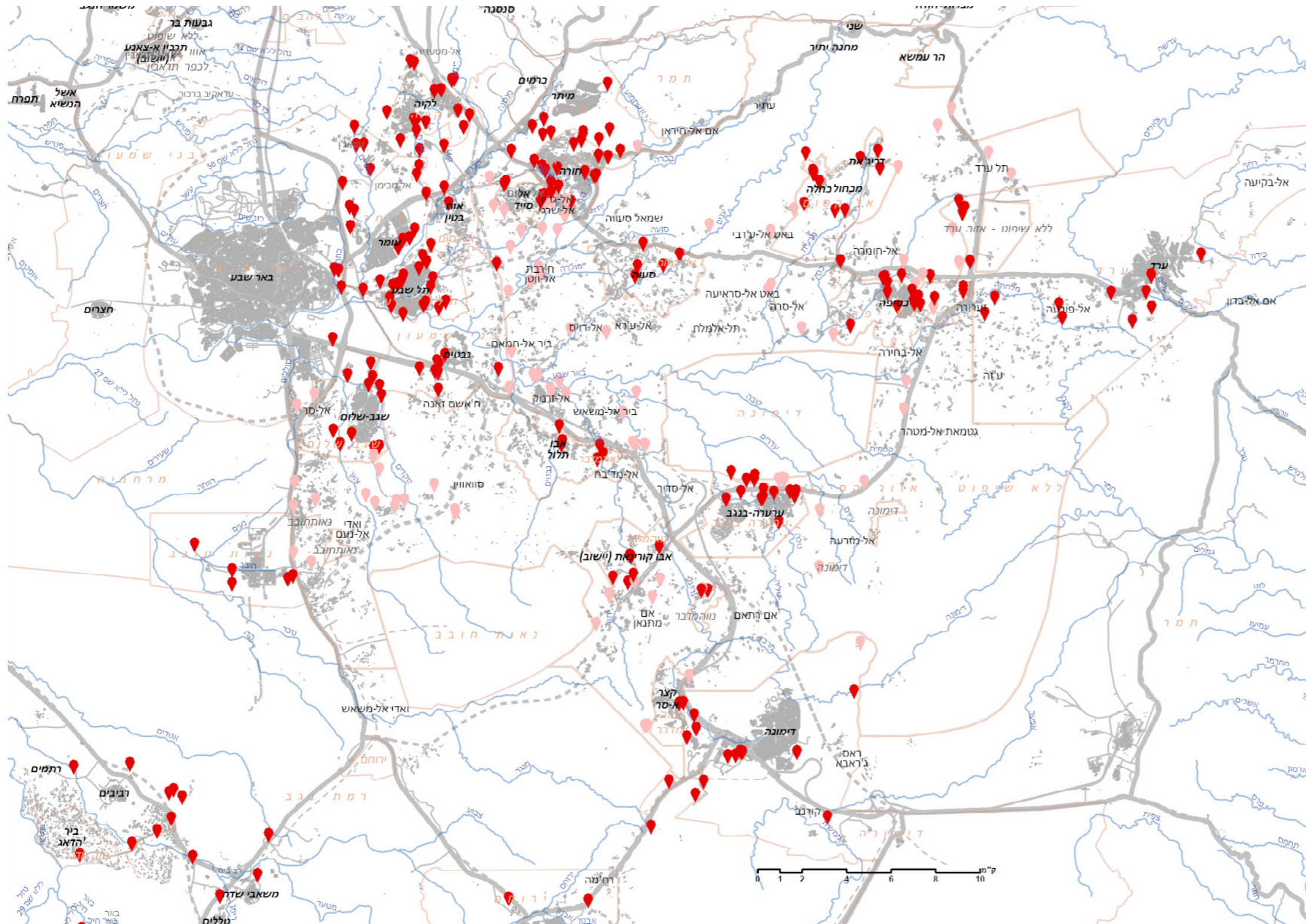

יישובים מוכרים

* מיפוי חסר בשטחים הגליליים

- נעה כהן קיסנינג'ר ודנה רודד - יחידה סביבתית נגב מזרחי.

- אסף עמיחי, יעל גרינוולד - רמת נגב

- עטווה אלמחדי - נווה מדבר

- עוקב אל עוואוודה, יוסי - אל קסום

- אגפי האשכול - קובי וירין - פיילוטים
- פורום איכות סביבה אשכול - כל הרשויות.

- רשות ההסדרה

- הגה"ס - רננה אילן

- ינשו"ף - יאיר, עדן ועודד

- רט"ג - רותי נשיץ, גלעד גבאי, עזרא ששון

- מועצה אזורית בני שמעון, אשכול נגב מערבי - אסף רוט - פיילוט

- המשרד לשוויון חברתי (משתנה)

- האגף לפיתוח כלכלי חברתי

- רמ"י

- משרד הפנים - שירי, יפתח

- משרד הפנים - לילי פיינטוך

- פורום ירוקים דרום

מצב קיים:

- שימוש בבורות ספיגה בבניה עצמית.
- זיהומים ומפגעים תברואתיים.

תרחיש המשך מצב קיים

("עסקים כרגיל"):

- המשך נזק תברואתי.
- פגיעה בעסקים ובתיירות.
- פגיעה חברתית וקהילתית.
- פגיעה בקשרי קהילה-רשויות

חלופות

- המשך מצב קיים - חוסר פעולה.
- בורות ספיגה בבניה מסודרת.
- פתרונות טכנולוגיים מיידיים ויבילים:
  - לגונה.
  - אגנים ירוקים ניידים.

- פתרונות טכנולוגיים מיידים ויבילים עבור יישובים לא מוסדרים.
- דוגמא : Laguna Innovation - טיפול בשפכים off grid - ע"י חוקרים ממכון ערבה.
- המים והבוצה יכולים לשמש לחקלאות. ←

פיילוט עובד בבית הספר באל-פורעה - עבור 600 תלמידים.

עלות מתקן: 100,000 ש"ח.
עלות תיפעול: 2 ש"ח - 1 מ"ק

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

10 מתקנים כשלב ב'
- תיכנון - 50,000 ש"ח.
- 1,000,000 ש"ח
+ הפעלה חמש שנים
1,000,000 ש"ח.

2,000,000 ש"ח ביצוע.
בצ"מ 15%
תקורות 10%
מע"מ 17%
סה"כ 3,000,000 ש"ח

The Portable NBS™

- The Portable NBS™, patented, is engineered in modular and mobile units.
- Treatment capacity 10-40 m³ of water/day in respect to inlet quality and desired output quality.
- Specially designed and engineered for easy transportation and maneuverability
- Energy and maintenance free
- Quick, reliable long-lasting solution for remote areas/residents
- Applications: Varied/unlimited
- Dimensions: Length 5.85 mt Width 2.25 mt (approx.)

PNBS video link: <https://vimeo.com/333264512>

The Portable NBS™

AYALA-ECO 2/3

- Suitable for medium to large households/small businesses, modular, adjustable, low area footprint
- HyperFast® proprietary internal hydraulic installation
- Single unit includes separation, treatment and irrigation compartments- therefore ready to install and extremely fast setup and installation
- Fully sustainable: no energy, no chemicals, no maintenance
- Includes septic tank if required
- 2-7 m³ of sewage water/day
- Can be in-ground as well as above-ground
- Applications: Medium to large households/small businesses/factories
- Dimensions: Units available in a number of sizes.
Length 2.5-10 mt Width 1.2-1.5 mt. (approx.)

Ayala EcoLine 2

Ayala EcoLine 2

Ayala EcoLine 3

Ayala EcoLine 3

פעולות

- 10 פיילוטים למתקני טיהור ביוב.

תועלות

- מניעת זיהומי קרקע.
- בריאות הציבור - פוליו ועוד.
- בניית מרחב תיפקודי.

עלות

3 מלש"ח.

מקורות מימון אפשריים

- המשרד להגנת הסביבה.
- משרד החינוך.
- רשויות מקומיות.
- תורמים.

לוח זמנים - מאישור התכנית

- מכרזים לביצוע - 3 חודשים.
- סיום ביצוע - 12 חודשים.

תיאומים

- ספקים פוטנציאליים
- תושבים ו-וועדים - פיילוטים

- אגפי האשכול
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- האגף לפיתוח כלכלי חברתי
- רשות ההסדרה.
- רמ"י

- משרד הבריאות - כרגע

חסם משמעותי.

- משרד החינוך

- הגה"ס

- משרד החקלאות ← לשימוש חוזר.

תכנון היישום

פעולות יישום בתהליך:

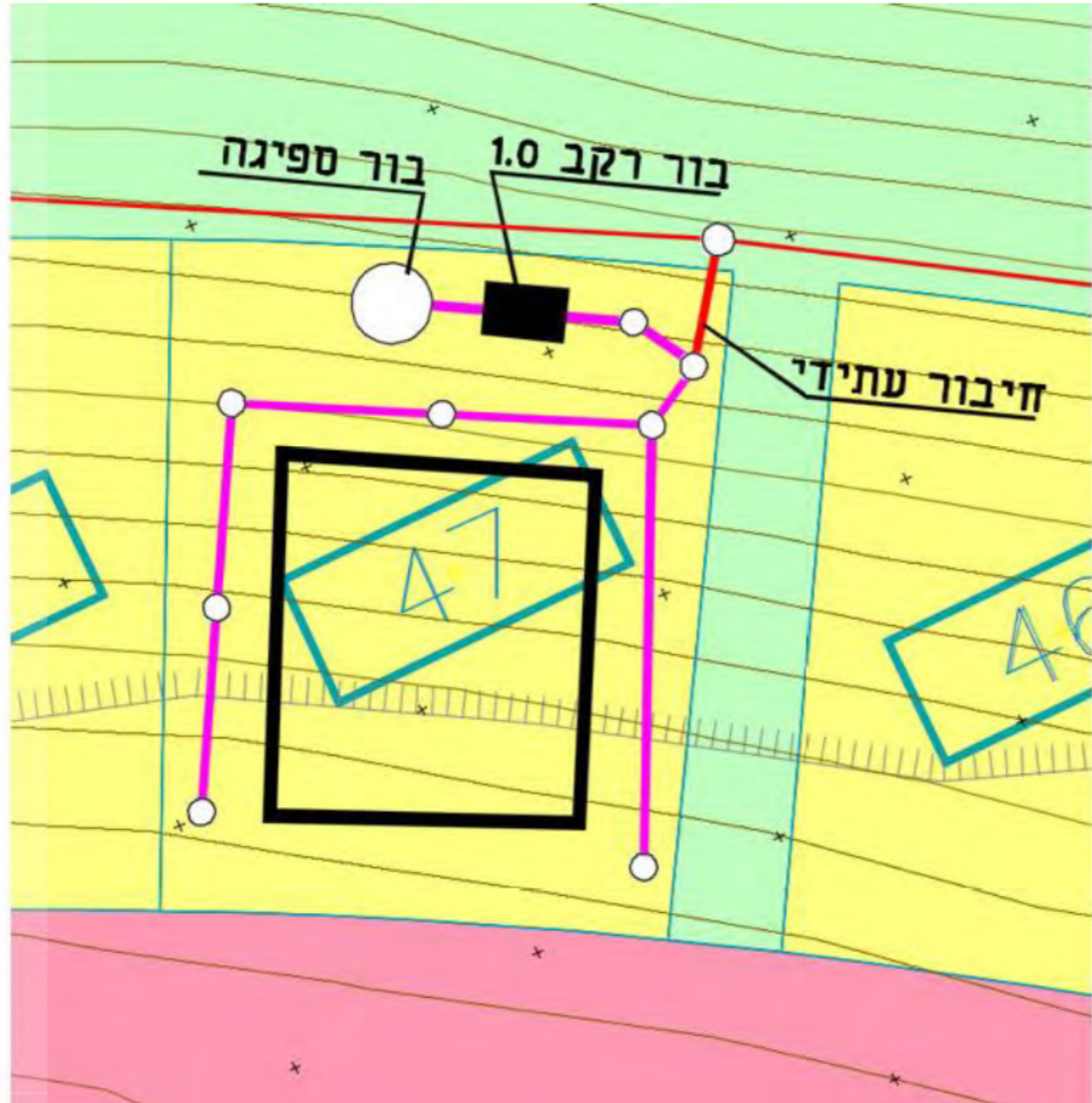
- תיאום מול תושבים לפיילוטים פוטנציאליים.
- תיאום מול ספקים שונים. - לגונה, איילה.

- פעולות נדרשות

- מינהלת פרויקט
- תכנון מפורט
- אישור תכנון
- מימון
- ביצוע:
- האחראי
- אשכול, אגף איכות סביבה
- מתכנן
- רשות ההסדרה, הגה"ס, רשויות
- הגה"ס ועוד
- קבלנים באחריות האשכול

ביוב - חלופת איסוף

- ראו מסמך מפורט ←

עלות פינוי בור מוערכת ב 1000-1500 ₪ לפינוי ואם מדובר במערכת ממוסדת (ראה המשך) העלויות יכולות לרדת לפחות מחצי. אורך חיי פתרון זה תואם את הוראות התכנית להיתר פתרונות זמניים של עד 6 שנים לכל היותר.

מצב קיים

- זיהומים רבים לא ממופים מתחנות דלק, אתרי פסולת, ועוד.

פעולות

- סקר זיהומים
- ניקוי קרקע מזוהמת.
- התקנת ביופילטרים ופתרונות נוספים.

תועלות

- מניעת זיהום קרקע חמור.
- שיחרור קרקע לשימושים שונים.

עלות

100,000 מלש"ח.

מקורות מימון אפשריים

- המשרד להגנת הסביבה.
- תורמים.

לוח זמנים - מאישור התכנית

- ביצוע - 6 חודשים.

תיאומים:

- אגפי האשכול
- תושבים - פיילוט
- רשות ההסדרה
- האגף לפיתוח
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה)
- חברות פוטנציאליות.

פעולות יישום בתהליך:

- תיאום מול ספקי ביצוע פוטנציאלים.

פעולות נדרשות

- מינהלת פרויקט
- תכנון מפורט
- אישור תכנון
- מימון
- ביצוע:
- האחראי
- אשכול, אגף איכות סביבה
- מתכנן
- רשות ההסדרה, הגה"ס, רשויות
- הגה"ס ועוד
- קבלנים באחריות האשכול

מצב קיים:

- כ-30,000 כלבים משוטטים.
- פגיעות חוזרות חמורות בתושבים.
- פגיעות בחיות בר.
- פגיעה בעדרים ← הרעלות מכוונות ועוד פגיעה בחיות בר.
- מניעה חמורה של תיירות ופעילות בטבע.
- נסיונות עבר לטיפול לא יושמו.
- כיום מוקמת מכלאה בקסר א-סר שאינה מספיקה.
- חלקי-תקנים מפוזרים בין רשויות באופן לא יעיל.

- תרחיש המשך מצב קיים ("עסקים כרגיל"):
- פגיעה בלתי הפיכה במרחב.
- אי-הנגשה של שטחים פתוחים לציבור ← המשך זריקת פסולת.
- חוסר הדדיות בין החברה והמדינה.

מרכיבי ההצעה:

- הקמת מחלקה וטרינרית באשכול.
- איגום משאבי הרשויות וייעול.
- וטרינרים, פקחים, רכבים.
- לפי מודל אשכול נגב מערבי.
- תפיסה, עיקור וסירוס, כלבייה ← אימוץ.
- תב"ע - כלבייה אזורית נוספת - איתור מיקומים.
- קידום מדיניות ארצית
- אימוץ (לא יצליח כבר לכלבים המשוטטים).
- ענישה על נטישה.

תיאומים

- אגפי האשכול.
- רשויות האשכול - המחלקות הוטרינריות.
- ד"ר מרסלו מיקוליציקי - מנהל לשכה וטרינרית נגב, מ. החקלאות.
- ד"ר סרחיו דולב - סגן מנהל השירותים הוטרינריים, מ. החקלאות.
- שלטון מקומי - רופאים רשותיים, שירותים וטרינריים.
- מאזן אבו סיאם - וטרינר אל קסום
- ד"ר סלימאן אל-סאנה - וטרינר נווה מדבר - מכלאת קסר א-סר.
- אשכול נגב מערבי - אורי פינטוק, מיקי בר-קמה.
- קק"ל.
- רט"ג - עזרא
- מ. הביטחון.
- מ. הבריאות.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- האגף לפיתוח כלכלי-חברתי
- רשות ההסדרה
- רמ"י
- תושבים ו-וועדים.

פעולות יישום בתהליך:

פגישת המחלקות הוטרינריות של רשויות האשכול.

מצב קיים:

- חוסר קליטה ביישובים ובשטח פתוח.
- פגיעה בקידום קשרים קהילתיים.
- פגיעה בקידום עסקים.
- פגיעה בחינוך מרחוק, בשגרה ובחירום.
- פגיעה בתיירות.

תרחיש המשך מצב קיים ("עסקים כרגיל"):

- התעצמות הפגיעות הנ"ל.
- חוסר הדדיות בין החברה והמדינה.

מרכיבי ההצעה:

- הקמת אנטנות נוספות.
- הסדרת תהליך אישורים - בשטחי המועצות ובשטחים הגליליים.
- בדיקת אמצעי מניעת ונדליזם.

תיאומים:

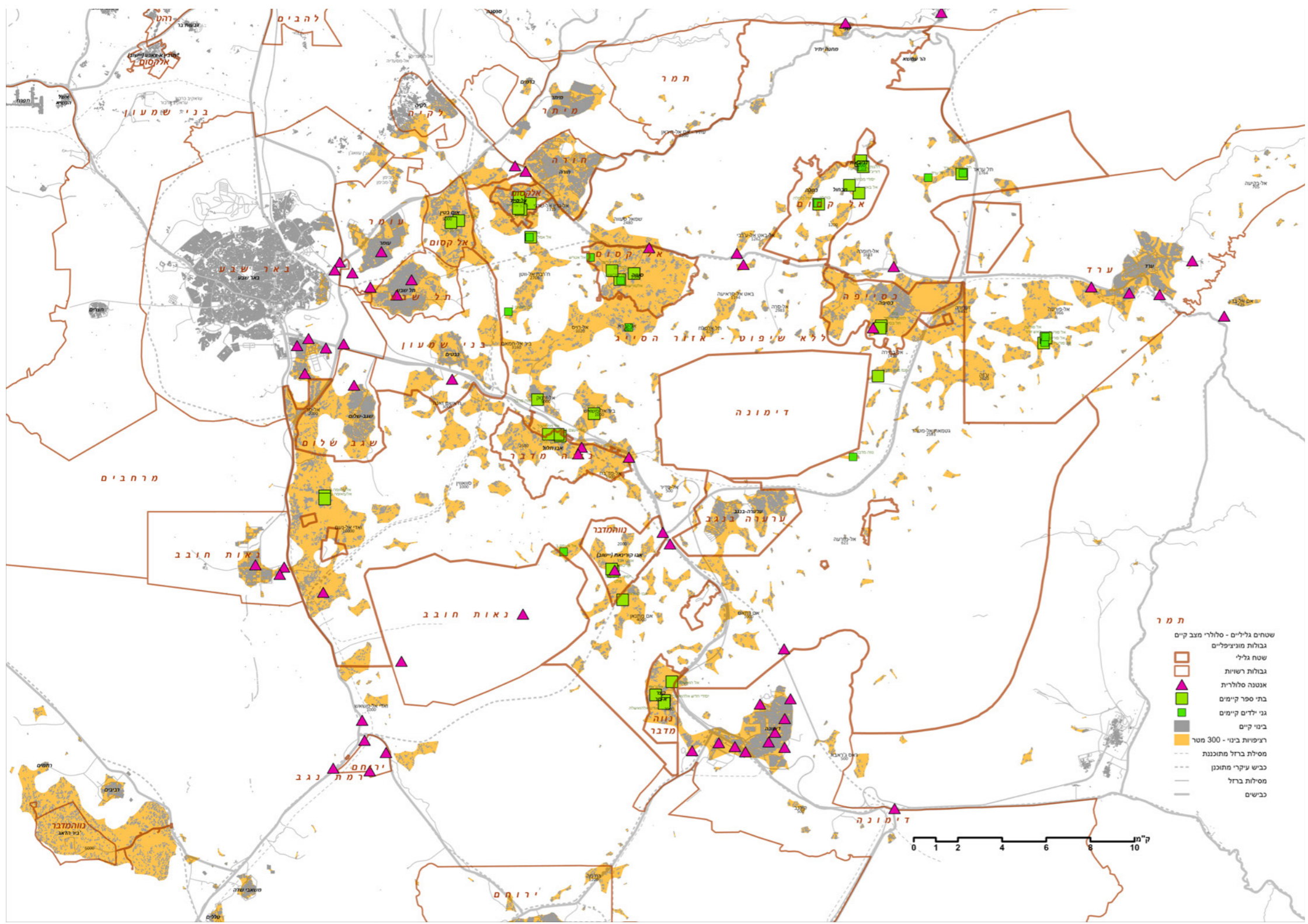
- אגפי האשכול - חינוך, ממ"ג.
- משרד התקשורת.
- חברות הסלולר.
- רשויות מקומיות.
- וועדות רישוי מקומיות, לשכת תכנון מחוז דרום.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- האגף לפיתוח כלכלי-חברתי
- רשות ההסדרה
- גופים ירוקים, גורמים אחרים.

פעולות יישום בתהליך:

- מיפוי אתרים פוטנציאליים.
- ← משרד התקשורת - רוני חורי - קידום אתרים.

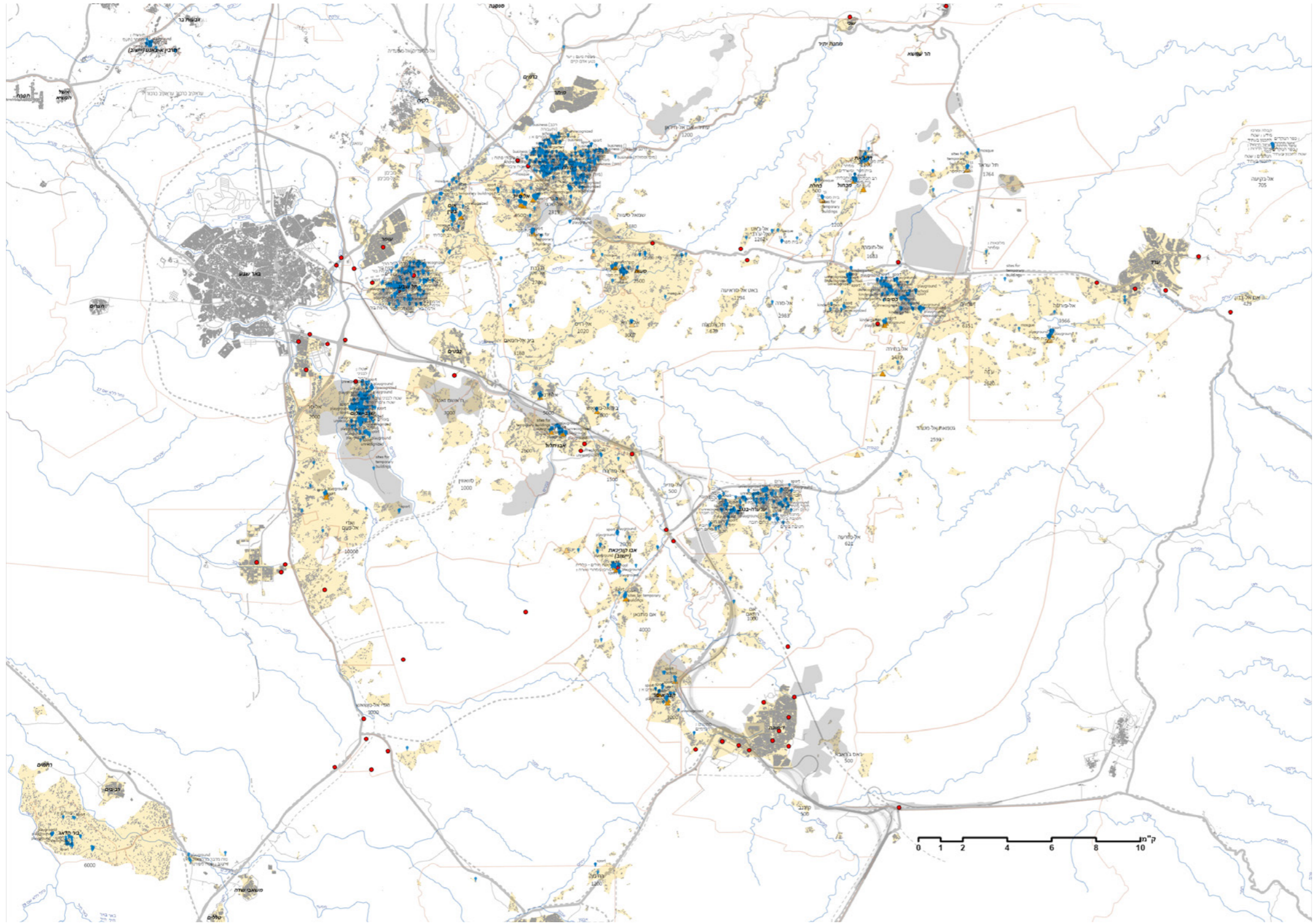
תקשורת סלולרית - אינטרנט

אנטנות קיימות - מגורים - מוסדות חינוך

תקשורת סלולרית - אינטרנט

מיפוי אתרים פוטנציאליים

מצב קיים

- אין כבישים סלולים רשמיים במרחב.
- פגיעה בתושבים, עסקים, חינוך, תיירות.
- פגיעה בהדדיות בין חברה ומדינה.
- פגיעה בקשרים בין תושבים לכלל-האזור.

- דרכים מקומיות קיימות - דרכי עפר חומות ולבנות, מצעים, ואספלט.

- דרכים מוסכמות בין תביעות בעלות.
- דרכים היסטוריות.

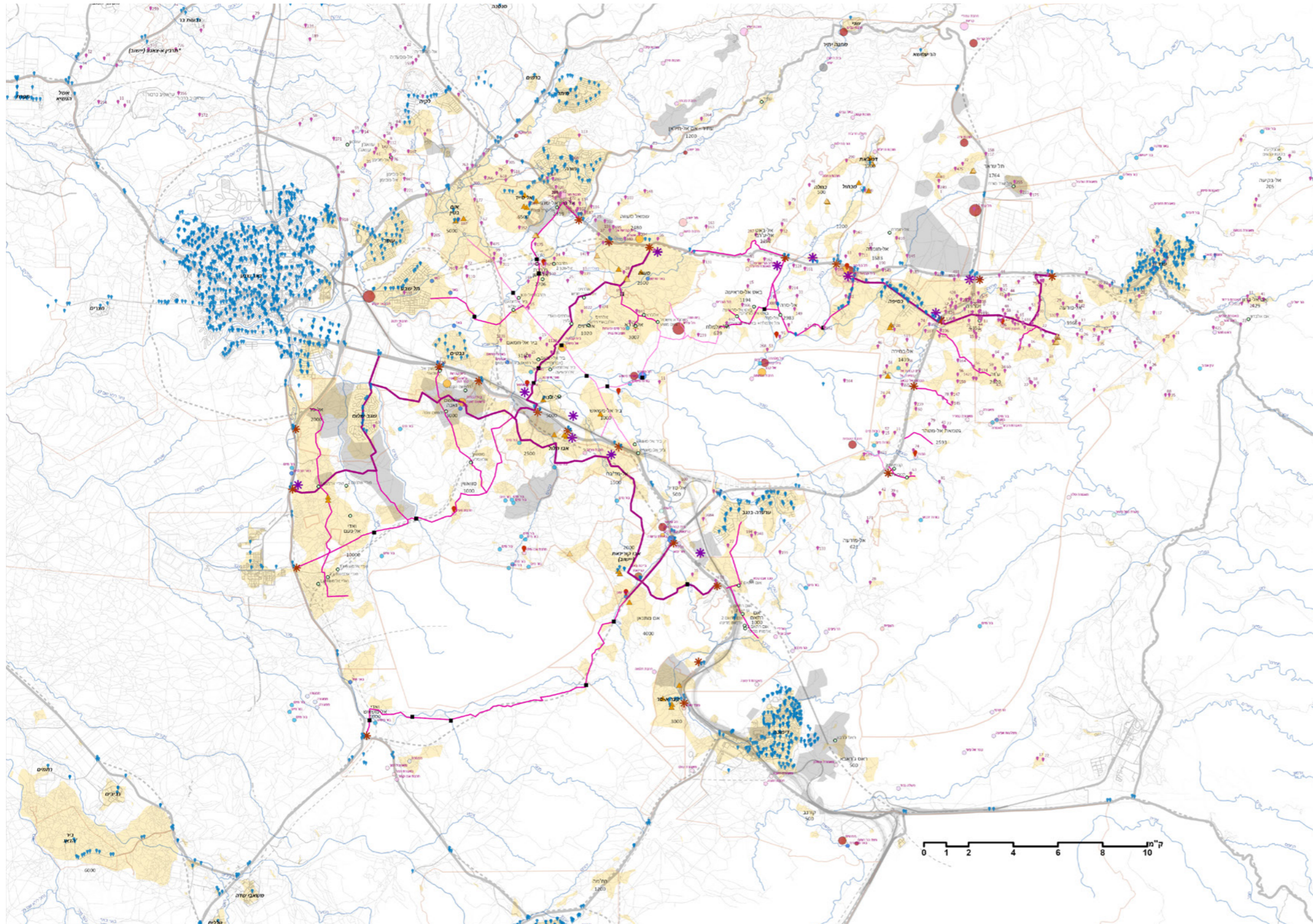
- אין גשרים מעל נחלים.
- שיבוש התנועה בשטפונות.
- חציות לא מוסדרות - פגיעה בנחלים.

- חיבורים מוסדרים ולא מוסדרים לכבישים ארציים.
- תאונות.

- הסעות.
- תח"צ מוגבלת, ללא רישיונות.

מרכיבי ההצעה

- תכנון רשת דרכים מוצעת.
- תכנית יישום ותיעדוף לרשת.
- קידום דרך אבו-תלול - סעווה.
- קידום דרכים נוספות.

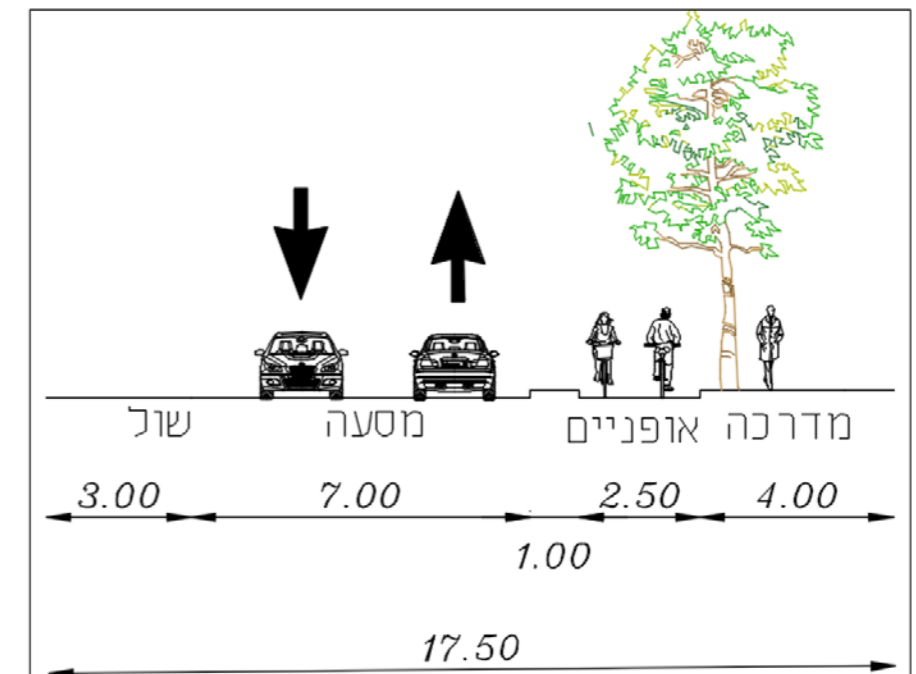

- **חיבורים אזוריים** -
- עבור הערים בסביבה.
- עבור יישובים מוסדרים.
- עבור אתרי תירות.

- **חיבורים מיידיים** -
- עבור מרכזי שירות. (דרכי גישה ע"י רשות ההסדרה).
- עבור הסעות קיימות.

דרך כפרית ראשית

מרכיבי הדרך:

- שני נתיבים ברוחב לאוטובוסים
- שביל אופניים
- מדרכה
- נטיעות עצים
- השתלבות בנוף, ניקוז
- צמתים לאורך הדרך.
- חציות נחלים
- סובות בקריות חינוך.

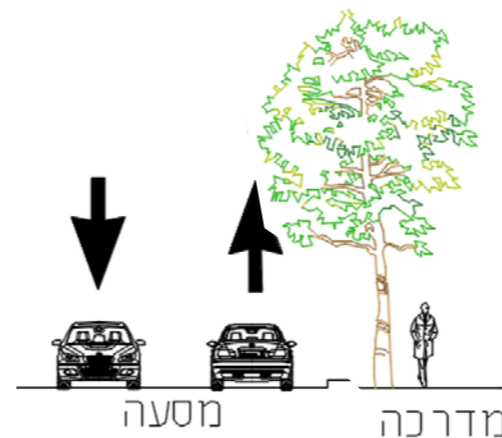

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

דרך כפרית

מרכיבי הדרך:

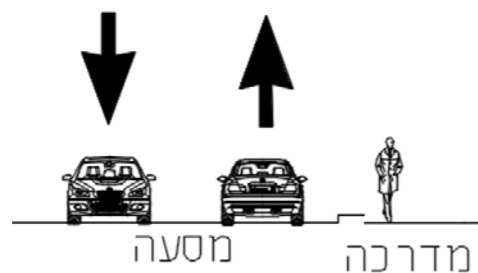
- שני נתיבים ברוחב לאוטובוסים
- מדרכה במפלס הכביש
- נטיעות עצים
- השתלבות בנוף, ניקוז
- צמתים לאורך הדרך.
- חציות נחלים

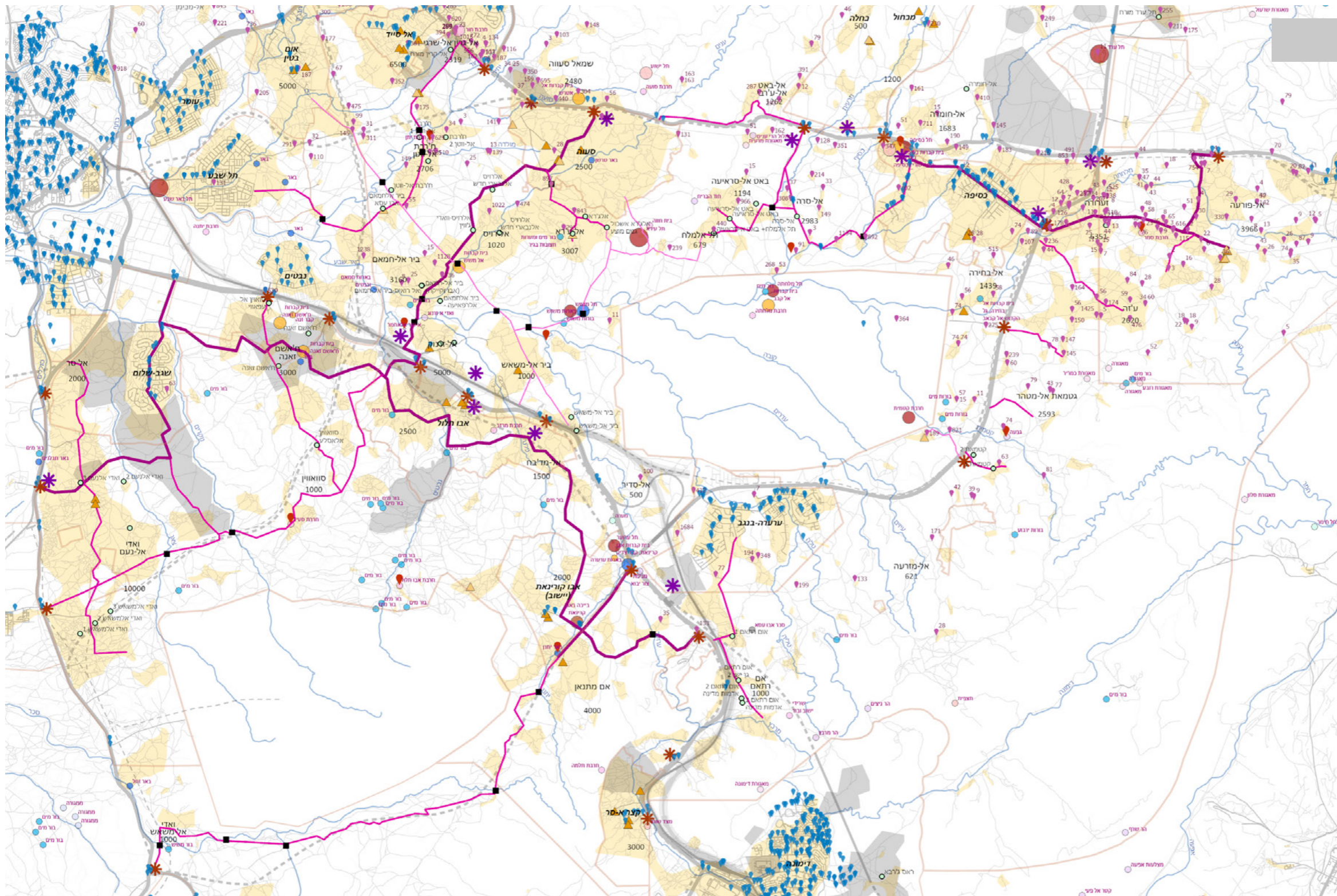

דרך נופית

מרכיבי הדרך:

- דרך מצעים ברוחב שני נתיבים צרים,
- עם סימון שוליים נופי.
- שביל הליכה מצעים.
- חציות נחלים.

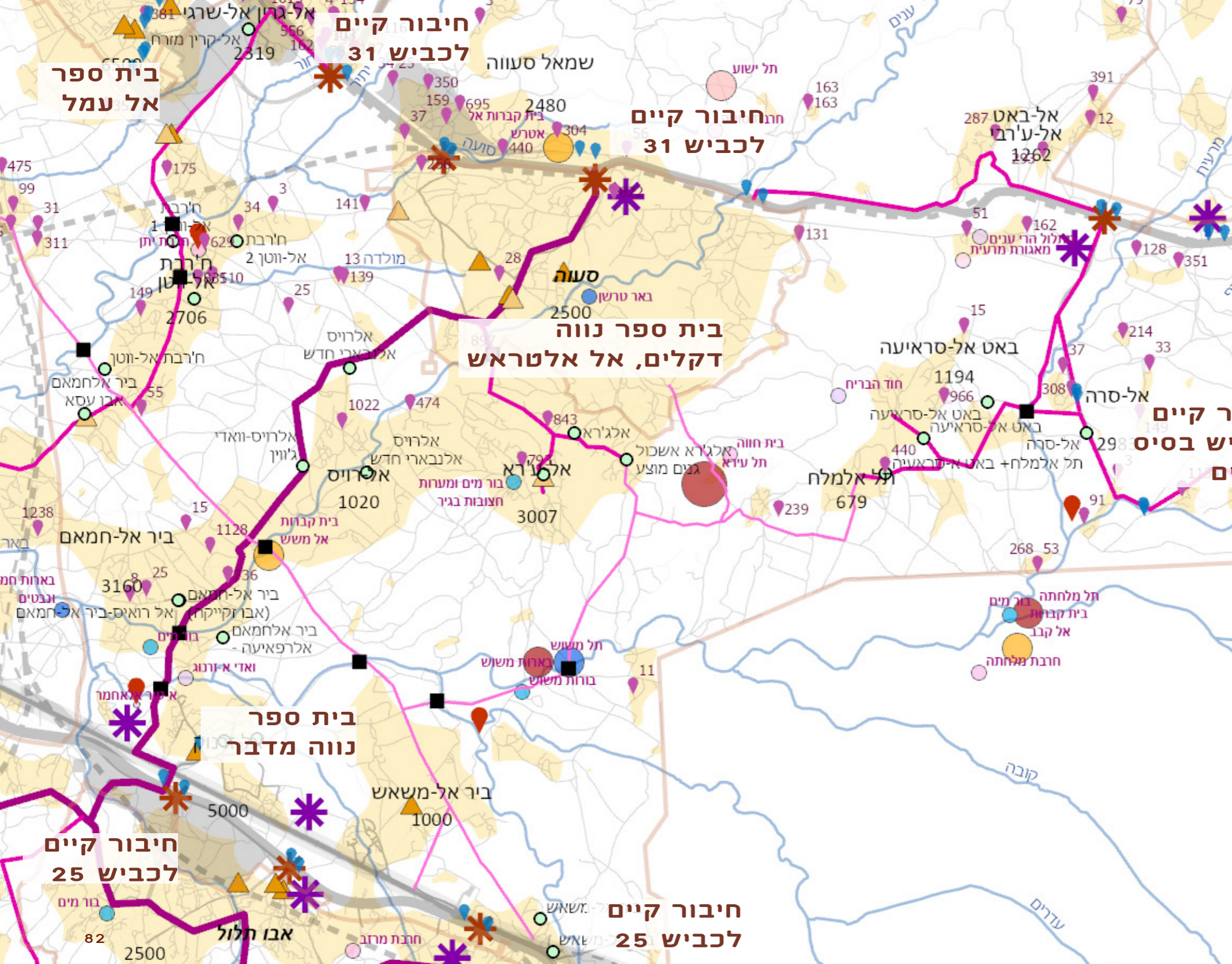

- דרך כפרית ראשית
- דרך כפרית
- דרך נופית
- גשרים

- בתי ספר
- גני ילדים
- תחנות אוטובוס
- תחנות הסעות

- תחנות משולבות
- מרכזים אזוריים
- אתרי תיירות

- דרך כפרית ראשית
- דרך כפרית
- דרך נופית
- גשרים

- ▲ בתי ספר
- ▲ גני ילדים
- תחנות אוטובוס
- תחנות הסעות

- ✱ תחנות משולבות
- ✱ מרכזים אזוריים
- אתרי תיירות

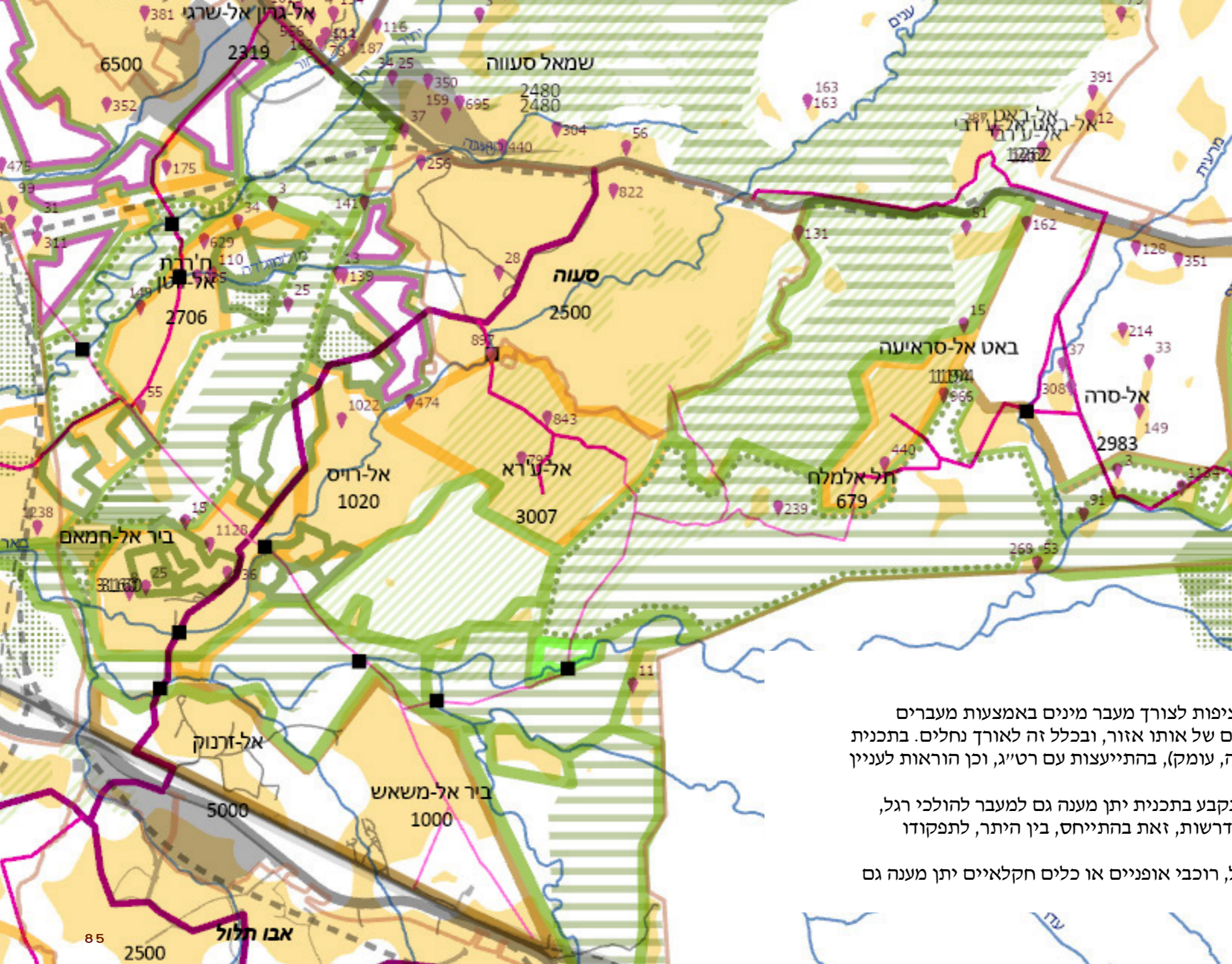
חלוקה למקטעים ומכלולים
← תיקי פרויקטים :

דרך כפרית ראשית:

- מסעה: 300 ש"ח/מ"ר
- מדרכה: 450 ש"ח/מ"ר
- ניקוז: 3500 ש"ח/מ"א
- תאורה: 300 מ"א
- מעקות: 530 מ"א
- תנועה: 5%
- סה"כ עלות למ"א 9600.
- חצייה: 3 מליון ש"ח לגשר

מסדרונות אקולוגיים

13.1 תכנית לדרכים ומסילות:

- א. תכנית מקומית לדרך ו/או למסילה תבטיח רציפות לצורך מעבר מינים באמצעות מעברים אקולוגיים הנותנים מענה לצרכים האקולוגיים של אותו אזור, ובכלל זה לאורך נחלים. בתכנית ייקבעו מספר המעברים וממדיהם (רוחב, גובה, עומק), בהתייעצות עם רטי"ג, וכן הוראות לעניין צמצום ומזעור השפעות השוליים.
- ב. מוסד תכנון רשאי לקבוע כי מעבר אקולוגי שנקבע בתכנית יתן מענה גם למעבר להולכי רגל, רוכבי אופניים וכלים חקלאיים בהתאמות הנדרשות, זאת בהתייחס, בין היתר, לתפקודו האקולוגי.
- ג. מוסד תכנון רשאי לקבוע כי מעבר להולכי רגל, רוכבי אופניים או כלים חקלאיים יתן מענה גם למעבר אקולוגי, בהתאמות הנדרשות.

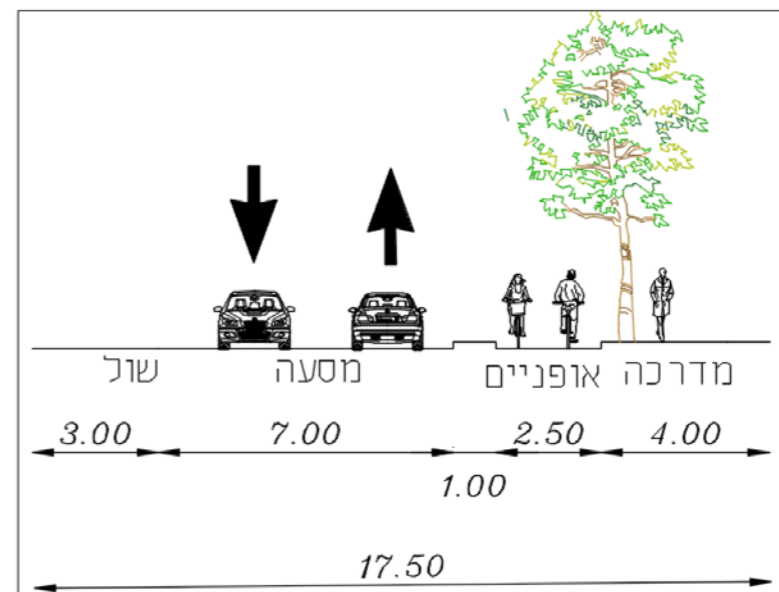
דרכים

סעווה - אבו-תלול

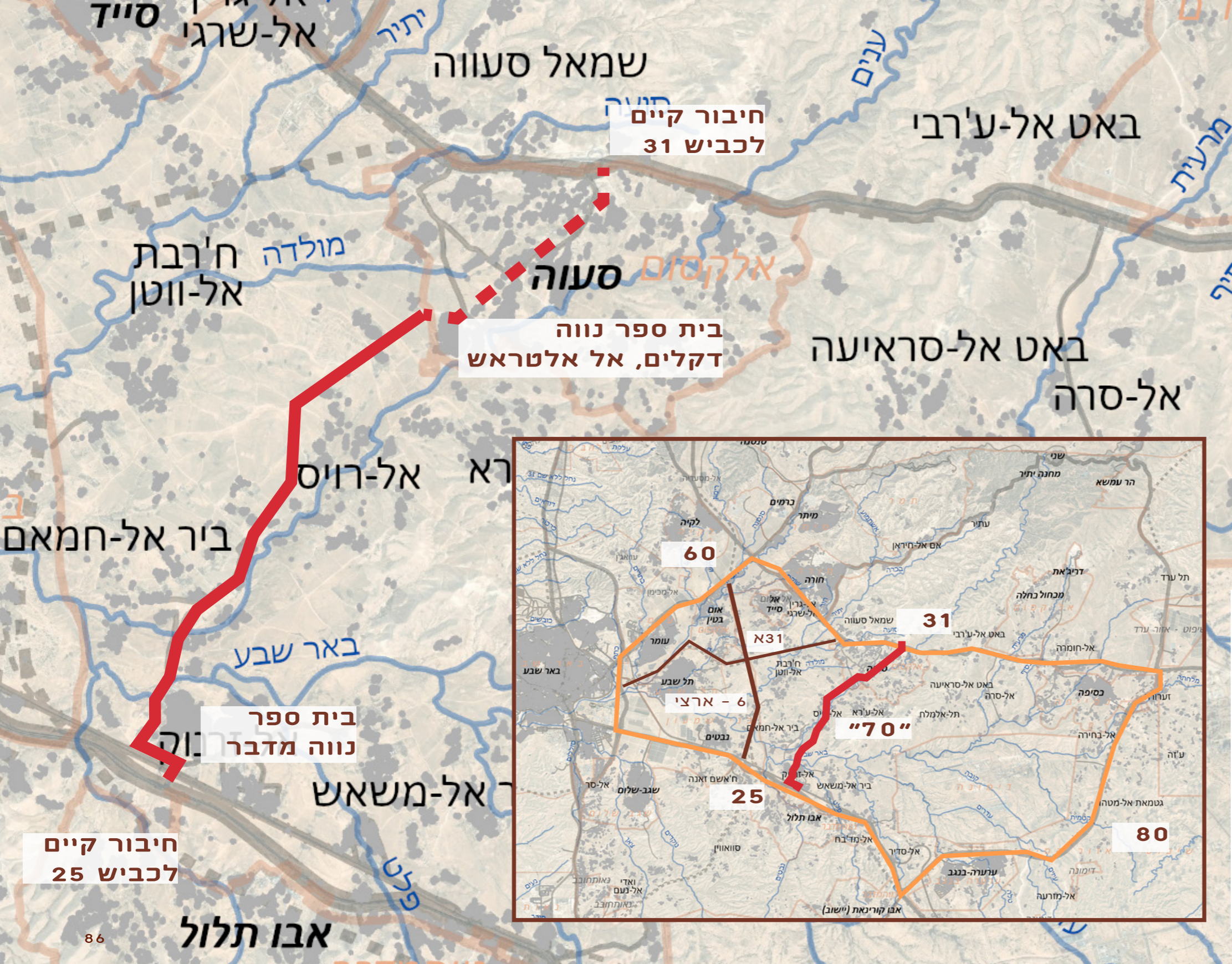
מרכיבי הדרך:

- שני נתיבים ברוחב לאוטובוסים
- שביל אופניים
- מדרכה
- רצועת עצים
- השתלבות בנוף

- צמתים לאורך הדרך.
- חציות נחלים
- סובות בקריות חינוך.

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

מסמך פרוגרמה ← ראו מסמך נפרד

- מצב קיים
- אוכלוסיה
- מרחקים לכבישים אחרים
- היררכיית הכביש
- צמתים לאורך הכביש
- מעבר סעווה ואל-זרנוק

פעולות

- חיבור בין כביש 25 ל-31 בין 60 ל-80.
- כולל מדרכה, שביל אופניים, וצמתי גישה.

תועלות

- קיצור דרך משמעותי כלל-אזורי עבור הערים בסביבה - דימונה, ערד, ועוד.
- בניית מרחב תיפקודי.
- חיבור קריות החינוך נווה מדבר ונווה דקלים.
- הכנסת מבקרים ותיירות - קשרים חברה וקהילה כלל-אזוריים.
- הדדיות חברה ומדינה.

עלות

140 מלש"ח

מקורות מימון אפשריים

- משרד התחבורה.

לוח זמנים - מאישור התכנית

- מכרזים לביצוע - 6 חודשים.
- סיום ביצוע - 36 חודשים.

תיאומים :

- אגפי האשכול
- תושבים ו-וועדים מקומיים.
- רשות ההסדרה
- משרד התחבורה
- רמ"י.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה)
- האגף לפיתוח כלכלי חברתי.
- גופים ירוקים.

פעולות יישום בתהליך:

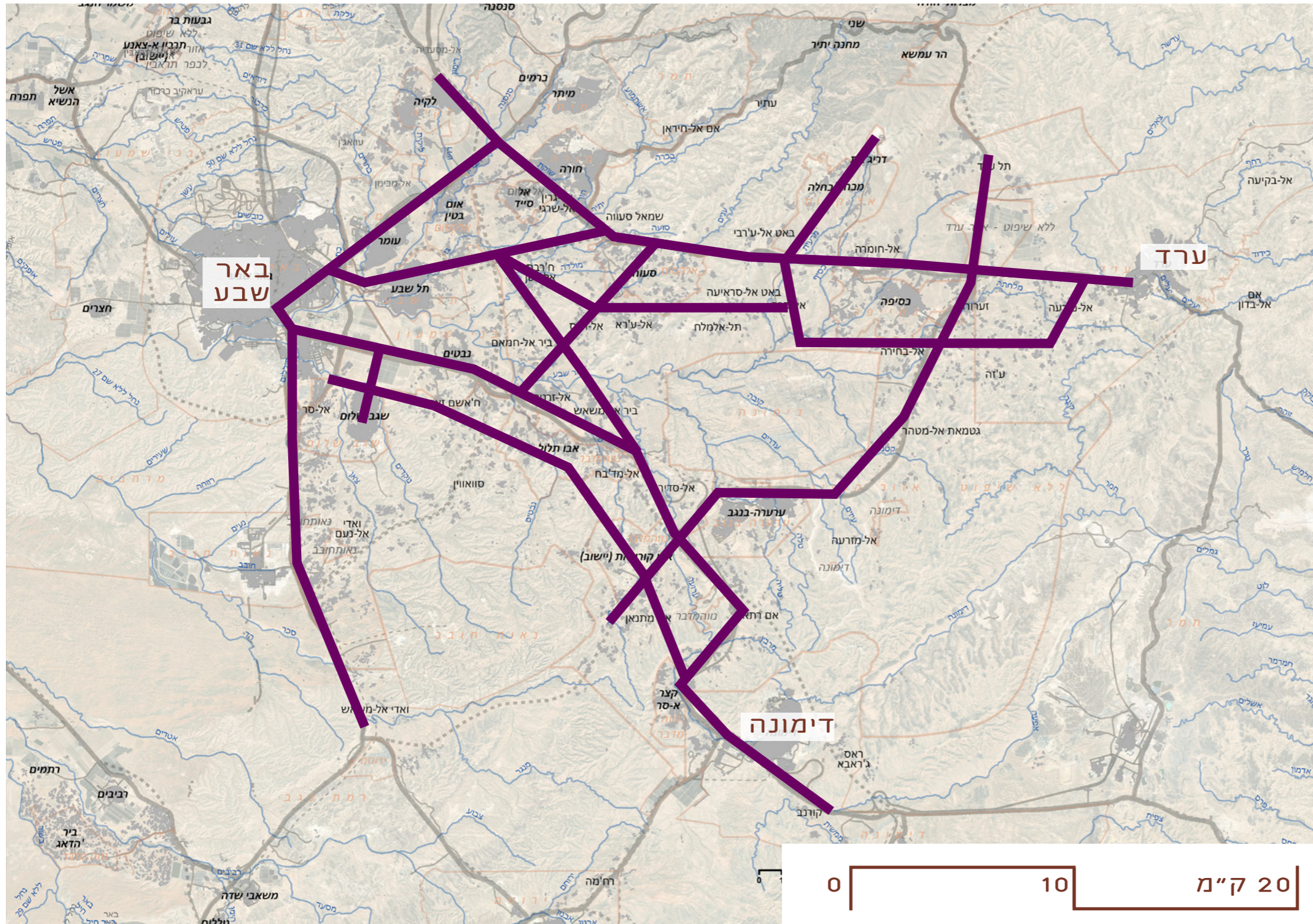
- מסמך פרוגרמה לקידום מול משרד התחבורה.
- קידום מול רמ"י.
- קידום עם רשות ההסדרה.

- פעולות נדרשות - האחראי
- מינהלת פרויקט - אשכול, אגף איכות סביבה
- תכנון מפורט - מתכנן
- אישור תכנון - רשות ההסדרה, הגה"ס, רשויות
- מימון - הגה"ס ועוד
- ביצוע: - קבלנים באחריות האשכול

אופני-נגב

- בתכנון.
- פיילוט - כביש 70 - כלול בדרכים.

- פיילוט -
סעווה-אבו-תלול -
כלול בדרכים.

מצב קיים:

- מערכת האוטובוסים בכבישים הבין-עירוניים עובדת יחסית בסדר.
- חסרה מערכת תח"צ במייל האחרון - בין תחנת האוטובוס על הכביש הראשי לבין הבית.
- בעיה זאת קיימת בכלל המרחב הכפרי בארץ ובעולם.
- מחסור בתח"צ במייל האחרון פוגע בנגישות לתעסוקה, חינוך, בריאות, קשרי קהילה, ועוד.
- נעשים מגוון נסיונות לפתרון בעיית המייל האחרון, למשל שירות הסעות בהזמנה או בשעות התואמות את התח"צ בכביש הראשי.
- בדר"כ נסיונות אלו מצליחים במקומות בהם יש קהילה מגובשת עם אינטרס כלכלי משותף - למשל בקיבוצים.
- גם בכפרים הבדואים קיימים שירותי הסעות ללא רישיון שמתפקדים לאורך זמן.
- אין מיפוי מסודר של שירותים אלו.
- קיום הסעות אלו מרמז על פוטנציאל כלכלי וחברתי משמעותי.
- כאשר הסעות אלו עובדות כעסק מסחרי, אין לנשים בעיה להשתמש בהם, גם כאשר הנהג הוא ממשפחה אחרת.
- קיימים גם שירותי הסעות למוסדות חינוך ע"י האשכול. המיפוי שלהם נותן תמונה מסויימת של הביקושים הקיימים.
- בנוסף קיימים שירותי הסעות לעובדים, לא ידוע על מיפוי מסודר שלהם.

מרכיבי ההצעה:

- מערכת תחבורה ציבורית למייל האחרון - בהזמנה ביישומון.

- שילוב הסעות למקומות עבודה.

- שילוב מגוון כלים - מרכבת ועד מיקרו-תחבורה.

← "מטרו-נגב" - חיבור עסקים - לתושבים ותיירים.

- סקירה וניתוח של פתרונות קיימים - למשל חבל אילות.

- האקטון לבחירת פתרון או ספק ← פיילוט.

תועלות:

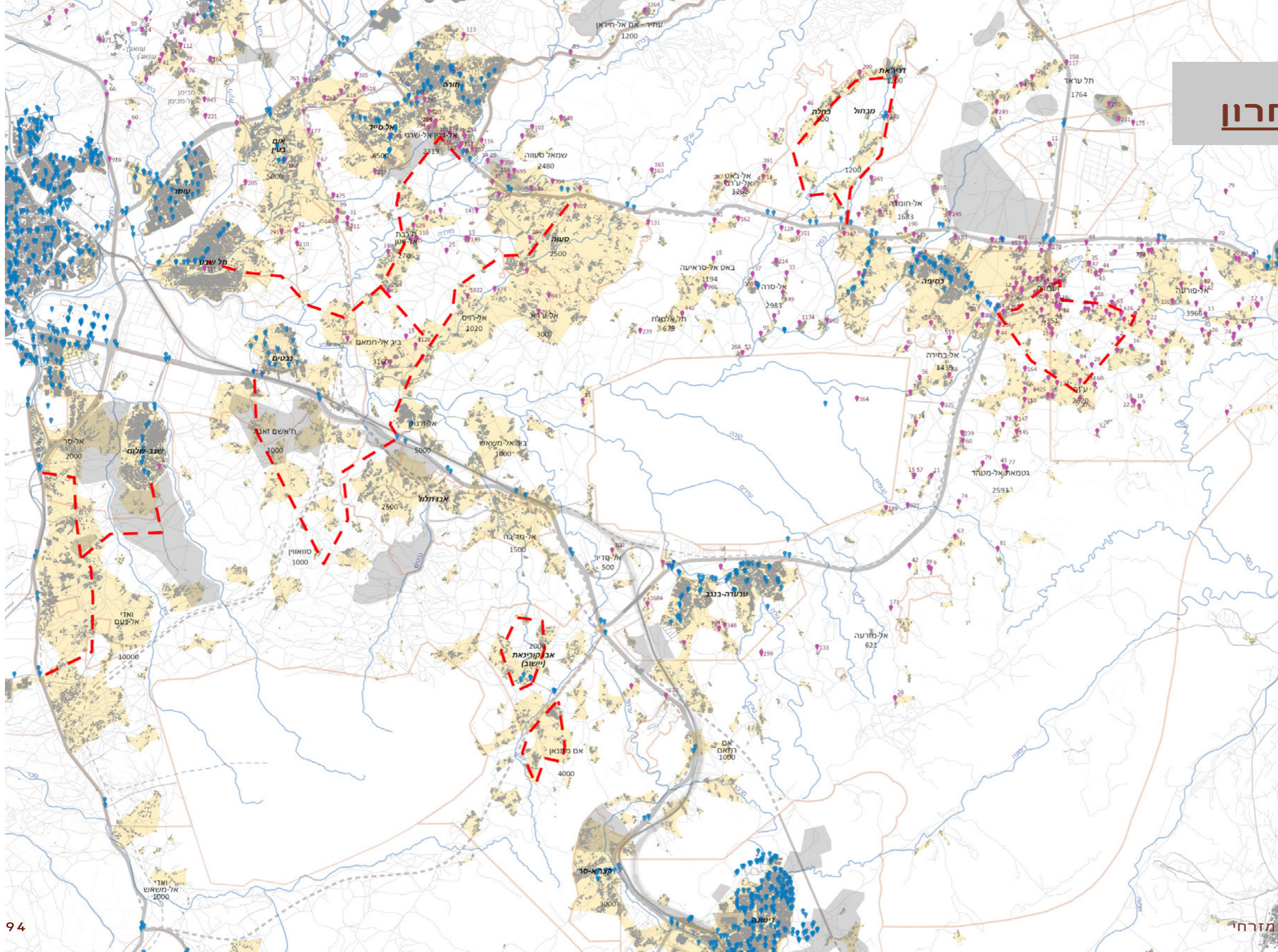
- שיפור אפשרויות יציאה לעבודה, לימודים, ושירותים.

- פיתוח קשרים כלל-אזוריים.

- בניית מרחב תיפקודי.

תחבורה ציבורית כשירות במייל האחרון

מסלולים מוצעים

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

“נוסעים מיישובי ההר למרכז האזורי - שימו לב: קו 24 הוא קו גמיש שיגיע רק לפי הזמנה מראש.

קו 24 נוסע מהמסוף המרכזי (סמוך למרפאה האזורית) לשחרות ולהיפך - דרך יטבתה, גרופית, קטורה, לוטן, נווה חריף, נאות סמדר ושער הכניסה למחנה עובדה.”

תחבורה ציבורית כשירות במייל האחרון

תיאומים :

- אגפי האשכול
- תושבים ו-וועדים מקומיים.
- רשויות מקומיות - אל קסום, נווה מדבר.
- חברות וארגונים פוטנציאליים לשיתופי פעולה.
- רשות ההסדרה
- האגף לפיתוח כלכלי חברתי.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה)
- משרד התחבורה
- רמ"י.

תחנות רכבת כבדה - שגב שלום, אבו תלול, אבו-קרינאת צומת ערוער

רכבת קלה באר שבע - ערד דרך היישובים

רכבת מהירה לאילת

* תיאום שד"ת לאומי עתידי

3. מרכזים

תחנות משולבות

מרכזי שירות - מיידי - יביל

מרכז ציבורי אזורי

מרכז מסחרי אזורי

שוק אזורי נודד

מצב קיים

- תחנות האוטובוס הקיימות, וחיבורי הכבישים הבין-עירוניים לכפרים, מהווים מוקדים חשובים. כיום חסרות בהם תשתיות כדוגמת חניוני חנה-וסע, הצללה נרחבת ועוד.
- חוסרים אלו פוגעים בפוטנציאל השימוש בתח"צ באזור.

תחנות משולבות ומרכזי דרך

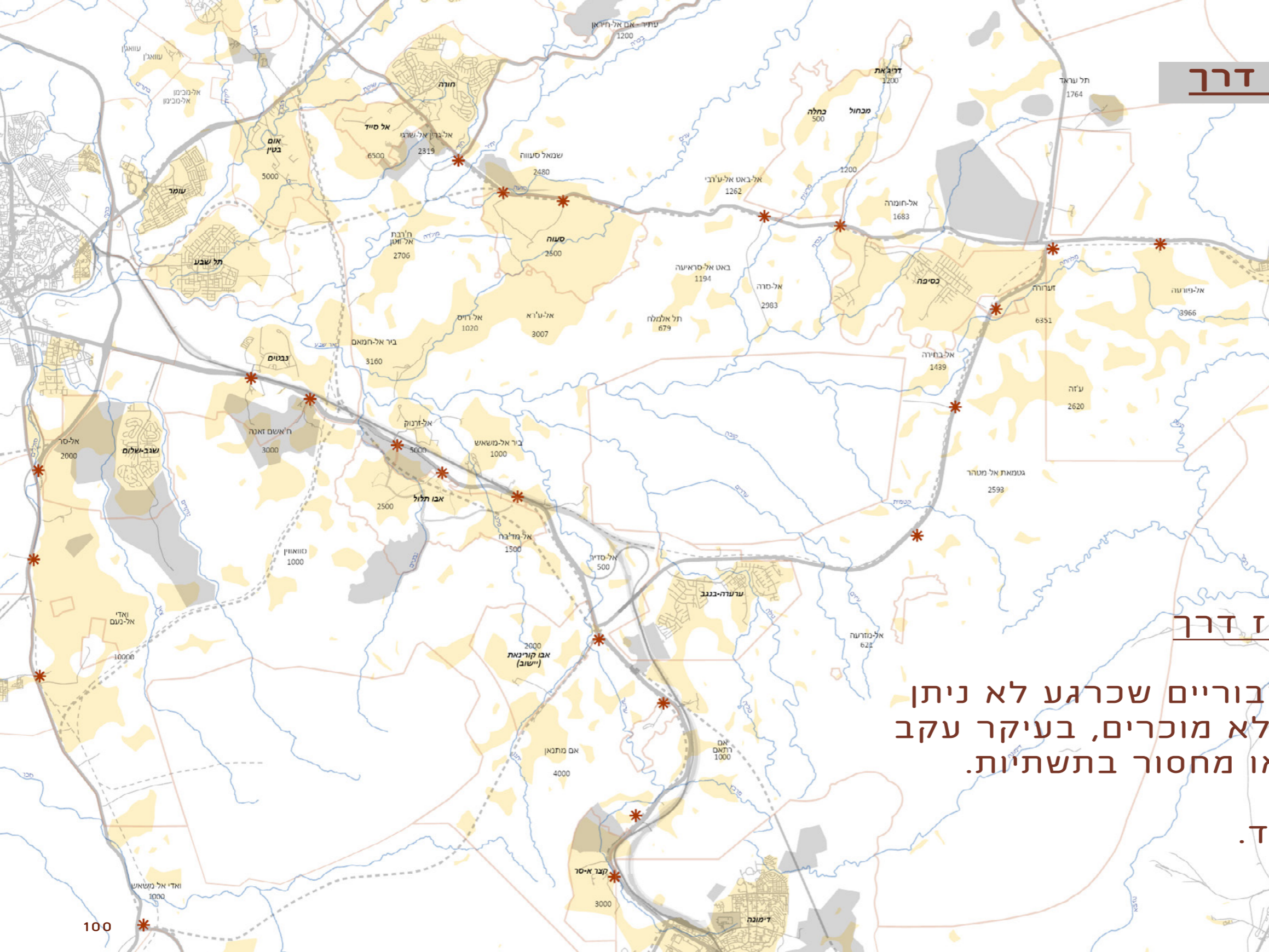
+ טח - תחנת תחבורה
ציבורית משולבת פרוגרמות:

- חנה וסע.
- מבנה ממוזג.
- מסחר, משרדים, וציבורי.
- מרחב מוגן.
- שירותי חירום.

- חציית כביש.
- חיבור לתחנת רכבת.

- פירוט ציבורי - ראו מרכזי שירות.

אפשרות לפרוגרמת מרכז דרך

- תוספת של שימושים ציבוריים שכרגע לא ניתן לספק באזורי הכפרים הלא מוכרים, בעיקר עקב שיקולי הסדרה עתידית או מחסור בתשתיות.

- גני ילדים, מרפאות ועוד.

פעולות

טח - מרכזי דרך - תחנה משולבת פרוגרמות

- חנה וסע.
- מבנה ממוזג.
- מסחר, משרדים, וציבורי.
- מרחב מוגן.
- שירותי חירום.

- חציית כביש.
- חיבור לתחנת רכבת.

תועלות

- הסדרת ועידוד שימוש בתחבורה ציבורית.
- יציאה לעבודה ולימודים.
- פיתוח קשרים כלל-אזוריים.
- בניית מרחב תיפקודי.

עלות

8 מלש"ח.

מקורות מימון אפשריים

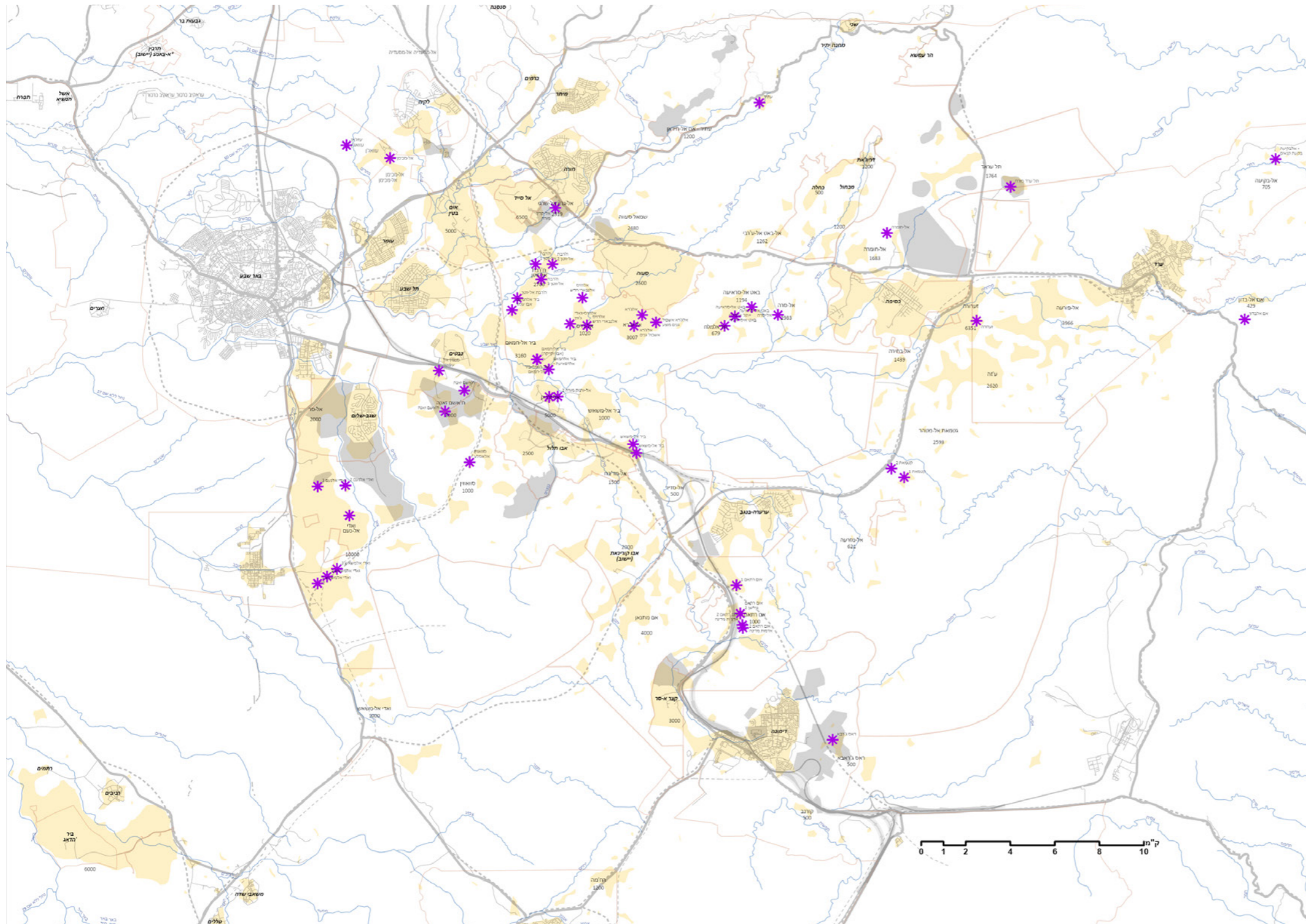
- משרד התחבורה.
- גופים נוספים

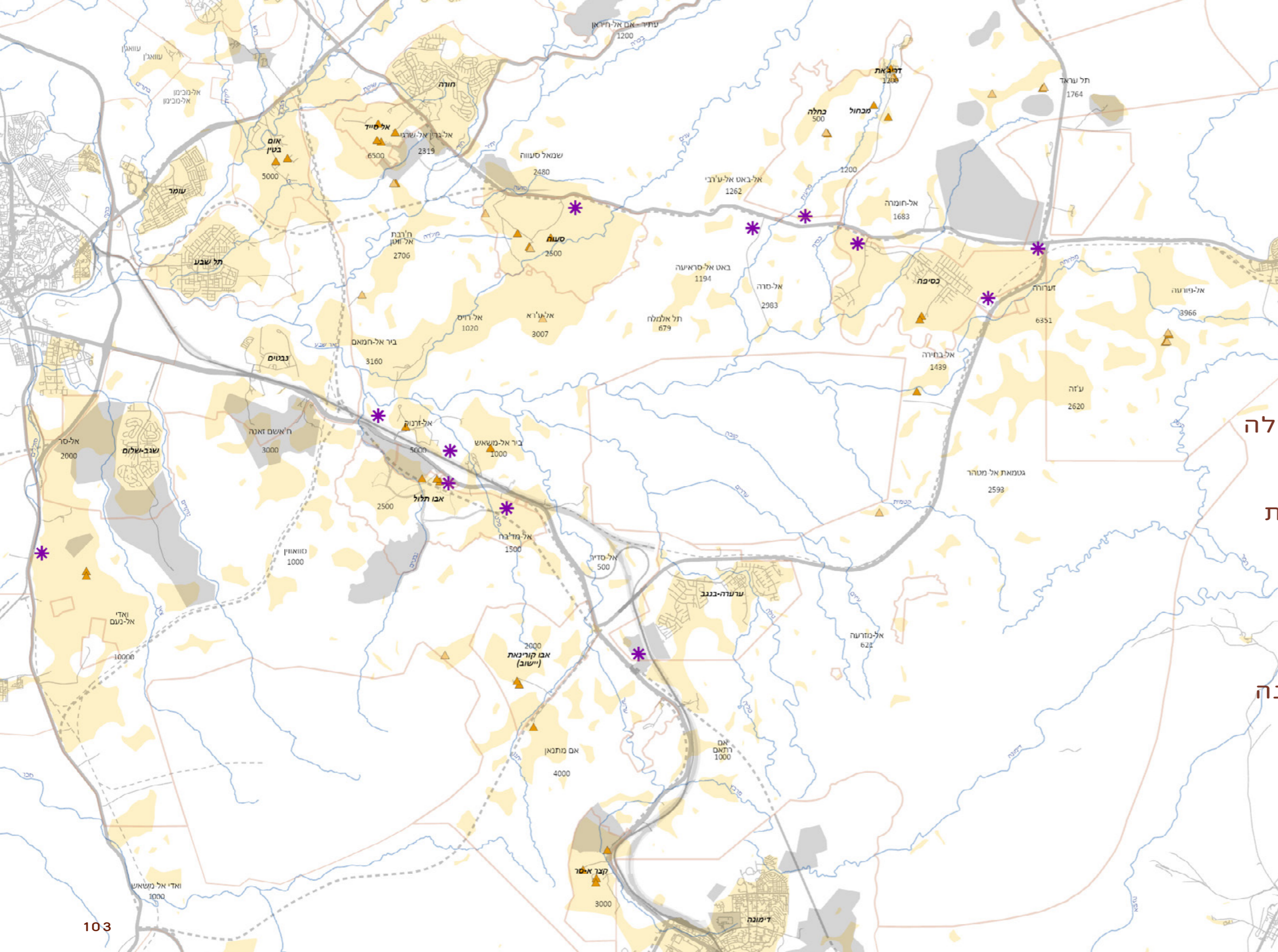
לוח זמנים - מאישור התכנית

- תכנית מתאר מפורטת - 12 חודשים.
- תכנון לביצוע - 24 חודשים.
- ביצוע - 48 חודשים.

מרכזי שירות מיידים - יביל

- מעונות יום.
- גני ילדים.
- טיפת חלב וקופת חולים.
- שירותי רווחה וחברה.
- מרכז חוסן.
- שירותי חירום.
- מרחב מוגן.
- מרכז לימוד - עברית,
מחשבים...
* נפרד לנערות.
- מרכז קהילתי.
- מסחר קמעונאי בסיסי.

מרכזים אזוריים
מרכז מסחרי אזורי
שוק אזורי נודד
מרכז שיקום

- פרוגרמה:**
- מכללה
  - קריית חינוך
  - תרבות
  - קהילה
  - דת
  - שירותים אזוריים, משרדי ממשלה

מרכז ספורט, שחיה
 שטח ציבורי פתוח - פארק, גינות
 מרכז מסחרי
 משרדים

שיקולי מיקום:

- בין מרכזיות לפיזור
- על-שבטי
- בתוך יישובים - אחריות, ארנונה
- קירבה לדרך ראשית
- היבטי תכנון ובעלויות
- דוגמאות ממועצות אזוריות
- בעלויות ותביעות בעלות.

תיאומים ←

מרכזים אזוריים
מרכז מסחרי אזורי
שוק אזורי נודד
מרכז שיקום

תועלות

- פיתוח קשרים כלל-אזוריים.
- בניית מרחב תיפקודי.

עלות

- בחירת אתרים לקידום -
- תכנית מתאר מפורטת - 1 מלש"ח
- ביצוע - 50 מלש"ח.

מקורות מימון אפשריים

- משרדי ממשלה.
- פרטי.

לוח זמנים - מאישור התכנית

- תכנית מתאר מפורטת - 12 חודשים.
- תכנון לביצוע - 24 חודשים.
- ביצוע - 48 חודשים.

מרכזים אזוריים
מרכז מסחרי אזורי
שוק אזורי נודד
מרכז שיקום

תיאומים :

- אגפי האשכול
- רשות ההסדרה
- רשויות האשכול - ערערה,
- כסיפה, נווה מדבר, אל קסום
- המשרד לשוויון חברתי
- האגף לפיתוח
- משרד הפנים
- רמ"י
- ועוד...

תכנון היישום

- פעולות נדרשות - האחראי
- מינהלת פרויקט - אשכול - יואל רובין
- תכנון מפורט - מתכנן - תכנית מתאר מפורטת
- מימון התכנון - האשכול ?
- אישור תכנון - רשות ההסדרה, הגה"ס, רשויות
- מימון - BOT ?
- ביצוע: - קבלנים באחריות האשכול

6. קידום עסקים

עסקים מקומיים - קבוע וזמני

מרכז מיקרו-תעשייה באז"ת

חקלאות וורטיקלית באז"תים

מה קיים: תכניות אז"ת גדולות.

- תכניות לתעשיות מוכוונות תעסוקה (עתירות ידיים)

- תכניות לאזורי תעסוקה גדולים - קיים.
← באמצעות תבע"ות, מחוץ לשטחים הגליליים (או בגריעה מהם).

תיאומים

- משרד הפנים - לילי פיינטוך וצוות.
- משרד הכלכלה - מירב בטאט ואמיר רובין.
- אגפי האשכול.
- לשכת תכנון מחוז דרום, וועדה מחוזית
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה)
- האגף לפיתוח כלכלי חברתי
- רשות ההסדרה
- תושבים

← קידום עסקים מקומיים

- צמיחה משותפת, מקומית.
- כלכלה מעגלית.

← עסקים קטנים באז"תים ברשויות

- מיקרו-תעשייה.

← רישוי עסקים בשטחים הגליליים

- עסקים משרתי אוכלוסיה (מכולת, מסעדות, מספרה, רופא שיניים).
- עסקים תלויי-מיקום (תיירות, חקלאות).
- עסקים של נשים.

קידום עסקים מקומיים

רישוי זמני לעסקים בשטחים הגליליים

- עסקים עד 100 מ"ר (?)
- יוזמות מקומיות. בעלות מקומית על עסקים ← אפשרות לצמיחה. כלכלה מעגלית.
- שלושה סוגים:

1. שירותים מקומיים - מסחר קמעונאי זעיר וכד'.
2. שירותים מייצאים - לאוכלוסיה מחוץ לשטחים הגליליים.
  - תיירני (מעגלת קפה ועד צימרים).
  - רופאי שיניים, מיספרות וכד'.
3. עסקים מייצרים, "מייצאים", מיקרו-תעשייה.
  - לא מוביל להסדרה.
  - מוגבל בזמן.

פעולות:

- מיפוי - על בסיס מיפוי קיים ותוספת נקודות.
- הכשרת הקיים ? ← אישור וועדה מחוזית דרום.
- חקיקה עבור רישוי עסקים ללא תב"ע, היתר וטופס 4.
- רישוי מוגבל בזמן, רישוי לעסקים ניידים ועוד.

תועלות

- שירותים חיוניים נדרשים.
- בריאות הציבור.
- הטמעת מרחב תיפקודי.
- בריאות וביטחון הציבור.
- צמיחה מקומית - ניידת.

מרכז מיקרו-תעשייה באז"ת

- מבנה עם חללים למיקרו-תעשייה, בהשכרה מסובסדת.

- כלי סיוע.

מעטפת תשתית לתעשיית אוכל זעירה.
מעטפת מנהלתית, שיווקית, שינוע.

שני אתרים:

- אז"ת כסייפה.

- אז"ת ערערה או אבו-קרינאת.

תועלות:

- צמיחה מקומית במיקודי ההסדרה.

- לאומי : כלכלה מעגלית, עידוד תעשייה.

עלות:

10,000,000 ש"ח לשיפוץ מבנה קיים ומינהלת ל-5 שנים.

לוח זמנים:

שנתיים להקמה.

יום רביעי א' אב תשפ"ג
19 יולי 2023

הקמת מבנה להצמחת מיקרו תעשייה ועסקים בחברה הבדואית

הצורך:

מבנה שיוכל לשמש מקום להצמחת עסקים קטנים בתחומי התעשייה והמלאכה ונותני שירות (מקצועות חופשיים- יועצים, עורכי דין, רואי חשבון ועוד) מתושבי הפזורה הבדואית-במחירים מוזלים. כיום יש חוסר גדול שמהווה חסם נוסף בפני הקמת עסקים. כיום המקום היחידי שמאפשר פתיחת עסקים כאלו הינו הערים היהודיות (באר שבע בעיקר) -ושם מחירי הנדל"ן והחסמים התרבותיים גבוהים. מכיוון שהאוכלוסיה מפוזרת מאוד -יש צורך בהקמת שני מבנים הראשון בקרבת ציר 31 (אזור תעשייה כסיפה) והשני בקרבת ציר 25 (אזור תעשייה בערעה או באבו קרינאת).

תיאור המיזם:

הקמת מבנה בגודל של כ- 4,500 מ"ר על שטח של 12 דונם המיועד להשכרה לעסקים וחברות. הדגש והקדימות תינתן למיקרו תעשייה ולמשרדים הקטנים. במבנים דומים מקובל לחלק לתאים של כ-133 מ"ר ולחללים גדולים יותר. כאן המבנה יתן מענה גם להשכרת משרדים לעסקים (לא למסחר). חלק מהחללים יהיו ברמת גמר מלא וחלק ברמת גמר לתעשייה (כל התשתיות ברצפה ובתקרה - מאפשר הזזת מחיצות פנימיות). ההשכרה תהיה במודל מוזל ל-3 שנים ורק אחכ המחיר יעלה למחיר השוק כדי לדחוף את העסקים לצמוח ולגדול ולפתח את העסק שלהם. המבנה יוקם במודל של הקצאת קרקע בפטור ממכרז לאשכול להקמת מבנה להשכרה (המודל הופעל במעלה אדומים, קרית גת, עידן הנגב ועוד) ובהשקעת מדינה. המקום ייצור אקוסיסטם עסקי ומיתוג 'גבוה' לעסקים שיעבדו במתחם.

הגורמים המרכזיים לצורך במיזם:

א. חוסר במבנים להשכרה מוסדרים בתב"ע והיתרים במחירים שמאפשרים לעסקים בתחילת הדרך לצמוח.

ב. חסמים תרבותיים שמקשים על נשים בעבודה בריחוק מהחברה המקומית.

כמות	גודל החלל/התא	סה"כ	הערות
15	62	930	רמת גמר מלא מחיצות ניתנות להזזה
15	133	1995	רמת גמר לתעשייה חלל לא מחולק
3	266	798	רמת גמר לתעשייה חלל לא מחולק
1	250	250	ממד שימש ביום יום חלל לכנסים ואירועים של העסקים
1	300	300	שטחי שירות
1	280	280	תאי שירותים וחדרי תחזוקה
	סה"כ	4553	

איגוד ערים אשכול רשויות נגב מזרחי | מרכז מסחרי 65, בית כרמית, דימונה | טלפון 08-6311146 | פקס 08-6311150
www.eastnegev.org | office@eastnegev.org | אשכול נגב מזרחי

חקלאות וורטיקלית באז"תים

המצב כיום:

- מחסור בשטחי חקלאות אינטנסיבית.
- ברמה כלל-אזורית וארצית.
- חפיפה עם סולארי, שיקום טבע, ודיור.

- אז"תים לא ממומשים - הזדמנות שיווק
לפרוגרמות מסוג חדש.

- יתרונות מקומיים יחסיים:
- אנרגיה סולארית.
- כוח אדם.

- קנה מידה תעשייתי.
- תוצר לדונם - בבדיקה.

- תעשייה מוכוונת תעסוקה מגוונת.
- תעשייה מוכוונת עסקים מקומיים.

חקלאות וורטיקלית באז"תים

תועלות:

- שיחרור שטחים פתוחים למטרות אחרות.
- סביבה: חסכון במים, פחת, חומרי הדברה ועוד.
- ביטחון תזונתי לאומי.

פעולות:

- תכנון אסטרטגי.
- קידום סטטוטורי.
- מינהלת:
- איתור מגרשים.
- שיווק.
- הנחיות, תמיכה מקצועית.

עלות:

350,000 ש"ח.

לוח זמנים:

שיווק מגרשים - 12 חודשים.

תיאומים :

- אגפי האשכול
- רשות ההסדרה
- רשויות האשכול - ערערה,
- כסיפה, נווה מדבר, אל קסום,
- ערד, דימונה, ועוד.
- המשרד לשויון חברתי
- האגף לפיתוח
- משרד הפנים
- משרד הכלכלה
- רמ"י
- ועוד...

פעולות יישום בתהליך:

- תיאומים שונים

פעולות נדרשות

- מינהלת פרויקט
- תכנון מפורט
- מימון התכנון
- אישור תכנון
- מימון
- ביצוע:
- האחראי
- אשכול - יואל רובין
- מתכנן - תכנית מתאר מפורטת
- האשכול ?
- רשות ההסדרה, הגה"ס, רשויות
- BOT ?
- קבלנים באחריות האשכול

5. מרכיבים גדולים

השבת טבע

חקלאות משמרת וניהול רעיה

נחלים ואגנים

חקלאות אינט. אגרו-וולטאי וקולחין

ניהול שימור משולב

המרכיבים הבאים יוצרים את תאי השטח הגדולים שמרכיבים את המרחב המשולב:

רציפות בינוי

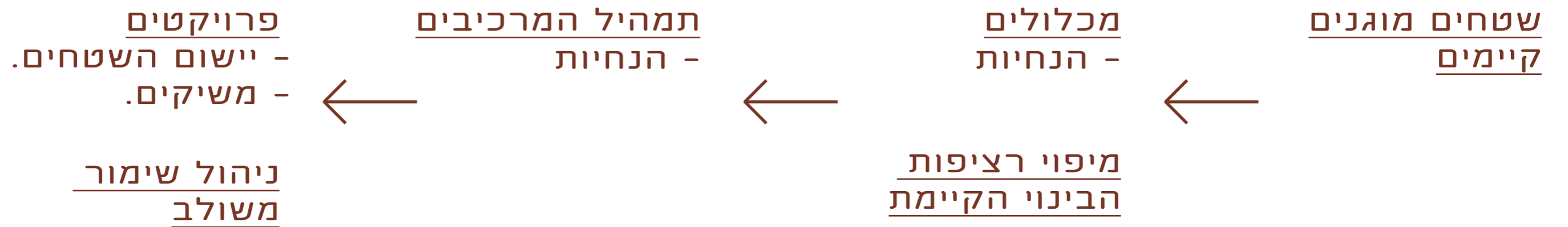
שיקום טבע

חקלאות

אנרגיה מתחדשת

מטרת תכנית האב היא ליצור את האיזון הנכון ביניהם.

שימור ופיתוח - מתודולוגיה לתיפקודים הגדולים

- כל השטח הפתוח (בעיקר לא סטטוטורי),

- והשטח הבנוי, והיחסים ביניהם.

- יעדים ארציים - שימור בתות לס, ביטחון תזונתי, אנרגיה מתחדשת.

- איזון שימור-פיתוח ארצי - היסטורי.

- תכנית יישומית ← תכניות פרויקטים

← ניהול השימור.

שטחים מוגנים קיימים

- תמ"א 1 - שמורות וגנים

- תמ"א 1 - יער

- תמ"א 1 - נחלים

- תמ"מ 40 / 4 / 14 ייעודי קרקע

- מסדרון אקולוגי

- שמורות בתהליך

- קק"ל

- מי תהום

- תמ"א 35 סביבה

המכלולים

המכלולים מהווים "שכבת הגנה" נוספת, על השכבות הקיימות.

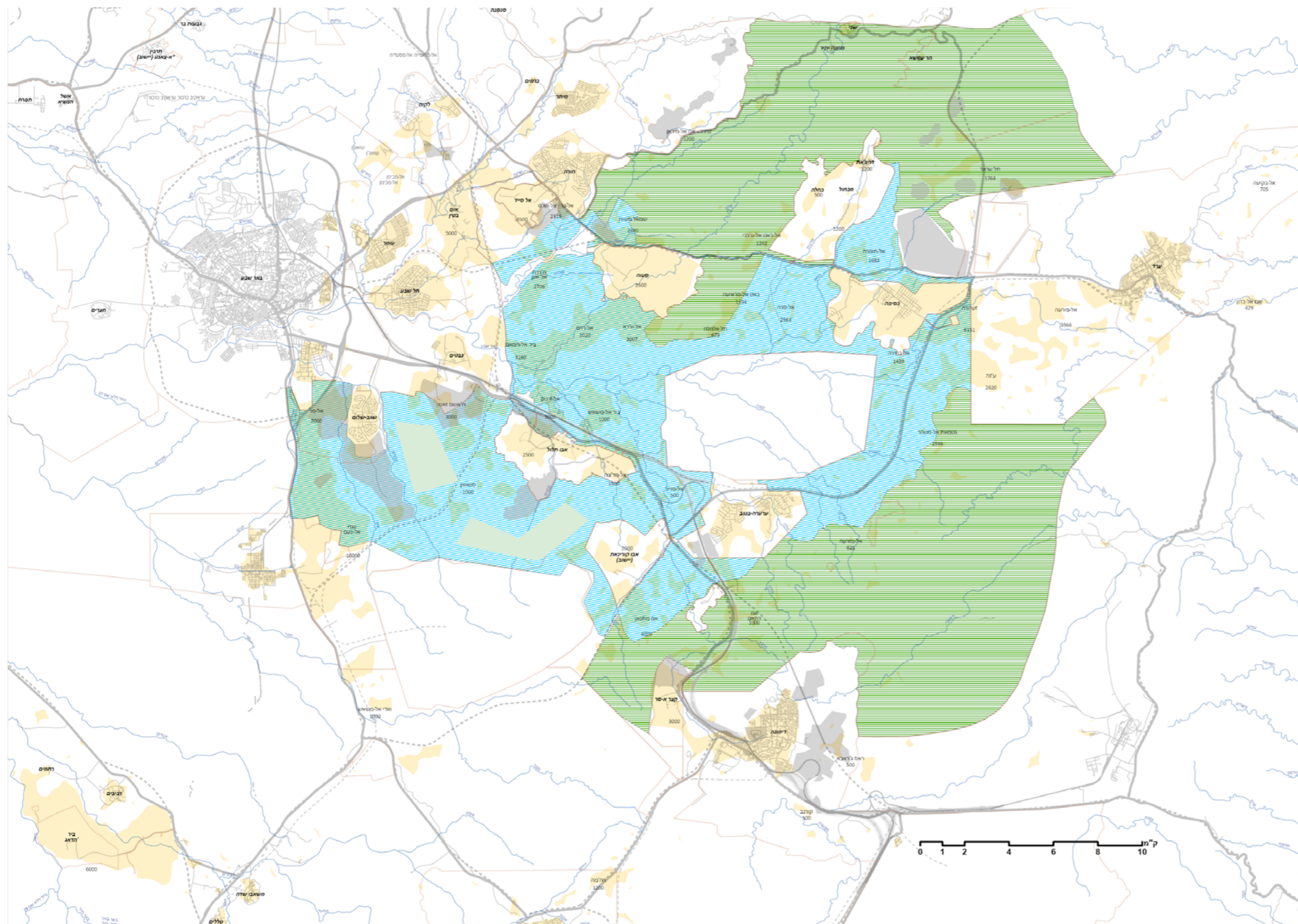
- כלי בעת בחינה של תכניות ע"י גורמי תכנון.

- כלי לקבלת החלטות, פיקוח, ואכיפה על שטחים לא מוגנים

- כלי לבניית חזון פיתוח ושימור למרחב.

- כלי לבניית תמהיל תיפקודים בשטחים הגדולים, ולכלל השימושים במרחב.

מכלול שימור
מכלול שימור-פיתוח

גישת תכנון

מרחב אשר הינו ברובו שטחים טבעיים פתוחים או שטחי חקלאות אקסטנסיבים המקיימים בתוכם ערכי טבע ומערכות אקולוגיות שרמת שימורן גבוהה יחסית. אלו שטחים ערכיים לשמירת טבע, חלקם בהגנה סטטוטורית בתמא 1 של ייעור. ישמרו פתוחים בתצורתם הטבעית ככל הניתן.

עקרונות מפתח

שמירה על קישוריות ורצף שטחים פתוחים.

שמירה על אוכלוסיות בעלי חיים במרחב.

פיתוח טיילות.

שמירה על המערכות הטבעיות בתכניות פיתוח קיימות ועתידיות.

חקלאות

צמצום שטחים מעובדים (כולל חקלאות אקסטנסיבית). אלו יכוונו בצמידות דופן לכבישים ויישובים בלבד ולא בלב השטח הטבעי.

אין להקים מבנים חקלאיים כולל בתי צמיחה/רשת, חממות, מחסנים או סככות חקלאיות.

אין להקים מתקנים פוטוולטאים בשטח זה.

תשתיות כבישים

תכניות כבישים ותשתיות בשטחים אלו ידרשו להגיש כתנאי להיתר מסמך נופי-סביבתי אשר בוחן את הערכי הטבע והסביבה, את השפעות הכביש על השטחים הפתוחים והמערכות האקולוגיות והאמצעים לצמצומן.

יש לשים דגש על שמירת קישוריות ומניעת קיטוע של השטחים הפתוחים.

ישמרו מעברי בעלי חיים מתאימים במקומות הרלוונטים בתחום מסדרונות ונחלים אשר יקבעו על ידי אקולוג מלווה של התכנית.

יש להטמיע בתכנון התאורה הנחיות למניעת זיהום אור.

שיקום נופי של הכבישים יתחשב בנוף הטבעי והצמחיה המקומית.

שמירת טבע

יש לפעול לצמצום השפעות שוליים של פיתוח קיים או תכניות מקודמות במרחב זה.

שמירה על תחום נחלים-שמירה על רצועת השפעה כפי שמוגדרת בתמא 1, כולל מניעת רעיה, חקלאות ובינוי. חציית נחלים על ידי תשתיות כבישים.

יש לקדם פרויקטים של שמירת טבע ושיקום אזורים מופרים בשטחים אלו.

יש לתעדף טיפול במוקדי פסולת בשטחים אלו.

יש להמנע מתכנון ואישור פעילויות בעלות פוטנציאל הרס על שטחים טבעיים כדוגמת פסטיבלים, פעילויות מוטוריות ועוד.

המכלולים   הנחיות מכלול שימור-פיתוח

גישת תכנון

שימור חוויית המרחב הנופי-תרבותי של מגורים בשילוב חקלאות אקסטנסיבית מסורתית של מרעה, חקלאות בבוסתנים ובערוצים

עקרונות מפתח

שימור נוף פתוח המשלב מגורים וחקלאות אקסטנסיבית

הנחיות

בינוי: יותר בינוי מגורים ומבני ציבור רק במוקדי ההתיישבות המסומנים בתכנית האב (סימון הנחיות מיוחדות).

תשתיות: תכניות כבישים ותשתיות בשטחים הפתוחים ידרשו להגיש כתנאי להיתר מסמך נופי-סביבתי אשר בוחן את ערכי הטבע והסביבה, את ההשפעות על השטחים הפתוחים והמערכות האקולוגיות והאמצעים לצמצומן.

חקלאות-ישלקדם חקלאות אקסטנסיבית בלבד במדרונות והרכסים. בערוצים – רק מסדר ראשון ושני

רציפות בינוי קיים

מצב קיים - ניתוח רציפויות קיימות

- הבינוי הקיים (רובו ככולו למגורים), נותח ברציפויות של 100 עד 300 מטר.

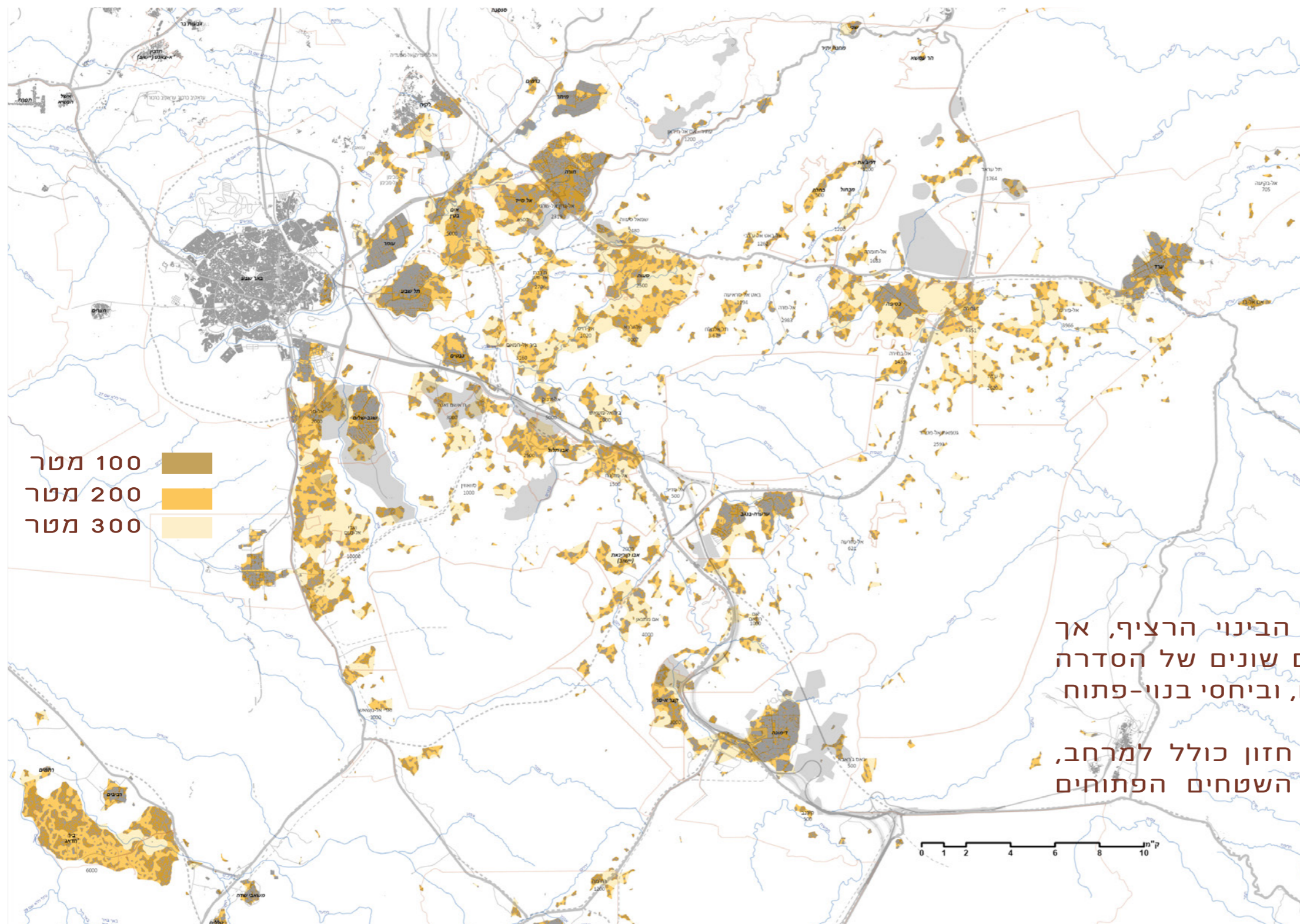
- רציפות בינוי של 300 מטר מבטאת מרחק הליכה של רקמה כפרית ועירונית רציפה.

- מרחק זה מהווה גם תחום של פיתוח צמוד דופן.

- בתוך רציפות זאת קיימים שטחים פתוחים, חקלאות, תשתיות ועוד.

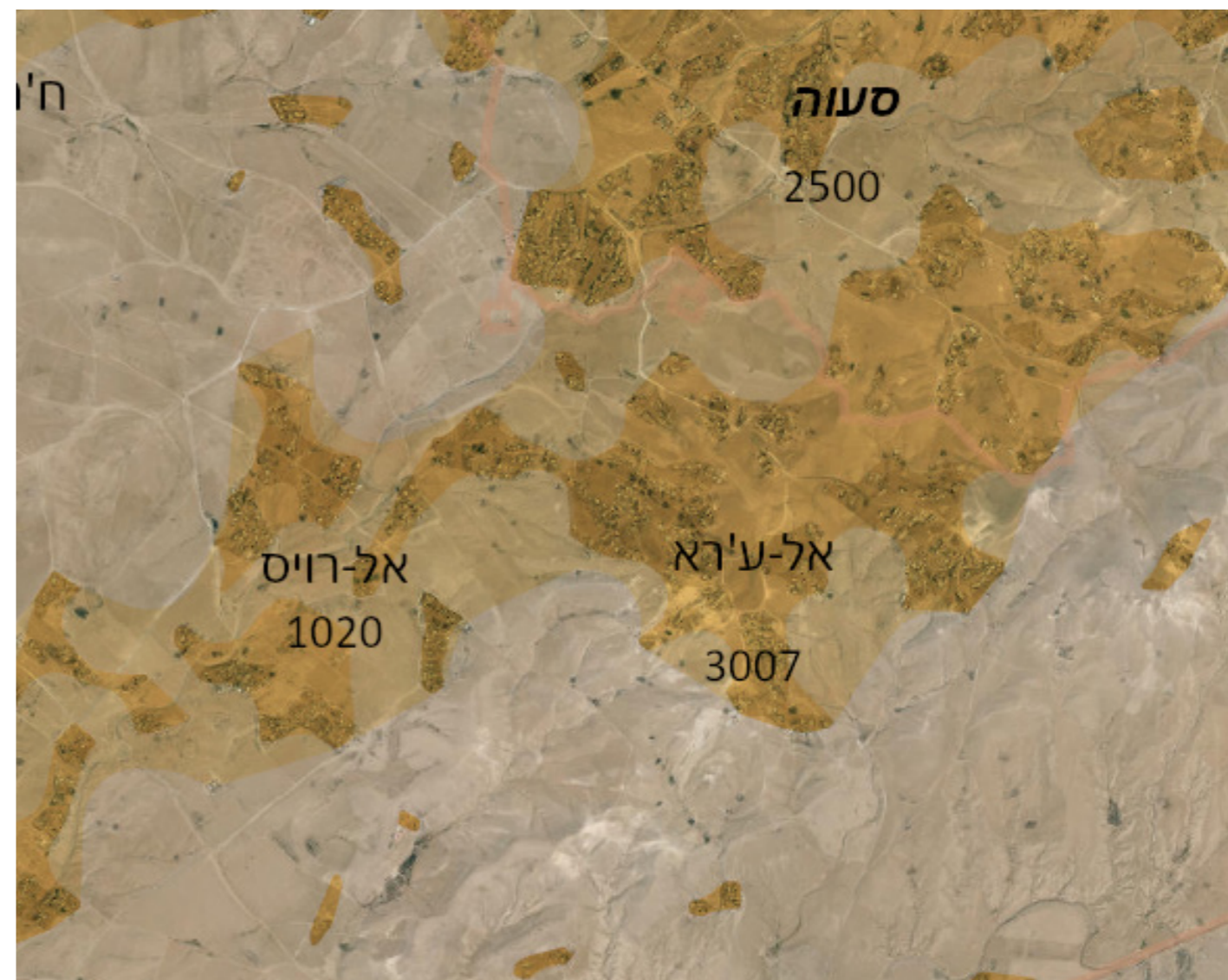
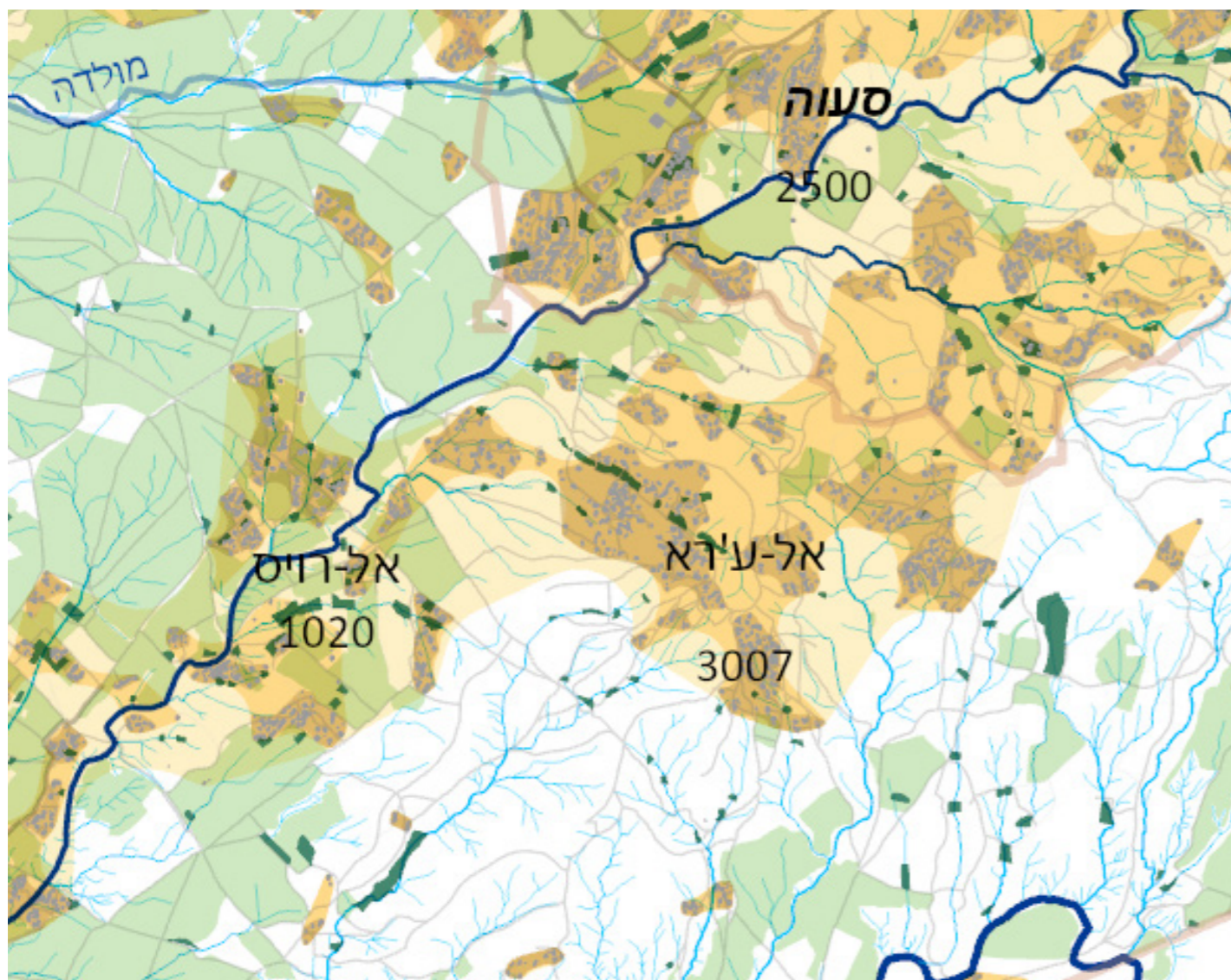
* התכנית אינה עוסקת בתחום הבינוי הרציף, אך מציעה עבורו עקרונות לתרחישים שונים של הסדרה - בשילוב הבינוי בתמהיל השטחים, וביחסי בנוי-פתוח

- עקרונות אלו נדרשים לבניית חזון כולל למרחב, המשלב בין אופי הבינוי לאופי השטחים הפתוחים סביבו.

רציפות בינוי קיים שטחים פתוחים - נחלים וחקלאות

המרכיבים הגדולים

השטח הפתוח בין רציפויות הבינוי - שיקום טבע, חקלאות, ופוטו-וולטאי צריכים שטחים חופפים.

- בעיקר מרחבי הלס המישוריים.

החלוקה מבוססת על:

- ערכיות אקולוגית ונופית.
- מסדרונות אקולוגיים.
- סוגי חקלאות קיימת.
- סוגי קרקעות.
- מיפנים ושיפועים.
- סוגי בעלויות.
- תביעות בעלות.
- תכניות אחרות בתהליך.

המרחב המשולב ← תכנון תמהיל שטחים.

המרכיבים הגדולים

השטח הפתוח בין רציפויות הבינוי -
שיקום טבע, חקלאות, ואנרגיה מתחדשת

מצב קיים - התייחסות ארצית:

שיקום טבע

- מרחבי הלס בתת-
ייצוג ברמה ארצית.

חקלאות

- שטחי חקלאות
חסרים עבור ביטחון
תזונתי לאומי.

אנרגיה מתחדשת

- חסרים שטחים
לעמידה ביעדים
לאומיים עבור
התמודדות עם משבר
האקלים.

המרכיבים הגדולים

השטח הפתוח בין רציפיות הבינוי - שיקום טבע, חקלאות, ואנרגיה מתחדשת

מצב קיים - בשטחים הגליליים:

שיקום טבע

- 4 יחידות נוף חשובות עם פוטנציאל לשיקום.

- שטחים עם ערכיות אקולוגית ונופית.

- תכנית מסדרונות אקולוגיים.

- מערכת נחלים של אגן נחל באר-שבע.

חקלאות

- שטחי חקלאות נרחבים עבור מרעה שלפים ומטעים בערוצים

- שרידים הסטוריים של מתקני חקלאות בערוצים.

- פרויקטים חלוציים שונים לחקלאות אינטנסיבית / מתקדמת - ואדי עתיר, חממות ברהט, חכירות פרטיות, אגודה שיתופית בכרמים, מטע ע"י מו"פ רמת נגב, מנהרות מזון, ועוד.

אנרגיה מתחדשת

- שימוש פרטי נרחב בתאים פוטו-וולטאים.

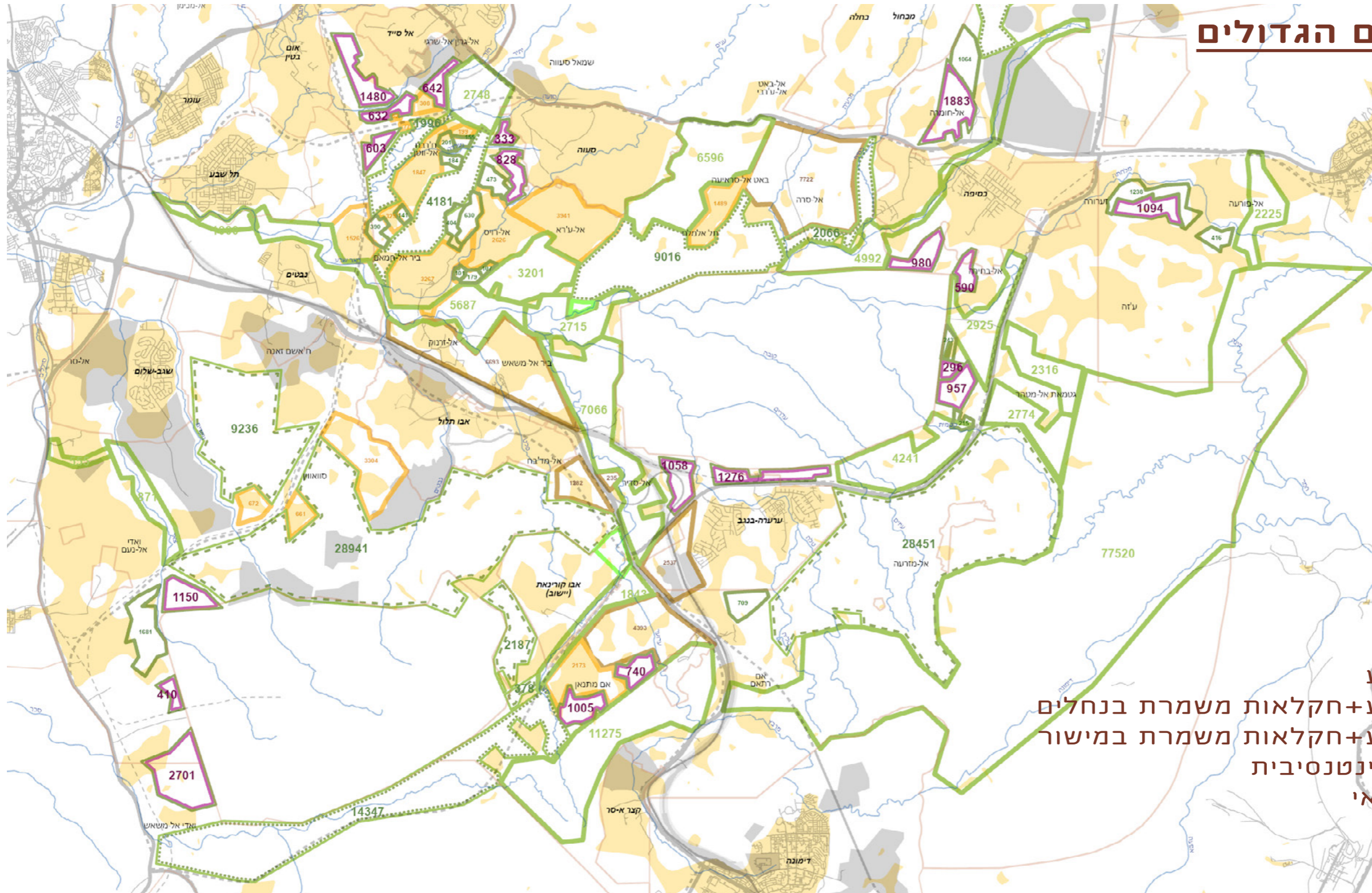
- יוזמות רבות לפרויקטים לשדות פוטו-וולטאים. שני פרויקטים הוקמו. כולל יוזמות לפתרון תביעות הסדרה.

תמהיל המרכיבים הגדולים גודל השטחים

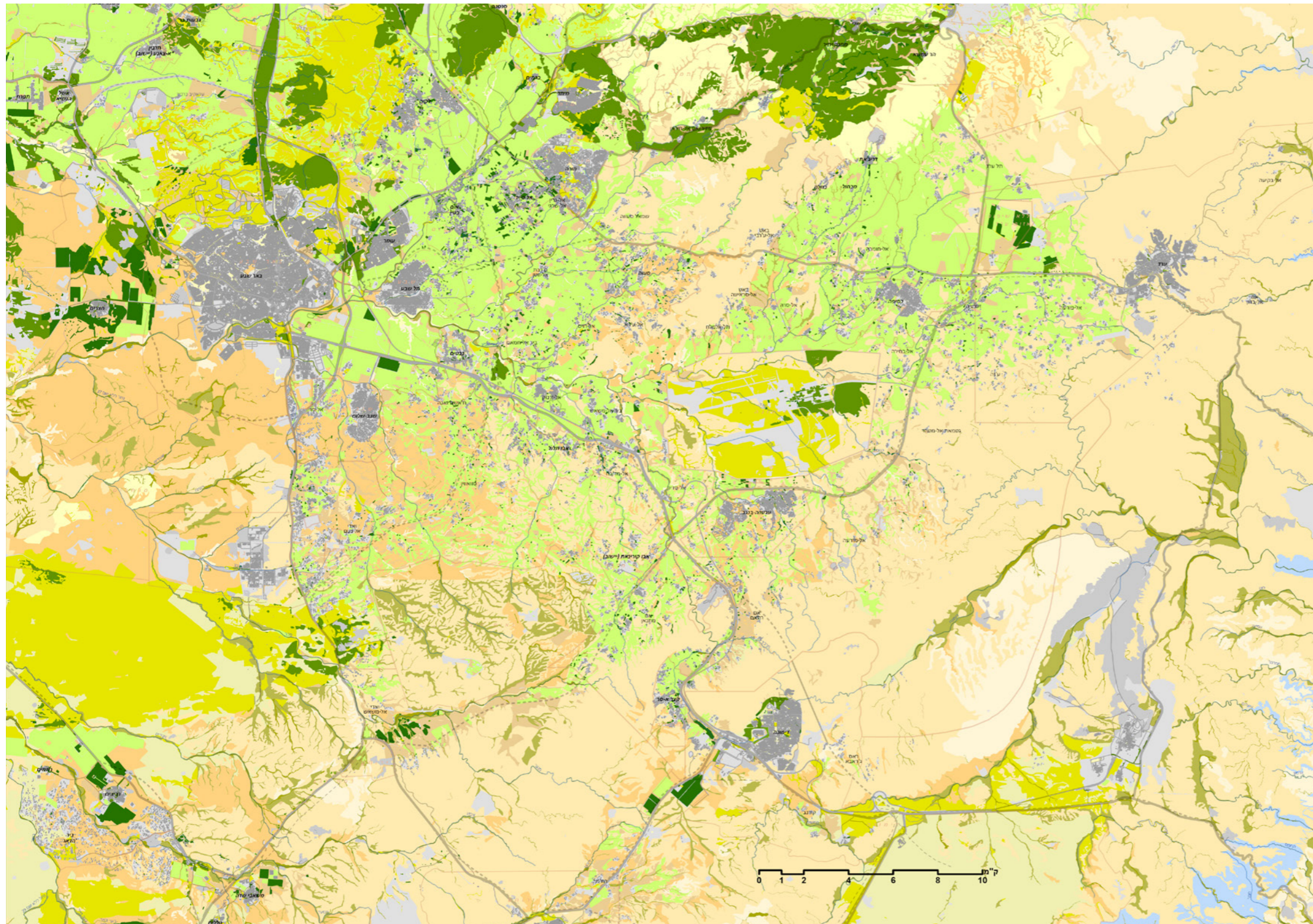
דונם	תיאור
141,550	שיקום טבע
103,200	שיקום טבע+חקלאות משמרת בנחלים
103,200	שיקום טבע+חקלאות משמרת במישור
8,500	חקלאות אינטנסיבית
18,650	אגרו-וולטאי
900	פארקים

תמהיל המרכיבים הגדולים

- היבטי מצב קיים עבור התמהיל:

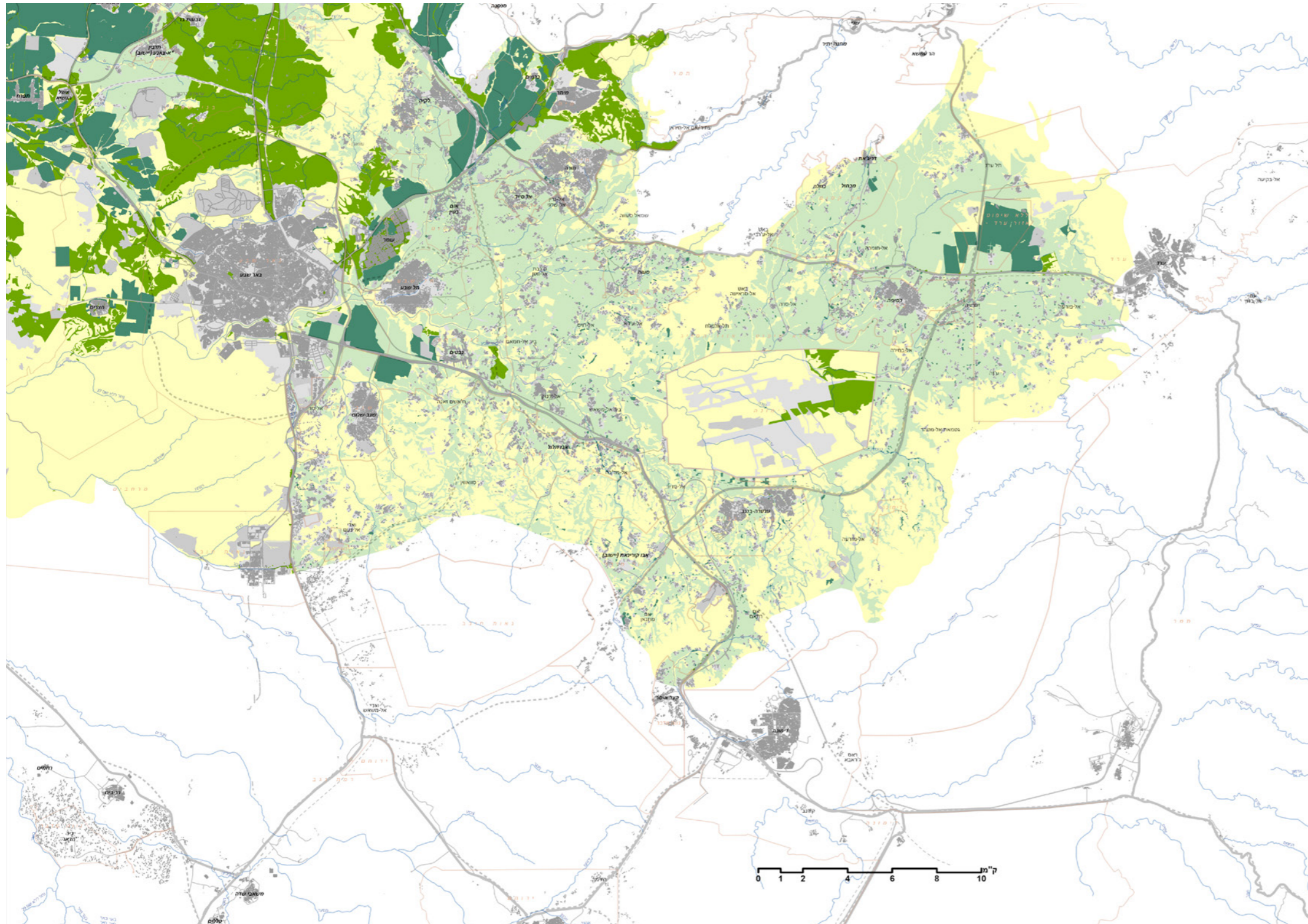
- בינוי ותשתיות קיימים.
- תכניות אחרות בתהליך.
- הגדרות של תכניות ארציות ואזוריות: תמ"א 35, תמ"א 1, תמ"מ 4 - 14 - 23.
- שטחים מוגנים ומקרקעי ייעור, מסדרונות אקולוגיים, מרחבי נחל, יחידות נוף, מערכות אקולוגיות. ערכיות אקולוגית, בוטנית ונופית. רגישות למי תהום.
- אתרי ונופי מורשת, נוף-תרבות.
- סוגי בעלויות ותביעות בעלות.
- אקלים - ממטרים, רוחות, טמפרטורות ולחות, אירועי אקלים.
- היבטים פיזיים: שיפועים, מיפנים, סוג הקרקע, סיכוני סחיפה.
- גודל יחידות שטח רציפות.
- שימושי קרקע קיימים, סוגי חקלאות קיימת.
- גבולות מוניציפליים, שטחי אש, מגבלות בניה.

כיסוי קרקע - כללי בנט"ל

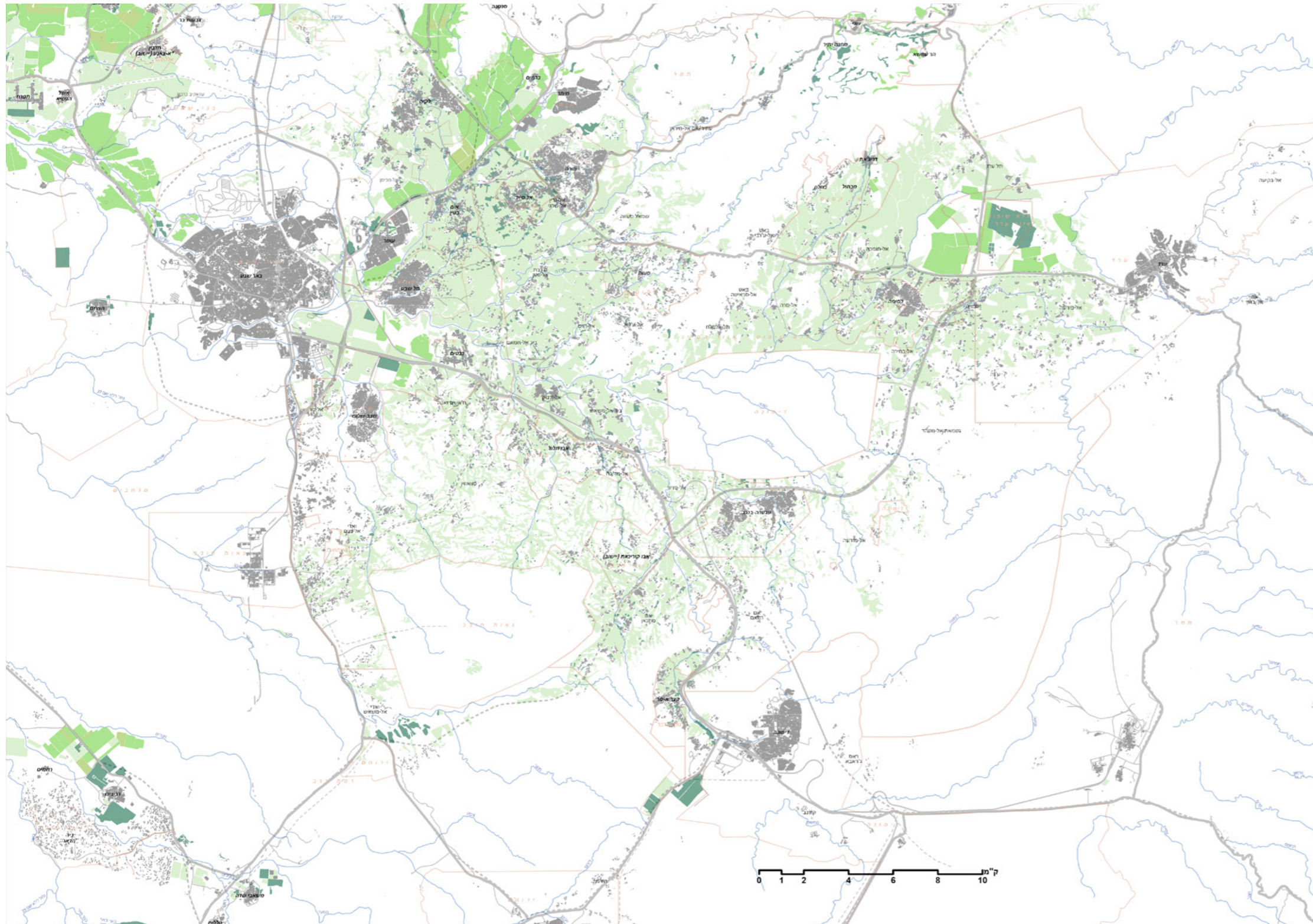

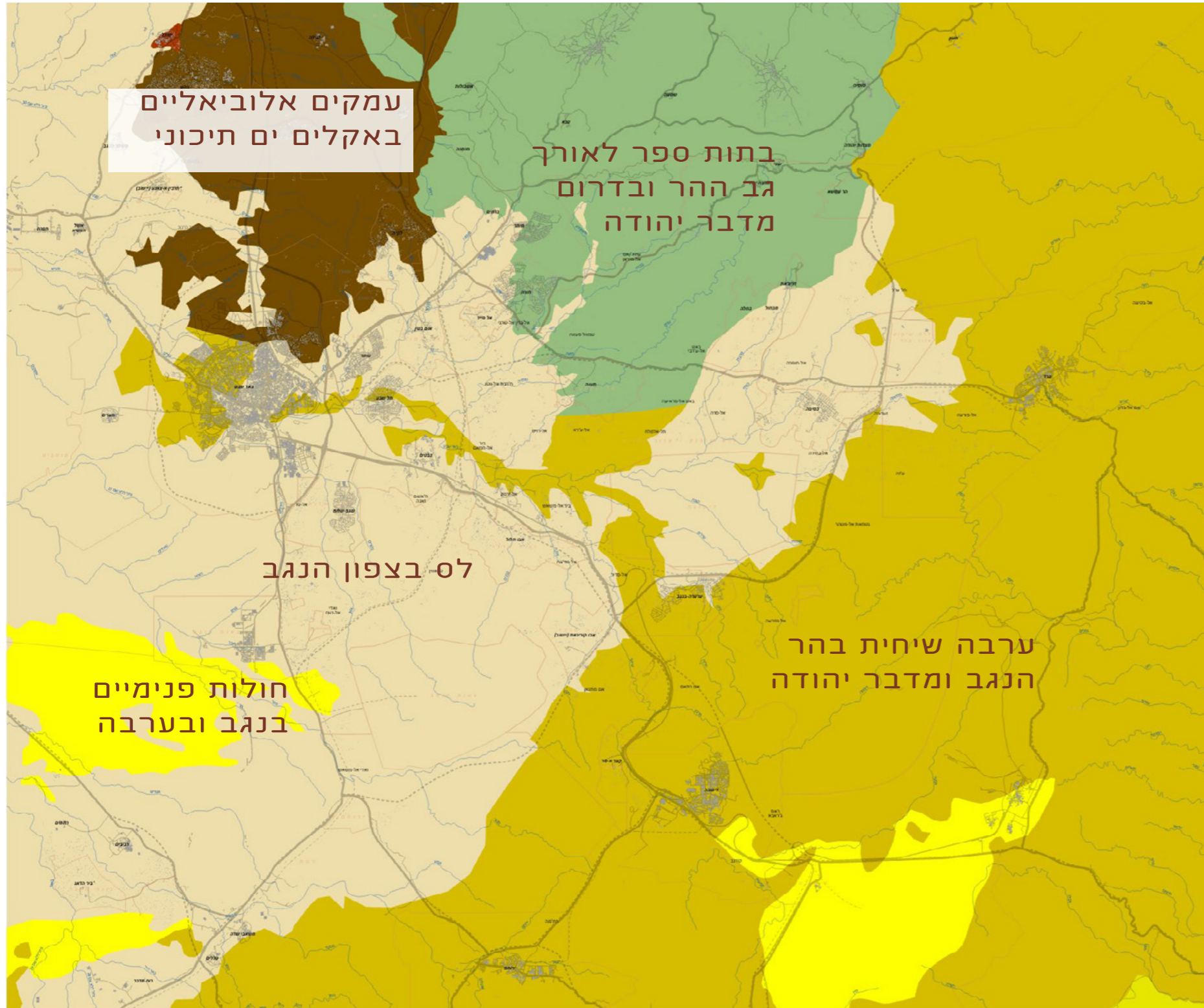
- טבעי
- חקלאות אקסטנסיבית
- חקלאות אינטנסיבית
- נטוע
- מטע מסורתי
- בנוי
- מופר

כיסוי קרקע - צמחי דש"א

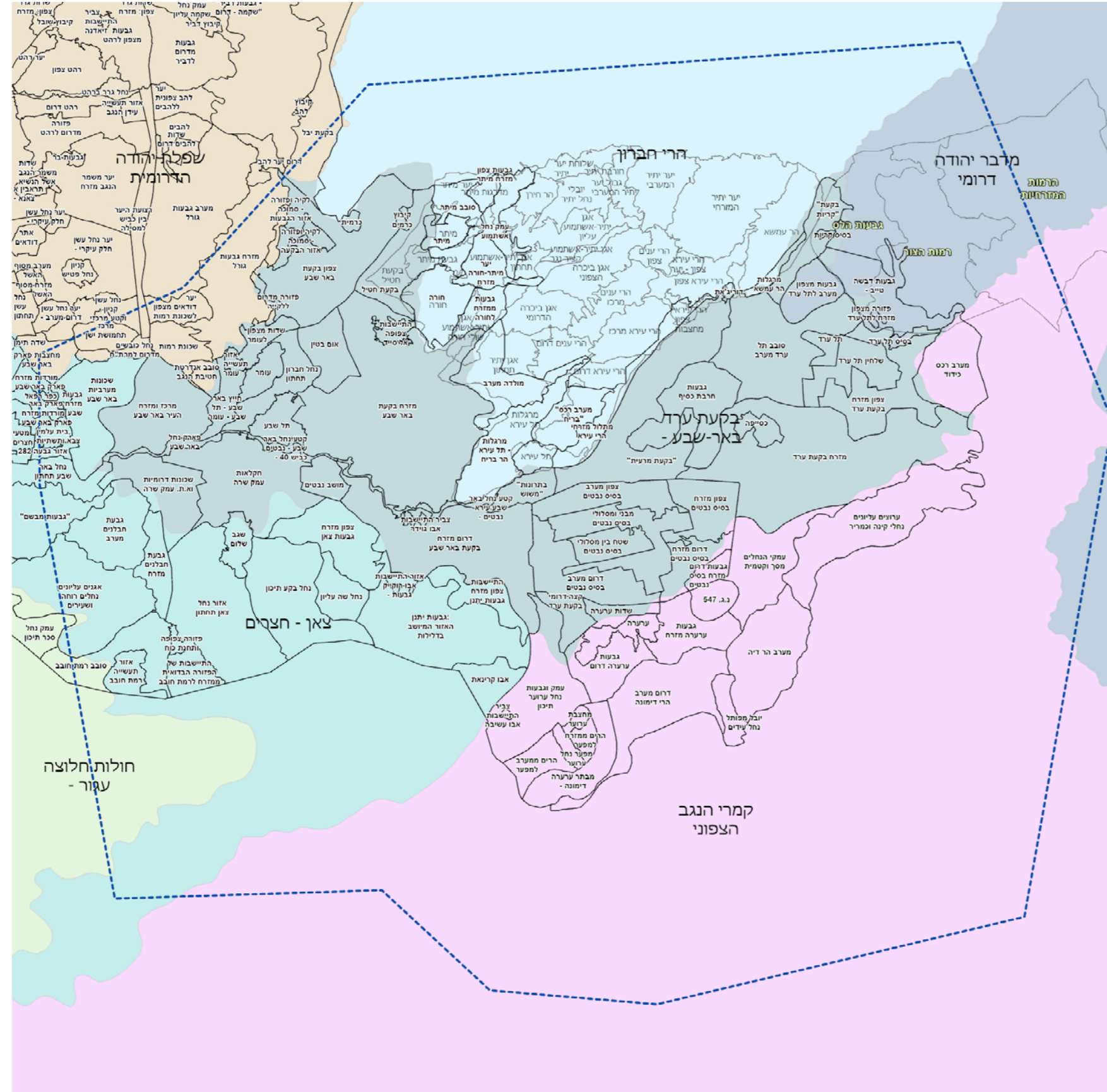

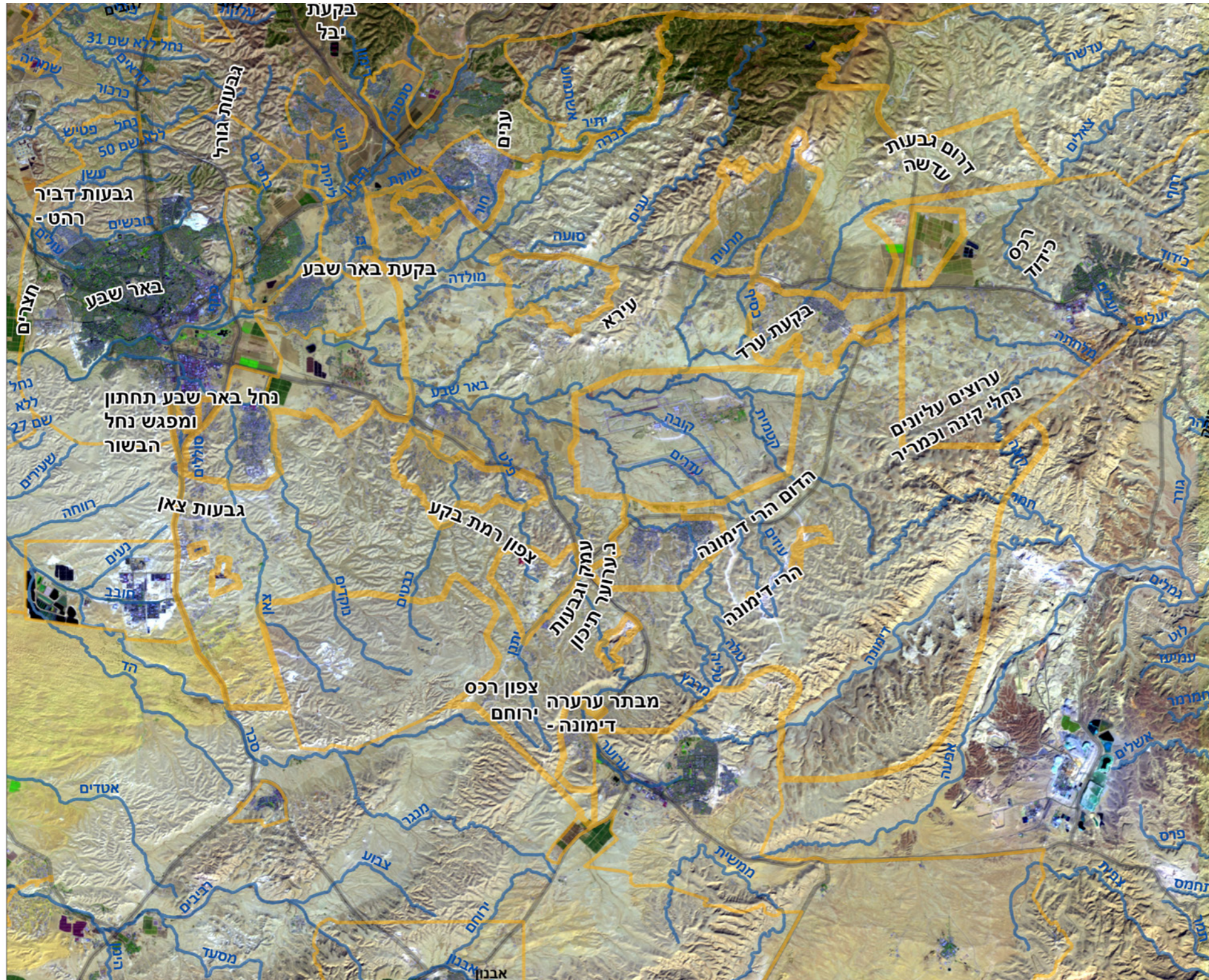
כיסוי קרקע - חקלאות דש"א

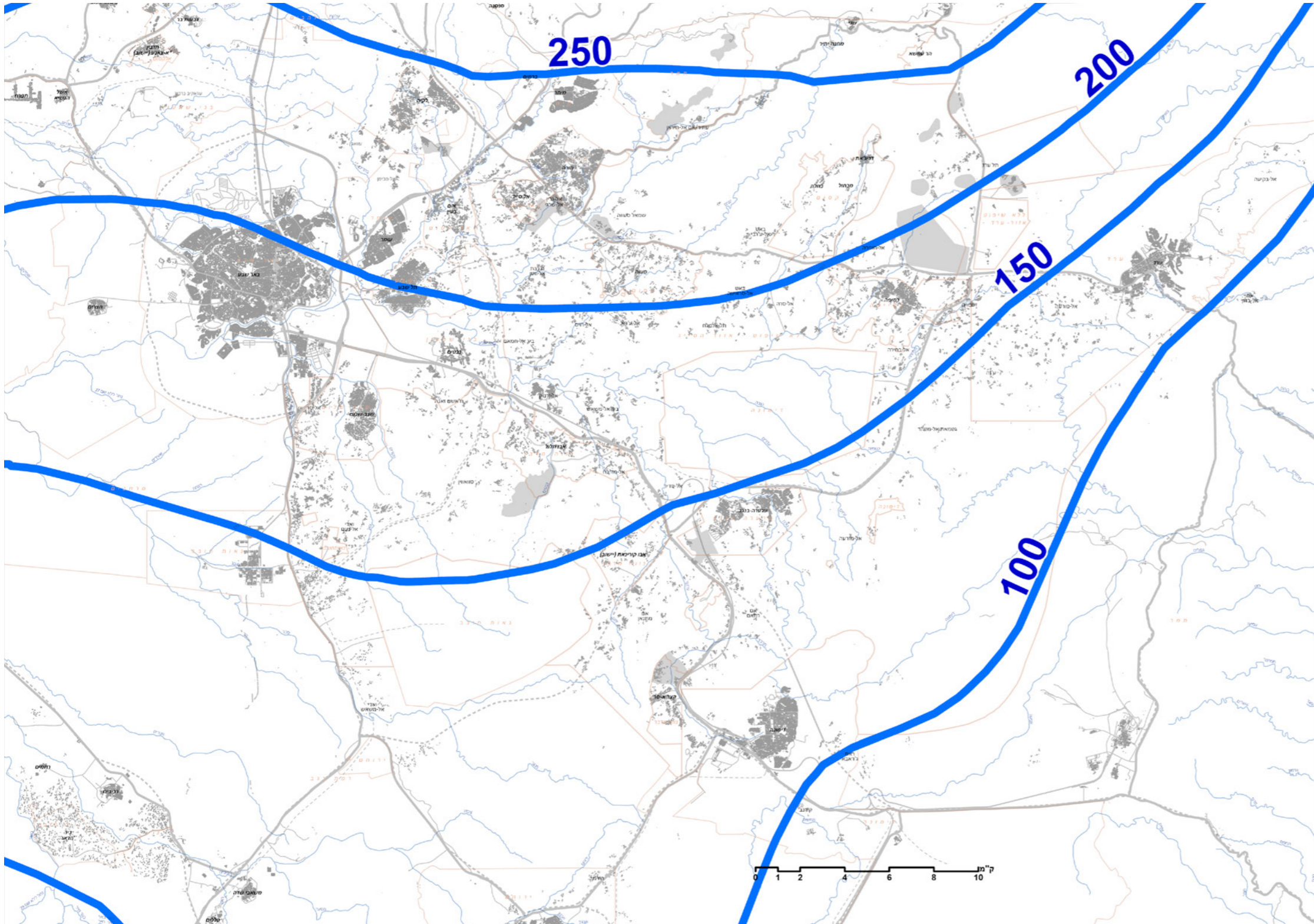

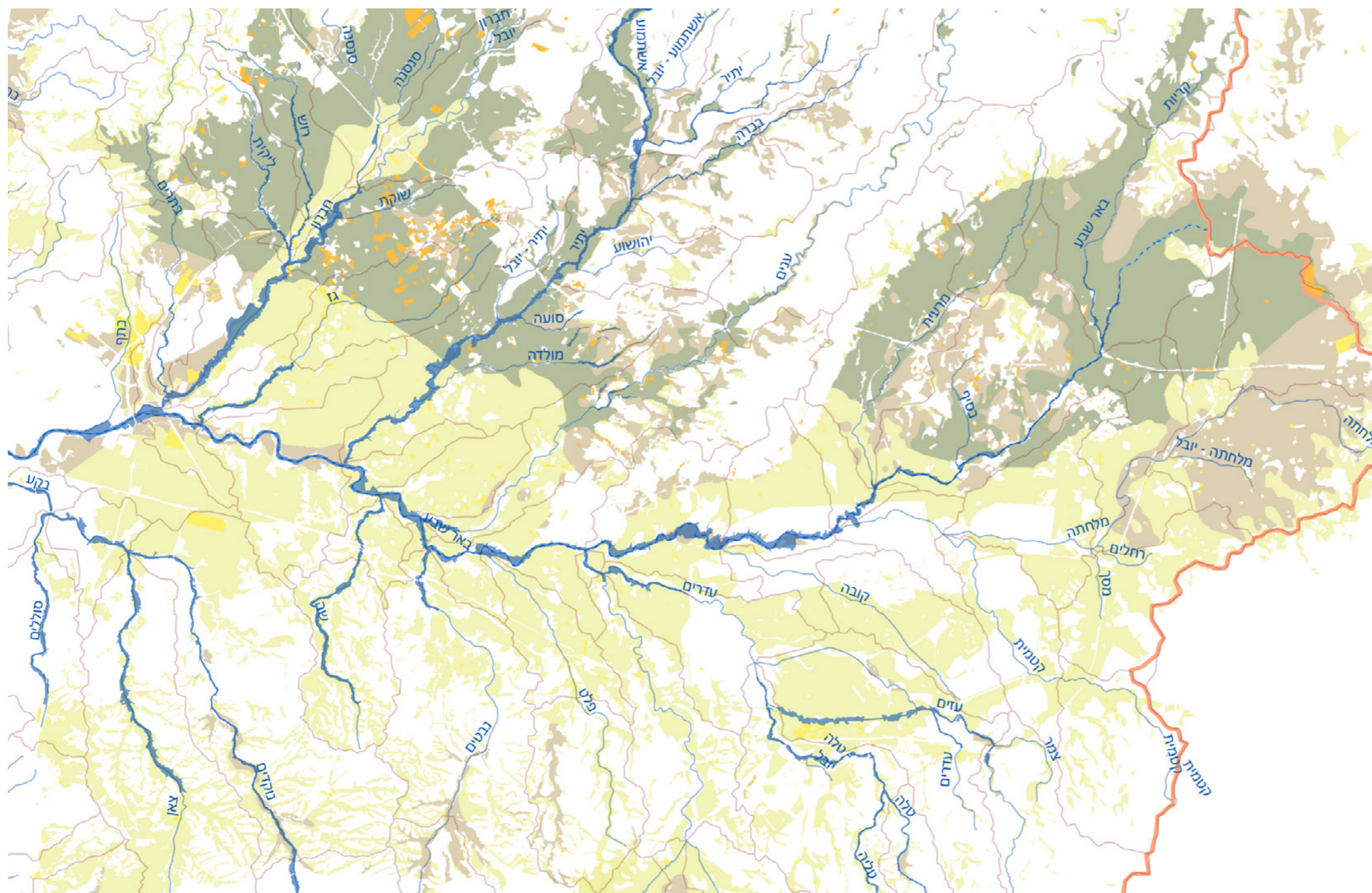

יחידות נוף הגה"ס, דש"א

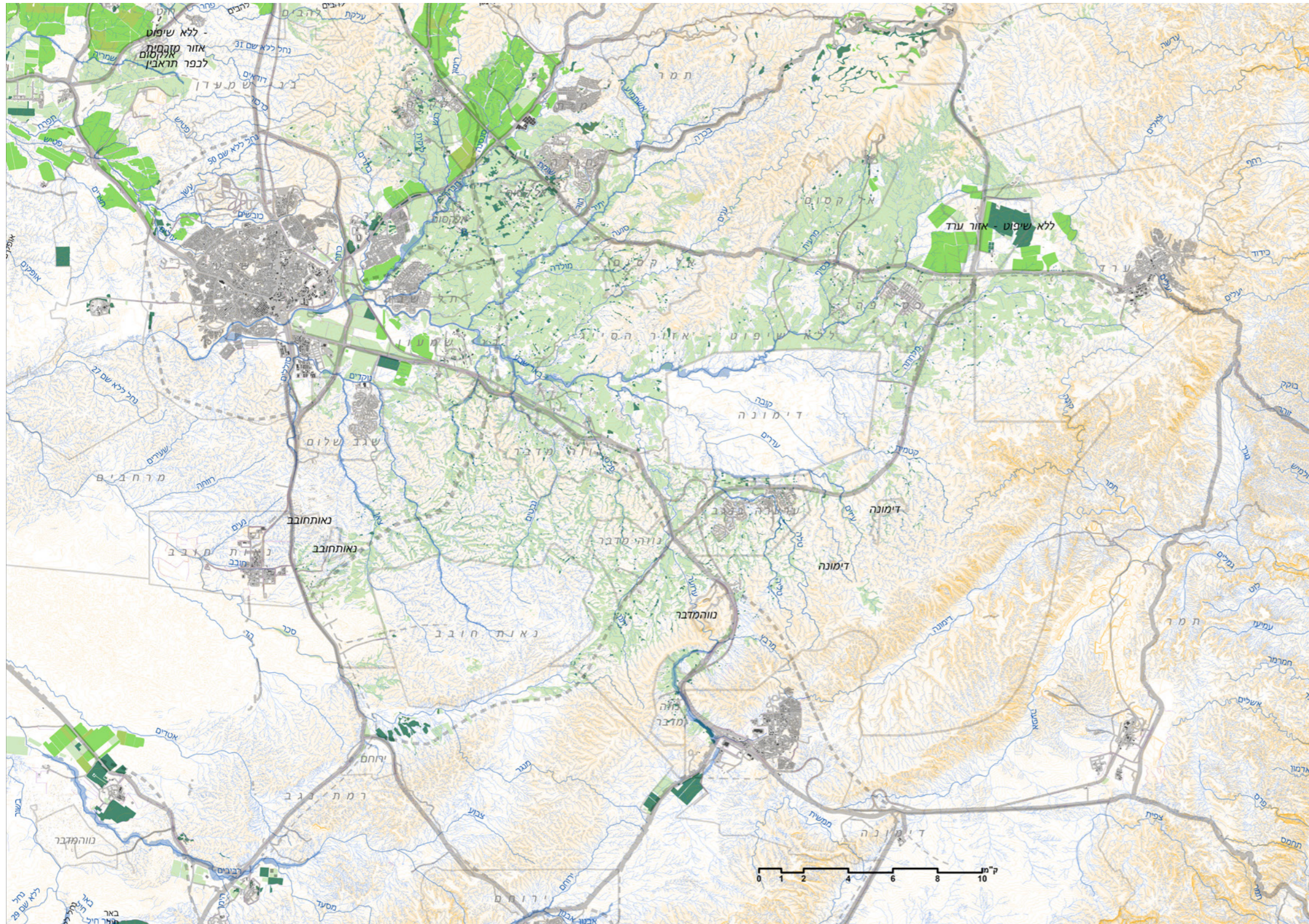

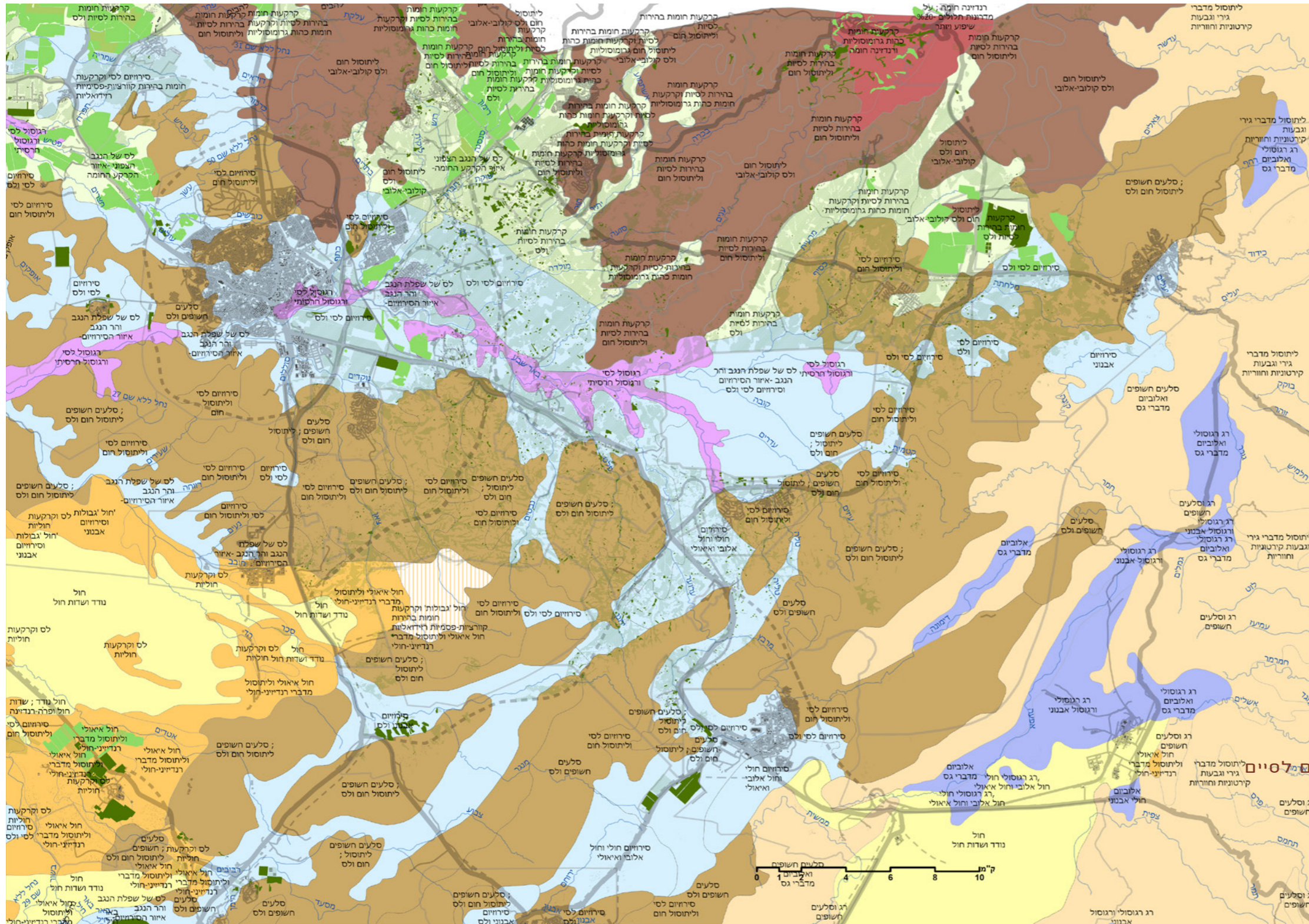
- גד"ש ללא סיכון
- גד"ש בינוני
- גד"ש חמור
- מטעים בינוני

מקור: משרד החקלאות

חקלאות קיימת
- נחלים
- טופוגרפיה

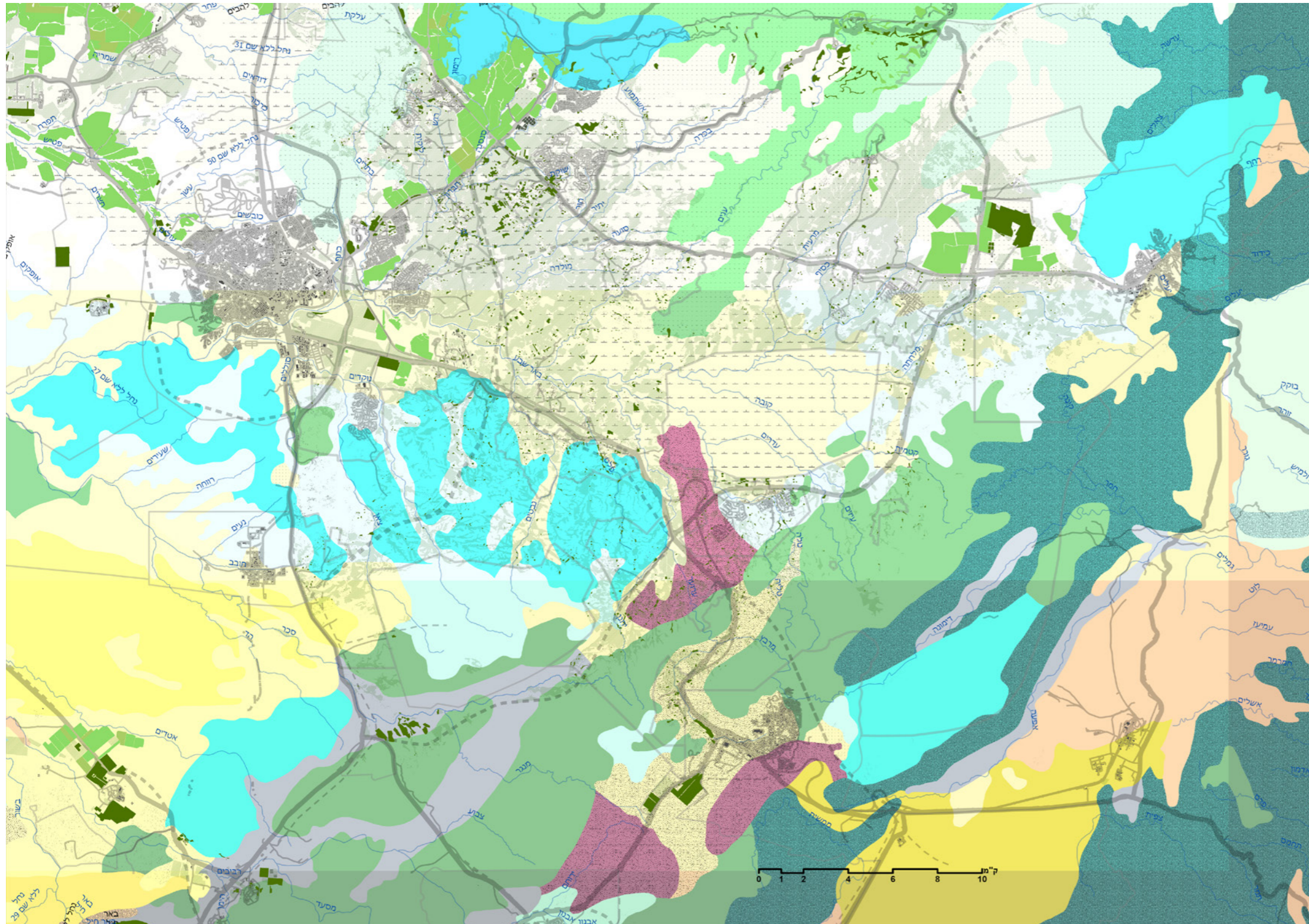

חקלאות קיימת וחבורות קרקע

- ליתוסולים חומים וקרקעות חומות בהירות
- קרקעות חומות בהירות לסית
- סירוזיום לסיים
- רגוסולים
- סלעים חשופים, ליתוסולים חומים וסירוזיום לסיים
- מחשופי סלע וליתוסולים מדבריים
- קרקעות רג ואלוביום מדברי גס

חקלאות קיימת וחומר אב

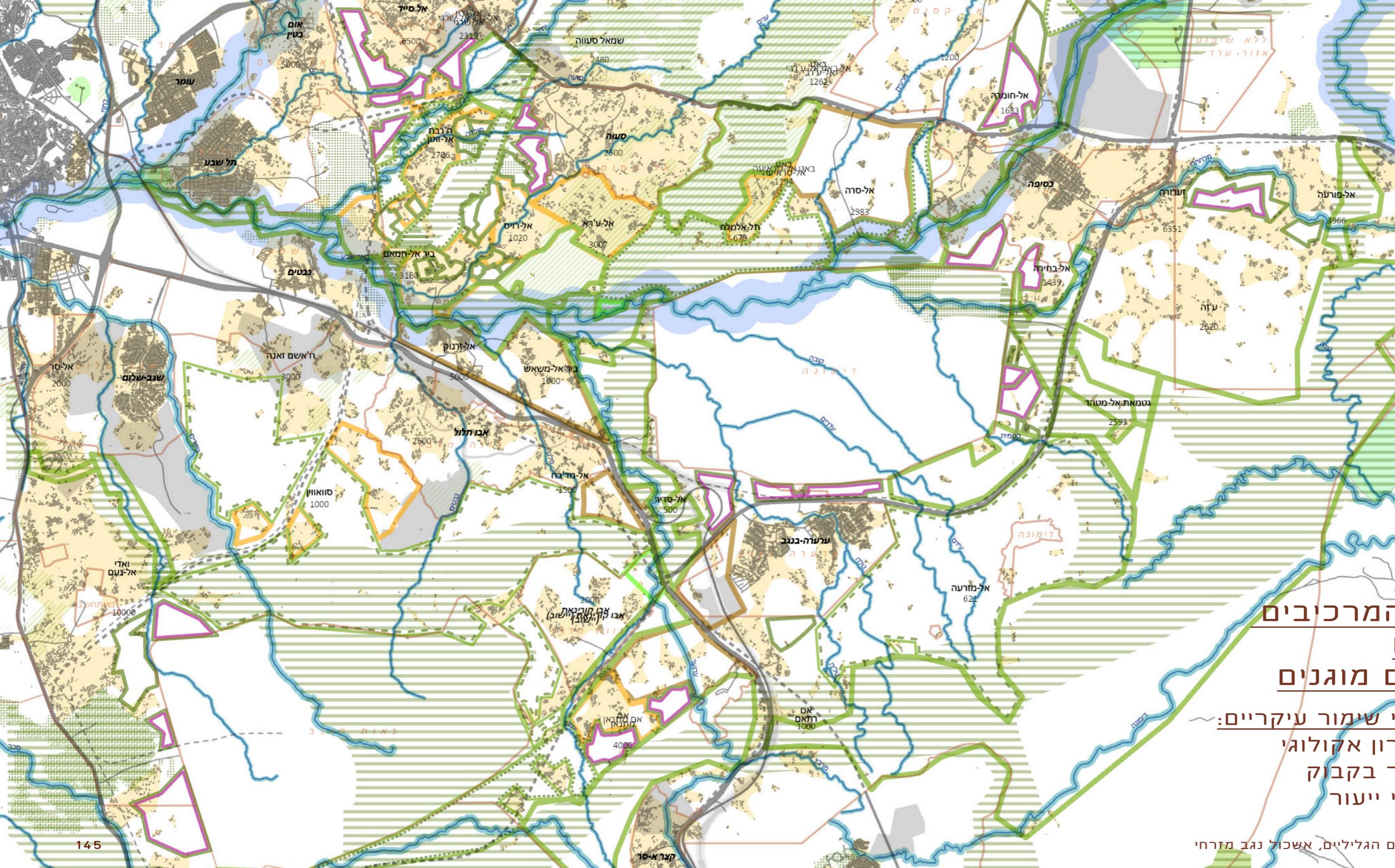

חומר אב ראשי

by water	1	משקעים חוליים ואבניים שרובם הצטברו בהובלת מים
	2	משקעים סייניים שרובם הצטברו בהובלת מים
	3	משקעים חרסיתיים שרובם הצטברו בהובלת מים
	4	משקעים אבניים וקונגלומרט
sum	5	משקעים אבניים וקונגלומרט מכיל גבס
	6	חול דיוני חופי רצנטי
	7	חול חופי קדום (חמרה) ואבן חול גירית בלויה (כורכה)
	8	חול דיוני יבשתי רצנטי
	9	חול דיוני עם שכבות סילטיות
	10	חול יבשתי
	11	חול יבשתי מכיל גבס
	12	לס
	13	אבן חול גירית (כורכה)
	14	אבן חול, עם צמנט מגוון
	15	חומר אגמי ועדשות כבול
	16	חומר הלשון
	17	קירטון
	18	קירטון וחומר
("Nari")	19	קירטון ונארי
	20	קירטון וצור
	21	אבן גיר קשה ודולומיט
	22	אבן גיר קשה, דולומיט וצור
iff) rocks	23	סלעי פרץ (כגון בולח) ופירוקלאסטיים (כגון טוף)
	24	סלעי תהום (כגון גרניט)
	25	הליט
	26	כבול

חומר אב משני

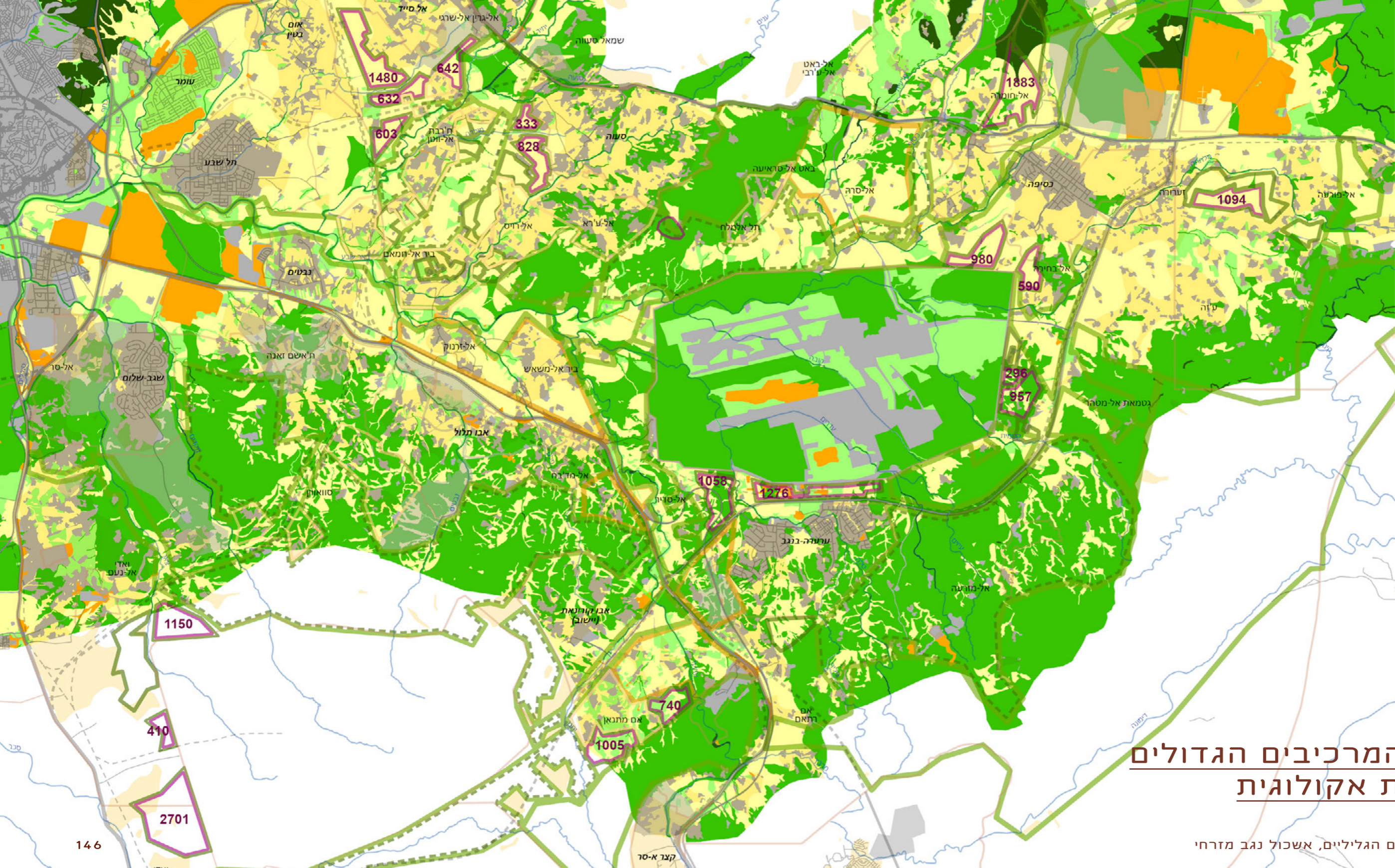
- מיקום חומר אב משני ביחס לראשי
- Relative position in profile
תחתון	עליון	
Lower	Upper	
		אבנים וקונגלומרט
		חול וחול סייני
		סיין וסיין סילטי
		סיין חרסיתי וחרסית
		קירטון
		בולח וטוף

תמהיל המרכיבים הגדולים - שטחים מוגנים

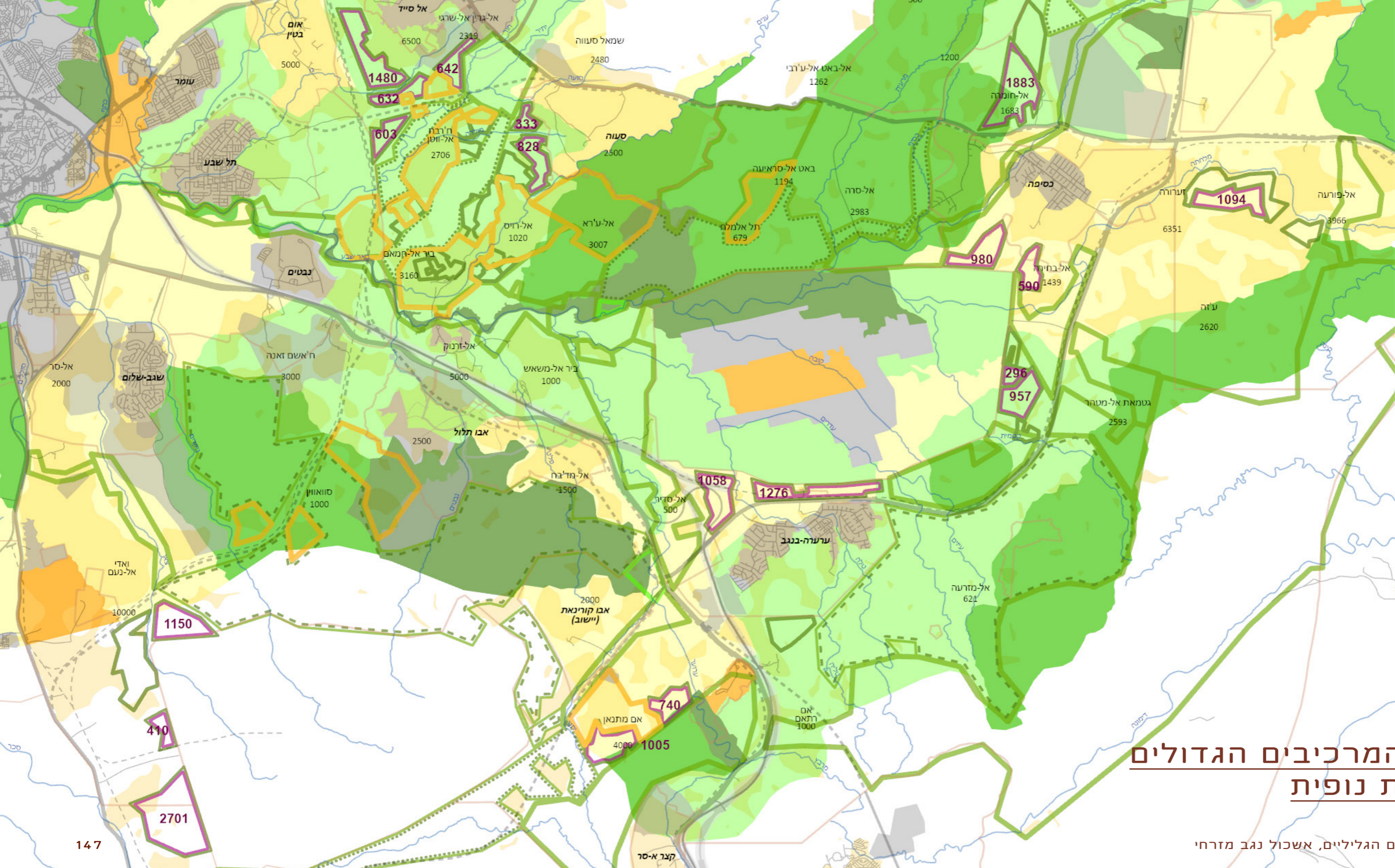
- שטחי שימור עיקריים: ~~~~~
- מסדרון אקולוגי
- צוואר בקבוק
- שטחי ייעור

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

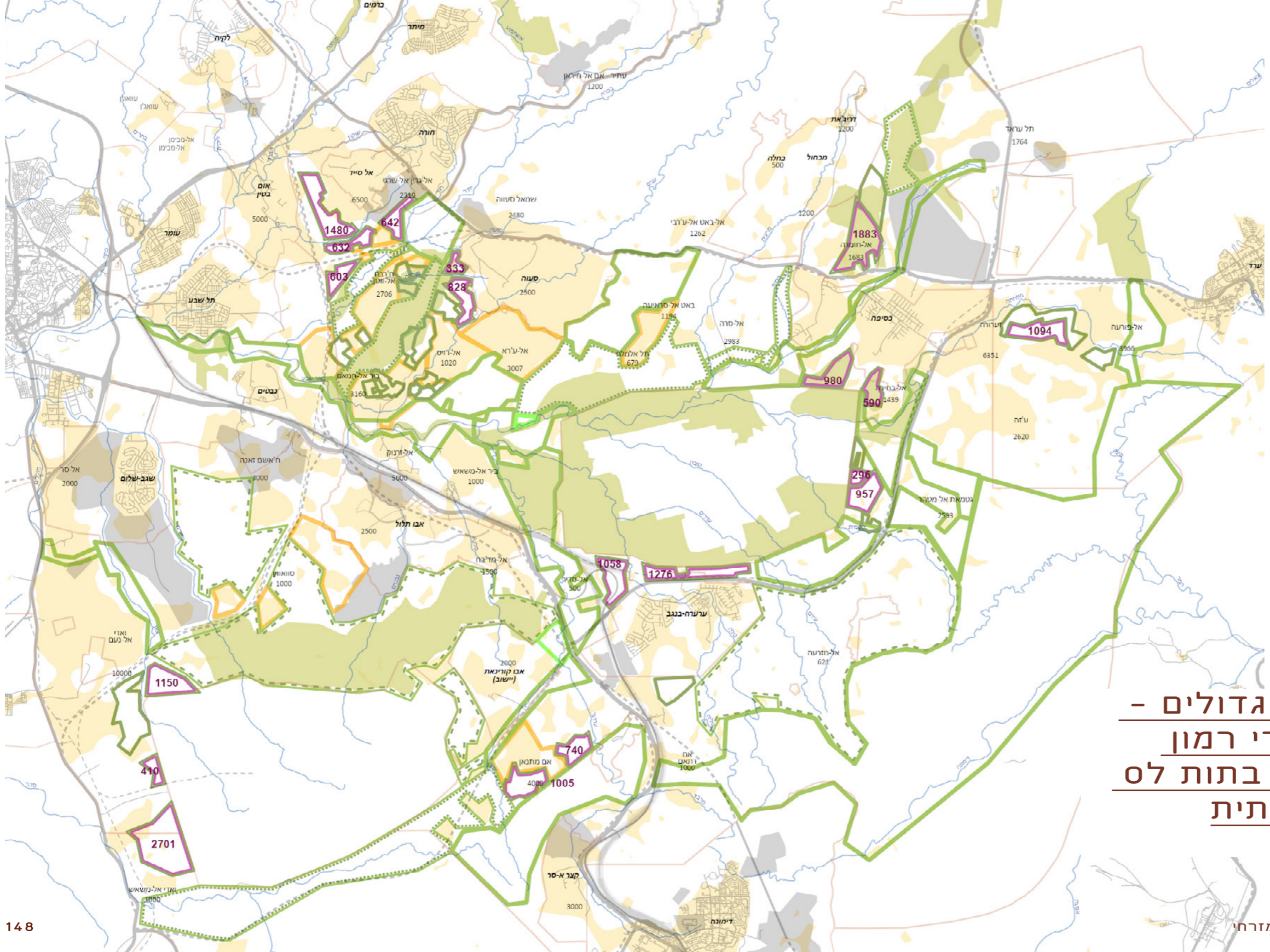
תמהיל המרכיבים הגדולים - ערכיות אקולוגית

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

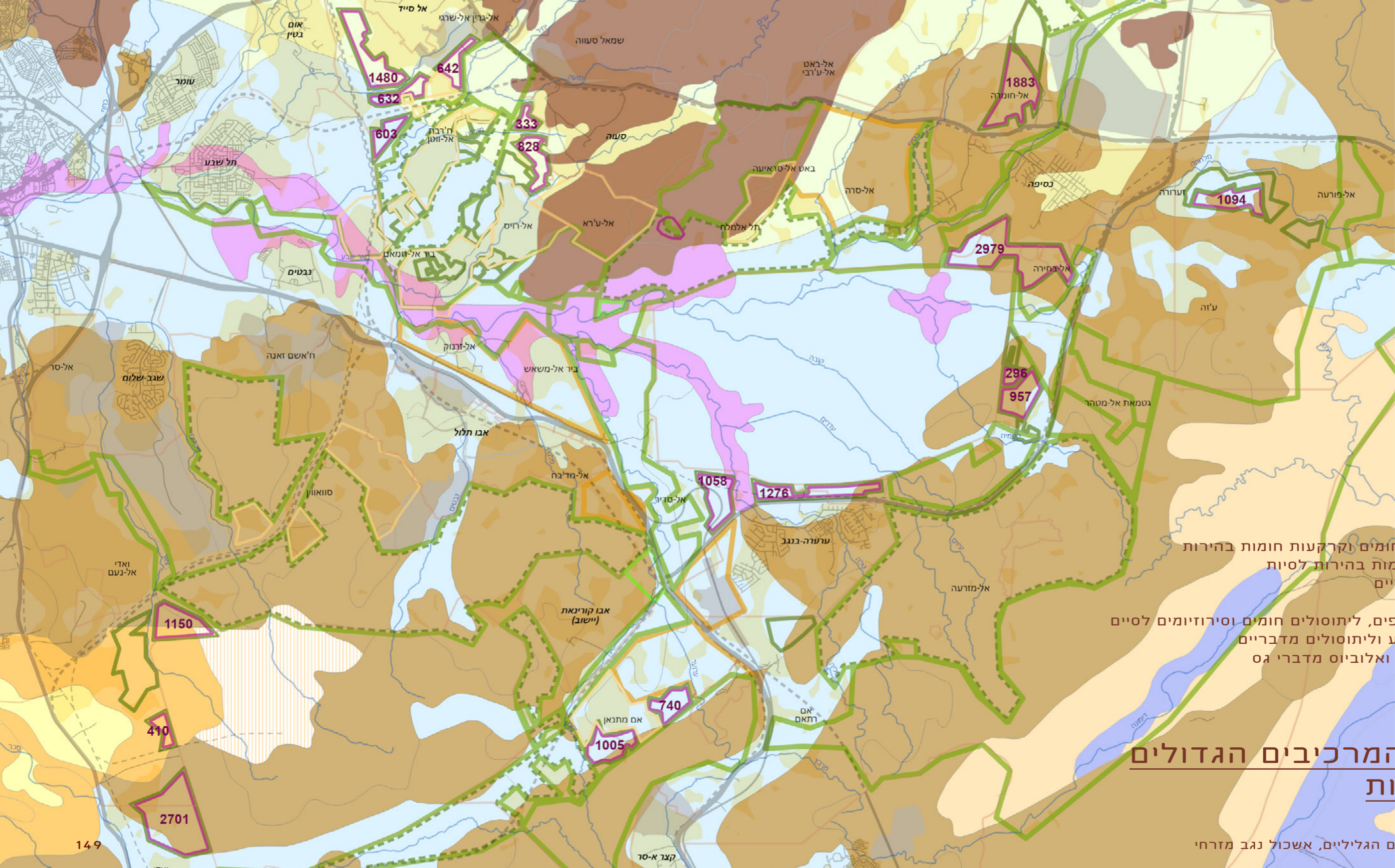

תמהיל המרכיבים הגדולים - ערכיות נופית

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

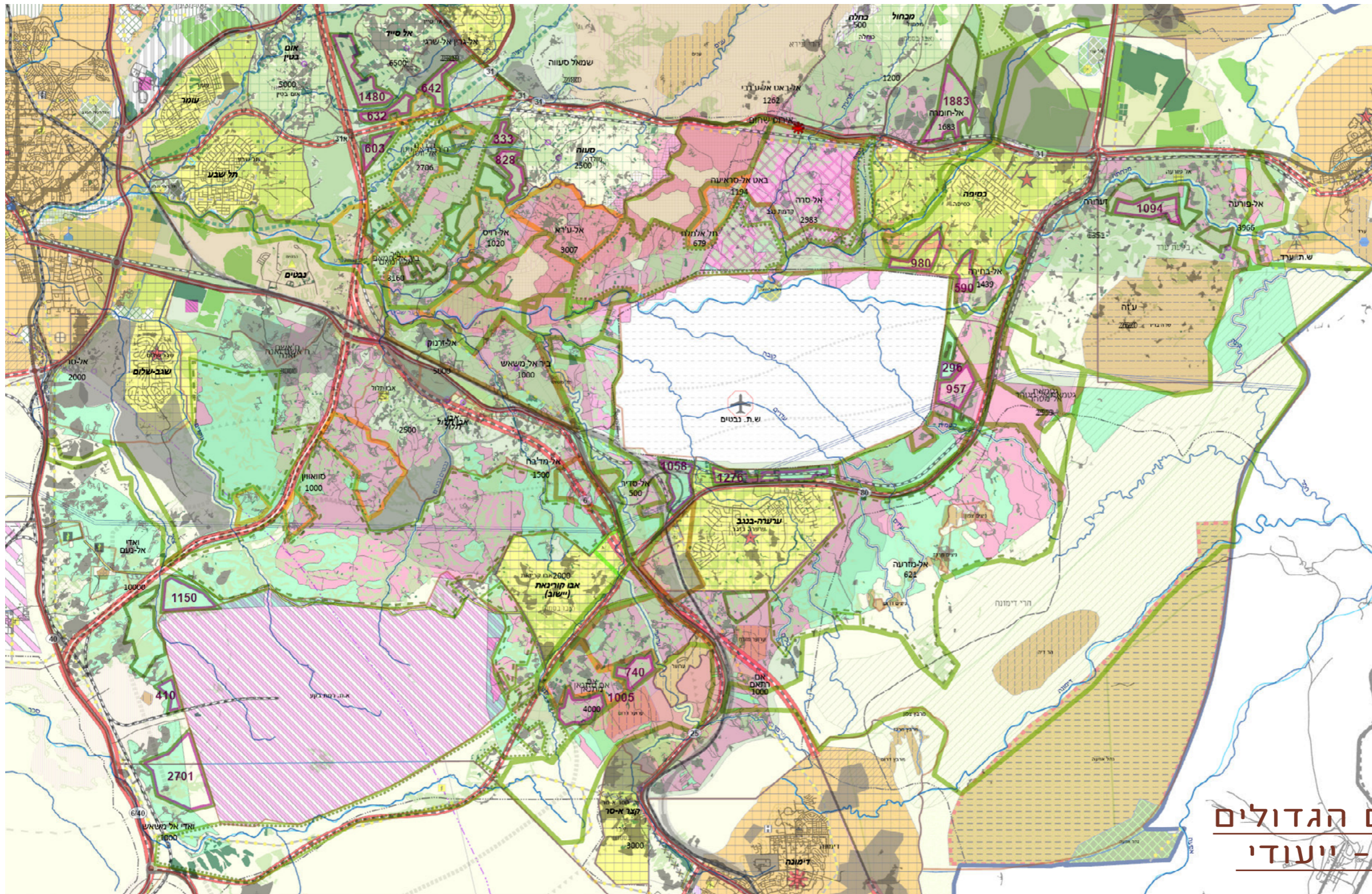
תמהיל המרכיבים הגדולים -
השוואה להצעת אורי רמון
ואיתן רותם לשיקום בתות לס
כולל חקלאות מסורתית

- ליתוסולים חומים וקרקות חומות בהירות
- קרקעות חומות בהירות לסיות
- סירוזיום לסיים
- רגוסולים
- סלעים חשופים, ליתוסולים חומים וסירוזיומים לסיים
- מחשופי סלע וליתוסולים מדבריים
- קרקעות רג ואלוביוס מדברי גס

תמהיל המרכיבים הגדולים - קרקעות

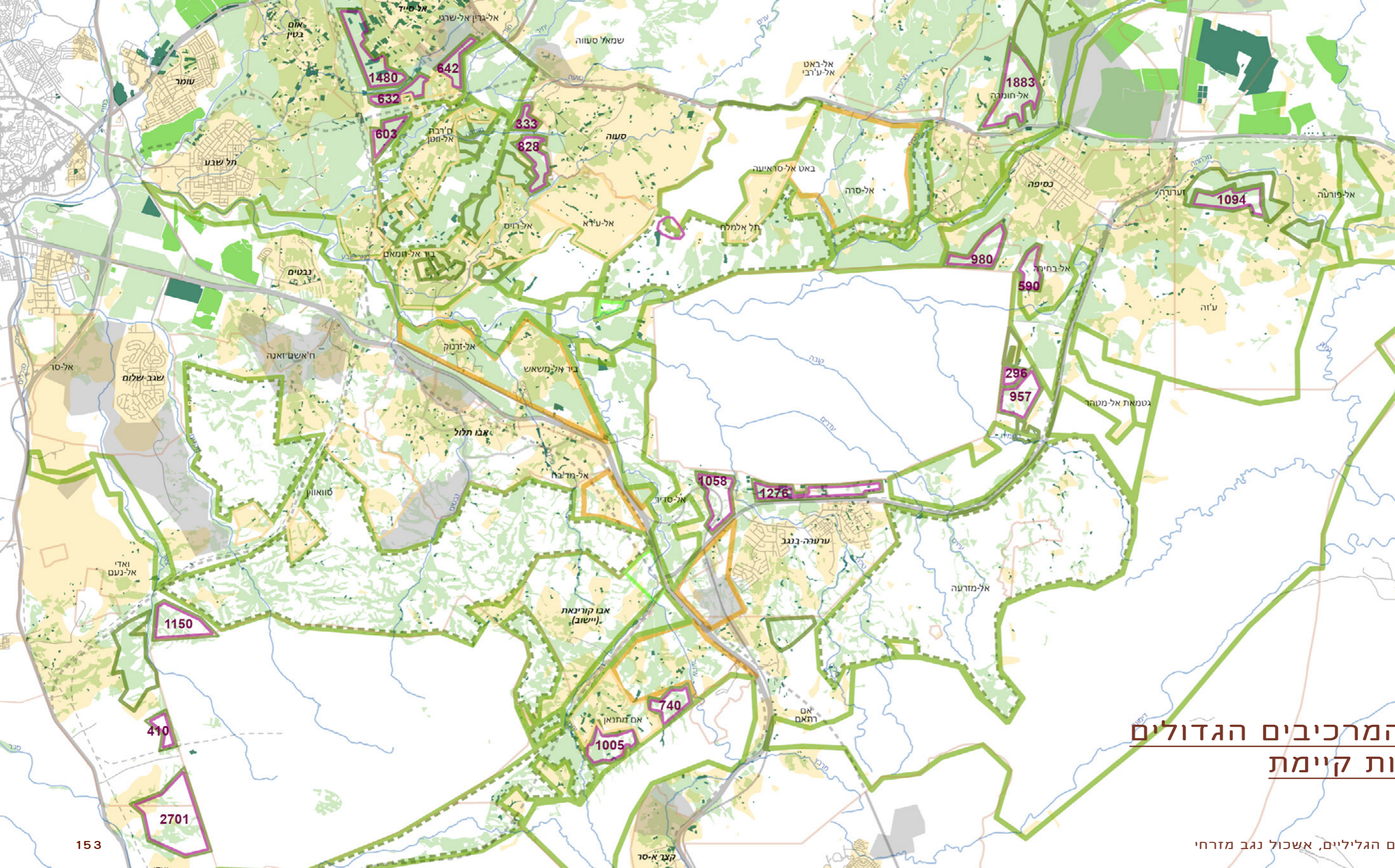
- מ"מ 1:50,000
מ"מ 1:50,000
מ"מ 1:50,000
מ"מ 1:50,000
- אזור לפיתוח עירוני
  - אזור לפיתוח פרברי
  - יישוב פרברי משולב
  - אזור תעשייה רמת חובב
  - אזור תעשייה רמת בקע
  - אזור תעשייה קדמת נגב
  - אזור בעל חשיבות למטרופולין
  - אזור נוף כפרי חקלאי
  - אזור נוף כפרי חקלאי משולב
  - אזור נופש מטרופוליני
  - אזור נוף מדבר
  - כרייה וחציבה של חומרי גלם לבנייה וסלילה
  - כרייה וחציבה של חומרי גלם אחרים
  - אזור חיפוש לכרייה וחציבה
  - שדה תעופה נבטים
  - אזור לפיתוח מותנה
  - אזור נוף שמור מיוחד
  - גן לאומי לפי תמא/ 8
  - גן לאומי
  - שמורת טבע לפי תמא/ 8
  - שמורת טבע
  - שמורת נוף לפי תמא/ 8
  - שמורת נוף
  - יער נטע אדם קיים
  - יער נטע אדם מוצע
  - יער פארק קיים
  - יער פארק מוצע
  - יער טבעי לשימור
  - נטיעות בגדות נחלים
  - יער לפי תכנית זו
  - מרחב אקולוגי
  - שטח פתוח מיוחד
  - ציר תיירות

תמהיל המרכיבים הגדולים

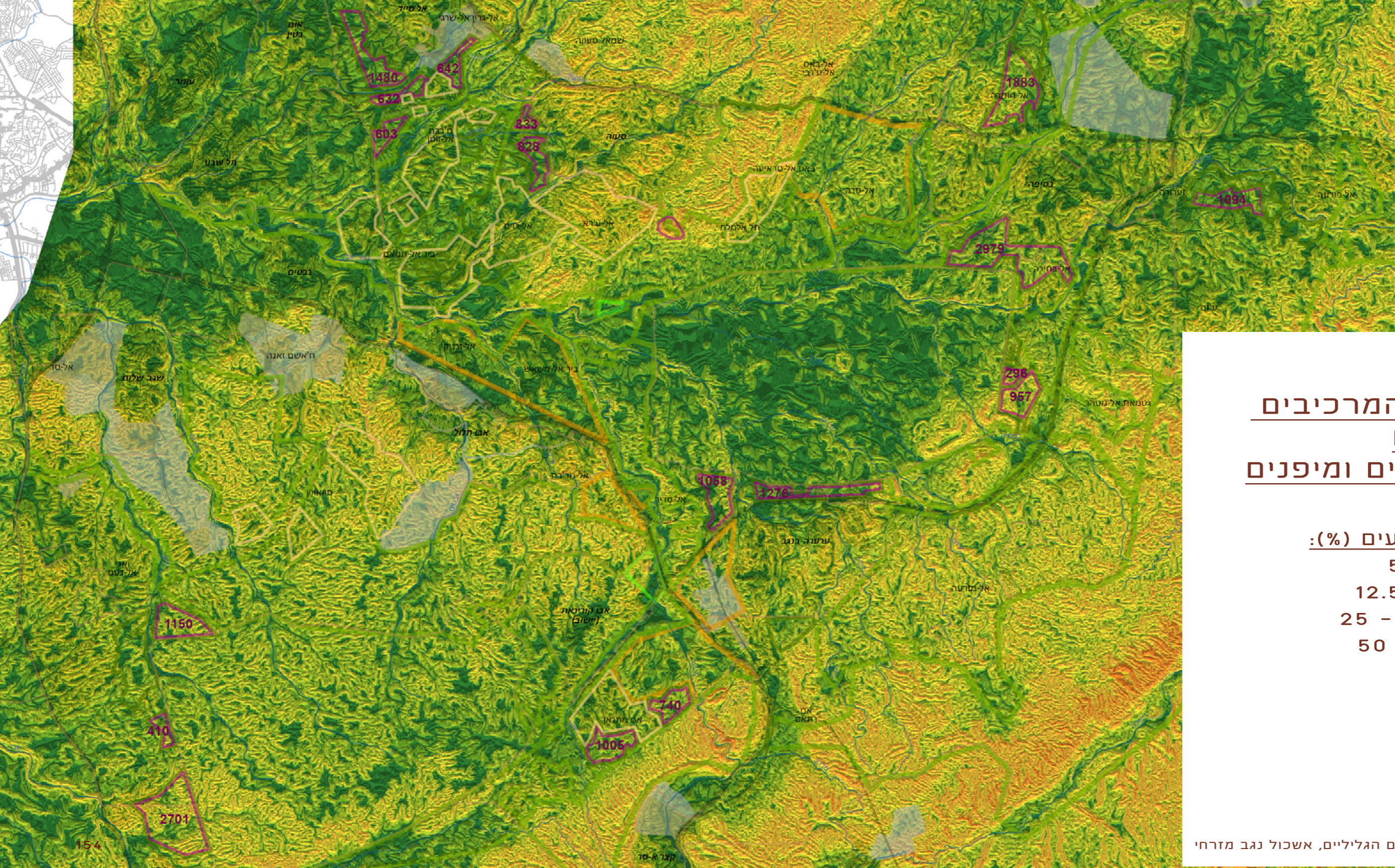
תמ"מ 23 / 4 / 14 - ייעודי

קרקע

**תמהיל המרכיבים הגדולים -
חקלאות קיימת**

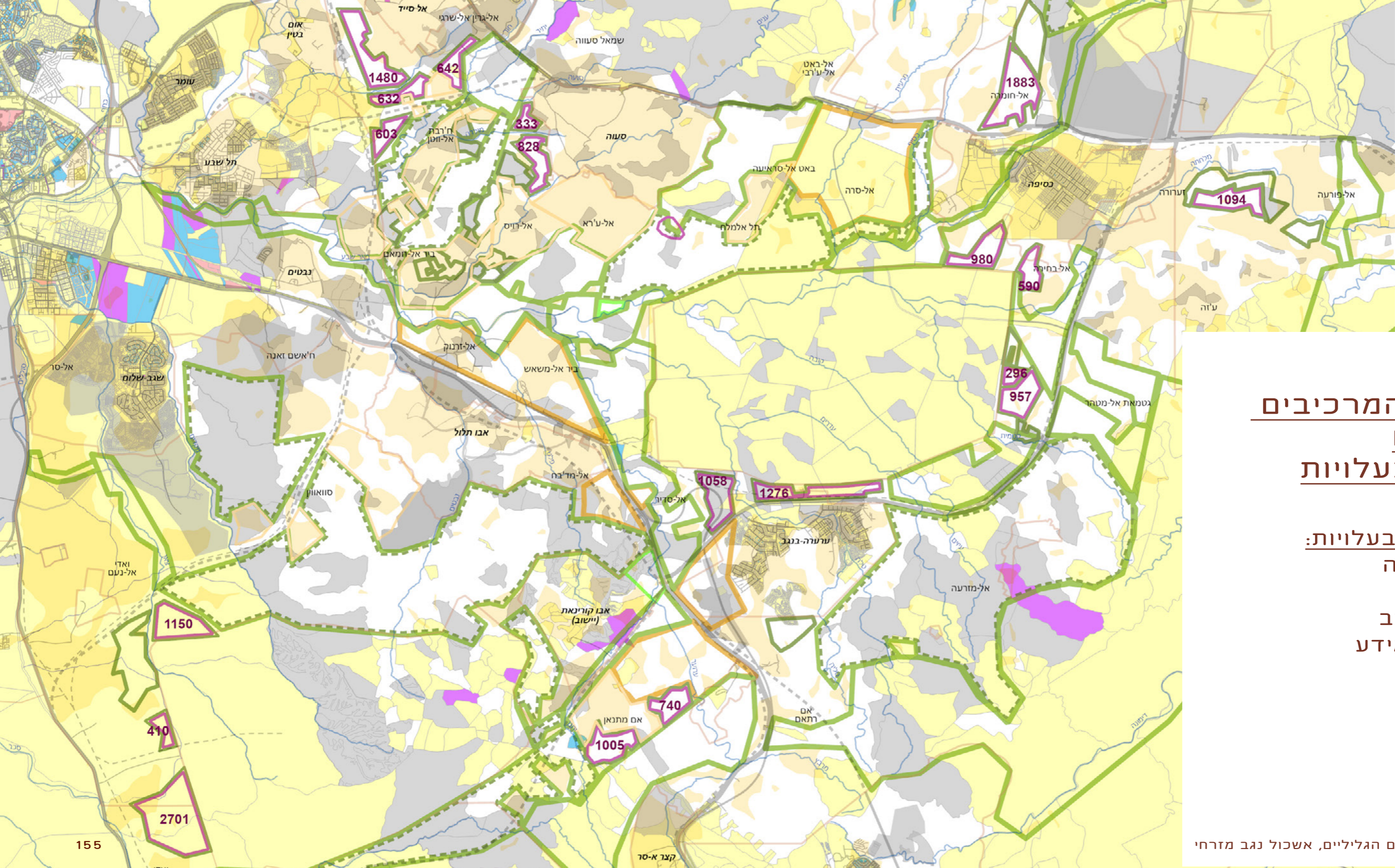

תמהיל המרכיבים הגדולים - שיפועים ומיפנים

שיפועים (%) :

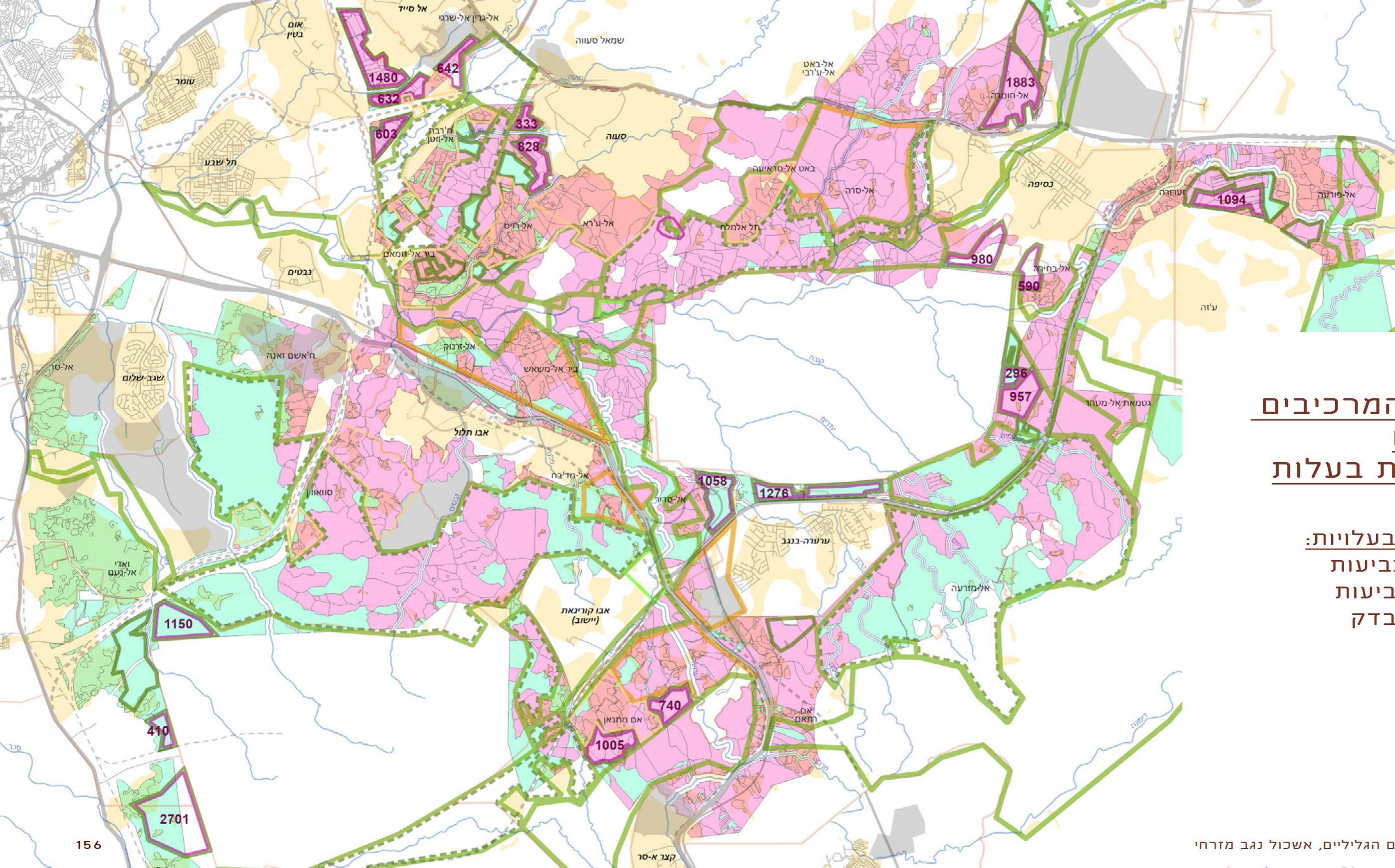
5 - 0	■
12.5 - 5	■
25 - 12.5	■
50 - 25	■

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

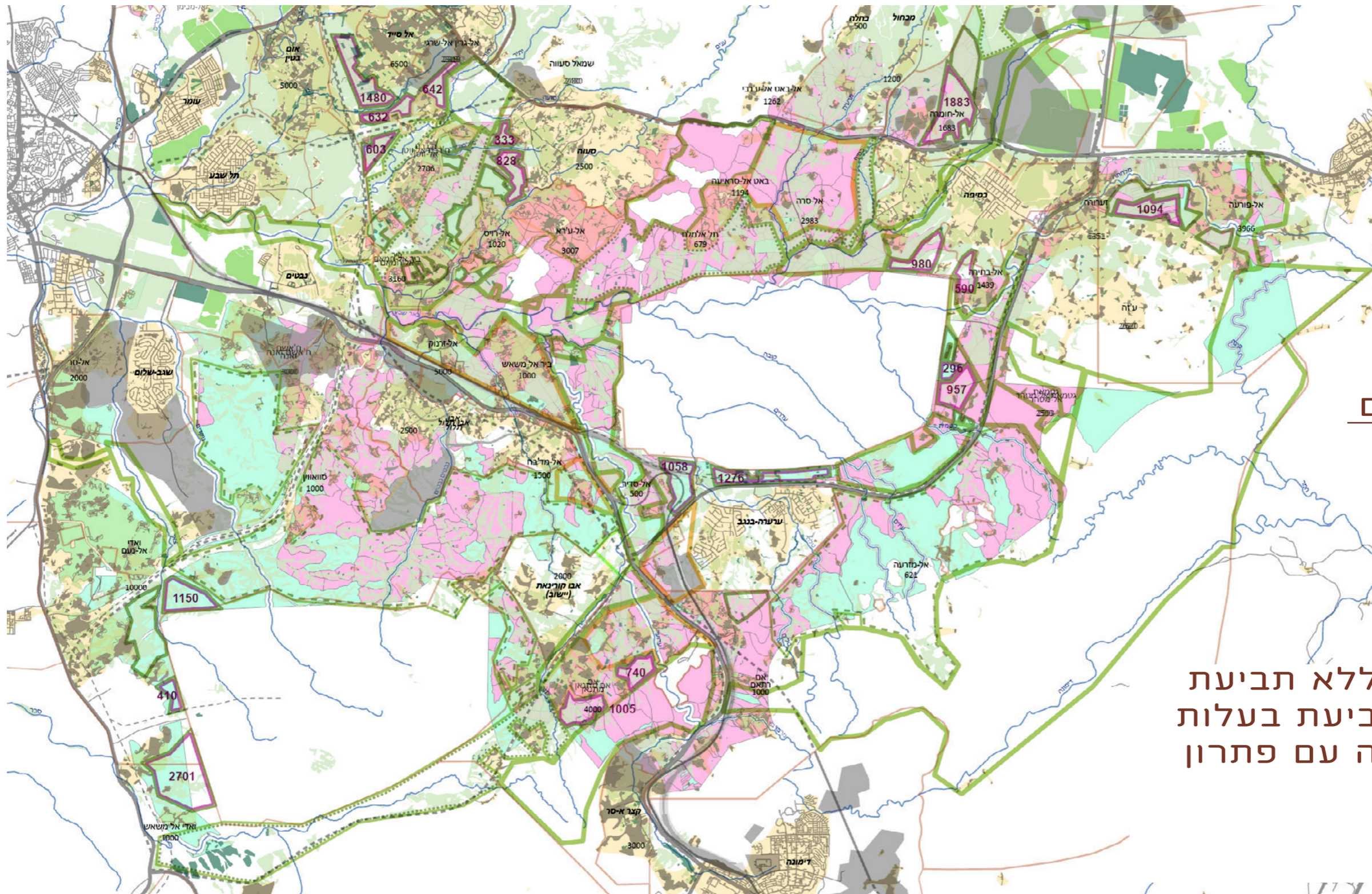
תמהיל המרכיבים הגדולים - סוגי בעלויות

- סוגי בעלויות:**
- מדינה
  - פרטי
  - מעורב
  - אין מידע

**תמהיל המרכיבים
הגדולים
- תביעות בעלות**

- סוגי בעלויות:
- אין תביעות
- יש תביעות
- לא נבדק

תמהיל המרכיבים הגדולים

פיילוטים בשטח ללא תביעת בעלות / ללא תביעת בעלות מוחזקת / בעסקה עם פתרון תביעה.

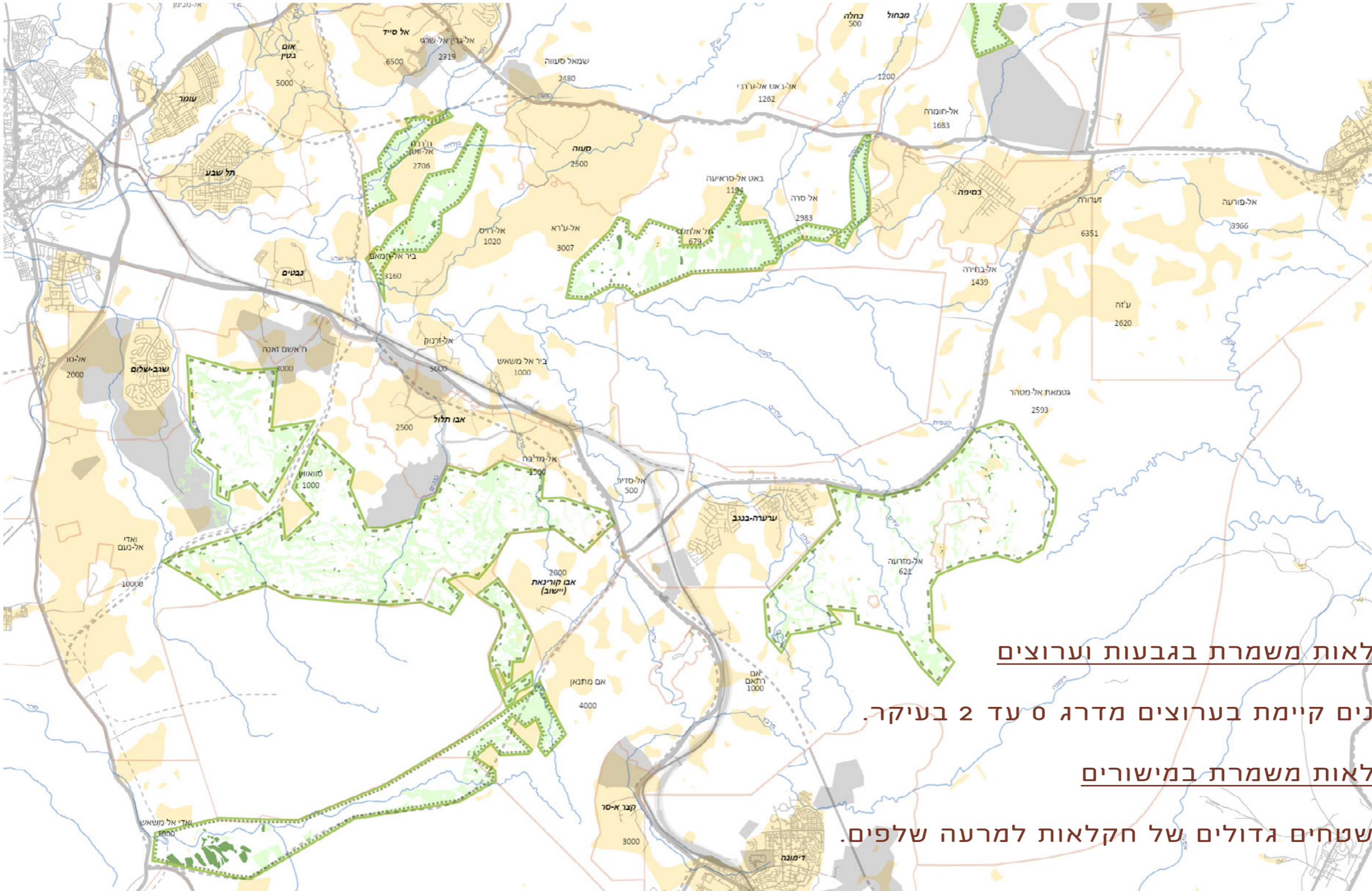
תיאומים:

- רט"ג
- חלה"ט
- הגה"ס
- תושבים ו-וועדים.
- רשות ההסדרה
- האגף לפיתוח
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה)
- אגפי האשכול
- רשויות האשכול

פעולות נדרשות

- מינהלת פרויקט
- תכנון מפורט
- אישור תכנון
- מימון
- ביצוע:
- האחראי
- אשכול
- תכניות מתאר מפורטות
- רשות ההסדרה, משרד החקלאות, וועדה מחוזית, רמ"י, משרד האנרגיה, ועוד.
- הגה"ס?
- האשכול

שיקום טבע
משולב
חקלאות
משמרת

שיקום טבע+חקלאות משמרת בגבעות וערוצים

מצב קיים:

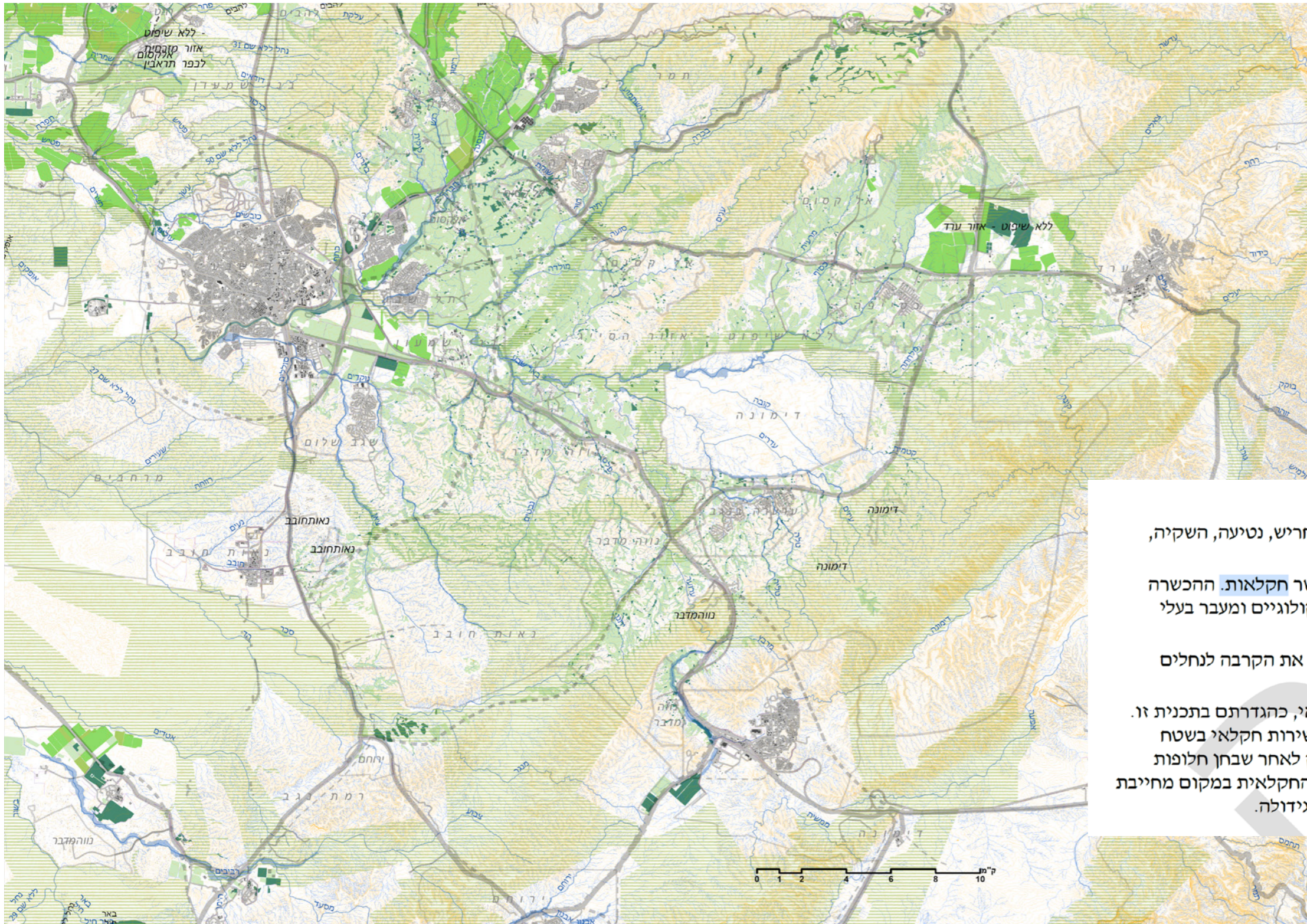
- חקלאות בוסתנים קיימת בערוצים מדרג ס עד 2 בעיקר.

שיקום טבע+חקלאות משמרת במישורים

מצב קיים:

מרחבי הלס עם שטחים גדולים של חקלאות למרעה שלפים.

חקלאות קיימת מסדרון אקולוגי

8.5.2 פעילות חקלאית :

- א. תכנית זו תאפשר קיום פעילות חקלאית ובכלל זה, חריש, נטיעה, השקיה, ריסוס, הדברה, שנטוע וגידור בכפוף לכל דין.
- ב. תתאפשר הכשרה חקלאית במסדרון בייעוד המאפשר חקלאות. ההכשרה החקלאית תיקח בחשבון את צרכי המסדרונות האקולוגיים ומעבר בעלי החיים. ככלל, צווארי בקבוק ישמרו כשטח טבעי.
- ג. הפעילות החקלאית בתחום המסדרון תיקח בחשבון את הקרבה לנחלים ומניעת יצירת צווארי בקבוק חדשים.
- ד. ככלל, בתחום המסדרון לא יותרו מבני שירות חקלאי, כהגדרתם בתכנית זו. מוסד תכנון רשאי לאשר תכנית להקמתו של מבנה שירות חקלאי בשטח מסדרון אקולוגי- חקלאי גם אם אינו צמוד דופן, רק לאחר שבחן חלופות מחוץ לתחום המסדרון ולאחר ששוכנע כי הפעילות החקלאית במקום מחייבת טיפול ראשוני וזמני של התוצרת החקלאית במקום גידולה.

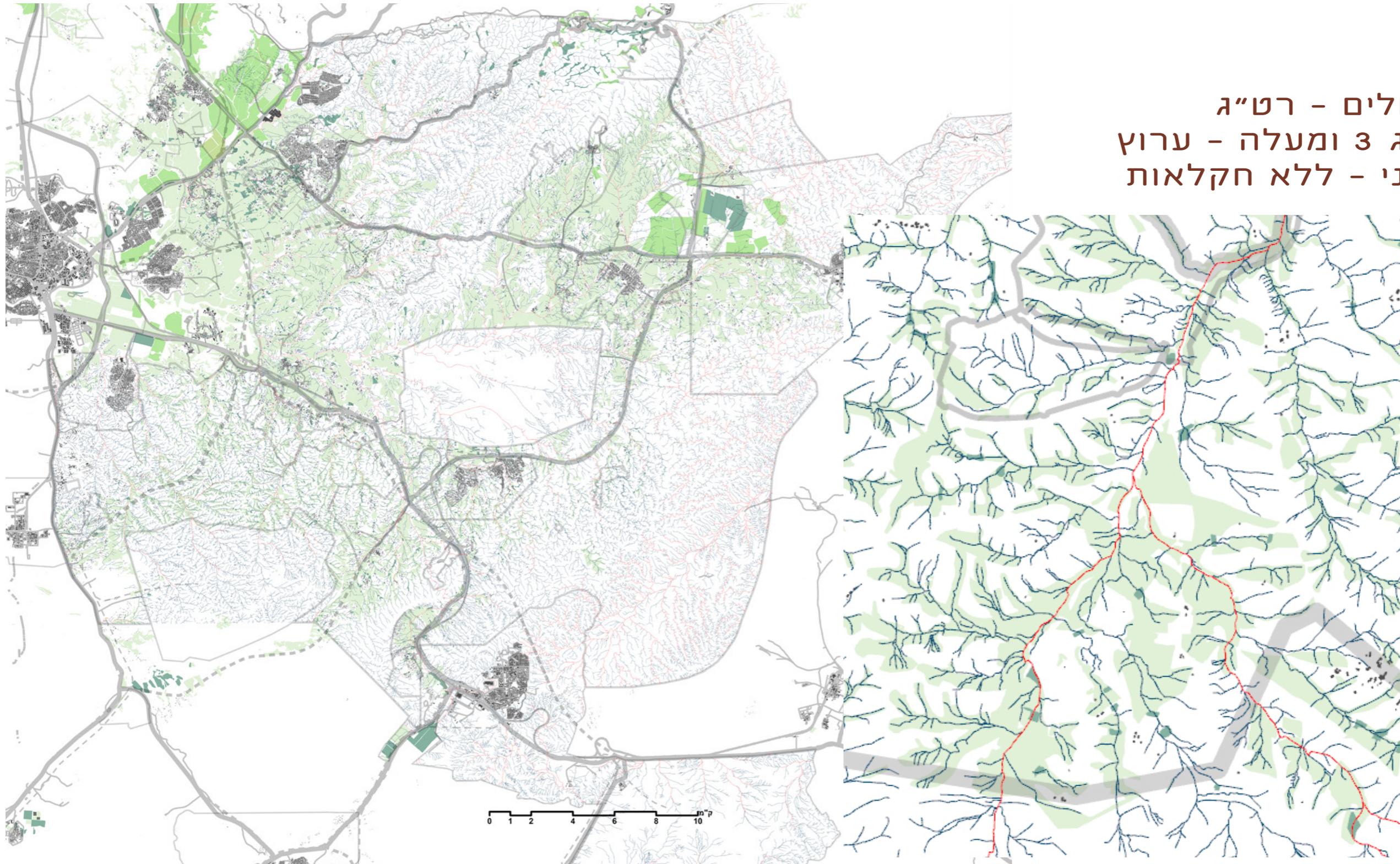
מתוך ההצעה לתיקון 92

המלצות בנוגע לחקלאות בנחלים של הנגב הצפוני

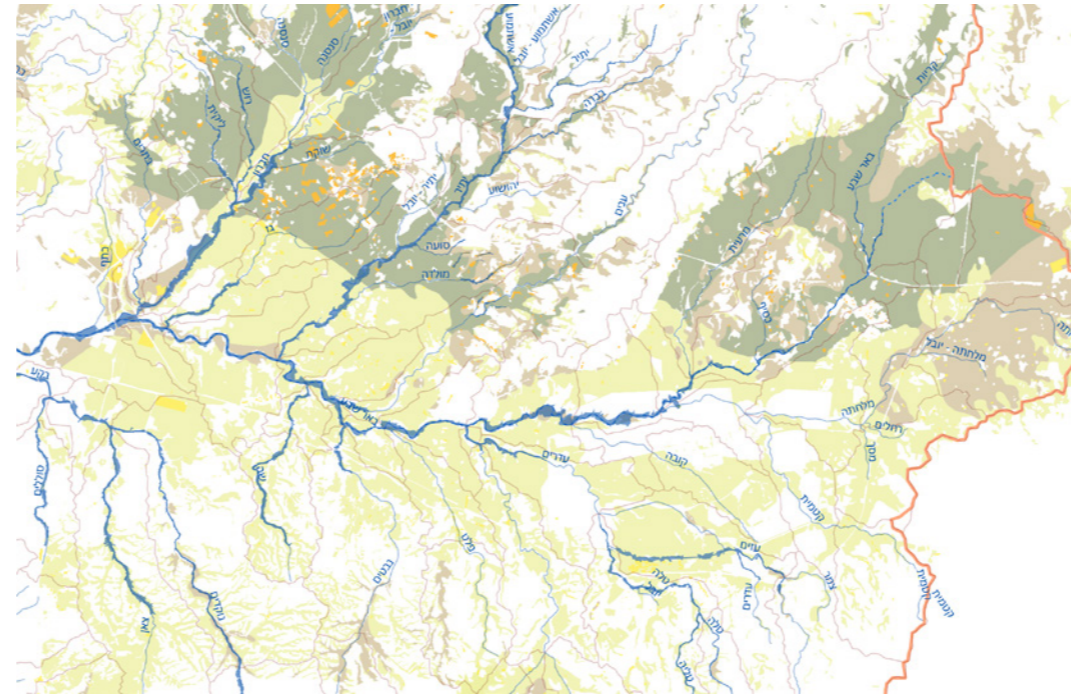
בשל כל האמור לעיל, התפיסה העקרונית של הרשות גורסת שאין מקום לפיתוח חקלאות בנחלים, ושיש להשאיר את הערוצים פנויים מכל פיתוח והפרעות שיפגעו במהות בית-הגידול ובקישוריותו. עם זאת, במקומות בהם חקלאות זאת כבר קיימת בנגב הצפוני בלבד – במרחב ההתיישבות הבדואית - יש לבחון את מיקומה ואת אופיה, ולשקול השארתה **תחת המגבלות וההנחיות הבאות:**

- (1) רק נחל מסדר ראשון או שני – מצורפת מפה בה כל מה שמוגדר כערוץ ניקוז ראשי או משני (ערוצים מדרג 3 ומעלה) צריך להיות ללא חקלאות ולאפשר זרימה חופשית. הערוצים הקטנים יותר שאינם מופיעים במפה באופן מוגדר – הם בגדר אפשרות לחקלאות.
- (2) נחלים במסדרונות אקולוגיים – לאור חשיבותם של המסדרונות לקיום המגוון הביולוגי לאורך זמן, יש להימנע מפיתוח חקלאי בערוצים בתוך תחומי המסדרונות ככל הניתן. חקלאות פתוחה מחוץ לנחלים אינה מהווה בעיה.
- (3) יש לאפשר זרימה מסויימת בערוצים המרכזיים – גם בערוצים מסדר נמוך בהם מותר לכאורה פיתוח חקלאי, יש לוודא כי לא נוצר מצב בו הערוצים המרכזיים מיובשים בשל סכירה בערוצי המשנה המזינים אותם. לכל ערוץ מסדר שלישי יוותר לפחות ערוץ אחד מסדר שני ללא סכירה. תואם להמלצות משרד החקלאות סעיף 13-א'.
- (4) אין לעצור לחלוטין ערוץ זרימה – כלומר לכל סכרון ישנו מגלש, בהתאם להמלצת מפרט משרד החקלאות.
- (5) עיבודים ללא בניה (פלחה או בוסתן) – בהתאם להמלצת משרד החקלאות. חקלאות פתוחה מאפשרת קישוריות סבירה, וקיום מבנים מהווה מפגע והפרעה לבית הגידול.
- (6) עיבוד/פליחה רדודה שיאפשר גידול של צומח מקומי – חריש עמוק פוגע בפוריות הקרקע ופוגע בפקעות הגיאופיטים המקומיים, כגון ערטנית השדות וסתוונית הנגב. דיסוק או כל עיבוד אחר שאינו עמוק, מאפשר את צמיחתם יחד עם הגידול התרבותי.
- (7) איסור ריסוסים – חומרי הדברה זולגים במורד הנחל ומזהמים את המערכת במורד הערוץ וכן את מי התהום (נגר תחתי).
- (8) חקלאות בערוץ הזרימה המרכזי וגדותיו – לא עובר את 1/4 מגובה המדרון. הגדרה זו באה להבהיר את רוחב השטח המעובד בערוץ.
- (9) בשטחים החקלאיים בנחל לא יותר גידור מכל סוג שהוא. – ראה/י גם סיכום ישיבה בלשכת התכנון מיום 1.5.2019).
- (10) שימוש בטרסות מווסתות זרימה (השיטה הנבטית) ולא בסכרונים מסוללת עפר - בהתאם להמלצת משרד החקלאות.

חקלאות בנחלים - רט"ג
ערוצים מדרג 3 ומעלה - ערוץ
ראשי או משני - ללא חקלאות

שימור קרקע, ניהול אגני

המלצות שימור קרקע:

- חקלאות ללא פליחה (-סח (tilling
- עיבוד לפי קווי גובה.
- חיפוי קרקע, גידולי חיפוי.
- מחזור זרעים.
- ועוד...

- גד"ש ללא סיכון
- גד"ש בינוני
- גד"ש חמור
- מטעים בינוני

מקור: משרד החקלאות

שיקום טבע וחקלאות משמרת

בגבעות והערוצים

מרכיבי ההצעה:

- קידום החקלאות בערוצים דרג 2-0.
- לפי הנחיות רט"ג לערוצים ולמסדרונות אקולוגיים, והנחיות רשות הניקוז.
- שיקום טבע בגבעות.

בבקעה

מרכיבי ההצעה:

- בניית תמהיל בין חקלאות לשיקום טבע, לפי הנחיות רט"ג כלליות ולמסדרונות אקולוגיים.
- לפחות 30% שיקום והשבת טבע.
- תכנית לשיקום טבע בין אתרי חקלאות.
- רציפויות
- כתמים
- אתרים מיוחדים
- אגנים ועוד.

שיקום טבע וחקלאות משמרת

חקלאות משמרת

- בערוצים ובבקעה.

- שימור מסורת.

- שימור קרקע.

- חריש רדוד / בלי פילוח.

- בלי הדברה.

- בלי השקיה.

- בלי כיסויים.

- דישון ← רעייה.

- שימור מים.

- ניהול רעייה ←

שיקום טבע וחקלאות משמרת

ניהול רעייה

- תקדימים לניהול רעייה לא בשטח מוגן / לא מנוהל (לא קק"ל, רמת הנדיב וכד') ?

- ניתוח כושר נשיאה של השטח.

- מיפוי ביקושי רעייה.

- יש לתאם עם רעייה "נוודדת" של עדרים מקומיים מחוץ לשטחים הגליליים, ועם רעייה "אינטנסיבית" במכלאות.

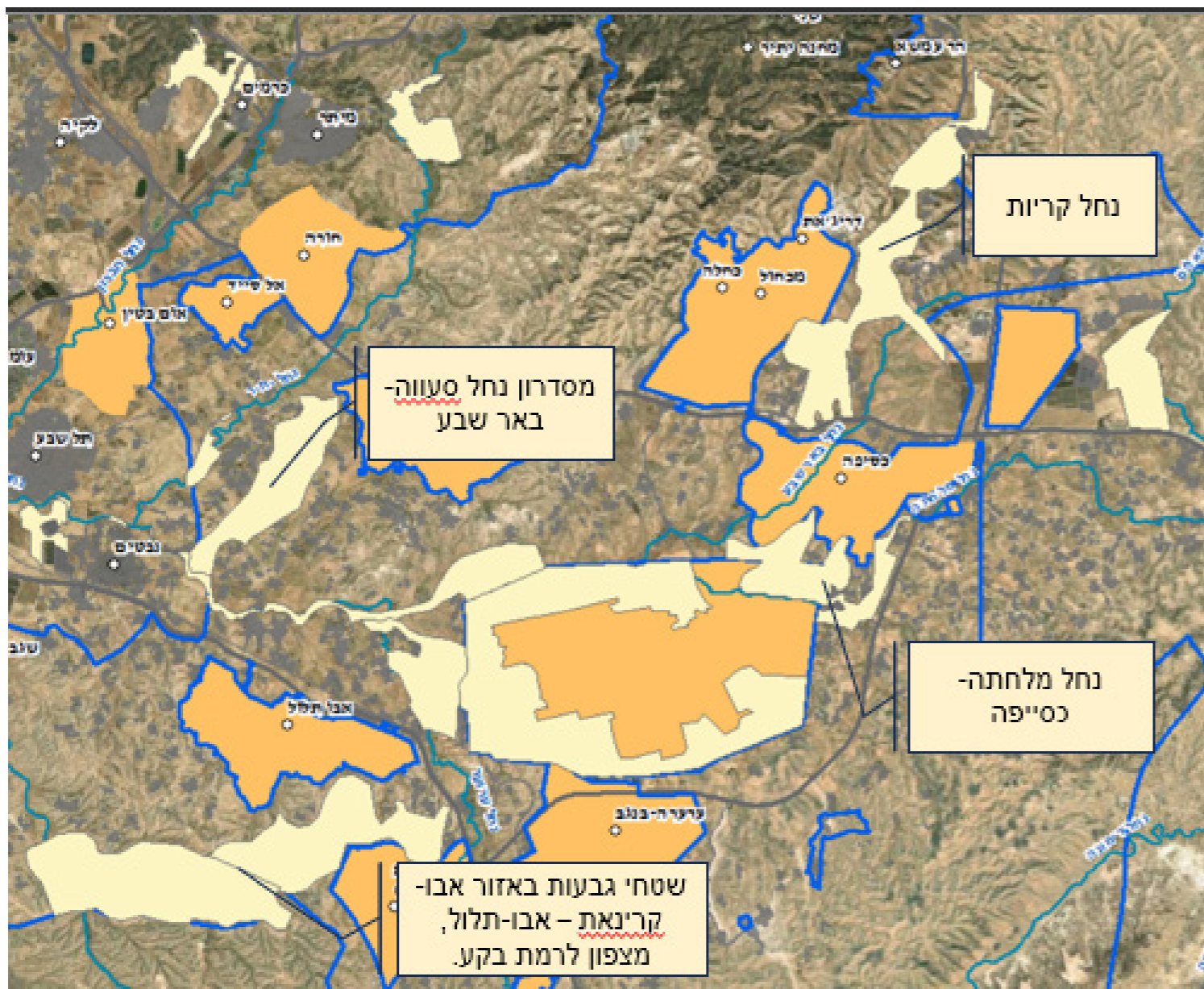
- יש לבצע ניתוח כלכלי של הרעייה בשטחי מרעה לעומת מחירי המספוא המאמירים.

← ניהול.

- מינהלת ניהול רעייה באשכול

- תיכנון חקלאות ורעייה, שירותים וטרינריים, גופים ירוקים, רשות ניקוז, יועץ חברתי (הקשרים קהילתיים, היסטוריים, תרבותיים), יועץ כלכלי (כמה ומי מועסקים), בעלי עדרים, נציגי ציבור.

שיקום טבע וחקלאות משמרת

ניהול רעייה

פיילוטים לניהול רעיה למטרת שיקום מערכות טבעיות.

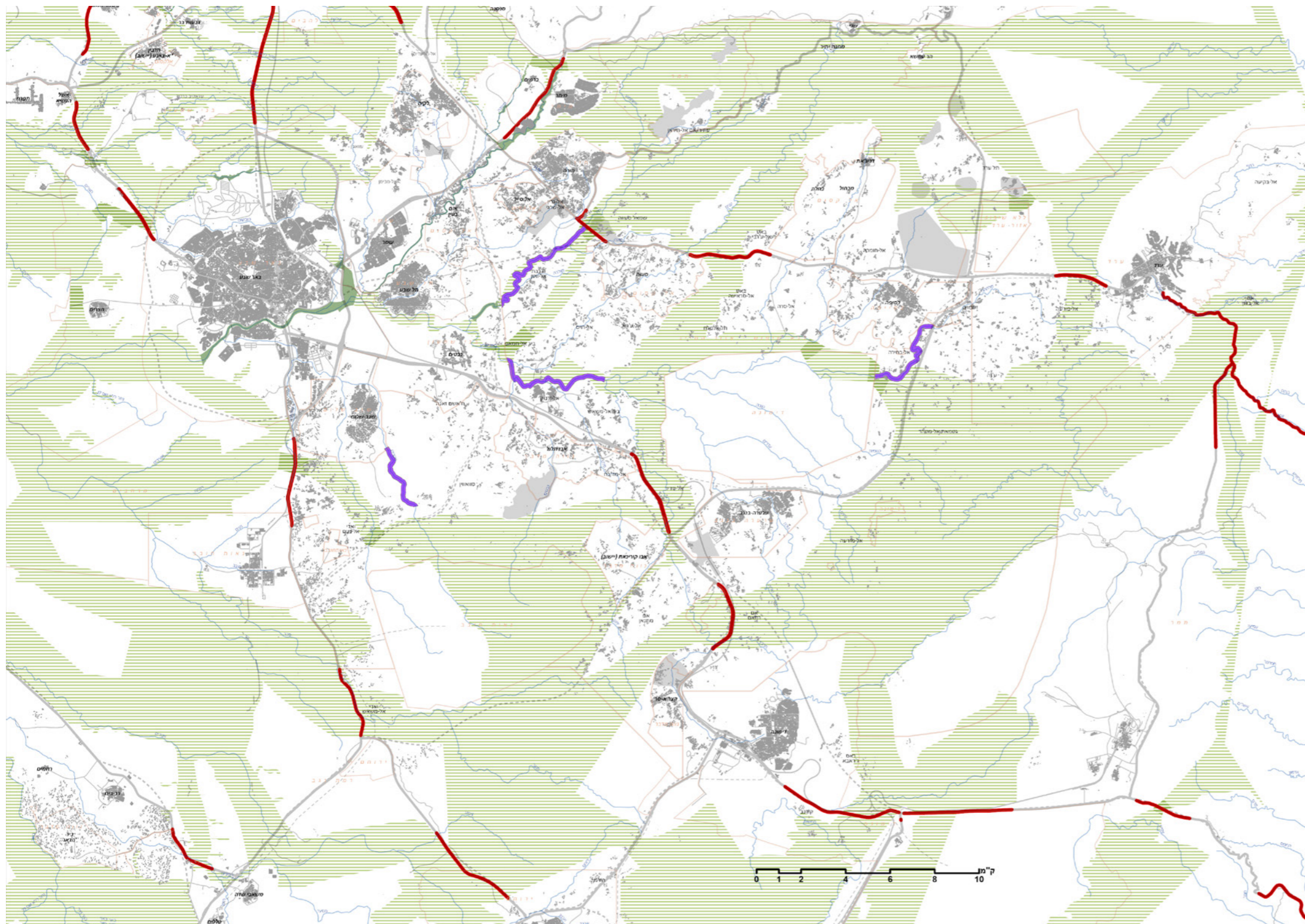
על בסיס ערכיות בוטנית סקר הלס הטמעת איתורים לשיקום הלס של מכון דשא.

תעדוף ובחירה בהתאם להיתכנות לשיתוף פעולה מצד התושבים.

גורמים: רטג, משרד החקלאות, אשכול נגב מזרחי, קקל

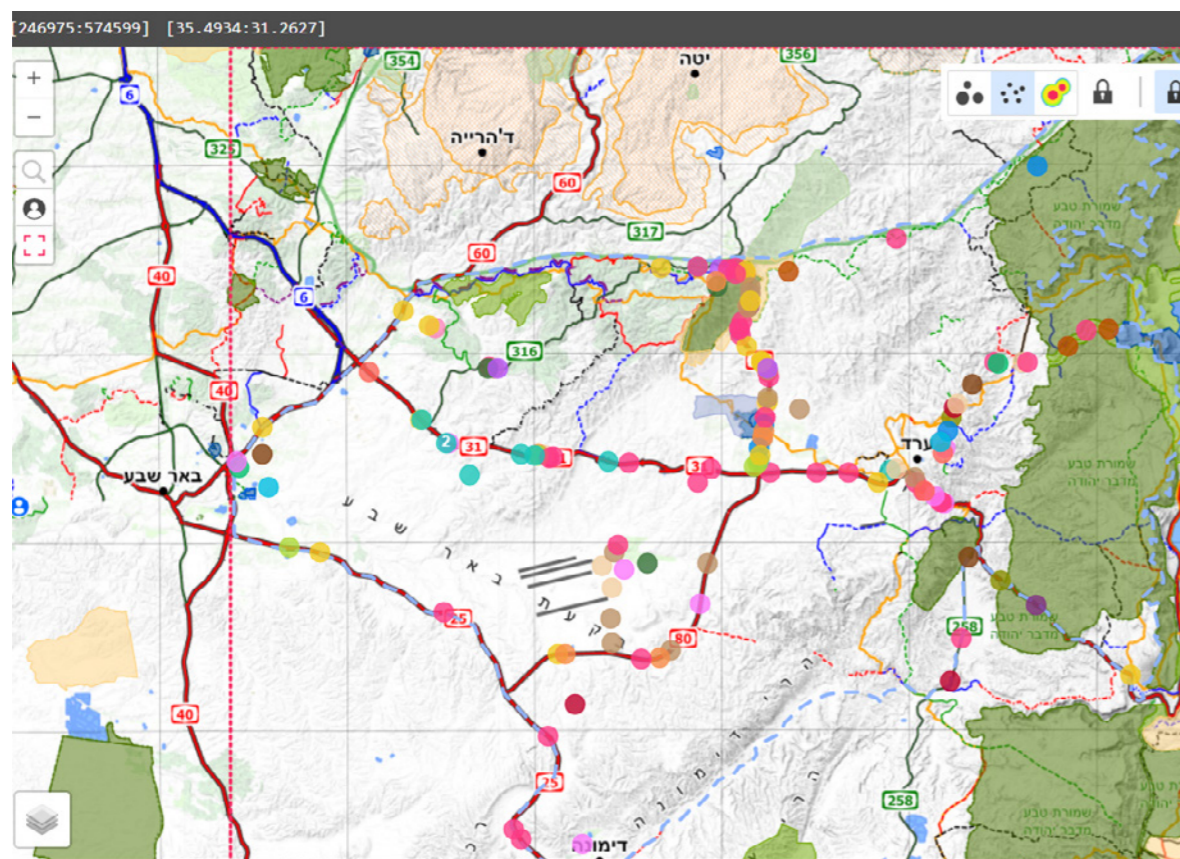
מעברים אקולוגיים

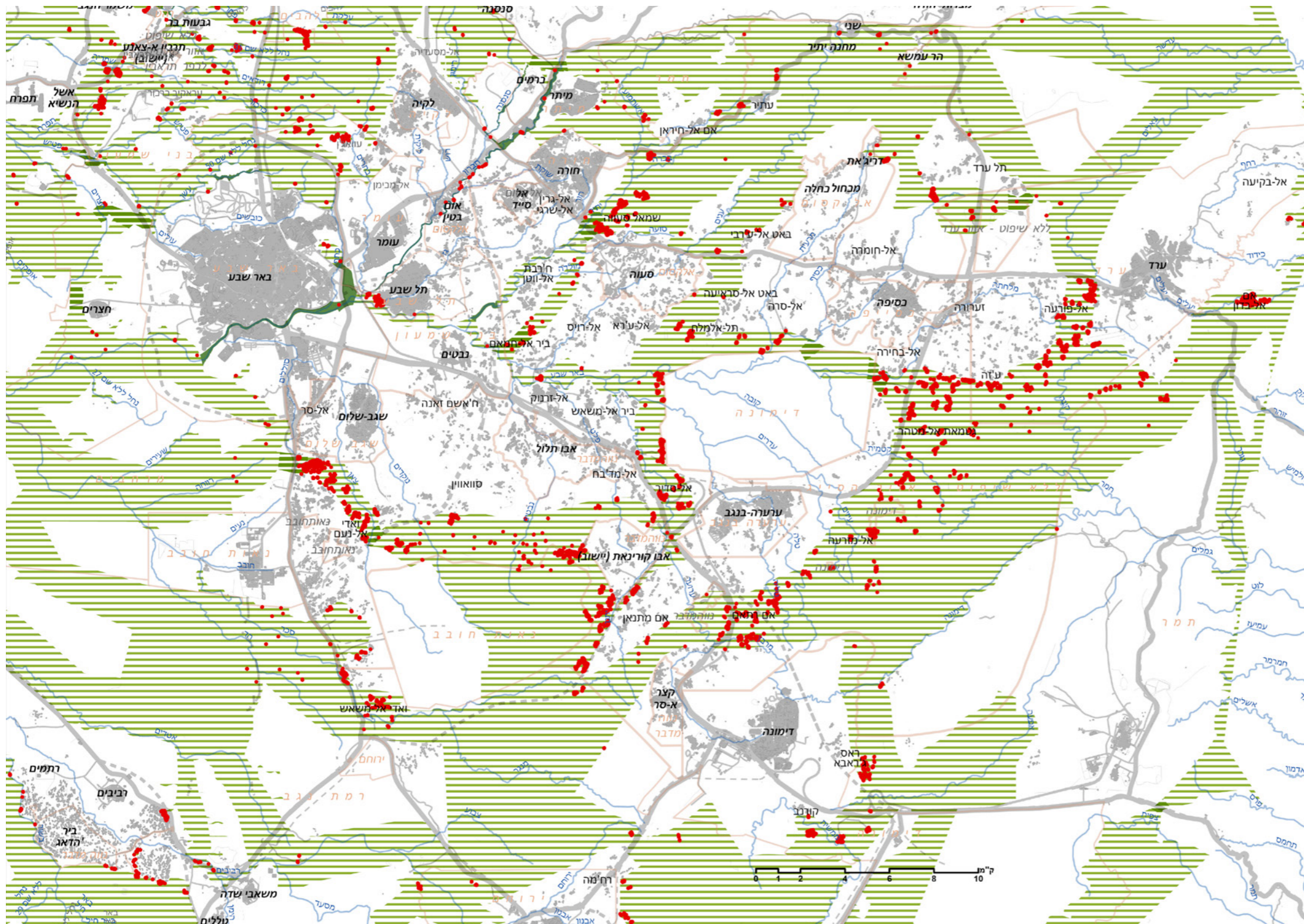
* כולל גשרים חדשים
מוצעים.

מעברים אקולוגיים

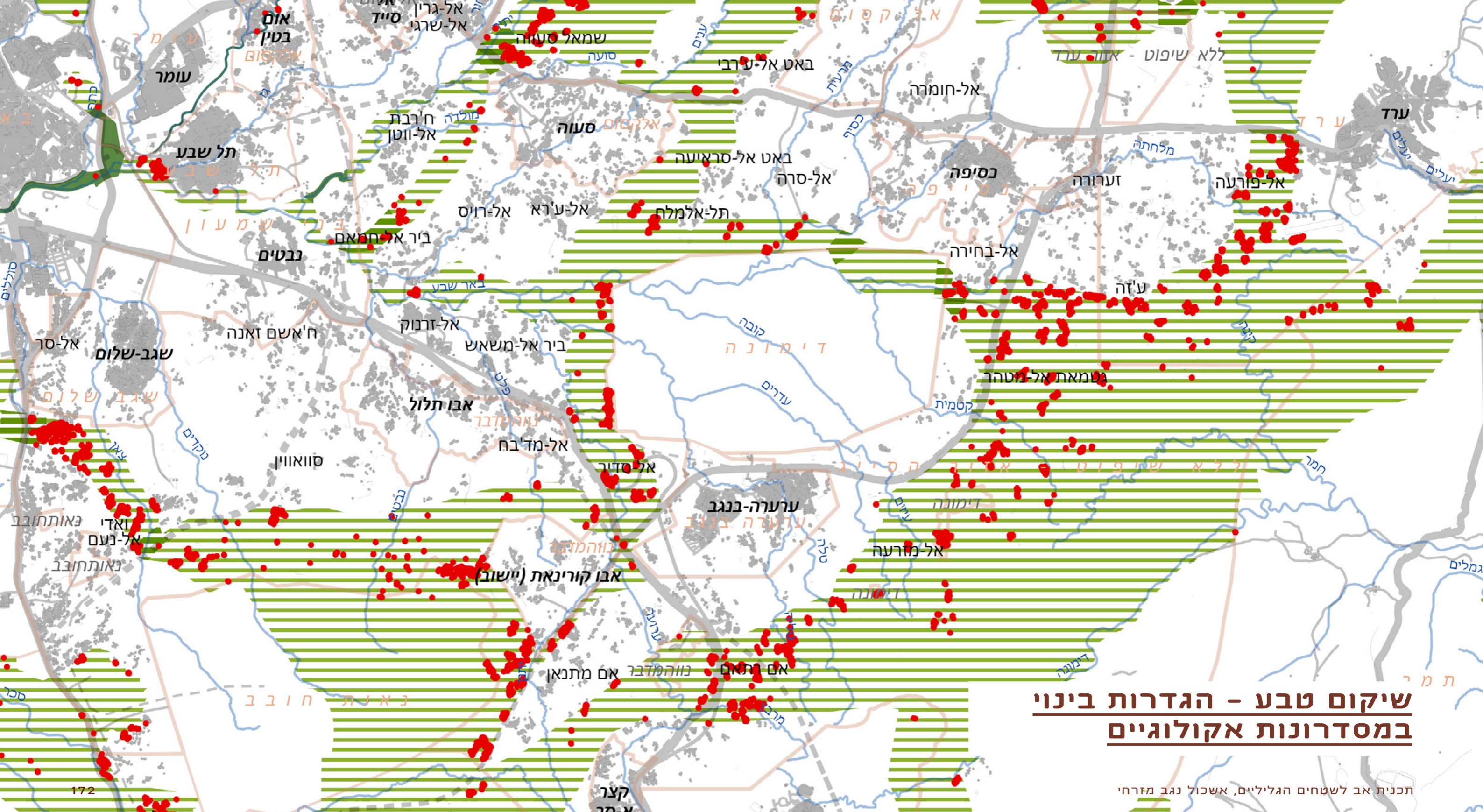
ניטור בעלי חיים במעברי מים תחת כבישים
ניתוח דיווחי דריסות
זיהוי צירי תנועה על פי תצפיות קיימות וניטור
מעברים
תעדוף מעברים לטיפול
תיאום רטג

מסדרונות אקולוגיים ובינוי - תכנון:

- הנחיות להמשך פיתוח בינוי.
- מסדרון אפקטיבי למעבר בע"ח:
- שמירת ביומסה, מים, מניעת הפרעות גידור, תאורה, ריצוף, כבישים, רעש ועוד.
- קביעת באפר.

שיקום טבע - הגדרות בינוי במסדרונות אקולוגיים

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

בינוי במסדרונות אקולוגיים

מצב קיים:

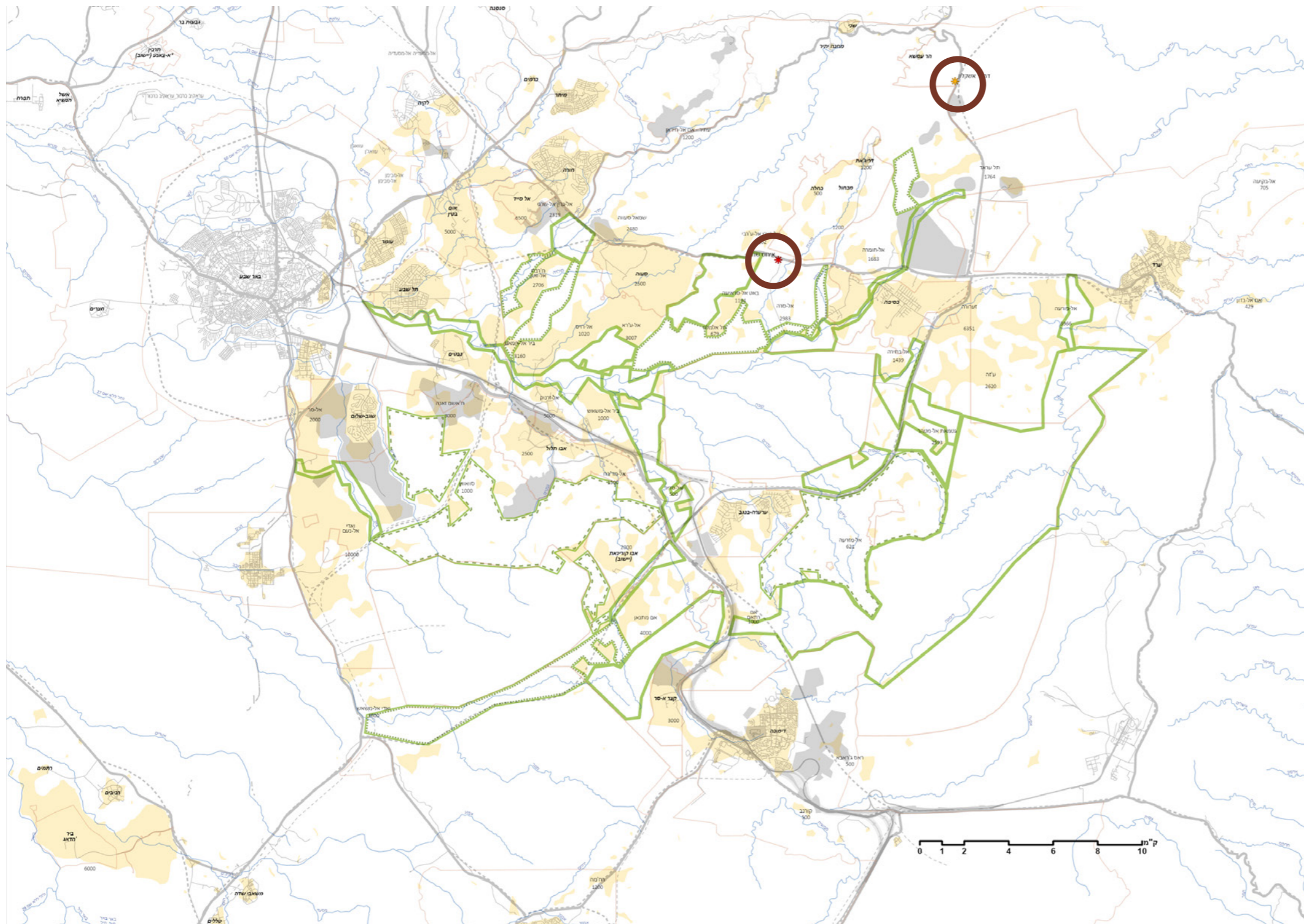
- כיום קיים בינוי במסדרונות אקולוגיים שסומנו ע"י רט"ג.
- אופי הבינוי כנראה שאינו מפריע לתפקוד המסדרון כיום.
- חלק מהבינוי הינו במסדרון אקולוגי רגיל, וחלק בצווארי בקבוק.

ההצעה:

- הנחיות מוסכמות להמשך בינוי במסדרונות וצווארי בקבוק, ללא פינוי בינוי קיים במקרה ותואם לתרחישי הסדרה עתידיים

תיאום:

- רט"ג
- רשות ההסדרה
- תושבים וועדים מקומיים.

שימור ושיקום טבע
מחוץ לשטחים
המסומנים, או
שטחים מוגנים
באמצעי אחר
(שמורות, נחלים,
מסדרונות וכד')

חקלאות אינטנסיבית ואגרו-וולטאי

חקלאות אינטנסיבית

- להבטחת שטחי חקלאות
עבור ביטחון תזונתי לאומי.

- בשטחים רגישים נופית
ואקולוגית, שלא מאפשרים
אגרו-וולטאי.

- ללא הגבלות על כיסוי.
- עם הגבלות על ריצוף.
- עם הגבלות על בע"ח.

אגרו-וולטאי

- אין פוטו-וולטאי בלבד.

- בשטחים שלא נדרש שימור
נופי, אקולוגי או תרבותי.

- לאחר מיצוי שטחים לפוטו-
וולטאי על גגות.

- התכנית לא מכווינה לסוגי חקלאות ספציפיים.

- ללא הגבלות על כיסוי.

- עם הגבלות על ריצוף.

- עם הגבלות על בע"ח.

- הצעה לעודד חקלאות מטעים.

- כוח עבודה מועט יחסית.

- מתאימה לאקלים ולקרקע.

- אפשרות לשילוב רעייה.

חקלאות אינטנסיבית   הנחיות

גישת תכנון

שטחים לעיבוד חקלאי על כל סוגיו: אקסטנסיבי ואינטנסיבי, כולל גד"ש, מטעים, חממות, מבני צמיחה ובתי רשת וחקלאות בעלי חיים.

עקרונות מפתח

שימור שטחים לעיבוד חקלאי ועידוד יזמות חקלאית מקומית.

הנחיות

שטח פתוח לעיבוד חקלאי מכל סוגיו, לרבות בתי רשת וצמיחה, חממות, מבנים חקלאיים, בתי אריזה, פוטוולטאי
יש להקים את המבנים החקלאיים בצמידות דופן לבינוי קיים ולא בלב השטח הפתוח מומלץ להרחיק ככל הניתן את המבנים החקלאיים מתחום נחל ורצועת ההשפעה שלו.
בהקמת שטחי פוטוולטאי יש לתעדף תכניות לאגרו-פוטוולטאי ודו שימוש.

אגרו-וולטאי

תועלות:

- תמריצים להסדרת תביעות בעלות.
- עמידה ביעדים ארציים לאנרגיה מתחדשת.
- קידום יעדים לביטחון תזונתי לאומי.
- שימור קרקע ומשאב המים.
- אפשרות לשילוב ניהול רעייה.

← הקמת מינהלת מתכללת, עם סמכויות ותקציב.

הדמיה: חברת דוראל

דוגמא: שדה סולארי אל ע'נמי, אבו-קרינאת.

חקלאות אינטנסיבית ואגרו-וולטאי

- במרחב יש כיום כ-180,000 דונם מעובדים. רובם בזריעת דגן באופן אקסטנסיבי - ללא השקיה, בחריש רדוד, וללא הדברה. מיעוט מהשטח במטעים, בעיקר בפשטי הצפה של נחלים. קיימים במרחב עדרי צאן רבים, המשתמשים בשטחי החקלאות ובשטחים אחרים למרעה.

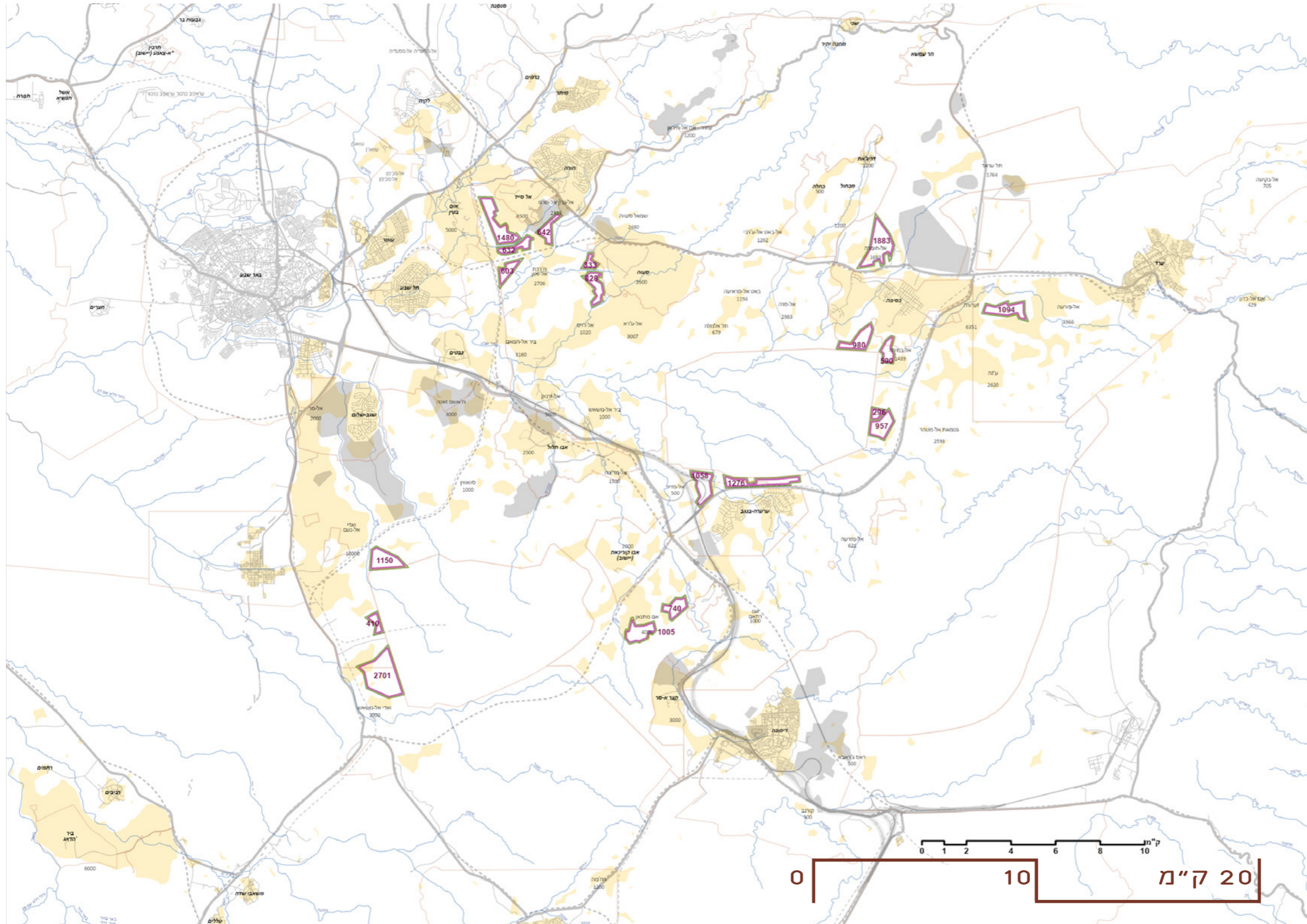
מטרות ועקרונות החקלאות האגרו-וולטאית הבדואית במרחב:

- עסקים בבעלות האוכלוסיה הבדואית.
- תרומה גבוהה ליעדים ארציים לאנרגיה מתחדשת וביטחון תזונתי. (יעד מדויק ייקבע בהמשך התכנון).
- תרומה להסדרות תביעות בעלות. גמישות מבחינת תרחישי הסדרת יישובים.
- רב-תיפקודיות עבור אופטימיזציה וחסכון בשטח.
- ממשק עם שימור:
- אקולוגיה וסביבה - שיקום טבע, שימור קרקע, נחלים, מסדרונות אקולוגיים ועוד.
- מורשת חקלאית - רעייה וצמחית. נוף-תרבות, ונוף מורשת, כולל מורשת לא מוחשית.
- חקלאות משמרת - חקלאות בת-קיימא המתייחסת למגוון ביולוגי, זני מורשת, חסכון במים ועוד.
- חקלאות חברתית.

אגרו-וולטאי

שטחים מוצעים

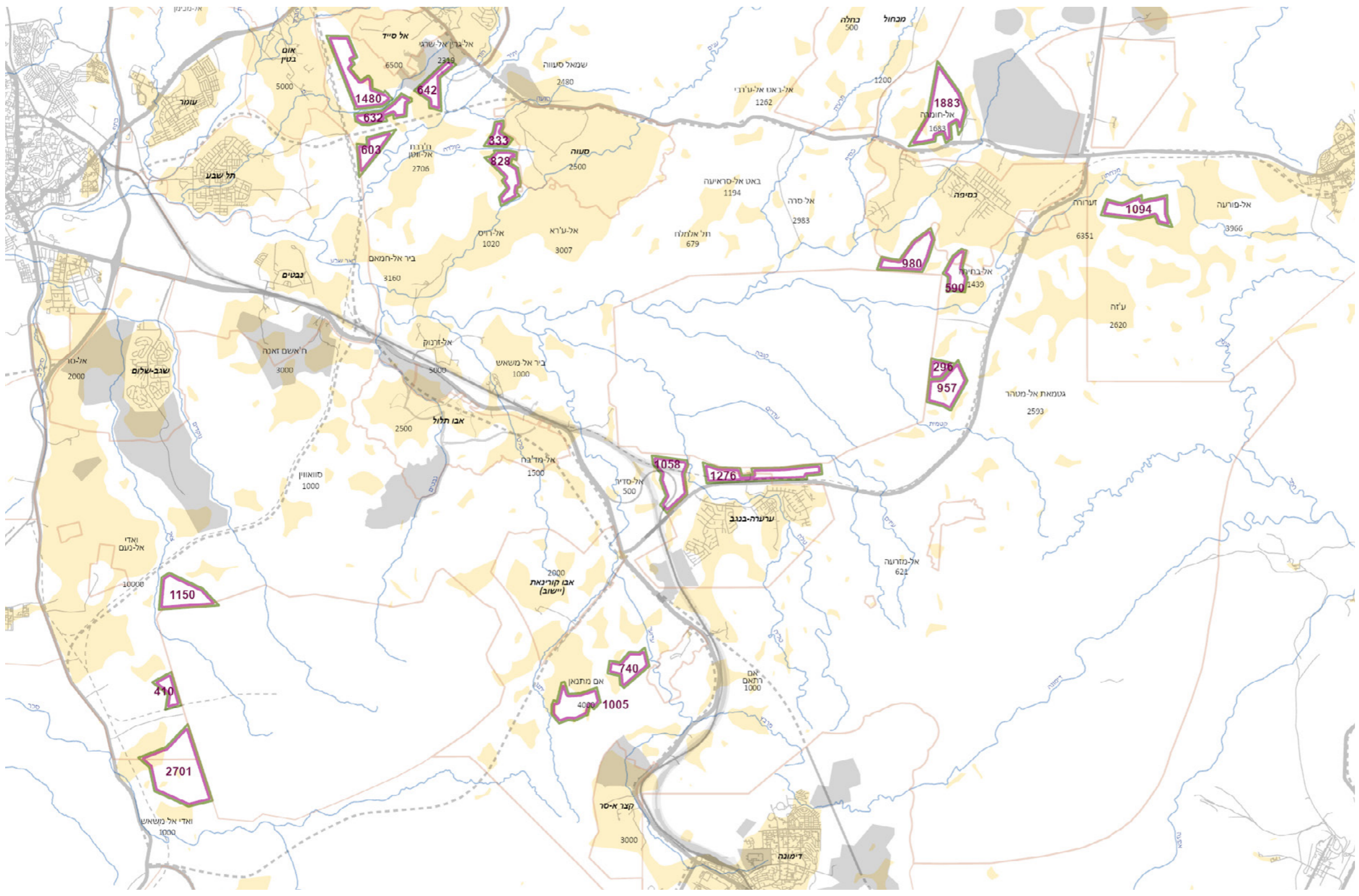
לבדיקה

אגרו-וולטאי

שטחים מוצעים

לבדיקה

חלופות אגרו-וולטאי לקידום

- התכנית לא מכווינה לסוגי אגרו-וולטאי ספציפיים.

- הצעה לעודד חקלאות מטעים* משולבת פוטו-וולטאי.

- כוח עבודה מועט יחסית.

- מתאימה לאקלים ולקרקע.

- אפשרות לשילוב רעייה.

* כגון רימון, שקד, זית וכד'.

אפשרות גם כרמים למאכל.

מרכיבים מרכזיים נוספים לקידום:

- אספקת קולחין.

- חיבור לרשת החשמל.

← ראו פירוט.

חלופות אגרו-וולטאי לקידום - פירוט

- המרכיבים המוצעים להלן הינם בסיס היתכנותי, ויכולים להשתנות לפי רעיונות וצרכים עתידיים.

א. חקלאות

החקלאות המוצעת מבוססת על ניסיון באזור, לפי מו"פ רמת נגב, ולפי פיילוטים בתהליכי קידום בעבדה ורחימה.
- מטעים - כגון זיתים, רימון, שקדים וכד'. גידולים המתאימים לאקלים האזורי, חסכניים יחסית במים, ובעלי היתכנות כלכלית גבוהה. יתרון חשוב במטעים הוא מיעוט הצורך בכוח אדם.
- כרמים - בעיקר למאכל.
- יש אפשרות גם לירקות כגון תפוזי ובצל, אך לבדיקה אם אלו מתאימים עם שאר מרכיבי התכנית. אלו גם דורשים יותר כוח אדם.

ב. פאנלים פוטו-וולטאים

- פאנלים פוטו-וולטאים על מערכת טראקרים - ליצירת איזון אופטימלי בין קרינה נדרשת לצמחיה ולפאנלים.
- לפי מסקנות עתידיות ממו"פ אגרו-וולטאי בתהליכים כיום.
- ההנחה היא כי רמת היעילות היא כ-70% ביחס למערכת של פאנלים פוטו-וולטאים בלבד, ללא חקלאות.

ג. רעייה

- ניתן לזרוע שילוב של דגנים וקטניות בקרקע עבור מרעה.
- זריעה כזאת גם תורמת באופן משמעותי לשימור הקרקע.
- הרעייה תורמת לדישון הקרקע.
- יש לתאם את גיזום המטעים עם הרעייה.

* רעייה עם קולחין:

- יש לערוך ניתוח הבודק את כושר הנשיאה העתידי של השטח - שישתנה משמעותית עם תוספת השקיית קולחין ועוד.
- יש לבחון מחקרים קודמים בנוגע לרעייה מחקלאות מושקית קולחין.

ד. מרכיבים אחרים

- קולחין.
- עיבוד הקרקע ושימורה.
- טרסות ופתרונות תיעול ושימור מים וקרקע אחרים.
- כיסויים מסוגים שונים - רשתות מסוגים שונים ועוד.
- גידור, תאורה.
- מבנים חקלאיים, מתקני אחסנת אנרגיה.
- דרכי גישה.
- קווי חשמל לחיבור לגריד הארצי.

תיאומים :

- הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב
- האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה)
- רמ"י
- משרד החקלאות
- משרד האנרגיה
- המשרד להגנת הסביבה
- רשות ניקוז שקמה בשור
- רט"ג
- קק"ל
- חלה"ט
- משרד הפנים
- משרד הכלכלה
- חברת נוגה
- תושבים ו-וועדים.
- ארגוני חברה אזרחית כגון: ינאביע, סיכוי-אופוק, אג"יק, ועוד.
- עיריות, רשויות מקומיות, מועצות אזוריות: נווה מדבר, אל
- קסום, כסיפה, ערערה בנגב, שגב שלום, חורה, תל שבע, ערד,
- דימונה, ירוחם, רמת נגב, בני שמעון.
- מכון וולקני
- מו"פ רמת נגב

. פעולות עיקריות נדרשות :

- א. קידום מול תושבים
  - יזמים מקומיים.
  - בעלי קרקעות ותביעות בעלות - **תמריצים להסדרה**.
  - הקמה של אגודות שיתופיות.
  - שיתוף הציבור הרחב המושפע ע"י התכנית. בדגש על נשים ובני נוער.
- ב. הסדרת תביעות בעלות
  - התכנית צריכה להשתלב בתכנית הסדרת תביעות הבעלות של רשות ההסדרה.
- ג. ניהול רעייה - ראו בפרויקט ניהול רעייה.
- ד. קולחין - רשות המים
  - כאמור, יש להבטיח אספקת קולחין למרחב עבור הוכחת ההיתכנות של התכנית, וכמובן עבור ביצועה.
  - תיאום עם תכנית ארצית לקולחין בנגב של רשות המים.
  - יש לקדם תכנית מפורטת לתשתיות הקווים.
  - יש להכין תכנית מסודרת להקצאות מים לחקלאים בדואים.
- ה. החכרה ארוכת-טווח - רמ"י
- ו. קידום ותיאומים מול כל הגורמים הרלוונטיים כפי שמפורט.

המלצות למרחב כפרי
שטח כולל: 22,450 דונם

- המשך אופי המרחב הכפרי הבדואי.

- ריכוז היישובים.

- צפיפות לפי מרקם קיים ולא יותר מהגדרות תמ"א 35.

- גודל יישוב - מחמיר. תמ"א 35 תיקון 5 ? - פרמטרים אחרים, מיוחדים.

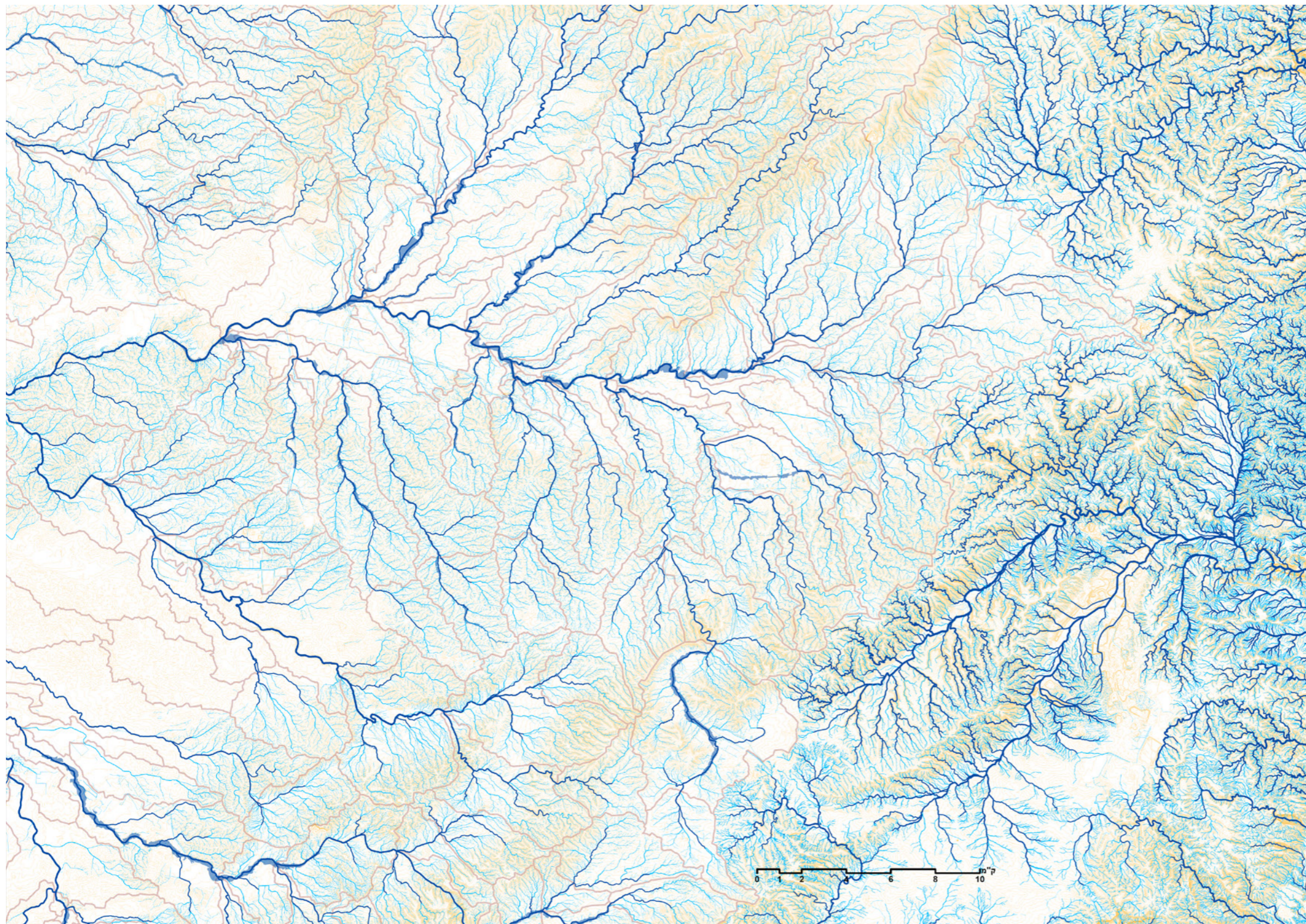
המלצות למרחב עירוני-כפרי
שטח כולל: 22,850 דונם

- צפיפות עירונית תוך שימור מרכיבי מרחב כפרי -

- קהילתיות

- חקלאות ושטחים פתוחים.

מרחבי נחל

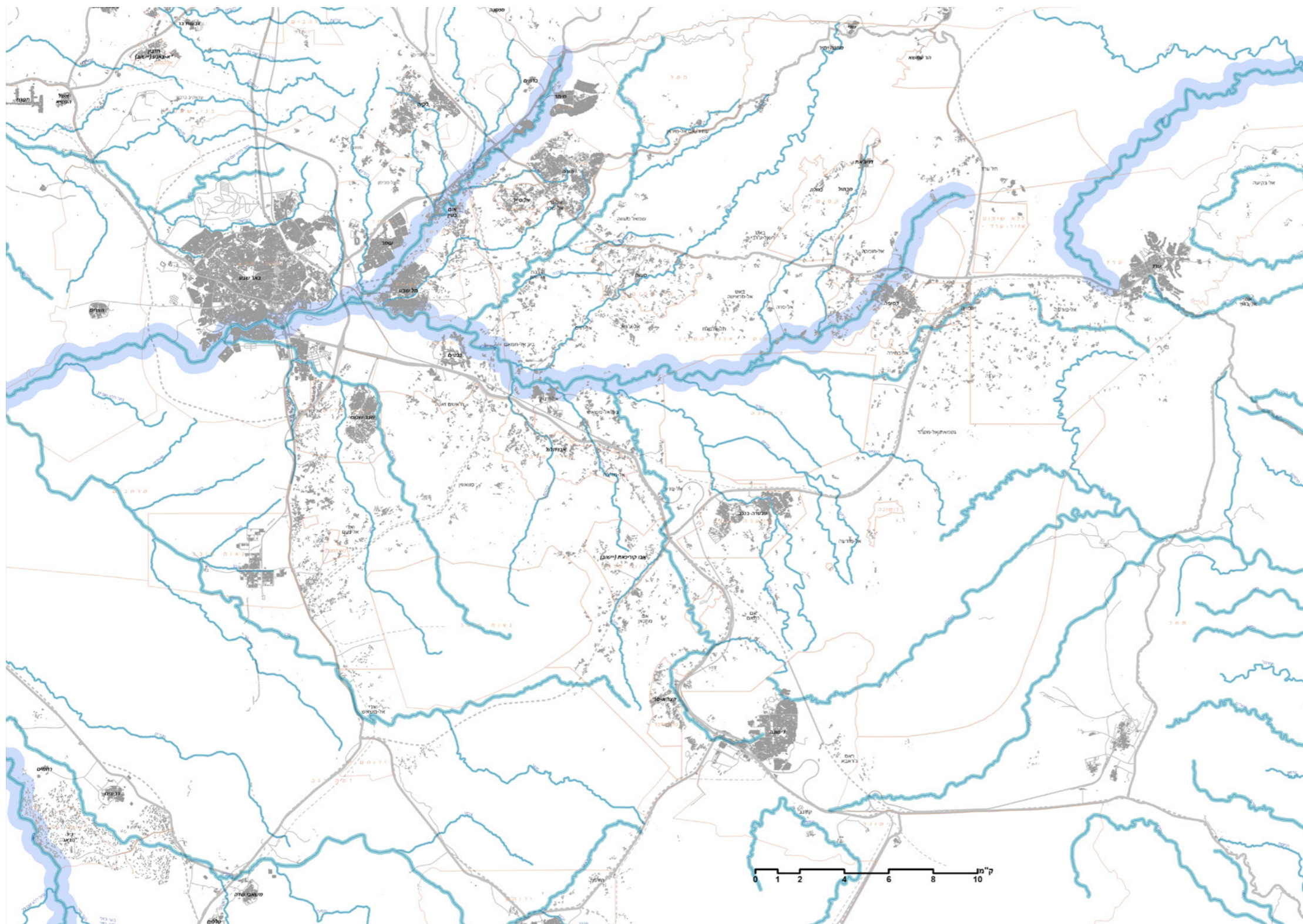
מדרג נחלים, פשטי
הצפה,
אגנים, טופוגרפיה
בנט"ל, תכנית אב
רשות ניקוז

תמ"א 1 נחלים

- משני

- ראשי

- נחלי הדרום הגדולים.

מרחבי נחל

אתרים לשימור - נחל באר-שבע מקטע
חרבת אל-ווטן. מרץ 2023

פסולת וביוב - נחל מלחתה בכסייפה, נחל
באר-שבע מקטע אל-זרנוק.

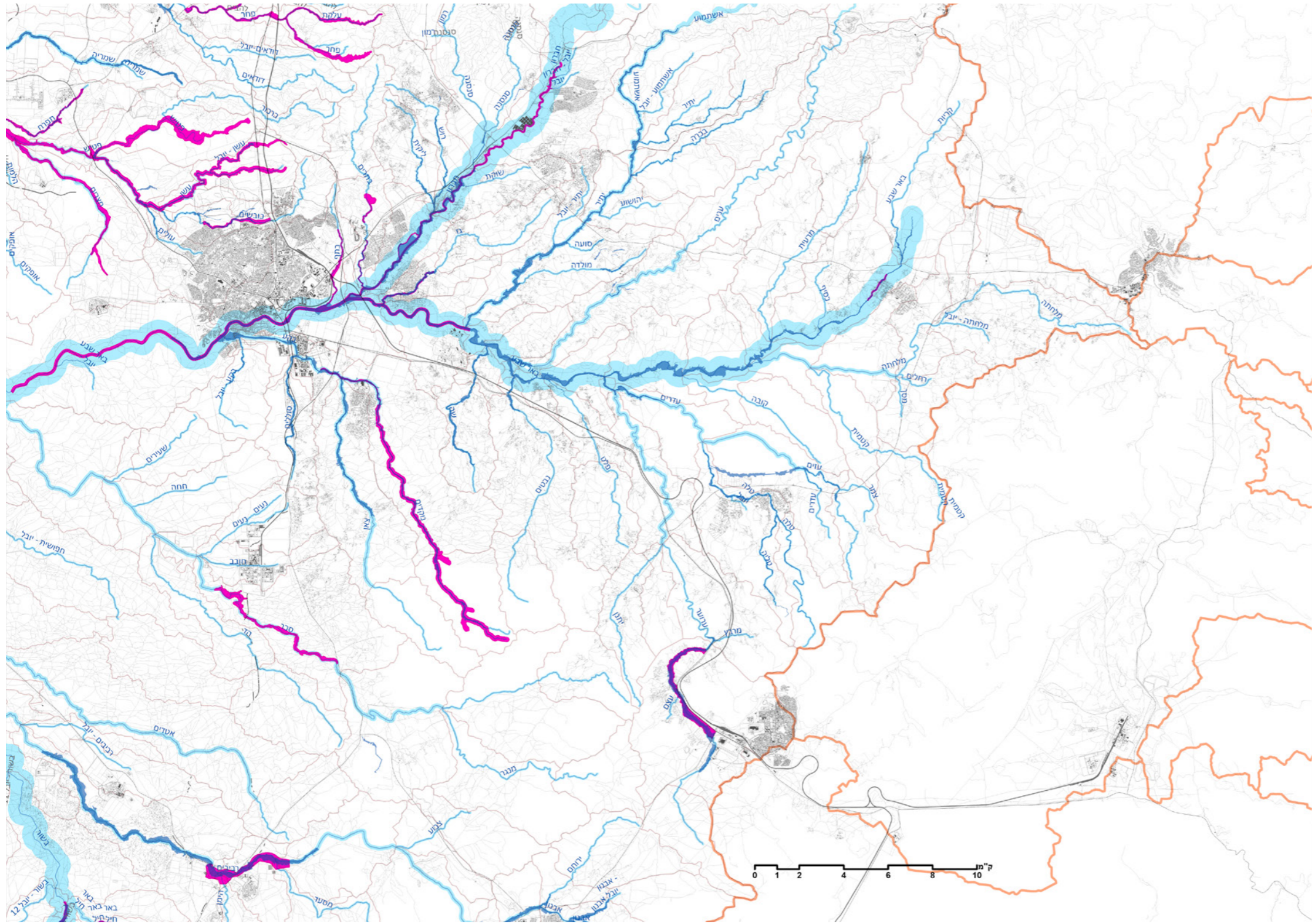
נחל באר שבע בכניסה וביציאה מבסיס
נבטים. מרץ 2023.

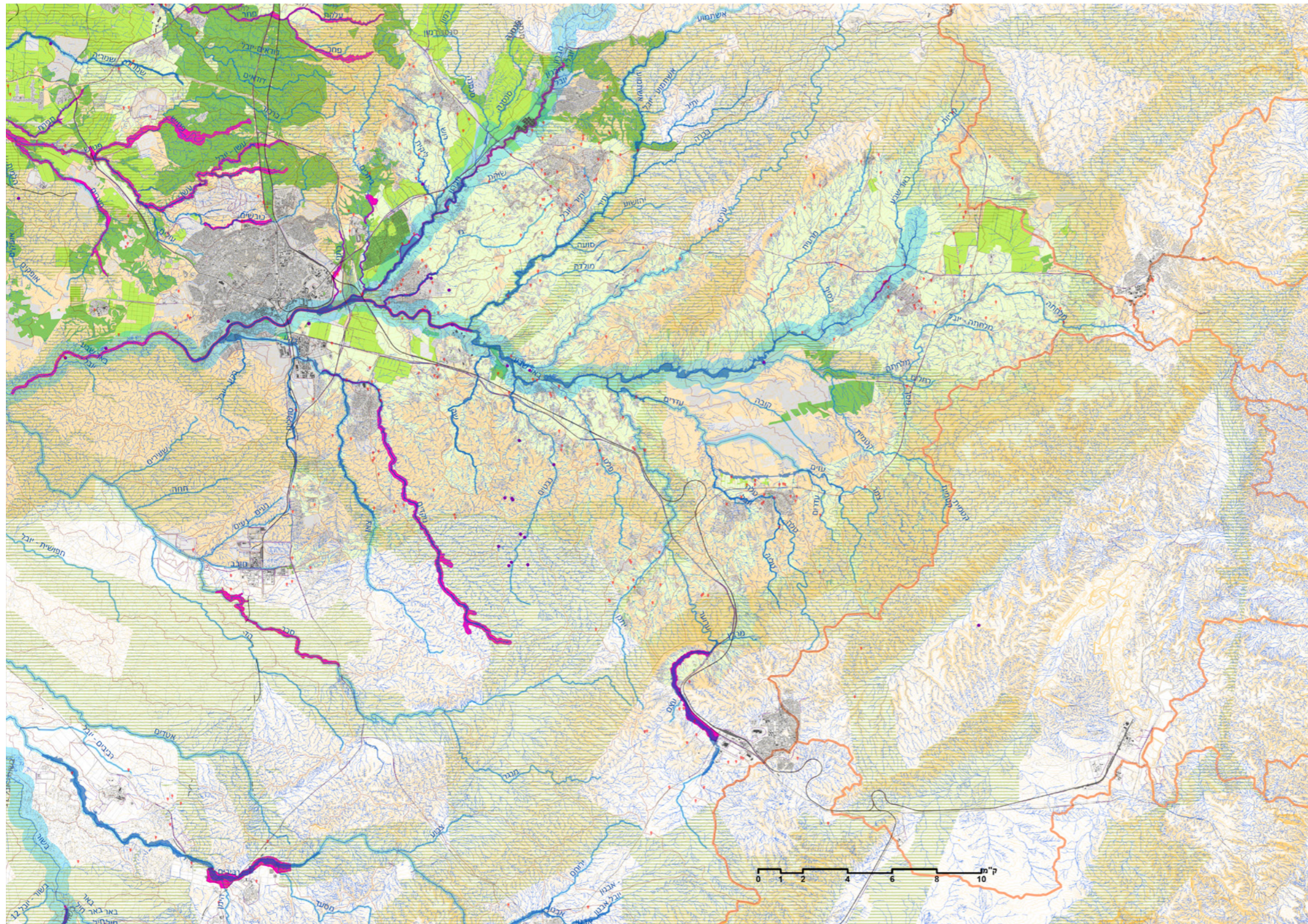
נחל באר-שבע בקו פרשת המים, תל ערד.
אוקטובר 2022.

תכנית פרויקט - שיקום נחלי אגן נחל באר שבע - דוגמאות למצב קיים

מרחבי נחל מפעלי ניקוז - שקמה בשור

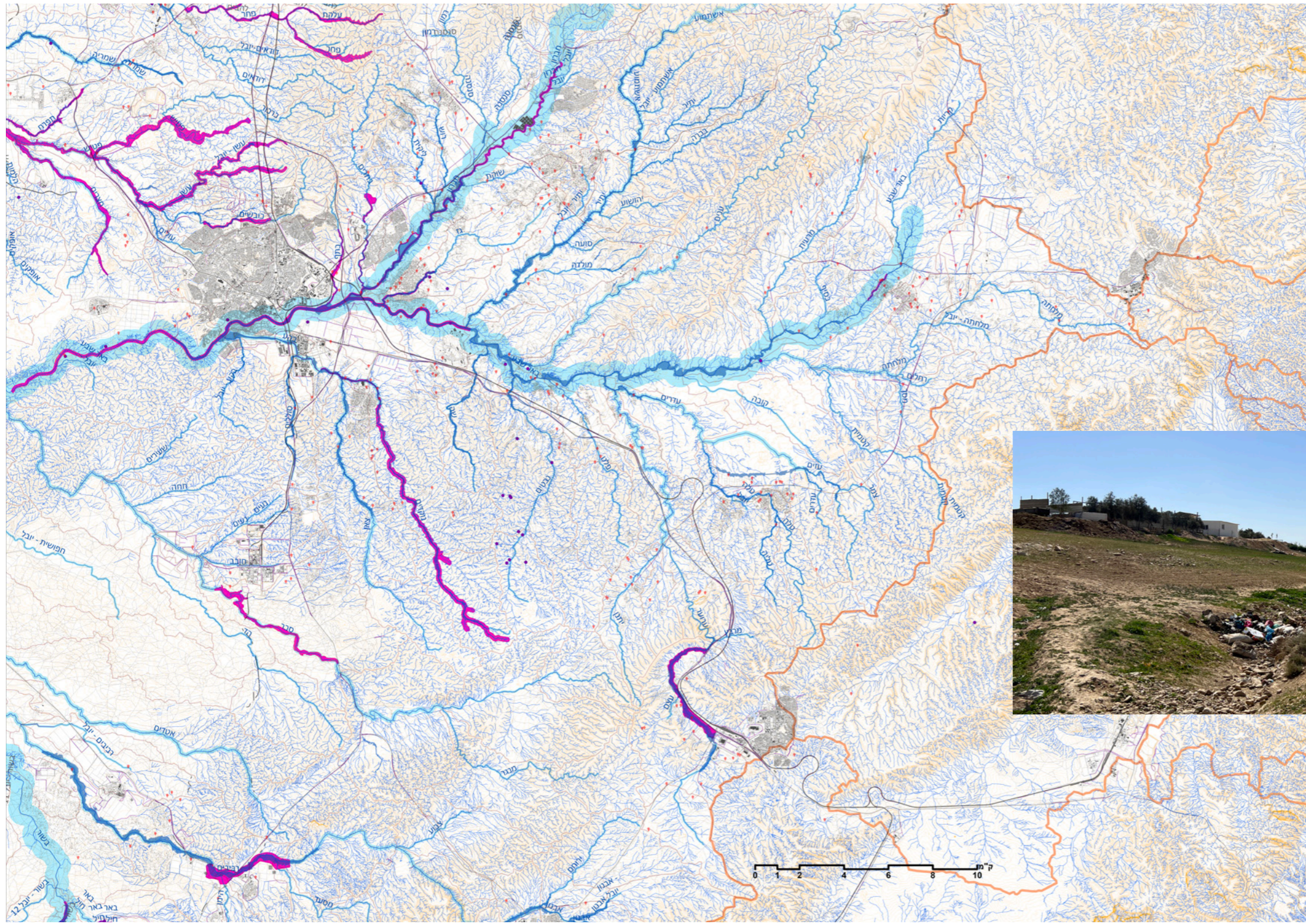

מרחבי נחל ממשקים

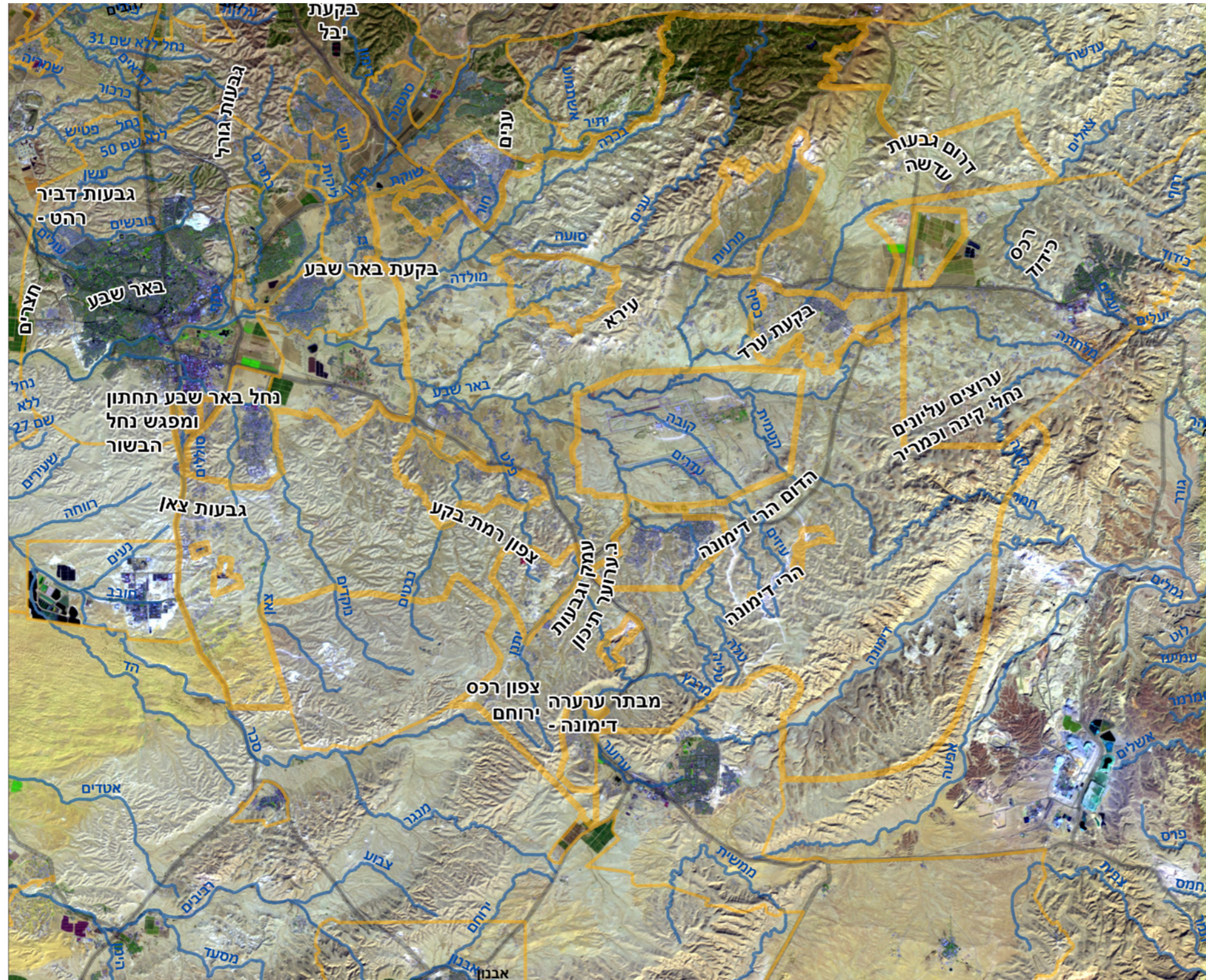
מרחבי נחל הפרעות - ממשקי בינוי ופסולת

← מפה ברזולוציה גבוהה

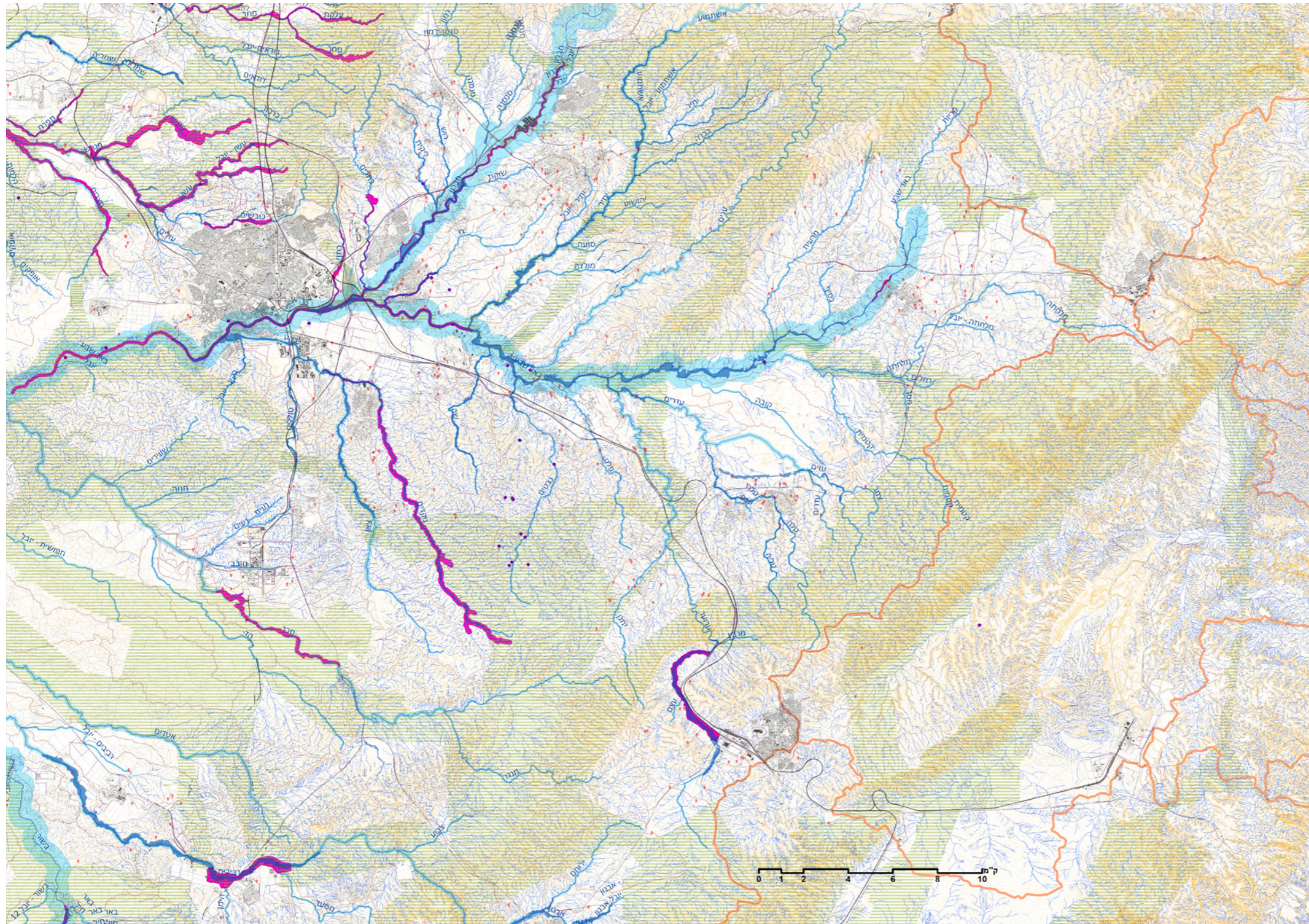

נחל מלחתי מקטע כסייפה.
מרץ 2023.

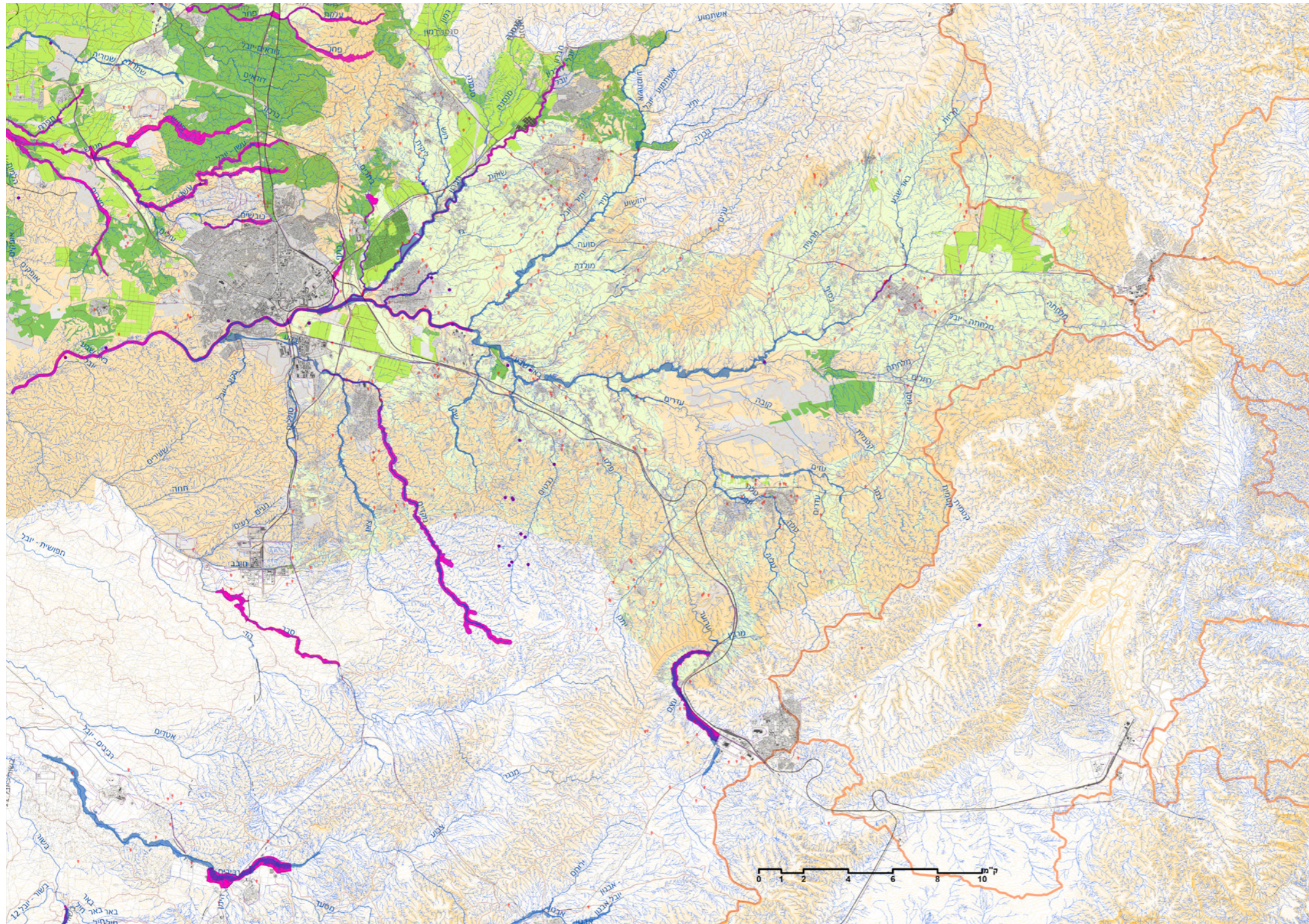
מרחבי נחל מגוון יחידות נוף

מרחבי נחל ממשק מסדרונות אקולוגיים

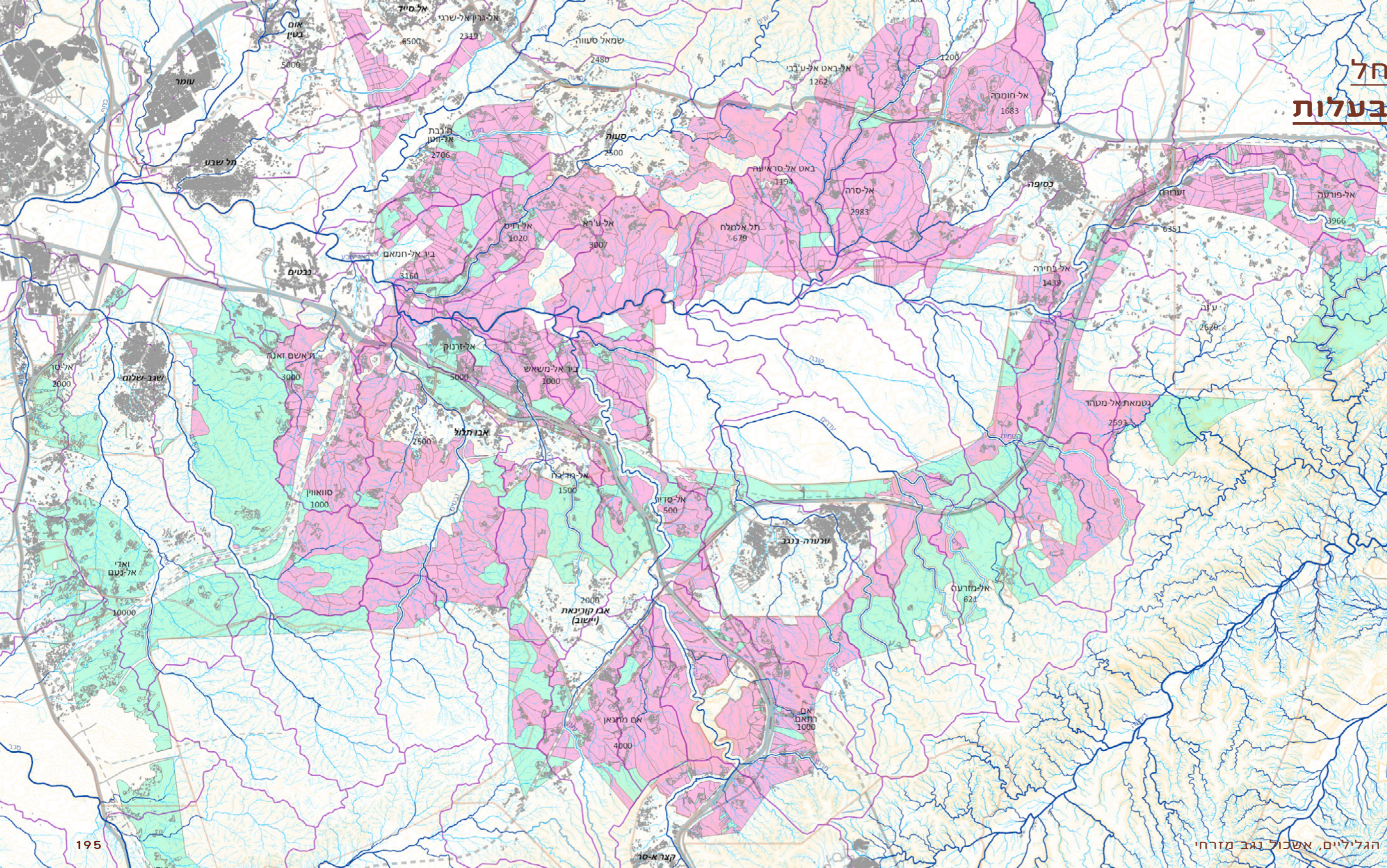

מרחבי נחל ממשק שימושי קרקע

- טבעי
- חקלאות אקסטנסיבית
- חקלאות אינטנסיבית
- נטוע
- מטע מסורתי
- בנוי
- מופר

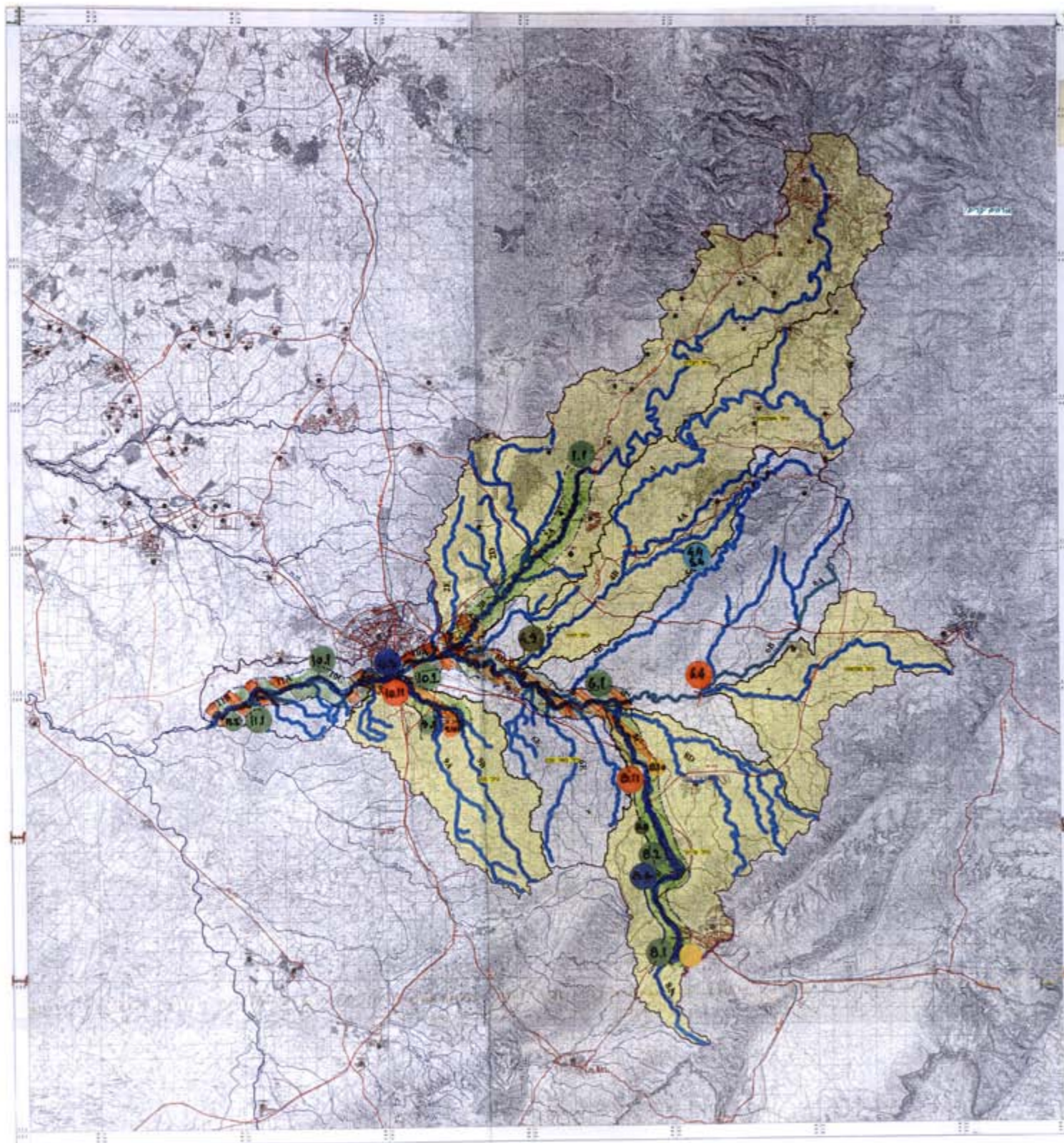
מרחבי נחל תביעות בעלות

מרחבי נחל

תכנית אב מחודשת לאגן -
תכנון התיפקודים במרחב
מתוך הנחלים.

מינהלת - חלק ממינהלת
שימור משולב.

72' המשרד לאיכות הסביבה
עיריית סאר שבע
קרן קימת לישראל
רשות ניקוז שקמה בשור
המנהלה לשיקום ופיתוח נחל באר שבע

תכנית אב לשיקום ופיתוח
נחל באר שבע

תכנית פיתוח תחומי נחל
ופרויקטים בעדיפות עליונה

מקרא
ערוץ נחל למיתור בעדיפות עליונה
תחום הנחל למיתור בעדיפות עליונה
פרויקטים למיתור בעדיפות עליונה:
(לפי חלוקה לזמנים - ראה טבלת יישום)

סוג הפרויקט	חשיבות מקסימלית	חשיבות אזורית ככלל אזורית
אקולוגיה ואיכות סביבה שיקום מזהמים ומפוסל, שיקום תחמי ותחיל הנחל, שיקום מחצבות, פינוי סידור	●	●
מים וחקלאות מאגרים, כיתוח אזורי חקלאות משפיעות, מודרנית תשתיות	●	●
ויעור ושימור קרקע קצרי גז, לימונים, דרכי נדף, שיקום גיסי, בושתנים	●	●
פארקי נחל קידונים, אזוריים, פינוי נחלים לאטיים	●	●
תירות מורשת וארכיאולוגיה שיקום חילום, מפלי מים, אנכילות תירות נושאות - ביואים, עליות, כפרית	●	●
העטלות נחל - דרך נוף פיתוח נוף, מבניי נוף - שפת יואחזית לפסוק	●	●
כלל אגני רב תחומי פוסק, יוזם, ביצוע תחול	●	●

ערך יחסי

אגני רחסיים ● לראשיית סידור
אזוריים ומחנני ערים

תאריך תחיל

24.12.2001

קנה מידה 1:20000
מטרי

מפה זו תוכנה על-ידי
משרד המים והביטוח
הרשות לשיקום ופיתוח
קרן קימת לישראל

- קידום פרויקט שיקום נחלי אגן ב"ש.

- אומדן עלויות שיקום + פינוי פסולת + הנגשה בסיסית.
- החלטת ממשלה ומימון.
- הכרזות ומפעלי ניקוז.

- פיילוט לשיקום והנגשת נחל

- במפעל מוכרז.
- ביופילטרים.

- תיאום ממשקים:

- בינוי, פסולת.
- תיאום תכניות.
- תיאום חציות, מעברים אקולוגיים.
- מסדרונות אקולוגיים.
- חקלאות בנחלים - אקולוגיה, ניקוז, קרקע.
- שילוב שימושי פנאי.
- לימנים.
- טיילות.
- דרך נופית נחל ב"ש.

- ניהול אגני משולב.

- שימור קרקע.
- המשך תכנית אב נחל ב"ש.
- אגנים מזרחיים.

שיקום נחלי אגן ב"ש.

- עלויות הסדרה וחסימות כניסה.
- לא כולל פסולת.
- לא כולל הנגשה.

- 200,000 ש"ח לק"מ אורך. (כולל בצ"מ, תקורות, מע"מ).
- 430 ק"מ (גם מחוץ לגלילי).

86,000,000 ש"ח

- ← החלטת ממשלה ומימון.
- ← הכרזות ומפעלי ניקוז.

פעולות

- הסדרה וחסימות כניסה.
- תחום: אגן נחל ב"ש.

תועלות

- שיקום משאב המים - ניקוז, מי תהום ועוד.
- בניית מרחב תיפקודי.
- פיתוח הנוף.
- הכנסת תיירות.
- שיקום נחלים.
- פוטנציאל לפיתוח אזורי עתידי.

עלות

86 מלש"ח

מקורות מימון אפשריים

- המשרד להגנת הסביבה - קרן ניקיון.
- משרד החקלאות - רשויות ניקוז - נחלים.

לוח זמנים - מאישור התכנית

* חלוקה לאזורים לפי מוקדים, פיתוח, זיהומים, ניראות וכד'.

- 60 חודשים.

שיקום נחלי אגן ב"ש

תיאומים :

- רשות ניקוז שקמה בשור
- רט"ג
- חלה"ט
- הגה"ס
- תושבים ו-וועדים.
- רשות ההסדרה
- האגף לפיתוח
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה)
- אגפי האשכול
- רשויות האשכול

תכנון היישום

פעולות יישום בתהליך:

- תיאום מול חלק מהגורמים.

פעולות נדרשות

- מינהלת פרויקט
- תכנון מפורט
- אישור תכנון
- מימון
- ביצוע:
- האחראי
- אשכול + רשות ניקוז שקמה בשור
- מכרזים רשות ניקוז - הכרזות, תכנון לביצוע
- רשות ניקוז שקמה בשור, וועדה מחוזית
- החלטת ממשלה, משרד החקלאות
- רשות ניקוז שקמה בשור

מצב קיים

במרחב קיימים שרידים רבים של סכרים וסכרונים היסטוריים, ששימשו שנים רבות לניהול מי נגר בערוצים, ולהגברת הלחות בקרקע עבור חקלאות.

מרכיבי ההצעה:

- שיקום סכרונים היסטוריים עבור חקלאות משמרת בערוצים.
- ניהול מי הנגר בכל האגן עבור אקו-הידרולוגיה וחקלאות במורד הנחלים.
- פתרונות שימור קרקע ע"י מניעת סחיפות.

ממשקי הפרויקט:

- ← חקלאות משמרת.
- ← שיקום טבע.
- ← שיקום נחלים.
- ← שימור קרקע.
- ← חקלאות משפחתית / קהילתית.
- ← שימור סביבה בנויה.
- ← שיקום נוף תרבות.
- ← תיירות, אגרו-טוריזם.
- ← מנהלת שימור משולבת - זכויות מי נגר

- מינהלת - ועדת שימור משולבת באשכול

היקף השטח:

- כל השטחים הפתוחים והמשולבים. - שטחים לא מוגנים סטטוטורית.
- ממשק עם שטחים בנויים.
- שימור סביבה בנויה, ומורשת לא-מוחשית.

פעילות כללית:

- בחינת תכניות בשטחים פתוחים.
- בחינת פעילויות בשטחים פתוחים.
- ייזום, תכנון וקידום פרויקטים - שיקום והנגשה.
- פיקוח, אכיפה, כינוך.
- פורום משותף לתושבים, חקלאים, גופים ירוקים, תיירנים, מועצות ועוד.

מקרי בוחן:

- מ.א. מגידו.
- אשכול נגב מערבי.

פעולות ניהול:

- ניהול רעייה - כושר נשיאה + ביקושים - תקדימים ?
- ניהול חקלאות משמרת - יחד עם מ. החקלאות.
- ניהול "זכויות מי נגר" בערוצים, עבור שיקום בתי גידול לחים, מניעת הצפות, שימור קרקע וחקלאות.
- ניהול אגני משולב, יחד עם רשות ניקוז.
- תכנית אב מעלה נחל-באר שבע - תיפקודים.
- וטרינריה - כלבים משוטטים.
- ניהול סביבתי - רעש, זיהומים - יחד עם הגופים הקיימים.
- הקמת תחנות ניטור.
- ניהול משבר אקלים - מיקרו-אקלים, הצפות, בצורות, ביטחון תזונתי, ספיחת פחמן, מידבור...

ניהול שטחים פתוחים - תכנון היישום - מתווה :

תיכנון:

- תכנית אב:
- אגף תכנון באשכול וצוות התכנון ועדת היגוי פורומים נושאיים

- ייזום וביצוע תכניות מתאר - תכנון מפורט: אגף תכנון באשכול וצוותי תכנון

- קידום וליווי פרויקטים ויוזמות מקומיות.
- תיאום ותכלול תכניות.

אישור תכנון:

- מועצת האשכול
- רשויות האשכול.

- לשכת התכנון מחוז דרום

המשרד לשוויון חברתי (משתנה).

- האגף לפיתוח כלכלי חברתי.
- רשות ההסדרה.

משרד הפנים

משרדים נוספים

- גופים נוספים: ר"נ שקמה-בשור, רמ"י, מ. החקלאות, קק"ל...

- תיאום תושבים.

ניהול ומימון:

המשרד לשוויון חברתי (משתנה)
- האגף לפיתוח

משרדי הממשלה על בסיס 1279 ?

משרדי ממשלה על בסיס אחר: הגה"ס פסולת, משרד הפנים, אנרגיה, כינוך, תיירות, חקלאות ...

גופים אחרים: ר"נ, קק"ל, קש"פ, תורמים

ביצוע ותיפעול:

- + אגפי האשכול
- מינהלות אזוריות נושאיות.
- ← סמכויות מקצועיות של מועצה אזורית.

+ מועצות שכנות

+ תושבים-חברה אזרחית

+ גופים אחרים: רשויות ניקוז, קק"ל, רשות ההסדרה, מו"פ רמת נגב, רשות העתיקות, ועוד ...

* לפי מומחיות לכל נושא.

- רישוי ופיקוח בניה.
- רישוי עסקים.

ניהול שטחים פתוחים - תכנון יישום - תיפעול פרויקטים לאחר ביצוע

מרכיבי ניהול:

- הכנסות
- חניון בתשלום, אופניים, קיוסק, חנות, בית קפה, אירועים...
- מקורות חיצוניים:
- ארנונה.
- הגה"ס לניקיון.
- **מנגנונים חדשים.**
- הוצאות
- ניקיון ואשפה, שירותים ציבוריים.
- אכיפה.
- תחזוקה, כוח אדם.
- ניהול קהל - מרחב ציבורי.
- חוקי עזר.
- תכנון פעולות במרחב.
- תכנון פיתוח עתידי

ניהול פוטנציאלי:

- ← מועצות
- ← אשכול
- ← רט"ג
- ← קק"ל, רשות ניקוז, חלה"ט.

מקרי בוחן:

- עמק המעיינות,
- מרחב ביוספרי מגידו ועוד.

6. סולארי וחקלאות ביישובים

סולארי על גגות

חקלאות משפחתית

חקלאות קהילתית

פעולות:

- על מוסדות - מרכזי שירות.
- בתהליך עם האגף לפיתוח כלכלי-חברתי.
- על מגורים - ייעול פתרונות זמניים.
- שיפור מתקני אגירה, חיבור מיקרו-גריד.
- על מסחר, תעסוקה וכד' - לא בשטח גלילי.

- ← הנחיות להתחדשות עירונית-כפרית.
- ← סקר אתרים עתידיים.

תועלות:

- שיפור איכות סביבה.
- בניית מרחב תיפקודי.
- ייעול פתרונות זמניים.
- חסכון בבנית שדות סולאריים בשטחים פתוחים.
- כלכלה מעגלית.

עלות:

- לבדיקה לפי פרויקט.

דוגמא: החלפת גנרטור אל-ע'רא מיזם סעיד אלחרומי והאגף לפיתוח כלכלי חברתי.

שטחים משולבים - חקלאות בתחום רציפויות הבינוי

חקלאות משפחתית וקהילתית - חקלאות מסורתית ואינטנסיבית

- בעיקר מטעים, אך גם פלחה למרעה.

- מנהרות מזון

← אגרו-טוריזם.

חקלאות בע"ח

- מכלאות צאן - בתכנון רשות ההסדרה.

- גמלים

- לולים ורפתות - לבדיקה עתידית.

מנהרות מזון, ביטחון תזונתי

בסביבות המגורים

אגרו-טורזם - יחידות אירוח משולבות

- מנותק מהקרקע

- חכירה עונתית מתחדשת ?

תיאום:

אריאל למדני - פיילוט מנהרות מזון

עלי אלקרנאווי, רהט - ?

תוכנית מנהרות מזון לביטחון תזונתי

עירית איזיק   אמיליה קפרנוב
לייה מורן-גלעד   דנה ברנדר

התוכנית מאפשרת רכישה, שימור והטמעה של ידע בדרכים מותאמות לאוכלוסייה. ... השפעתה על המשפחות המשתתפות בה, ובייחוד על הנשים, היא רבה.

הצלחת התוכנית מושפעת מן הפוליטיקה הפנים-יישובית ומהעדר יציבות תקציבית בחלק מן היישובים, ואלו משפיעים על תחושת הביטחון של המשתתפים בתוכנית.

הפקת לקחים.

שיתוף פעולה עם גופים כמו ואדי עתיר.

- מצב קיים - משפחות רבות מחזיקות מספר קטן של גמלים כל אחת.
- הגמל אינו מוסדר כחיה חקלאית.
- ההצעה: חוות גמלים משותפת, למשל באזור אבו-תלול, עם מקומות להשכרה.
- שילוב עם חליבה והדרכה.
- שילוב סוסים
- חווה טיפולית

7. שימור ותיירות

רשת-מורשת - סביבה בנויה

טיילות

נוף-תרבות

מרחב מארח

רשת מורשת - ← מרחב מארח

מצב קיים

- הרבה אתרים קטנים וכמה אתרים משמעותיים - לא שמורים, לא מונגשים.
- תרבות מקומית ייחודית.
- מספר תיירנים קטן.
- מפגעים שלא מאפשרים תיירות - פסולת, כלבים...
- בראייה ארצית ארוכת טווח, עם גידול האוכלוסיה והתרחבות הבינוי, קיים מחסור חמור באתרי תיירות ופנאי, בעיקר בשטחים פתוחים ציבוריים ונגישים.

רשת מורשת ← מרחב מארח

מצב קיים ← מסמך נפרד

- אתרי עתיקות
- אתרים לשימור
- תיירנים קיימים
- שבילים קיימים
- תכנית אב קק"ל יתיר

ההצעה:

← בניית רשת-מורשת של מספר רב של אתרים קטנים היוצרים יחד מרחב שימור ותיירות משמעותי ← מרחב מארח.

מרכיבי ההצעה - לקידום במקביל

מרכיבי ההצעה - פרויקטים משיקים

- שיקום נחלים.
- פינוי פסולת.
- כלבים משוטטים.
- ביוב יביל.
- חקלאות משמרת.
- חקלאות משפחתית.
- עסקים מקומיים כלליים.
- ועוד...

- מנהלת שימור משולבת.
- רכז תיירות

- סקר אתרים - מבנים לשימור
- עתיקות - סקרים קיימים, תיעדוף לחפירה.

- הכשרות תיירנים.
- מיתוג, מפה ואתר אינטרנט.
- בניית נראטיבים לטיול - תרבות ותרבויות, תלים, נופים ...

- מסלולי טיילות
- אופניים, הולכי רגל, דרך נופית
- מסלולים אזוריים ומקומיים.
- בדיקת מסלולים בשטחי אש.

- אתר מרכזי: תל עירא.
- אתר ופארק: בארות ותל משאש, בארות ותל ערוער.
- מרחבים משולבים: נחל ב"ש, רכס עירא, נחל יתיר.

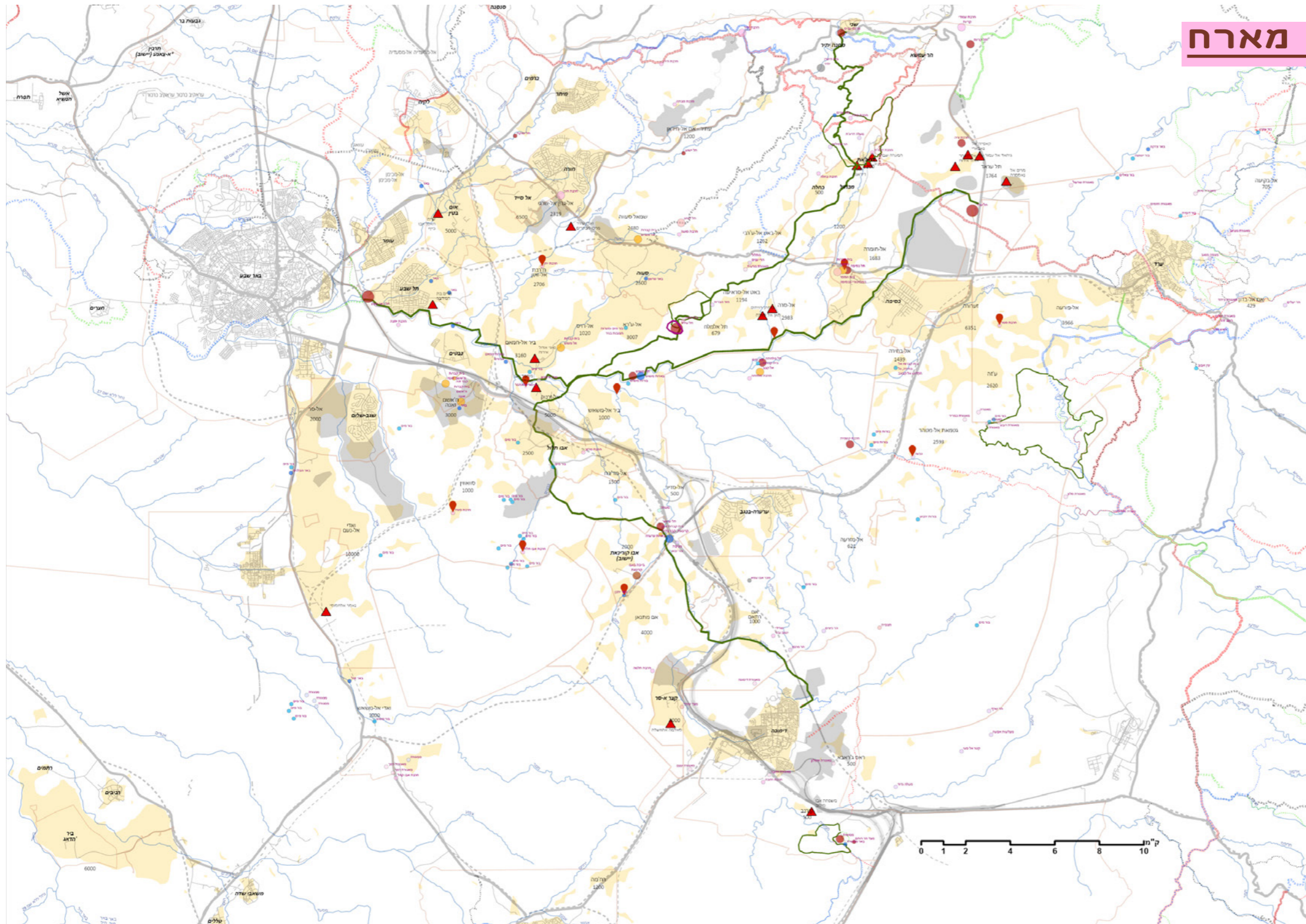
- פיילוט אתרים קטנים לשיקום - בייקה, חקלאות, בורות ובארות, מערות, מאגורות.
- פיילוט אתרי עתיקות לחפירה בקרבת מקורות מים.

- שיקום נוף-תרבות ביישובים.

- מורשת לא-מוחשית
- מרכז מורשת.
- עידוד עסקים מקומיים.

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

רשת-מורשת ← מרחב מארח

רשת מורשת ← מרחב מארח

תיאומים

- אגפי האשכול - הנדסה, פיתוח כלכלי, DMO.
- קסם המדבר.
- תושבים ו-וועדים מקומיים.
- תיירנים קיימים ופוטנציאליים.
- מועצות שכנות
- חכ"ל בני שמעון.
- רשות ההסדרה - תכניות אירוח ובתי מלון.
- האגף לפיתוח כלכלי-חברתי.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- רמ"י.
- לשכת תכנון מחוז דרום.
- הנחיות לשילוב היבטי שימור בתכנית מתאר כוללנית למועצה אזורית - מינהל התכנון.
- משרד התיירות.

- סקר אתרים לשימור

מצב קיים

אתרים רבים לא ידועים, דבר הפוגע בהיכרות עם המרחב, בפוטנציאל השיקום שלו והתיירות בו.

מרכיבי ההצעה:

- אתרים לשימור גלויים.
- הטמעת מקורות קיימים.
- בייקות, בורות ובארות, טרסות ועוד.
- 550,000 דונם, כ-300 אתרים.
- עלות מוערכת:
- כולל בצ"מ, תקורות, מע"מ:

250,000 ש"ח.

- סקר עתיקות ← תיעדוף אתרים

מצב קיים

קיימים סקרים של רשות העתיקות. ממצאים נרחבים מכל התקופות כמעט, מהתקופה הפרה-היסטורית עד היום.

מרכיבי ההצעה:

- תיעדוף של מספר אתרים לחפירה, בעיקר בקרבת בורות ובארות, וסביב אתרים גלויים אחרים.
- עלות: ע"י רשות העתיקות. ללא עלות.

תל עירא

- אתר ארכיאולוגי חשוב.

- תצפית מרשימה לכל האזור.

- צומת חשוב של שטחים פתוחים ותיירותיים - נחל באר שבע, בארות משאש, רכס עירא.

- מרחב כפרי עם פוטנציאל תיירותי.

מרכיבי הפרויקט:

גן לאומי או מסגרת אחרת לשיקום והנגשת אתר מרכזי.

- כולל שטח סובב, ונוף נצפה.

מיתוג, מפה, ואתר אינטרנט

מצב קיים

- המרחב, כולל האתרים והתיירנים הקיימים, סובלים מחוסר פרסום.
- הפגיעה חמורה בעיקר כי מדובר במספר רב של אתרים קטנים, שזקוקים לפרסום משותף.

- במרחבים דומים ניכרה הצלחה משמעותית בפרסום והבאת מבקרים לאתרים ותיירנים, כדוגמת דרום אדום.

מרכיבי ההצעה:

- מיתוג כגון "ארץ השבטים".

- מפת תיירות.

- אתר אינטרנט.

בניית נראטיבים

מצב קיים

- עקב ריבוי האתרים הקטנים יש צורך להציע נראטיבים לטיול יומי, כדי להקל על הטיול במרחב, ולהנגישו.

מרכיבי ההצעה:

- הצעות לנראטיבים - מקבץ אתרים לפי נושאים, במסלול מוגדר או חופשי.
- למשל : תילים, תנ"ך, מים, כפרים, ועוד.

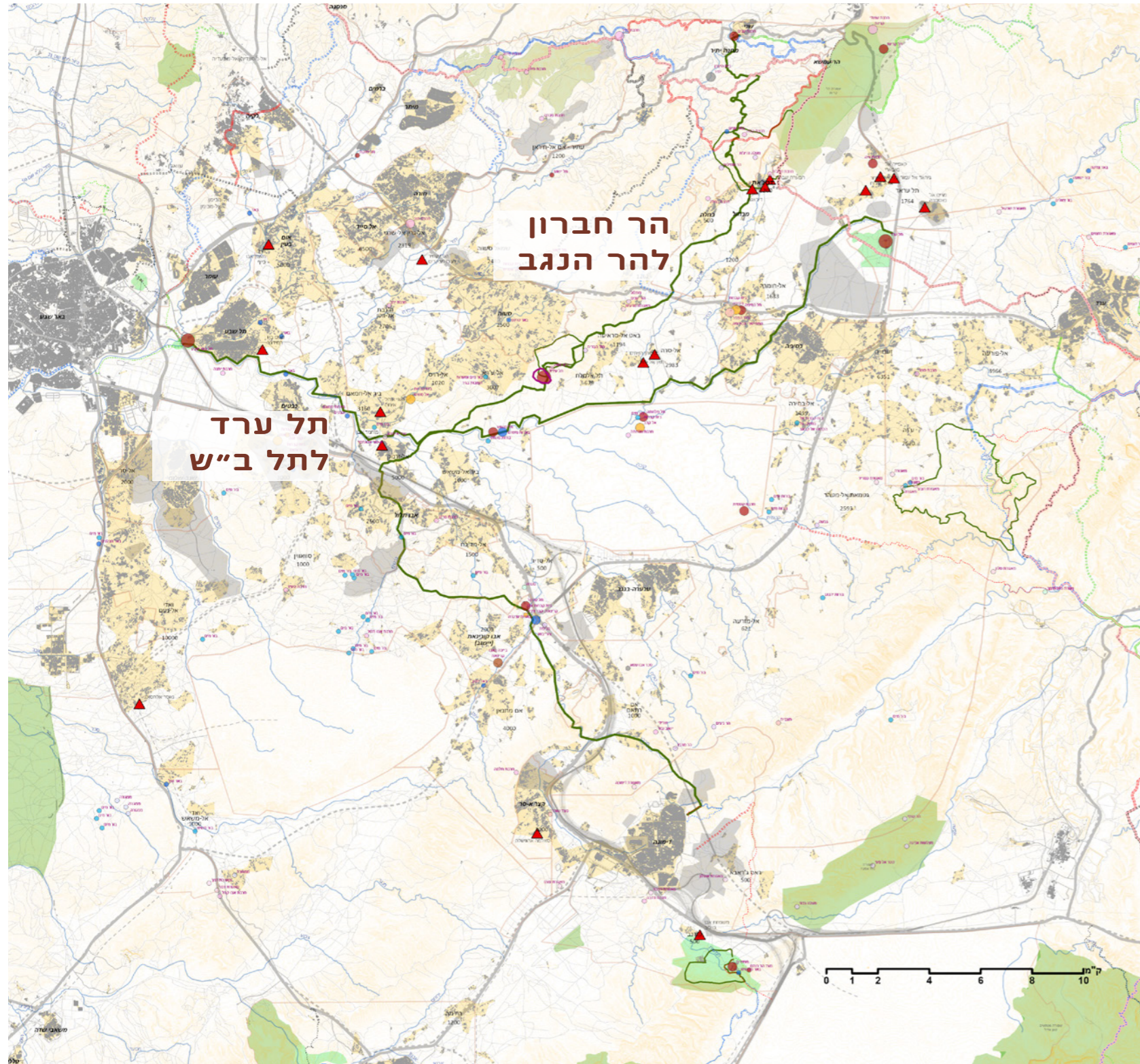
מסלולי טיילות

מצב קיים

- שבילים מסומנים מהווים אמצעי יעיל וחסכוני להכנסת מטיילים ראשונים ("הרפתקנים") למרחב.
- כיום יש שבילים משמעותיים, כדוגמת שביל ישראל, יער יתיר, וממשית. אך אין שבילים במרחב עצמו.

מרכיבי ההצעה:

- דרך נופית תל לתל.
- מסלול אופניים הר חברון להר הנגב.
- מסלולים מקומיים לאופניים והולכי רגל.

מסלולי טיילות

מרכיבים:

שביל אופניים הר חברון-הר הנגב

1.8 מלש"ח.

סיום ביצוע - 4 חודשים.

תועלות:

- שמירה על שטחים פתוחים.
- שימור אתרים.
- היכרות עם המרחב.
- מרחב מארח.

דרך נופית תל ערד-תל ב"ש

27 מלש"ח.

סיום ביצוע - 12 חודשים.

- שביל תל ערד - תל ב"ש

0.5 מלש"ח.

סיום ביצוע - 2 חודשים.

- שבילים מקומיים להולכי רגל ואופניים ליישובים מוסדרים.

3 מלש"ח.

סיום ביצוע - 12 חודשים.

* שבילי אופניים חורה-מיתר.

מסלולי טיילות

תיאומים:

- מפגשים רבים עם תיירנים ומומחים לשטח.

- מועצות.

- נווה מדבר

- אל קסום

- חורה - שביל אופניים מיתר-חורה

- ירדנה בן שלום - רכזת תיירות קסם המדבר.

- פורום קסם המדבר.

- קק"ל - תיאום ביצוע.

- רט"ג.

- DMO אשכול נגב מזרחי - שחר שילה

- משרד הביטחון - עמית שרעבי

- פיקוד דרום - שבילים נוספים בשטחי אש.

- בסיס נבטים - נחל מלחתה ותל מלחתה.

- אגפי האשכול

- האגף לפיתוח כלכלי חברתי

- רשות ההסדרה

- רמ"י

→ דוגמאות:

תיירנים:

חליל אל עמור - חאן אל סירה

ג'אבר אבו חמאד - המערה שבהר

מוחמד אל קשחר - אוהל מעל תל ערד

מומחים:

אברהים הוושאלה - גשש

ג'מיל אל אטראש - פקח רט"ג

הכשרת תיירנים

מצב קיים

- בשטחים הגליליים קיימים מספר קטן של מקומות אירוח ותיירות. רוב המקומות האלה מצליחים.
- במקומות אחרים כגון ארץ האוהלים וערים כמו רהט יש הצלחה גבוהה לתיירנים.
- קיים בארץ ביקוש רב לתיירות לתרבות הבדואית.

תוכניות מאושרות של רשות ההסדרה לכל יישובי הבדואים – עבור הוספת שימושי תיירות עבור אירוח יומי, מתחמי לינה מסורתית ויחידות אירוח כפרי (צימרים) במגרשים שייעודם מגורים.
סה"כ כ-2,000 חדרי אירוח על שטח כולל בייעוד תיירות של 75,020 מ"ר.

מרכיבי ההצעה:

← ראו מסמך נפרד

- קידום מורשת לא-מוחשית

- האמנה להגנה על המורשת הלא-מוחשית של אונסקו 2003

- ג'ו אלון נסגר.

ארגון מתאם:

- מרכז מורשת רהט ?
← **מרכז מורשת מקומי ?**

תיאום:

- עדי סלע וינר

- אמיר גלילי.

מצב קיים:

- במקומות רבים הדרדר מצב הבינוי המסורתי
- בחלק ממקומות אלו קיים פוטנציאל שיקום - בגלל אופי המרחב שעדין פתוח ומאפשר זאת, ובגלל ביקוש ע"י תושבים.

ההצעה:

- ניתן לשקם בינוי מסורתי, כולל חקלאות מסורתית, באתרים ספציפיים.

← פרויקטים של מורשת וקהילה.

← פרויקטים תירותיים.

תועלות:

- חוסן חברתי.
- ריכוז וניהול פיתוח ושימור.
- מרחב מארח - הכרות מבקרים-תושבים.
- שותפות קהילות-מדינה.

מרכיבי שימור נוף תרבות:

- מבנה משפחתי, קהילתי וחברתי. - סביבות מגורים, מתווי קרקעות ומשפחות.
- יחסי בנוי פתוח.
- חקלאות, מבני חקלאות.
- רעייה עונתית.
- מבנים ואתרי מורשת.
- מורשת לא-מוחשית.

בכל יישוב שימור מרכיבים שונים, בדרגות שונות, ובשיטות שונות.

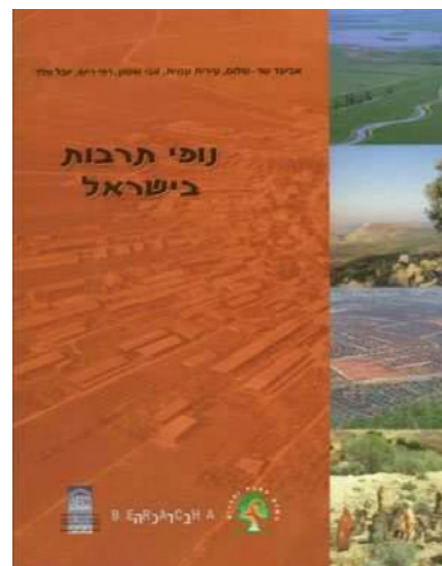
סקירה ומיפוי נוף התרבות הבדואי

מקרה מבחן ראשון: בקעת מרעית

תומר כהנא
ארנה גורן
אורי רמון
עמרי שליו
יערה רוזנר-מנור

מנהל התכנון: עדי סלע-וינר.

פרויקטים:

- הצעת מגוון תמהילים של שימור-פיתוח.
- תכנון היישוב - רשות ההסדרה.
- חקלאות משפחתית וקהילתית.
- ניהול רעייה.
- שיקום נוף-תרבות.
- "מרחב מארח".
- מרכז וגן מורשת - רהט, ואדי עתיר ועוד.

* אגרו-טורזם מבוסס צאן.

- גמלים.

- חקלאות משמרת.

- שיקום מתקנים חקלאיים ←

- חקלאות משפחתית וקהילתית ←

- הכשרות תיירנים ←

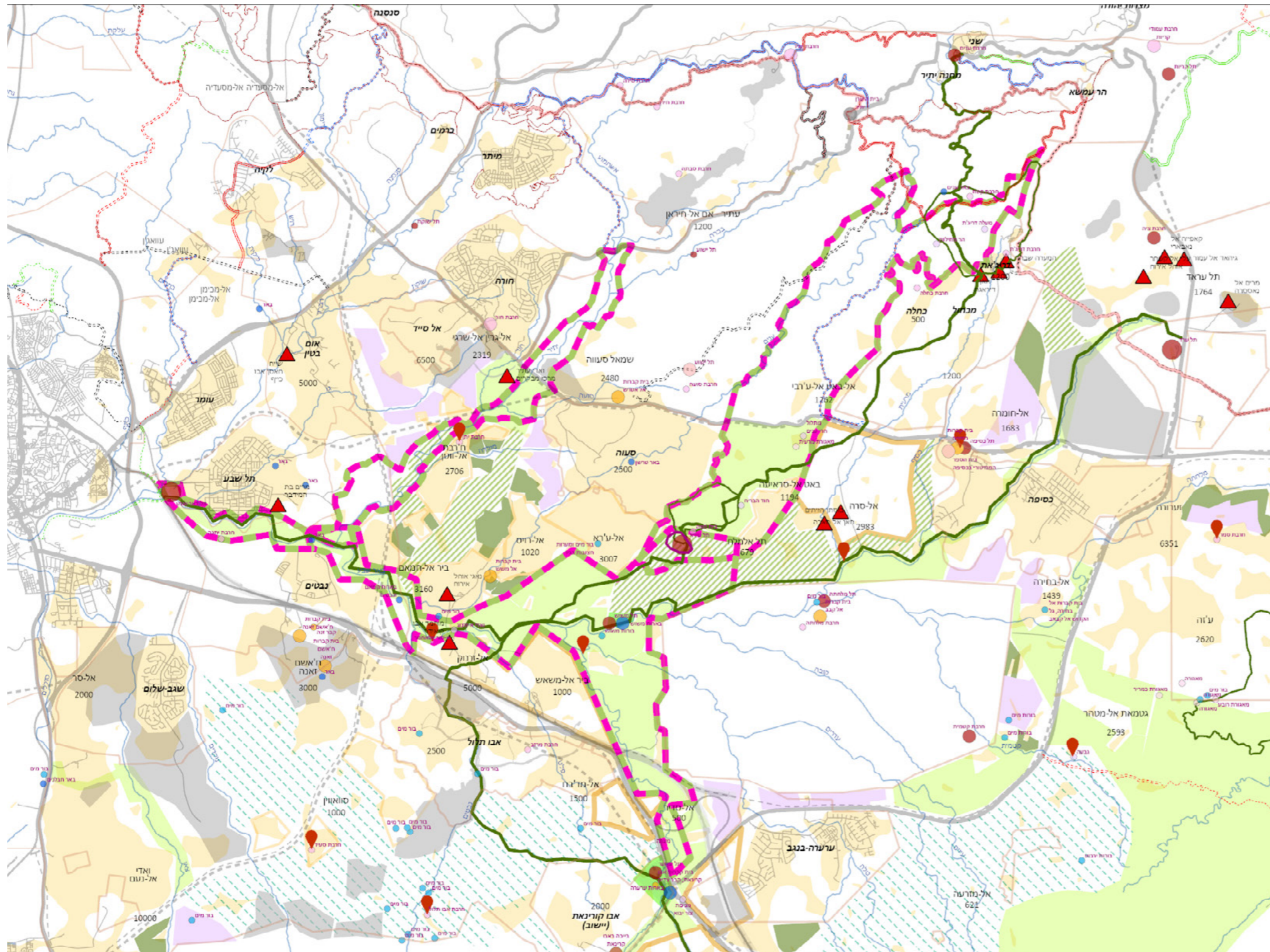
רשת פארקים אזוריים משולבים

מרחב משולב של שימור טבע, טיילות, חקלאות משמרת ואתרי מורשת.

- נחל באר שבע.
- נחל יתיר.
- רכס עירא.
- לבדיקה גבעות צאן.

הזדמנויות ותועלות יצירת תשתית רחבה ורציפה לקליטת קהל ומטיילים. מנוף לפיתוח כלכלי-תיירותי מקומי.

קידום פרויקטים קהילתיים ויוזמות מקומיות בפארק. טיפול במפגעים, שיקום אקולוגי ושמירה על המסדרון האקולוגי.

רשת פארקים אזוריים משולבים

תכנון מרחב נחל יתיר- ציר
אקולוגי ואנושי

נחל ראשי בתחום מסדרון
אקולוגי מרכזי הקושר בין
חטיבות נוף שונות של הרי
חברון ובקעת באר שבע
מהווה ציר מעבר מרכזי עבור
בעלי חיים מכיוון הרי חברון.
עובר בקרבה ליישובים ומרכזי
התיישבות; חורה, אטרש,
סעווה וכן בסמוך לחוות ואדי
עתיר.

הנחל סובל מהפרות רבות
בינהן מוקדי פסולת, השפעות
שוליים של אזורי מגורים,
קריסת גדות, חציית דרכים לא
מוסדרת ועוד.

יעדים תכנוניים וניהוליים

שיפור המאפיינים הטבעיים
של הנחל ותמיכה באוכלוסיות
חי וצומח בנחל כולל שיקום
צמחי של גדות הנחל.
שימור רצועת הנחל בתוואי
הטבעי שלו ושמירה על
קישוריות ורציפות אקולוגית
במסדרון האקולוגי.
יצירת מרחב קהילתי-משפחתי
איכותי לפנאי ונופש, שיקום
נופי.

קידום פיתוח כלכלי-תיירותי
המתבסס על תפקוד אקולוגי
בר קיימא של הנחל במרחב.
ביסוס מנגנון ניהול ותחזוקה
בר קיימא המבוסס על שיתוף
פעולה ואינטרסים של גורמים
שונים

חקלאות אקסטנסיבית קיימת
- ממשקים

מרכיבי הפרויקט:

טיפול בפסולת והקמת מערך לניטור וטיפול בפסולת על בסיס שנתי. ניטור וטיפול במינים פולשים זיהוי, מיפוי ופעולות מניעה של סיכוני זיהום לשמירה על איכות מים גבוהה. שמירה על קישוריות לאורך הנחל; תכנון מעברי בעלי חיים תחת כביש 31 והכבישים המוסדרים (התאמה של המעבר והתאמת תאורת כביש לצמצום זיהום אור לכיוון הנחל). צמצום והסדרת דרכים חוצות והכוונה מרחבית אליהן. הסדרה אקו-הידרולוגית של הגדות וקידום פתרונות ניקוז, מניעת הצפות להתיישבות סמוכה. פיתוח טיילת לאורך הנחל הכוללת שבילי הליכה ואופניים ומרחבי שהיה (בתחומי נטיעות) המקשרת בין חורה, ואדי עתיר ועד למפגש עם נחל באר שבע. שיתוף ציבור- קידום וחיזוק המודעות הסביבתית .

הזדמנויות ותועלות

חיזוק שיתוף פעולה עם עיריית חורה, מולדה ופרויקט חוות ואדי עתיר. יצירת תשתית אתר פנאי ונופש עבור התושבים- חיזוק הזיקה של תושבים אל המרחב הפתוח והנחל. הגדרת אחריות לתחזוקה ואכיפה של השלכת פסולת מנוף לפיתוח כלכלי-תיירותי. קידום פרויקטים חינוכיים בסביבת הנחל. טיפול במפגעים, שיקום אקולוגי ושמירה על המסדרון האקולוגי. פוטנציאל חיבוריות אל מוקדי תעסוקה, קהילה, חינוך ומסחר בתל שבע וחורה (נסיעה באופניים).

רכס עירא

רכס גבעות מרשימות במרחב מסדרון אקולוגי המקשר בין בקעת ערד- נחל ענים- בקעת נחל באר שבע.
בהגנה סטטוטורית (חלקית) של ייעוד יער בתמא 1 ערכיות אקולוגית ונופית גבוהה (סקר הלס מכון דשא) פוטנציאל טיילות ייחודי

יעדים תכנוניים וניהוליים

קידום פיתוח תיירותי של רשת שבילי הליכה, סינגלים, מוקדי עניין ועוד.
קידום פרויקטים של שיקום שטחים לאישוש המערכת האקולוגית.
שילוב יוזמות מקומיות לעסקים קטנים- מסחר, אומנות, אוכל, הדרכה, לינה ואירוח ועוד.
ביסוס מנגנון ניהול ותחזוקה בר קיימא המבוסס על שיתוף פעולה ואינטרסים של גורמים שונים

מרכיבי הפרויקט:

תכנון וסימון שבילי הליכה וסינגלים במרחב הפארק.
תכנון אזורי שהיה, פיקניק, מוקדי עניין כדוגמת עתיקות, תצפיות (הר בריח, תל עירא, חוד בריח, מאגורות מרעית, חרבת סועה, הר אביסף ועוד...)
שיתוף ציבור לשילוב הזדמנויות עבור התושבים והמטיילים.
הגדרת אחריות לתחזוקה ואכיפה של השלכת פסולת (הקמת מנהלת?)
שיקום קוליסים בשטח, הסדרת דרכים והכוונה אליהם.
בחירת אזורי שיקום אקולוגי כולל השבת מינים מקומיים, שיקום דרכים, טיפול במפגעים, הגבלת בניה ורעיה.
גיבוש תכנית לניהול רעיה בפארק.
שמירה על קישוריות בפארק; תכנון מעברי בעלי חיים תחת כביש 31 (התאמה של המעברים והתאמת תאורת כביש לצמצום זיהום אור לכיוון הנחל).

רכז/ת תיירות לתיירות בדואית /
שטחים גליליים

- באשכול.

- חלק מה DMO.

מנהלת שימור משולב

- ועדת שימור לסביבה בנויה
כחלק ממנהלת שימור משולב
באשכול (←).

- בחינת תכניות בינוי.

- בחינת פעילויות.

- קידום פרויקטים.

- בדיקה משפטית של סמכויות, עם הייעוץ
המשפטי של המחוז, האשכול, המועצה
לשימור אתרים, והרשויות המקומיות.

8. מרכזים פתוחים

פארק אזורי, גינות.

אתרי פנאי אקסט.

מתקני משחק וספורט - ארעי

טיילות בין-יישובים

9. חברה וקהילה

מרחב משפחות

תוכן מרחבי

נאמני סביבה

פארק אזורי

פארק מעלה נחל ב"ש

שלב א - 50 דונם.

תועלות:

- פארק לשימוש כלל-אזורי.

- שמירת שטחים פתוחים.

עלות:

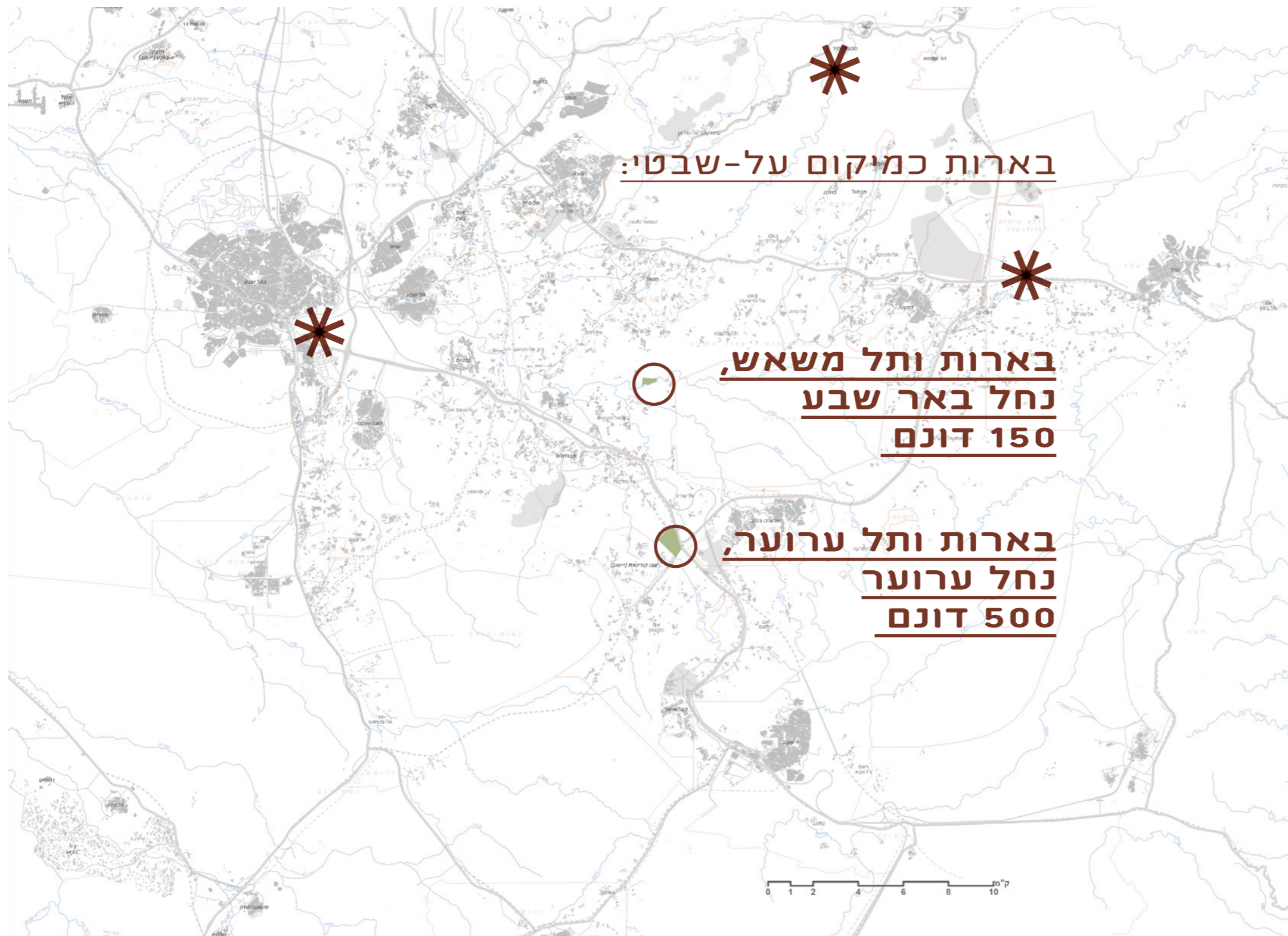
45 מיליון ש"ח שלב א.

פארקים אזוריים קיימים. *

בארות כמיקום על-שבטי:

בארות ותל משאש,
נחל באר שבע
150 דונם

בארות ותל ערוער,
נחל ערוער
500 דונם

פיתוח אתרי פנאי
אקסטנסיביים כדוגמת
מצפורים
וחניוני פיקניק עבור
פעילויות פנאי
משפחתיות.

1,500,000 לאתר.
* 2 פיילוטים -

3,000,000 ש"ח.

תיאומים

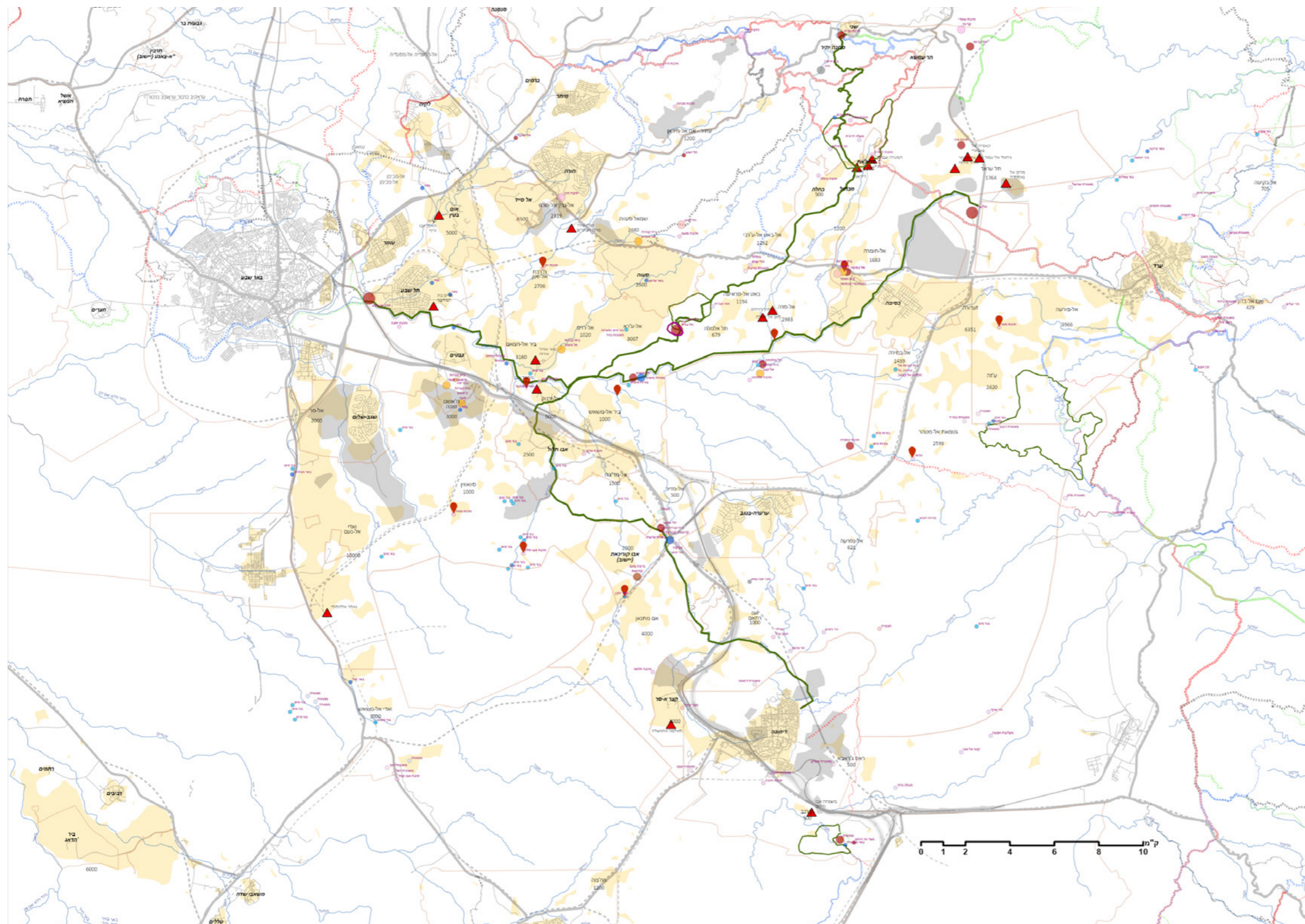
- אגפי האשכול.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- האגף לפיתוח כלכלי-חברתי
- רשות ההסדרה
- **רשות ניקוז שקמה-בשור**
- רט"ג
- רמ"י
- תושבים ו-וועדים.

תועלות:

- שימור שטחים פתוחים.
- בניית מרחב תיפקודי.

אתרים פוטנציאליים

**מתקני משחק וספורט -
מיידו - ארעי**

מתקני משחק וספורט - מיידים - ארעי

פרוגרמה:

- מתקני משחק והצללה - 300,000 ש"ח תקציבי.
* 3 אתרי פיילוט

- מגרש משולב - 800,000 ש"ח תקציבי.
* 2 אתרי פיילוט

תועלות

- פעילות לבני נוער ומבוגרים.
- בניית מרחב תיפקודי.
- בריאות ורווחה.
- שימור שטחים פתוחים.

עלות

3.1 מלש"ח.

מקורות מימון אפשריים

- רשות ההסדרה - לבדיקה.

לוח זמנים

סיום ביצוע - 18 חודשים.

תועלות

- פעילות לבני נוער ומבוגרים.
- בריאות ורווחה.
- שימור שטחים פתוחים.

* שיתוף ציבור ← אתרים

← מפגשים עם רשות ההסדרה

תיאומים

- אגפי האשכול.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- האגף לפיתוח כלכלי-חברתי
- רשות ההסדרה - "התושבים צריכים להוכיח שלא ייהרס"
- רמ"י
- תושבים ו-וועדים.

עלות

3.1 מלש"ח.

מקורות מימון אפשריים

- רשות ההסדרה - לבדיקה.

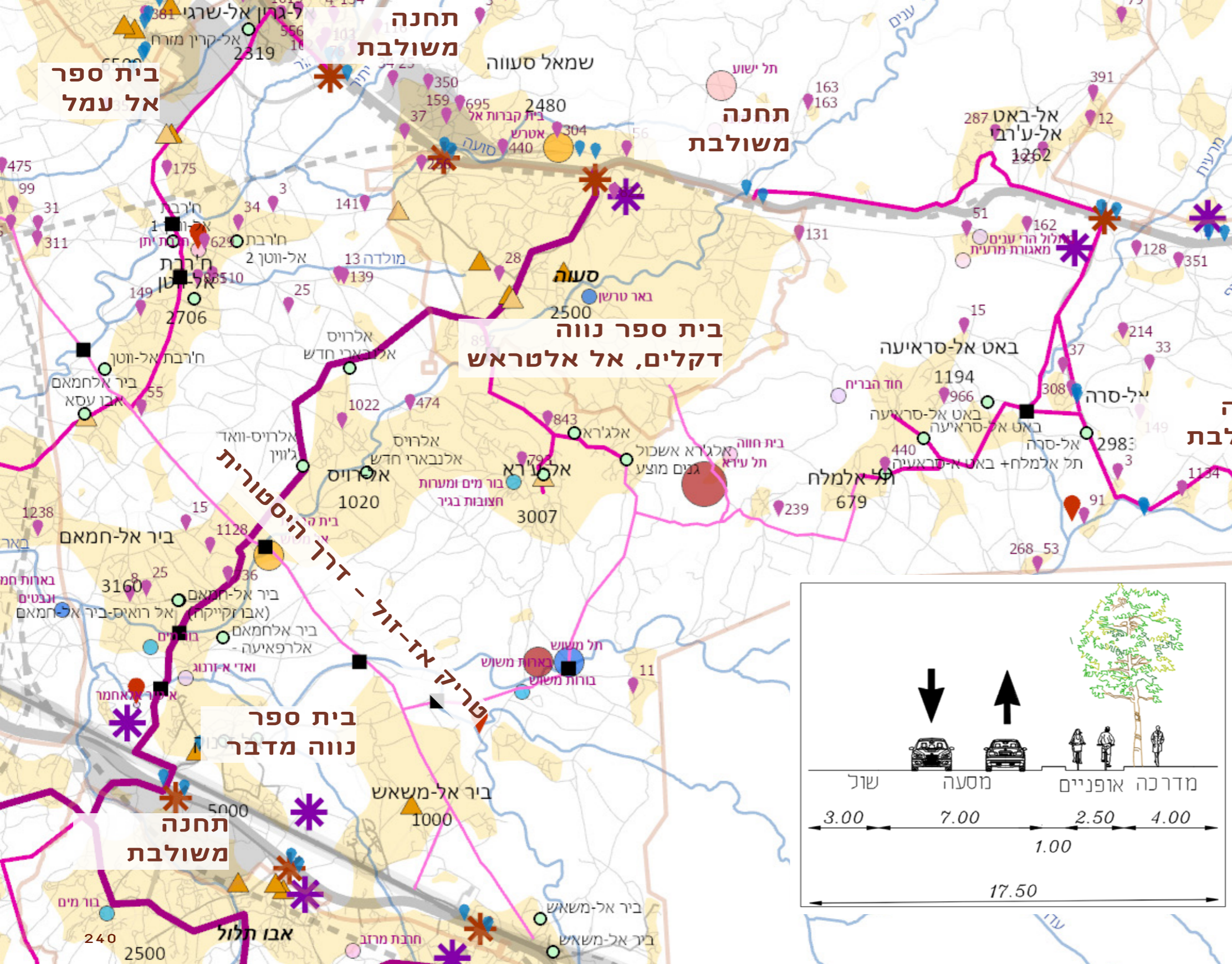
לוח זמנים

סיום ביצוע - 12 חודשים.

טיילות בין-יישובים

"אופני-נגב"

דרכים

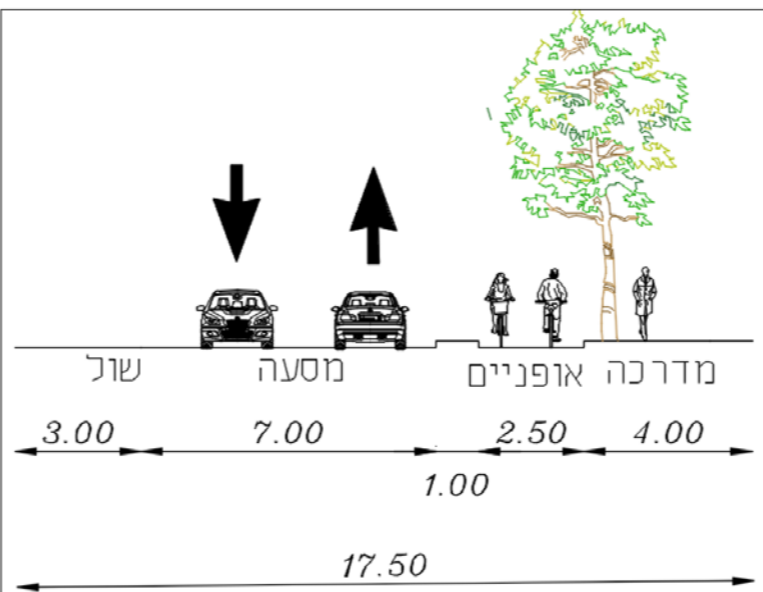

בית ספר נווה דקלים, אל אלטראש

בית ספר אל עמל

בית ספר נווה מדבר

תחנה משולבת

מרחב משפחות

- פרוגרמה:
- מסלול הליכה - שילוט, ספסלים
- מתקני כושר
- הצללה
- דוגמאות: קבוצות הליכה רהט

תיאומים

- אגפי האשכול.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- האגף לפיתוח כלכלי-חברתי
- רשות ההסדרה
- רמ"י
- תושבים ו-וועדים.

תוכן מרחבי

שילוט באתרים ושטחים פתוחים מבוסס גם על ידע מקומי וסיפורים.

120,000 ש"ח תכנון ושיתוף ציבור.
170,000 ש"ח הקמה.

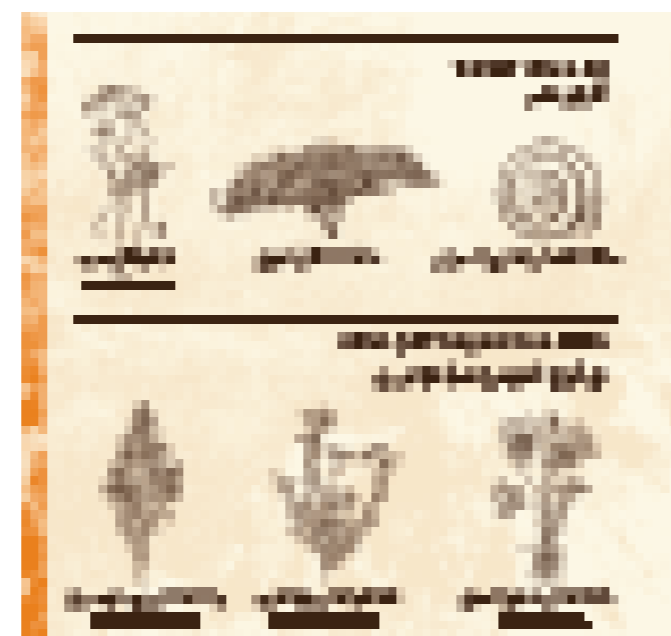
סה"כ 290,000 ש"ח תכנון + ביצוע.

380,000 ש"ח תקציבי.

תיאומים

- אגפי האשכול.
- המשרד לשוויון חברתי (משתנה).
- האגף לפיתוח כלכלי-חברתי
- רשות ההסדרה
- רמ"י
- תושבים ו-וועדים.

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

דוגמא: שיתוף ציבור נחל אזור - סיפורים מהעבר.

דוגמא: ואדי אם ברע'אש - נחל כובשים באר שבע, ז"ק - רייכר, עיצוב גרפי וכיתוב: אורית אמיר, יעקב שקולניק

פקח רט"ג ג'מיל אלאתראש ויחידת המתנדבים הבדואים
הראשונה - 15 מתנדבים.

פעולות

- הרחבת יחידת המתנדבים של רט"ג לפעילות בכלל השטח הפתוח והסברה לציבור.
- בדומה לנאמני נחל ברהט.

תועלות

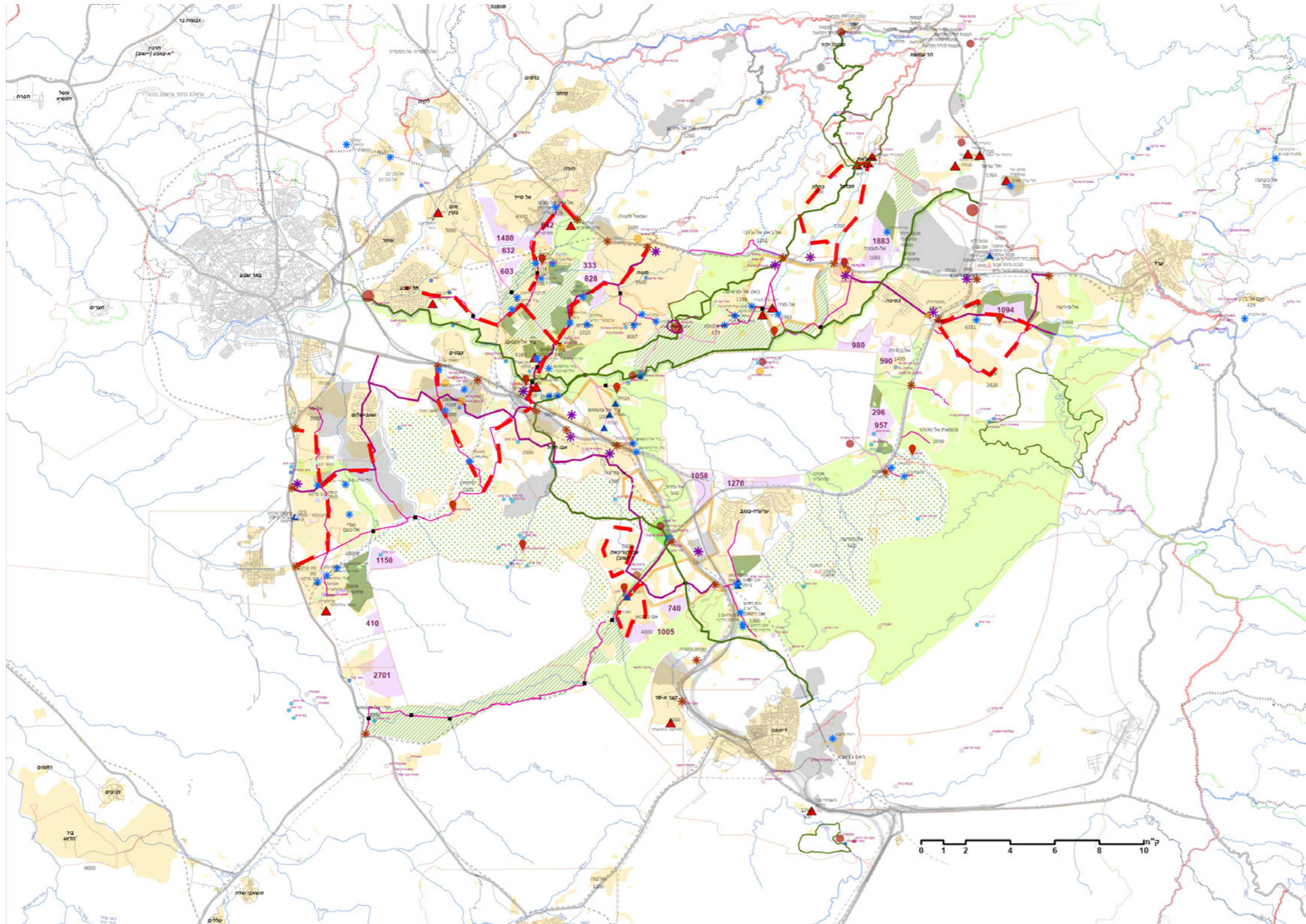
- חיבור בני נוער לשימור המרחב ומשם כל הקהילות.
- חיבור בני נוער לארגוני סביבה.
- שמירה על שטחים פתוחים.

עלות ומקורות מימון

- בבדיקה עם רט"ג על בסיס התנדבותי.
- בבדיקה עם חלה"ט. - חוגי סיור.

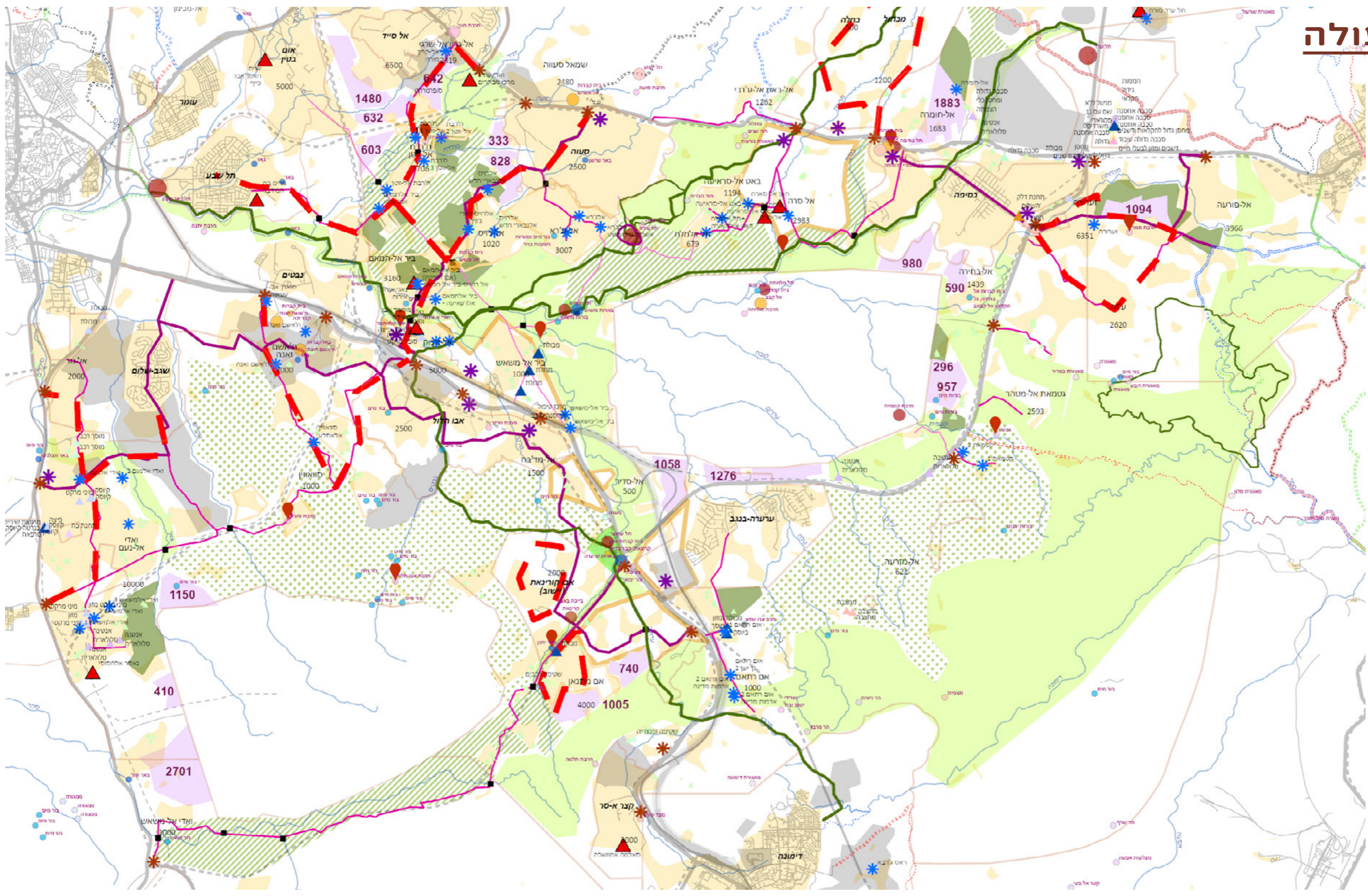
רשת שיתופי פעולה

תשריט מארגן

רשת שיתופי פעולה

תשריט מארגן

← כביש 25 - ציר צמיחה כלל-אזורי - באר שבע-דימונה.

- תחבורה חכמה - מרכזי דרך ורשתות.

- אזורי תעסוקה, הייטק ותעשייה.

- מרכזים ציבוריים אזוריים.

- תרבות, ממשל, קהילה, ספורט.

- שלוחת אוניברסיטת ב"ג - רפואה.

- מרכזים מסחריים.

- מיזמים עסקיים ותיירותיים.

- שד"ת עתידי - מלונאות ועוד.

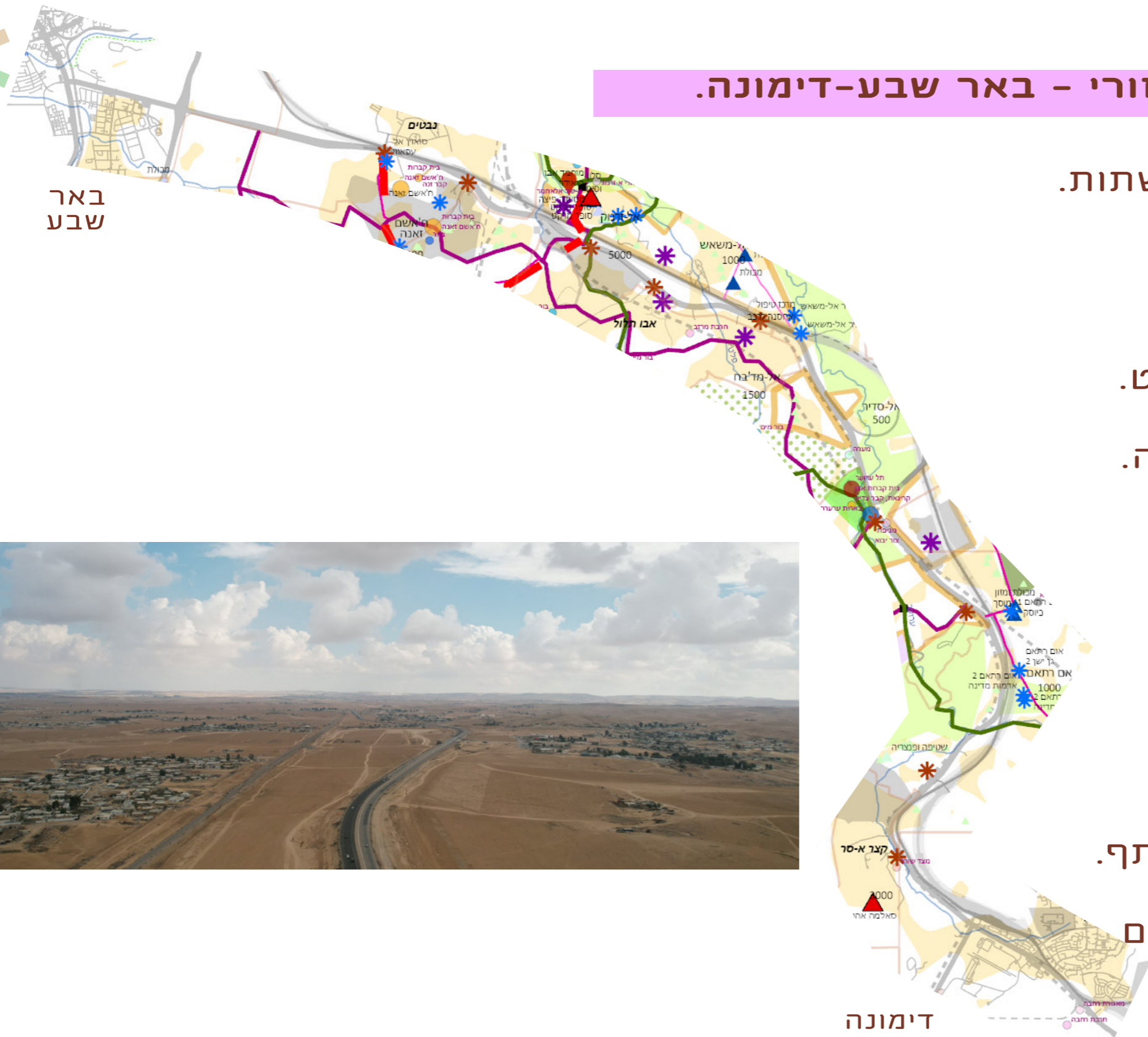
- פארק אזורי.

- מגורים עירוניים, על-שבטי, משותף.

- שטח פתוח - מסדרונות אקולוגיים

← חיבור לרשתות מקומיות.

תכנית אב לשטחים הגליליים, אשכול נגב מזרחי

באר שבע

דימונה

מתכנית אב ליישום פרויקטים - מסד נתונים מרחבי, אינראקטיבי, לקבלת החלטות.

- GIS ONLINE - עם "לוח מחוונים"

- תמהיל תכניות הפרויקטים הנושאות לתיקי פרויקטים.
- איפיון במרחב - אתרים פוטנציאליים.

לכל פרויקט:

- עלות-תועלת ← ערך כלכלי וחברתי.
- עלויות ותועלות ישירות.
- עלות אלטרנטיבית - עסקים כרגיל.
- השפעות חיצוניות - חברתיות וכד'.
- חיבור פרויקטים - סינרגיה.

למערכת ממ"ג ←

- ניקוד היתכנות

- אפשרויות מימון.
- חסמים.
- סמכויות נדרשות.
- טווח זמן.

← מערכת תיעדופים.

- מודולריות - יישום בתרשימי זרימה שונים,
- מחזוריות - ניטור ועדכונים קבועים - בראייה של עוד 30 שנה קדימה.

תודה.